BOFIT Viikkokatsaus
Vuosikirja 2004

Venäjää ja Kiinaa koskevia keskeisiä taloustapahtumia vuonna 2004

Suomen Pankki
BOFIT – Siirtymätalouksien tutkimuslaitos

Suomen Pankki
BOFIT – Siirtymätalouksien tutkimuslaitos

PL 160
00101 Helsinki
Puh. 010 831 2268
Fax: 010 831 2294
bofit@bof.fi
www.bof.fi/bofit

BOFIT Viikkokatsaus

Päätoimittaja ***Timo Harell***

Helsinki 2004

Tässä julkaisussa esitetyt mielipiteet ovat kirjoittajan omia eivätkä välttämättä edusta Suomen Pankin kantaa.

Sisällys 2004

BOFIT Viikkokatsaus 1/2004
- Uusi duuma järjestäytyi.
- Uusia lakeja voimaan vuoden 2004 alusta.
- Venäjän vakautusrahastoon arvioidaan siirtyvän ennakoitua vähemmän varoja.
- Venäjän hallitus päätti lihantuontikiintiöistä vuodelle 2004.
- Kiina helpottaa juanien käyttöä Hongkongissa.
- Kumppanuusjärjestelyt Kiinan ja sen erityishallintoalueiden Hongkongin ja Macaon välillä astuvat voimaan vuoden 2004 alussa.
- Kiinan uudet tuonti- ja vientitullisäädökset voimaan 1.1.2004.
- Keskuspankki jatkaa nopeasti kasvavan pankkisektorin uudistamista.
- Vakuutusyhtiö China Life listautui New Yorkin ja Hongkongin pörsseihin.

BOFIT Viikkokatsaus 2/2004
- Venäjän inflaatio hidastui vuonna 2003.
- Venäjän vaihtotaseen ylijäämä kasvoi hieman vuonna 2003, pääomavirroissa heilahteluja.
- Venäjän osakemarkkinoilla nopean nousun vuosi.
- Kiinan parlamentti hyväksyi kolme pankkilakia joulukuun lopussa.
- Kiina sijoitti 45 miljardia dollaria valuuttavarannostaan kahden valtion omistaman liikepankin pääomarakenteen vahvistamiseen.
- Kiinan nopea talouskasvu kasvatti verotuloja vuonna 2003.

BOFIT Viikkokatsaus 3/2004
- Talouskasvu jatkui nopeana Venäjällä; öljyntuotanto ennätyksellinen.
- Venäjän talouskasvun odotetaan hidastuvan hieman kuluvana vuonna.
- Rupla vahvistui tuntuvasti dollariin nähden ja heikentyi euroon nähden viime vuoden aikana.
- Valtiontalouden tarkastusvirasto selvittää Venäjän yksityistämiskauppoja 10 vuoden ajalta.
- Venäjän vuoden 2003 viljasato keskinkertainen.
- Kiina uudistamassa perustuslakiaan.
- Kiinan ulkomaankauppa kasvoi nopeasti vuonna 2003.
- Kiinan osakemarkkinat vuonna 2003.

BOFIT Viikkokatsaus 4/2004
- Yhtenäisen Venäjän hallitsema duuma keskittyy verouudistukseen ja sosiaaliturvaan.
- Hallitus pyrkii elvyttämään velkakirjamarkkinoita.
- Venäjän keskuspankki alensi korkoja.
- Keskuspankilta uusia säännöksiä venäläisten pankkien kansainvälisestä kirjanpidosta ja tunnusluvuista.
- Yritystonttien lunastusaikaa pidennettiin vuoden 2006 alkuun.
- Kiinan talouskasvu kiihtyi vuonna 2003.
- Inflaatio kiihtyi vuoden 2003 loppua kohti.
- Talletukset ja luotot lisääntyvät edelleen nopeasti.

BOFIT Viikkokatsaus 5/2004
- Venäjän talous kasvoi nopeasti vuonna 2003.
- Keskuspankki päätti talletustakuun edellyttämästä pankkitarkastuksesta.
- Standard & Poor’s nosti Venäjän luottoluokitusta.
- Kiinaan vuonna 2003 ennätysmäärä ulkomaisia suoria sijoituksia.
- Kiinan maanviljelijöiden verotaakkaa kevennetään.
- Kaupunkien ja maaseudun väliset tuloerot kasvavat Kiinassa edelleen.

BOFIT Viikkokatsaus 6/2004

- Venäjän bruttokansantuote lisääntyi viime vuonna 7,3 %.
- Inflaation hidastuminen jatkui vuoden alussa.
- Venäjän valuuttavaranto kasvaa, samoin talouden likviditeetti.
- Venäjän vakuutusmarkkinat uudistuvat.
- Jukosilla vaikeuksia hallituksen ja Sibneftin kanssa.
- Kiinan teollisuustuotannon kasvu kiihtyi.
- Kiina maailman suurimpien autonvalmistajien joukkoon.
- Vähittäiskauppa kasvoi nopeasti vuonna 2003.
- Kiinan hallitus julkisti ohjelman pääomamarkkinoiden tehostamiseksi.
- Kiinteistöhintojen nousu nopeinta viime vuonna Shanghaissa.

BOFIT Viikkokatsaus 7/2004

- Venäjän vientitulot kasvoivat nopeasti vuoden 2003 viimeisellä neljänneksellä, tuonnin kasvu hidastui hieman.
- Venäjä saattaa liittyä WTO:n jäseneksi vuonna 2005.
- Yritysten velkakirjamarkkinat kasvussa, Gazprom laski liikkeelle suuren ruplamääräisen joukkovelkakirjan.
- Presidentinvaaleissa 7 ehdokasta.
- Kiinan talouskasvun odotetaan jatkuvan vahvana.
- Ulkomaankaupan kasvu hidastui tammikuussa.
- Kiinan viralliset työttömyysluvut aliarvioivat todellista työttömyyttä.
- Maaseudun kehittäminen etusijalle.

BOFIT Viikkokatsaus 8/2004

- EU-maiden osuus Venäjän tuonnista pieneni vuonna 2003.
- Venäjän hallitus lähetti pankkiuudistusohjelman täydennettäväksi.
- Hallitus lykkäsi uuden metsälain käsittelyn presidentinvaalien yli.
- Teollisuustuotannon kasvu kiihtyi tammikuussa.
- Tammikuun inflaatioon vaikutti eniten maataloustuotteiden kallistuminen.
- Kiina pyrkii hillitsemään luottojen kasvua yli-investoinneista kärsivillä aloilla.
- Standard & Poor’s nosti Kiinan luottoluokitusta.
- Uusia työpaikkoja eniten palvelualoille.

BOFIT Viikkokatsaus 9/2004

- Presidentti Putin erotti Venäjän hallituksen 24.2.
- Venäjän talous jatkaa nopeaa kasvuaan.
- Venäjälle tehdyt ulkomaiset investoinnit kasvoivat viime vuonna.
- Pankkitalletusten ja -luottojen kasvu jatkui nopeana vuonna 2003.
- Kiinan minimipalkkajärjestelmää uudistettiin.
- Kiinan pankkisektoria avataan vähitellen ulkomaisille pankeille.
- Kiinan keskuspankki huolestui inflaatiosta.
- Raaka-aineiden kallistuminen ja sähköpula nostivat tuottajahintoja.
- Kiinan kommunistinen puolue julkisti kaksi uutta säädöstä korruption vähentämiseksi.

BOFIT Viikkokatsaus 10/2004

- Duuma äänestää presidentin pääministeriehdokkaasta 5.3.
- Euron asema venäläisten käteisvaluuttana vahvistui vuonna 2003.
- Reaalipalkat kasvoivat edelleen nopeasti vuonna 2003.
- Gazpromin ja Valko-Venäjän kaasuntoimituskiista jatkuu.
- Parlamentti kokoontuu vuosittaiseen täysistuntoonsa 5. maaliskuuta.
- Kiinteät investoinnit kasvoivat nopeasti vuonna 2003.
- Valuuttavirta Kiinaan kasvaa voimakkaasti.
- Valuuttavarannon kasvu lisää keskustelua Kiinan valuuttakurssista.

BOFIT Viikkokatsaus 11/2004
- Presidentti nimitti pääministeri Mihail Fradkovin hallituksen virkaan.
- Inflaatio hidastui edelleen Venäjällä.
- Venäjän öljynvienti ja laitetuonti kasvoivat nopeasti vuonna 2003.
- Teollisuustuotannon kasvu kiihtyi helmikuussa.
- Pankkien taseet kasvoivat vuonna 2003.
- Kiinan budjetti lisää puolustusmenoja.
- Liikepankkien valvontaan tuli uusia määräyksiä.
- Perustuslain muutosten pääpaino yksityissektorilla.

BOFIT Viikkokatsaus 12/2004
- Putin toiselle presidenttikaudelle ylivoimaisella äänten enemmistöllä.
- Presidentti järjesti federaation keskusvirastot uudelleen.
- Talousuudistusten lähiajan prioriteetit hahmottumassa.
- Vuoden 2003 federaatiobudjetti ylijäämäinen.
- Kiinan investointien kasvu kiihtyi alkuvuonna.
- Tonttimaan tarjonnalla investointien ylikuumenemista vastaan.
- Kauppataseen alijäämä kasvoi vuoden alkukuukausina.
- Kiinalainen uusi vuosi nosti vähittäiskaupan myyntiä.
- Inflaatio hidastui helmikuussa.

BOFIT Viikkokatsaus 13/2004
- Venäjän talous jatkaa nopeaa kasvuaan.
- Muutoksia keskuspankin valuuttakurssipolitiikkaan.
- Venäjän hallintoelimiä uudistettiin.
- Parlamentti hyväksyi Permin läänin muodostamisen.
- Venäjä ja EU lähentyneet erimielisyyksissään EU:n laajenemisesta.
- Teollisuus säilyi selvästi voitollisena alkuvuonna.
- Tuottajahinnat jatkoivat nousuaan helmikuussa.
- Kiinteistösektori kehittyi nopeasti vuonna 2003.
- Kiinan raakaöljyn kulutus kasvaa nopeasti.

BOFIT Viikkokatsaus 14/2004
- Venäjän osakekurssit ennätystasolla.
- Pankkitalletusten ja -luottojen kasvussa hajautumista vuonna 2003.
- Presidentti Putin jatkoi hallinnon uudelleenjärjestelyä.
- Venäjän ruplan käyttöönotto Valko-Venäjällä lykkääntyy.
- Keskuspankki jatkaa luotonkasvua hillitseviä toimenpiteitä.
- Kiina valmistelee omistusosuuksien myymistä kahdesta suuresta pankista.
- Yhdysvallat vei Kiinan puolijohde-alv:n WTO:hon.

BOFIT Viikkokatsaus 15/2004
- Kuluttajahintojen nousu jatkaa hidastumistaan.
- Venäjän vaihtotaseen ylijäämä edelleen suuri.
- Hallintouudistus jatkuu Putinin toisella presidenttikaudella.
- Muutoksia keskuspankin johtajistossa.
- Valuuttaviranomaiset pyrkivät vähentämään juanin revalvointipaineita.
- Lyhytaikainen velanotto ulkomailta kasvoi 2003.
- Ulkomaankauppaa koskevaa lakia muutettiin.
- Macaon ja Hongkongin talouskehitys hyötyi Manner-Kiinan nopeasta kasvusta vuonna 2003.

BOFIT Viikkokatsaus 16/2004
- Venäjän valtiontalouden tila edelleen vakaa.
- Yritysten ja pankkien ulkomainen velka kasvoi viime vuonna.
- Verotuksen uudistus täsmentyy.
- Venäjän WTO-liittymisneuvottelut venymässä vuoden 2005 puolelle.
- Teollisuustuotannon kasvu jatkui nopeana alkuvuonna.
- Tuottajahintojen nousu jatkui maaliskuussa.
- Vahva kotimainen kysyntä kasvattaa tuontia.
- Kuluttajien luottamus säilyi vakaana.
- Kiinan keskuspankki yrittää hillitä pankkien lainanantoa.

BOFIT Viikkokatsaus 17/2004
- Vaihtotaseen ylijäämä edelleen mittava vuoden ensimmäisellä neljänneksellä.
- Valuuttapolitiikassa korostuu kahden valuutan kori.
- Jukosin varat jäädytettiin ja yhtiön luokitusta laskettiin.
- Keskushallinnon ylimmille virkamiehille runsas palkankorotus.
- Kiinan talouskasvu edelleen nopeaa.
- Kiina lieventää valuuttamääräyksiä ylikuumenemisen estämiseksi.
- Inflaatio kiihtyi maaliskuussa.
- Vähittäismyynnin kasvu jatkui nopeana.
- Asuntojen hinnat nousussa Kiinan suurissa kaupungeissa.

BOFIT Viikkokatsaus 18/2004
- Venäjän talous kasvoi nopeasti ensimmäisellä neljänneksellä.
- Useimmat ennusteet arvioivat Venäjän talouden kasvavan tänä vuonna 6 %.
- Öljyn viennin ja tuotannon verotusta kiristettiin.
- EU ja Venäjä sopivat toimista EU:n laajentuessa.
- Venäjä aikoo yksityistää vuonna 2004 yli 4 000 kohdetta.
- Ennusteet lupaavat Kiinalle yli 8 prosentin talouskasvua.
- Työttömyysaste 4,3 % vuoden ensimmäisellä neljänneksellä.
- Kiinan pankkisektorin uudelleenjärjestely jatkuu.
- Euromoney ja Institutional Investor arvioivat maariskejä.

BOFIT Viikkokatsaus 19/2004
- Kuluttajahintainflaatio ennallaan huhtikuussa.
- Työttömyys on vähentynyt.
- Tulojen kasvu on jatkunut nopeana.
- Venäjä uudistaa budjettiprosessia.
- Kiinan valuuttavaranto kasvoi selvästi tammi-maaliskuussa.
- Kiinan pankkivalvoja kehottaa liikepankkeja hillitsemään luotonantoa.
- Hoitamattomien lainojen määrä kasvoi pienissä pankeissa vuoden ensimmäisellä neljänneksel-lä.
- Tilastoviranomaisten mukaan tuottajahinnat nousivat vuositasolla 3,9 % maaliskuussa.
- Tulot nousivat nopeasti sekä kaupungeissa että maaseudulla.

BOFIT Viikkokatsaus 20/2004
- Vientitulojen ja tuonnin kasvu hidastui hieman ensimmäisellä neljänneksellä.
- Venäjän osakekurssit laskeneet.
- Presidentti Putin käsitteli Venäjän pohjoisten alueiden kehittämistä.
- Tieverkon kehittämisohjelma hallituksessa.
- EU ja Kiina neuvottelivat Brysselissä.
- Keskuspankki odottaa talouskasvun hidastuvan vuoden kolmannella neljänneksellä.
- Pelko ylikuumenemisesta heikentää osakemarkkinoita.

BOFIT Viikkokatsaus 21/2004
- Pankkitalletusten ja -luottojen kasvu jatkui nopeana ensimmäisellä neljänneksellä.
- Öljytulot pönkittävät Venäjän budjettia.
- Venäjän hallitus käsitteli asuntorakentamisen ja markkinoiden kehittämistä.
- Kuluttajahintojen nousu kiihtyi.
- Ensimmäisen neljänneksen BKT:ta tarkistettiin.
- Teollisuustuotannon kasvu jatkui nopeana.
- Kiinteiden investointien kasvu hidastui huhtikuussa.
- Kauppavaje kasvoi.
- Kiina ja Kazakstan sopivat öljyputken rakentamisesta.

BOFIT Viikkokatsaus 22/2004
- Tuotanto kasvoi edelleen nopeasti huhtikuussa.
- EU:n ja Venäjän huippukokous pidettiin Moskovassa 21.5.
- EU ja Venäjä pääsivät sopimukseen Venäjän WTO-jäsenyydestä.
- Presidentti Putin piti vuosittaisen linjapuheensa.
- Tuottajahinnat jatkoivat nousuaan huhtikuussa.
- Suorat ulkomaiset investoinnit Kiinaan jatkavat kasvuaan.
- Valtio laski liikkeelle 7 vuoden joukkovelkakirjalainan.
- Kasvu kiinteistösektorilla hidastui huhtikuussa.
- Kiina aloitti varastojen rakentamisen strategiselle öljyreserville.

BOFIT Viikkokatsaus 23/2004
- Korot ovat edelleen laskeneet hieman tämän vuoden aikana.
- Venäjän hallitus vahvisti kaasun, sähkön ja rautatiekuljetusten hinnat vuodelle 2005.
- Jukos heiluttaa Venäjän pörssikursseja.
- Hallitus hyväksyi lainmuutosehdotuksen julkisten hankintojen kilpailuttamisesta.
- Luvanvaraisten toimialojen vähentämisehdotus hallituksen käsittelyssä.
- EU ja Kiina pääsivät sopuun koksikiistassa.
- China Construction Bank huutokauppasi hoitamattomia lainojaan.
- Kiinteisiin investointeihin myönnettyjä lainoja aletaan tarkastaa.
- Työpaikkojen määrä Kiinassa kasvaa edelleen.
- Sähkön kulutus lisääntyy voimakkaasti.

BOFIT Viikkokatsaus 24/2004
- Inflaatio hidastui.
- Öljyn vienti ja autojen tuonti lisääntyivät merkittävästi ensimmäisellä neljänneksellä.
- Ulkomaiset suorat sijoitukset kasvoivat.
- Lihantuonti EU:sta Venäjälle jälleen käyntiin.
- Gazprom allekirjoitti maakaasusopimuksen Valko-Venäjän kanssa.
- Merkkejä Kiinan teollisuustuotannon kasvun hidastumisesta.
- Autoteollisuuden 10 vuotta vanhoja sääntöjä uusittiin.
- Kesäkauden vehnäsato tukee viljantuotannon lisäämispyrkimystä.
- Ulkomaisten yritysten ja pankkien valuuttamääräyksiä kiristetään.

BOFIT Viikkokatsaus 25/2004
- Venäjän keskuspankki kevensi rahamarkkinoita pankkihuhujen keskellä.
- Eläkeuudistus etenee hitaasti.
- BKT kasvoi vuoden ensimmäisellä neljänneksellä 7,4 % vuotta aiemmasta.
- Hallitus käsitteli vuoden 2005 budjettia.
- Kiinan kuluttaja- ja tuottajahinnat toukokuussa.
- Investointien ja luottojen kasvu hidastui toukokuussa.
- Vähittäismyynti kasvoi toukokuussa nopeasti.
- Kauppatase oli ylijäämäinen toukokuussa.
- Infrastruktuurimenojen väheneminen aiheutti julkisen talouden ylijäämän.

BOFIT Viikkokatsaus 26/2004
- Venäjän talous jatkaa nopeaa kasvuaan.
- Venäläiset protestoivat suunniteltuja sosiaalijärjestelmän muutoksia.
- Venäjän uusi valuuttalaki tuli voimaan kesäkuun 18. päivänä.
- Jukos heilautti jälleen Venäjän pörssikursseja.
- Konkurssilaki Kiinan kansankongressin käsittelyyn.
- Tiukennetut säännöt hoitamattomille lainoille laskivat pankkien vakavaraisuutta.
- Shenzhenin pörssi käynnisti toisen listan.
- Vakuutusyhtiö Ping An myi osakkeita yksityisille.

BOFIT Viikkokatsaus 27/2004
- Teollisuuden tuottajahinnat nousivat nopeasti.
- Duuma hyväksyi sosiaaliveron muutokset.
- Venäjän talousministeriö arvioi lähivuosien talouskasvuksi noin 6 %.
- IMF:ltä kriittinen arvio Venäjän talouspolitiikasta.
- Lyhytaikainen velanotto ulkomailta jatkoi kasvuaan.
- EU ei myöntänyt Kiinalle markkinatalousasemaa.
- Kiina ja Yhdysvallat käsittelivät kaupankäynnin ongelmia.
- Kiinan kauppaministeriö tehtailee uusia lakeja.
- Tilintarkastus paljasti useita julkisten varojen väärinkäytöksiä Kiinan ministeriöissä.

BOFIT Viikkokatsaus 28/2004
- Kuluttajahintainflaatio pysyi ennallaan kesäkuussa.
- Ruplan reaalikurssi heikkeni touko-kesäkuussa.
- Keskuspankki alensi pankkien varantovaatimuksia pankkisektorin rauhoittamiseksi.
- Jukosille lisää verovaateita.
- Putin muistutti yritysjohtajia sosiaalisesta vastuusta.
- Kiinan talouskasvun arvioidaan kiihtyneen toisella neljänneksellä.
- Shenzhenin uudella osakelistalla heilahteleva alku.
- Liike-elämän ilmapiiri-indeksi kääntyi laskuun.
- Kiina avaa lentoliikennettä.

BOFIT Viikkokatsaus 29/2004
- Vaihtotaseen ylijäämä säilyi suurena ja pääomaa virtasi ulos pankkien kautta.
- Keskuspankki antoi pikaisen talletustakuun.
- OECD kiirehtii kaasusektorin uudistusta.
- Venäjän hallitus keskusteli strategialinjauksista.
- Teollisuustuotannon kasvu hidastui edelleen.
- Kauppatase oli ylijäämäinen myös kesäkuussa.
- Yhdysvallat ja Kiina sopivat puolijohdekiistansa.
- Ulkomaiset suorat investoinnit kattoivat puolet valuuttavarannon kasvusta.
- Kahdella valtionpankilla on tavoitteena vakavaraisuusvaatimusten täyttäminen pääomalainoilla.

BOFIT Viikkokatsaus 30/2004
- Venäjän teollisuustuotanto kasvanut ripeästi.
- Jukosin tärkein tuotantoyhtiö myyntiin.
- Duuma hyväksyi toisessa käsittelyssä suurimman osan asumislakipaketista.
- Putin vaatii voimakkaampaa IVY-yhteistyötä.
- Viime vuoden kasvuluvun korjaaminen hidasti toisen neljänneksen talouskasvua.
- Kuluttajahinnat olivat kesäkuussa 5,0 % korkeampia kuin vuotta aiemmin.
- Kiinteiden investointien kasvu hidastui.
- Rahan ja luottojen kasvu tavoitteessaan.
- Tulot jatkoivat nopeaa kasvuaan Kiinassa.

BOFIT Viikkokatsaus 31/2004
- Venäjän tuottajahintojen nousu kiihtyi edelleen.
- Hallitus keskusteli Venäjän viennin rakenteesta ja tukemisesta.
- Venäjä pyrkii vähentämään ulkomaista lainanottoa.
- Valtio luopuu Lukoilista.
- Kiinan tuottajahinnat pysyivät korkeina kesäkuussa.
- Viljan hinnan kasvu nostaa maataloustuotteiden hintaindeksiä.
- Sähkön kulutus ennätyksellistä.
- Manner-Kiinan matkailu kasvussa.
- Kiina nousi YK:n elintasovertailussa.

BOFIT Viikkokatsaus 32/2004
- Venäjän reaalipalkat nousivat yli 14 % tammi-kesäkuussa.
- Pankkisektorin tilanne rauhoittunut.
- Jukosin verotutkinta jatkuu.
- Venäjän hallitus päivitti sähkösektorin uudistussuunnitelmaa.
- Kiina helpottaa ulkomaisten pankkien pääsyä maahan.
- Macao seuraa Hongkongia salliessaan juanin käytön.
- Maailmankaupan tekstiili- ja vaatekiintiöiden poistuminen aiheuttaa kiistaa.
- Työttömyysaste kaupungeissa pysynyt ennallaan.

BOFIT Viikkokatsaus 33/2004
- Venäjän inflaatio kiihtyi heinäkuussa.
- Talouskasvusta erilaisia näkemyksiä.
- Sosiaaliturvajärjestelmä uudistuu.
- Hallitus käsitteli yksityistämissuunnitelmia, presidentti hyväksyi strategisten yritysten listan.
- Kiinan teollisuustuotannon ja tuottajahintojen kasvu hidastui.
- Kiinan kauppavaje pieneni heinäkuussa.
- Asuntojen hinnat nousussa.
- Varastot kesäkuussa ennätyssuuret.

BOFIT Viikkokatsaus 34/2004
- Metallien korkeat hinnat kasvattivat Venäjän ulkomaankauppaa vuoden ensimmäisellä puoliskolla.
- Ulkomaiset sijoitukset kasvussa.
- Venäjä jatkaa WTO-liittymisneuvotteluja laajalla rintamalla.
- Venäjä ja Ukraina järjestelivät kaasuvelkojaan.
- Kiinassa inflaatio kiihtyi, vähittäiskauppa kasvoi.
- Kiinteiden investointien kasvu kiihtyi.
- Lavean rahan ja uusien lainojen kasvu jatkoi hidastumistaan.
- HSBC osti osuuden kiinalaisesta pankista.
- Kiinan raakaöljyn tuonti kasvussa.

BOFIT Viikkokatsaus 35/2004
- Venäjän tuotannon kasvu hidastui heinäkuussa.
- Venäjän budjetit edelleen ylijäämäisiä.
- Talousministeriöltä varovainen öljyennuste.
- Gazpromin omistussuhteita tutkitaan.
- Kiinan teollisuuden voitot jatkoivat kasvuaan.
- Maataloustuotteiden ulkomaankauppa alijäämäistä.
- Kiina vähentää valtion omistusta yrityksissä.
- Suorien sijoitusten virrat Kiinaan ja Kiinasta kasvavat nopeasti.

BOFIT Viikkokatsaus 36/2004
- Venäjän hallitus hyväksyi vuoden 2005 budjettiesityksen.
- Valtion vakautusrahasto kasvaa nopeasti.
- Jukosin ahdinko kasvaa.
- IMF ennustaa Kiinan kokonaistuotannon kasvun hidastuvan.
- Yksityissektorin rooli yhä tärkeämpi.
- Kiina nosti öljynjalosteiden hintoja.
- Kiina ja Hongkong sopivat 27.8. kaupan vapauttamisen jatkamisesta.

BOFIT Viikkokatsaus 37/2004
- Venäjän inflaatio kiihtyi elokuussa.
- Pankkitalletusten kasvu hidastui kesällä.
- Lihantuonti EU:sta Venäjälle jatkuu.
- Venäjä ja Valko-Venäjä yhteisymmärrykseen yhteisvaluutan käyttöönotosta ja maakaasutoi-mituksista.
- Kiina suunnittelee yritysverotuksen uudistamista.
- Uusia ohjeita kiinteistöalan luotoille.
- Länsi-itä -kaasuputki valmis.
- Kiina sai markkinatalousaseman ASEANilta.

BOFIT Viikkokatsaus 38/2004
- Ulkomaanvaluutan myynti pankeista kasvoi kesällä jyrkästi.
- Presidentti pyrkii vahvistamaan keskushallintoa.
- Jukosin verovelat yhä kasvussa.
- Gazpromin ja Rosneftin yhdistämisestä sovittiin alustavasti.
- Kiinassa ei merkkejä inflaatiovauhdin hidastumisesta.
- Teollisuustuotannon kasvuvauhti kiihtyi hieman elokuussa.
- Ulkomaankauppa kasvaa edelleen nopeasti.
- Investoinnit ja vähittäismyynti jatkavat nopeaa kasvuaan.

BOFIT Viikkokatsaus 39/2004
- Venäjän tuotannon kasvu kiihtyi hieman elokuussa.
- Keskuspankki palasi joukkovelkakirjamarkkinoille.
- Venäjä haluaa muuttaa neuvostovelat markkinaehtoisiksi.
- Venäjän rautatiekuljetukset avataan kilpailulle.
- Jiang Zemin luopui armeijan päällikkyydestä.
- Alhainen korkotaso hidastaa talletusten kasvua.
- Bank of China ja China Construction Bank muutettiin osakeyhtiöiksi.
- Osakemarkkinoiden kurssikehitys ailahtelee.
- Kiina alkaa laskea vihreää BKT:ta.

BOFIT Viikkokatsaus 40/2004
- Investointien rakenteessa muutoksia vuoden alkupuoliskolla.
- ConocoPhillips voitti tarjouskilpailun LUKoilista.
- Ensimmäiset pankit hyväksytty yleiseen talletustakuujärjestelmään.
- Maailmanpankki arvioi köyhyyden puolittuneen Venäjällä vuoden 1999 jälkeen.
- Kuluvan vuoden sadosta odotetaan viimevuotista suurempaa.
- Kiina ensi kertaa mukaan G7-kokoukseen.
- Kiina parantaa pienosakkaiden asemaa.
- Kumppanuusjärjestelyt Manner-Kiinan kanssa hyödyttävät Hongkongin ja Macaon talouksia.

BOFIT Viikkokatsaus 41/2004
- Venäjän inflaatio kiihtyi hieman.
- Yksityinen pääomanvienti Venäjältä vähentynyt.
- Venäläisten pankkien taseet jälleen kasvussa.
- Venäjä liittynee Kioton ilmastosopimukseen.
- Ukrainan presidentinvaaleissa 31. lokakuuta 23 ehdokasta.
- Hoitamattomien luottojen määrän pelätään Kiinassa lähtevän uudelleen kasvuun.
- Kesäkuiset määräykset kiihdyttivät ulkomaalaispankkien lyhyttä lainanottoa ulkomailta.
- Vähentynyt asuntojen tarjonta nostaa edelleen hintoja.

BOFIT Viikkokatsaus 42/2004
- Venäjän ulkomaankauppa kasvaa nopeasti.
- Rupla heikentyi hieman edelleen kolmannella neljänneksellä.
- Gazprom pyrkii energia-alan jättiläiseksi.
- Jukos menettämässä Juganskneftegazin.
- Pääoma- ja rahoitustaseen ylijäämä kasvatti Kiinan valuuttavarantoa.
- Ulkomaiset suorat sijoitukset tulvivat Kiinaan elokuussa.
- Verotulot kasvoivat nopeasti tammi-syyskuussa.
- Keskuspankin mukaan valtion omistamat pankit eivät pärjää kilpailussa.

BOFIT Viikkokatsaus 43/2004
- Venäjän öljyntuotannon ja -viennin kasvu on hiipunut.
- Presidentti Putin vieraili Kiinassa.
- Hallitus pohti yksityispääoman houkuttelemista tiehankkeisiin.
- Juganskneftegaz myytäneen marraskuussa.
- Kiinan ulkomaankauppa jatkoi kasvuaan tammi-syyskuussa.
- Kiinan pankkien antolainaus lisääntyi syyskuussa.
- Tutkimus- ja kehitysmenot myötätuulessa.
- Autojen myynti takkuilee.

BOFIT Viikkokatsaus 44/2004
- Tuotannon kasvu hidastui syyskuussa.
- Talousministeriö arvioi kasvun nopeutuvan loppuvuonna.
- Venäjän viljasadosta viimevuotista parempi.
- Venäjä edelleen maailman 70. kilpailukykyisin maa.
- Kiinan kokonaistuotannon kasvu hidastui vähän.
- Kuluttajahintojen nousun kiihtyminen pysähtyi syyskuussa.
- Teollisuuden tuotannon ja voittojen nopea kasvu jatkui.
- Tuottajahintojen nousu kiihtyi.
- Kiinteät investoinnit kasvoivat edelleen nopeasti.

BOFIT Viikkokatsaus 45/2004
- Venäjän vuoden 2004 budjettiin muutoksia.
- Tulojen kasvu jatkui ripeänä.
- Jukosin verovaateet kasvavat.
- Ukrainan presidentinvaalien 1. kierroksella lähes tasapeli.
- Korot nousivat Kiinassa.
- Vakuutusyhtiöille lupa tehdä suoria osakesijoituksia.
- Maaseutukotitalouksien tulot kasvoivat nopeasti.

BOFIT Viikkokatsaus 46/2004
- Venäjän inflaatio kiihtyi edelleen lokakuussa.
- Venäjä ratifioi Kioton ilmastosopimuksen.
- Asuminen siirtyy markkinatalouteen.
- Korruptio väheni hieman Venäjällä.
- Kiinan teollisuustuotannon nopea kasvu jatkui lokakuussa.
- Tuottajahintojen nousu kiihtyi edelleen.
- Ulkomaankaupan kasvu hidastui hieman.
- Sekä siirto- että ammattityövoiman puute alkaa näkyä.

BOFIT Viikkokatsaus 47/2004
- Venäjä korjasi öljynvientitilastojaan ylöspäin.
- Verovaateita myös muille öljy-yhtiölle.
- Presidentti Putin ei halua peruuttaa yksityistämisiä.
- Sosiaaliuudistukset etenevät alueilla hitaasti; etuuksien saajia ennakoitua enemmän.
- Kiinan kuluttajahintojen nousu hidastui lokakuussa.
- Vähittäiskaupan kasvu kiihtyi, investointien kasvu hidastui.
- Kiina lievensi monikansallisten yhtiöiden valuutansiirtomääräyksiä.
- Kiina muutti valuuttatalletusten reservivaatimusta.

BOFIT Viikkokatsaus 48/2004
- Tuotannon kasvu hidastui edelleen lokakuussa.
- Fitch nosti Venäjän luottoluokitusta.
- Keskuspankki vahvisti valuuttapolitiikan linjoja vuodelle 2005.
- Juganskneftegaz myydään - Jukos harkitsee konkurssia.
- Ukrainan presidentinvaalin tulos julki.
- Kiinan talouskasvun odotetaan hidastuvan vuonna 2005 vain vähän.
- Korkouudistus etenee.
- Yksityishenkilöiden valuutansiirtomääräyksiä lievennettiin.

BOFIT Viikkokatsaus 49/2004
- Ulkomaisten sijoitusten kasvu jatkuu Venäjällä.
- Venäjän keskuspankki lievensi valuuttamääräyksiä.
- WTO-liittymisneuvottelut voidaan saada päätökseen vuonna 2005.
- Venäjän ja Euroopan unionin 14. huipputapaaminen pidettiin Haagissa 25.11.
- Kiina ja ASEAN sopivat siirtymisestä vapaakauppaan.
- Arvopaperimarkkinasäännöksiä muutettiin.
- Henkilöautojen tuotanto väheni edelleen lokakuussa.

BOFIT Viikkokatsaus 50/2004
- Venäjän inflaatio ylitti marraskuussa koko kuluvalle vuodelle asetetun tavoitteen.
- Venäjän suotuisa budjettikehitys jatkuu.
- Venäjän viennin ja tuonnin kasvu nopeutui kolmannella neljänneksellä.
- Venäjän verottaja esitti uusia vaateita – nyt matkapuhelinoperaattori VimpelComille.
- Kiinan teollisuustuotannon kasvu hidastui hieman marraskuussa.
- Ulkomaankauppa kasvaa edelleen nopeasti.
- Pankkisektorin avaaminen edellä aikataulustaan.
- Vakuutusmarkkinat avataan ulkomaisille yhtiöille.
- Juania koskevia valuuttamääräyksiä lievennettiin edelleen.

BOFIT Viikkokatsaus 51/2004

- Venäjän BKT:n kasvu hidastunut.
- Duuma hyväksyi vuoden 2005 federaatiobudjetin.
- Pankkitalletukset keskittyivät hieman aiemmasta.
- Jukos hakeutui konkurssiin.
- Kiinan inflaatio hidastui marraskuussa.
- Investointien kasvu hidastui hiukan.
- Suorat ulkomaiset sijoitukset Kiinaan kasvussa.
- Luotot ja talletukset lisääntyivät marraskuussa vauhdilla.
- Vähittäiskauppa kasvoi edelleen marraskuussa.

BOFIT Viikkokatsaus 52/2004

- Juganskneftegaz huutokaupattiin tuntemattomalle Baikal Finance Group -yhtiölle, jonka puolestaan osti valtiollinen Rosneft.
- Venäjän osakemarkkinoilla vaihtelut ja epävarmuus jatkuvat.
- Venäjän alueiden investointiriskit kasvaneet.
- Presidentti nimittää jatkossa Venäjän kuvernöörit.
- Kiinan viljantuotanto kasvoi tänä vuonna.
- Verotulot kasvoivat roimasti tammi-lokakuussa.
- Tulojen vahva kasvu piti budjetin edelleen ylijäämäisenä tammi-marraskuussa.

BOFIT Viikkokatsaus 53/2004

- Venäjän talouden kasvu on edelleen viime vuotta hitaampaa.
- Venäjällä hyväksyttiin asumislakeja.
- Viktor Jushtshenko voitti Ukrainan presidentinvaalien uusinnan.
- Kiina toteuttaa WTO-sitoumuksiaan vuonna 2005.
- Kaupan nopeasta kasvusta huolimatta Intian rooli Kiinan ulkomaankaupassa vaatimaton.
- Kiina asetti vientitulleja tekstiileille ennen kaupan vapautumista.
- Kiina asetti vientikiintiöitä ja -tulleja useille raaka-aineille vuodelle 2005.

BOFIT Viikkokatsaus
1 • 2.1.2004

Venäjä

Uusi duuma järjestäytyi. Keskusvaalilautakunnan vahvistuksen mukaan duuman vaalien äänestysvilkkaus oli 56 % (62 % vuonna 1999). Uusi duuma piti järjestäytymisistuntonsa 29.12. ja uudeksi puhemieheksi äänin 352–14 valittiin Yhtenäistä Venäjää (YV) edustava, sisäministerin tehtävistä eronnut Boris **Gryzlov**. YV sai myös molemmat ensimmäisen varapuhemiehen paikat ja kahdeksasta varapuhemiehen paikasta viisi. Muut varapuhemiehen paikat menivät kommunisteille, liberaalidemokraateille ja Synnyinmaa-liitolle. Gryzlovin johtamaan YV:n puolueryhmään liittyi yhteensä yli 300 edustajaa eli yli 2/3 duumasta, Gennadi **Zjuganov**in kommunistien ryhmään 52 sekä liberaalidemokraattien (Igor **Lebedev**) ja Synnyinmaan (Sergei **Glazjev**) ryhmiin kumpaankin 36 edustajaa. Presidentti **Putin** toivoi avajaisistunnossa uuden duuman keskittyvän väestön elintason nostamiseen parantamalla terveydenhoitoa, koulutusta ja asumistasoa.

Edellinen duumakausi oli ensimmäinen ilman presidentin ja parlamentin välistä valtataistelua ja ehkä juuri siksi duuma oli lainsäädäntötyössään edeltäjiään tehokkaampi. Sen saavutuksia olivat mm. vero- ja eläkeuudistukset, tasapainoiset budjetit, sähkö- ja rautatiemonopolien purkamisen aloitus ja parlamentin ylähuoneen eli liittoneuvoston muodostamistavan uudistaminen. Duuman merkityksen kasvun myötä kasvoi myös duuman ulkopuolisten lobbaus- ja rahoitusryhmien merkitys, ja näiden ryhmien erilaiset näkemykset tullevat näkymään myös uudessa duumassa sen näennäisestä yhtenäisyydestä huolimatta.

Keskeisten puolueiden paikkamäärät duumassa 7.12. vaalituloksen mukaan

	7.12.2003	muutos vuodesta 1999
Yhtenäinen Venäjä	223	+82*
Kommunistinen puolue	54	-59
Liberaalidemokraatit	36	+19
Synnyinmaa	36	+36
Kansanpuolue	19	+19
Jabloko	4	-16
Oikeistovoimien liitto	2	-27
Sitoutumattomat	75	-50

* Yhtenäisen Venäjän edeltäjät Yhtenäisyys ja Isänmaa–Koko Venäjä saivat 141 paikkaa vuonna 1999.

Uusia lakeja voimaan vuoden 2004 alusta. Tärkein vuoden alusta voimaan tullut laki on toukokuussa 2003 hyväksytty, Maailman kauppajärjestön WTO:n määräyksiin harmonisoitu tullilaki, jonka tarkoitus on siirtyä tullauksessa kansainvälisiin käytäntöihin. Toinen keskeinen laki koskee yksityishenkilöiden pankkitalletusten suojaa (ks. Idäntalouksien viikko 49/2003). Laki ehti tulla voimaan jo 27. joulukuuta ja sen mukaan talletukset korvataan täysimääräisesti 100 000 ruplaan (n. 2 800 euroa) asti.

Vuoden 2004 alusta arvonlisävero aleni 20 prosentista 18 prosenttiin, maakaasun ja raakaöljyn tuotantoverot muuttuivat, yritysten omaisuusveron maksimiksi tuli 2,2 % ja maataloustuottajille annettiin mahdollisuus korvata useita nykyisiä veroja yhtenäisellä 6 prosentin maatalousverolla. Arvopaperimarkkinalain muutoksella arvopaperikaupasta perittävää veroa alennettiin 0,8 prosentista 0,2 prosenttiin. Vuoden alusta poistui käytöstä 5 prosentin myyntivero, joka otettiin väliaikaiseen käyttöön vuoden 1998 rahoituskriisin jälkeen.

Viime kesänä hyväksytty tietoliikennelaki tuli voimaan vuoden alusta, samoin kuin joulukuun lopulla hyväksytyt vakautusrahaston perustamista koskevat muutokset budjettikoodeksiin. Yritysten ja yrittäjien toimintaa helpotettiin ottamalla rekisteröinnissä ja lupien myöntämisessä käyttöön ns. yhden luukun menettely. Yritystonttien lunastuksen takaraja siirrettiin maalain joulukuisella muutoksella vuoteen 2006.

Vuoden 2004 kuluessa tulevat voimaan myös mm. vakuutuslain muutokset, joilla Venäjän vakuutusmarkkinoita avataan lisää ulkomaalaisille yhtiöille: ulkomaalaisten vakuutusyhtiöiden kiintiö Venäjän vakuutusmarkkinoista kasvaa 15 prosentista 25 prosenttiin ja ulkomaalaisia koskevat rajoitukset poistetaan EU-maiden vakuutusyhtiöiltä. Lisäksi vuoden 2004 aikana tulevat voimaan uudistetut lait valuutansääntelystä, ulkomaankaupan valtionsääntelystä ja erityistuontisuojasta sekä muutokset metsäkoodeksiin.

Venäjän vakautusrahastoon arvioidaan siirtyvän ennakoitua vähemmän varoja. Vuoden 2004 alussa Venäjän nykyinen reservirahasto lakkautetaan ja sen varat siirtyvät uuteen vakautusrahastoon, jonka käyttö on edeltäjäänsä huomattavasti säädellympää. Lokakuun alussa 2003 reservirahastossa oli finanssiministeriön mukaan 140 miljardia ruplaa (4,7 mrd. dollaria) ja määrän uskottiin vuoden loppuun mennessä kasvavan 170 miljardiin ruplaan (5,7 mrd. dollaria). Joidenkin lakimuutosten myötä uuteen vakautusrahastoon siirtyvä summa arvioidaan nyt huomattavasti aiempaa pienemmäksi. Varafinanssiministeri Tatjana **Nesterenko**n mukaan vakautusrahastoon siirtyy reservirahastosta 80–90 miljardia ruplaa (noin 3 mrd. dollaria). Duuman budjettikomitea uskoo kuitenkin vakautusrahaston saavuttavan 200 miljardin ruplan rajan vuoden 2004 kesällä.

Venäjän hallitus päätti lihantuontikiintiöistä vuodelle 2004. Huhtikuussa 2003 asetettujen naudan-, sian- ja siipikarjanlihan tuontikiintiöiden käyttöä jatketaan myös vuonna 2004. Naudanlihan tuontikiintiö, joka käsittää erikseen tuoreen ja pakastetun naudanlihan, on yhteensä 448 000 tonnia. Porsaanlihan tuontikiintiö on 450 000 tonnia ja siipikarjan lihan noin miljoona tonnia. Kaikki kiintiöt ovat reilusti suurempia kuin vuonna 2003. Lihan tuontia Venäjälle kiintiöidään lisäksi maittain ja maaryhmittäin. EU-maille on varattu naudanlihan tuontikiintiöistä 80 %, porsaanlihan kiintiöistä noin puolet ja siipikarjan lihan kiintiöistä 20 %. USA hallitsee siipikarjanlihan tuontia, jossa sen osuus vuoden 2004 kiintiöistä on yli 70 %. Sekä naudan- että sianlihan kiintiöistä huutokaupataan kymmenen prosenttia. Naudan- ja porsaanlihan kiintiöiden puitteissa säilyy käytössä nykyinen 15 % tuontitulli ja kiintiöiden ylimenevältä osalta tulli on 60 % ja 80 %. Siipikarjan lihan tuontitulli säilyy myös 15 prosentissa eikä kiintiöiden ylimenevää tuontia sallita. Venäjän hallitus on lihan tuontikiintiöillä pyrkinyt lisäämään kotimaista tuotantoa. Tammi-lokakuussa 2003 siipikarjan- ja porsaanlihan tuotanto kasvoi noin 10 % ja naudanlihan tuotanto 5 % vuoteen 2002 verrattuna.

Suomen Pankki • Siirtymätalouksien tutkimuslaitos, BOFIT
PL 160 • 00101 Helsinki
Puh: (09) 183 2268 • Sähköposti: bofit@bof.fi • Web: www.bof.fi/bofit

Toimittaja Timo Harell

Uutisaineisto on toimitettu eri lähteistä saadun informaation perusteella.
Suomen Pankki ei takaa aineiston kattavuutta tai oikeellisuutta.

BOFIT Viikkokatsaus
1 • 2.1.2004

Kiina

Kiina helpottaa juanien käyttöä Hongkongissa. Juanmääräiset pankkipalvelut on aiemmin rajattu Manner-Kiinan alueelle, vaikka mm. matkailun seurauksena juaneja onkin liikkeellä huomattavia määriä useissa Aasian maissa. Kiinan erityishallintoalueella Hongkongissa niitä on arveltu olevan liikkeellä 70 miljardin juanin (7 mrd. euroa) arvosta.

Vuoden 2004 alusta lähtien hongkongilaiset yritykset ja asukkaat voivat vaihtaa juaneja Hongkongin dollareiksi sekä tehdä talletuksia ja tilisiirtoja juanmääräisinä hongkongilaisissa pankeissa. Lisäksi pankit voivat myöntää asiakkailleen juanmääräisiä pankkikortteja näiden Kiinan-matkoja varten. Myös mannerkiinalaiset matkailijat voivat käyttää juanmääräisiä pankkikortteja vieraillessaan Hongkongissa. Juanmääräiset pankkitoimet on rajoitettu koskemaan vaihtotasetta, joten rajoitukset juanmääräisten pääomasijoitusten osalta säilyvät ennallaan. Lisäksi niiden koolle on asetettu rajoituksia, ja viranomaiset seuraavat niiden toteutumista väärinkäytösten ehkäisemiseksi. Kiinan valtion omistaman Bank of Chinan Hongkongin-konttori toimii clearing-pankkina Manner-Kiinan ja Hongkongin välillä. Uudistuksen tavoitteena on edistää Manner-Kiinan ja Hongkongin välistä kaupankäyntiä.

Kumppanuusjärjestelyt Kiinan ja sen erityishallintoalueiden Hongkongin ja Macaon välillä astuvat voimaan vuoden 2004 alussa. Vuonna 2003 sovittujen kumppanuusjärjestelyjen (CEPA, Closer Economic Partnership Arrangement) tarkoituksena on piristää talouskehitystä alueella, jota SARS viime keväänä koetteli. Järjestely poistaa Manner-Kiinan hongkongilaisille ja macaolaisille tuotteille asettamat tuontitullit 273 tuoteryhmältä vuoden 2004 alussa ja kaikilta tuotteilta vuoden 2006 alussa. Kriteerinä tullivapaudelle on tuotteiden vähintään 30 prosentin kotimaisuusaste. Jo muutoksen ensimmäisen vaiheen uskotaan olevan merkittävä, sillä esimerkiksi Kiinan hongkongilaisille tuotteille asettamien tullien arvioidaan vuosittain vähentyvän noin 80 miljoonalla eurolla. Hongkong ja Macao puolestaan ovat sitoutuneet siihen, että ne eivät jatkossakaan aseta tuontitulleja Manner-Kiinan tuotteille. Kumppanuusjärjestelyjen tavoitteena on myös helpottaa hongkongilaisten ja macaolaisten yritysten toimintaa Manner-Kiinassa useilla palvelualoilla sekä edistää kaupankäyntiä ja investointeja alueella mm. helpottamalla tullauskäytäntöjä.

Kiinan uudet tuonti- ja vientitullisäädökset voimaan 1.1.2004. Uudet säännökset korvaavat aiemmat vuonna 1985 voimaan tulleet säännöt. Ne täsmentävät tullausarvojen määrittelyä sekä vahvistavat voimassa olevat tullitariffit, jotka ovat yhdenmukaiset WTO:n sääntöjen ja kansainvälisten käytäntöjen kanssa. Uudet säännökset alentavat tuontitullien keskimääräisen tason nykyisestä 11 prosentista 10,4 prosenttiin vuoden 2004 alusta. Lisäksi valtion yrityksille palauttama arvonlisävero ulkomaille viedyistä tuotteista laskee keskimäärin 3 prosenttiyksikköä. Vuoden 2003 loppuun asti useiden vientituotteiden ALV palautettiin täysimääräisenä. Muutoksen odotetaan hidastavan viennin kasvua vuonna 2004. ALV:n perustaso Kiinassa on 17 %, joidenkin tuotteiden vero on 13 % ja pienyritykset maksavat 6 prosentin veroa.

Keskuspankki jatkaa nopeasti kasvavan pankkisektorin uudistamista. Kiinan keskuspankki ilmoitti joulukuussa muuttavansa säätelemiään luottokorkojen rajoja. Keskuspankki haluaa osana pankkiuudistusta lisätä pankkien liikkumavaraa luottojen korkojen määrittämisessä vuoden 2004 alusta alkaen. Uusien sääntöjen mukaan pankit voivat periä enintään 70 % korkeampaa korkoa kuin keskuspankin määräämä viitekorkotaso. Aiemmin suurille yrityksille myönnettyjen lainojen korkotaso saattoi olla 10 % ja pienemmille yrityksille myönnettyjen luottojen korko 30 % viitekorkoa korkeampi. Koron alaraja (vähintään 90 % viitekorosta) säilyy ennallaan. Nykyisellä 5,31 prosentin viitekorkotasolla lainojen korot voivat siis vaihdella 4,78 prosentista 9,03 prosenttiin. Maaseudulla lainoja myöntävät osuuskunnat voivat periä lainoistaan kaksinkertaisen koron keskuspankin viitekorkoon nähden.

Keskuspankki ei odota muutoksen juurikaan korottavan luottojen keskimääräistä korkotasoa. Uudistuksen toivotaan lisäävän luottoja pienille ja keskisuurille yksityisyrityksille, kun niille myönnettävien luottojen riskejä voidaan nyt hinnoitella paremmin. Pankit ovat tähän asti myöntäneet luottoja valtion omistamille yrityksille selvästi enemmän kuin niiden osuus tuotannosta edellyttäisi.

Kiinan pankkisektori on useimpiin muihin kehittyviin maihin verrattuna suuri, sillä lainakanta on 170 % BKT:sta. Sektori kasvaa nopeasti ja kesäkuun lopussa pankkien myöntämien luottojen kanta oli 19 000 miljardia juania (1 900 mrd. euroa) eli noin 20 % suurempi kuin vuotta aiemmin. Sektoria hallitsevat valtion omistamat neljä suurta pankkia. Pankkisektorin ongelmana on hoitamattomien luottojen suuri määrä. Keskuspankin virallisen arvion mukaan hoitamattomien luottojen osuus kaikista luotoista on noin viidennes, mutta asiantuntijoiden mukaan todellinen määrä voi olla jopa kaksinkertainen keskuspankin arvioon verrattuna.

Kotimaiset luotot jakson lopussa, miljardia juania

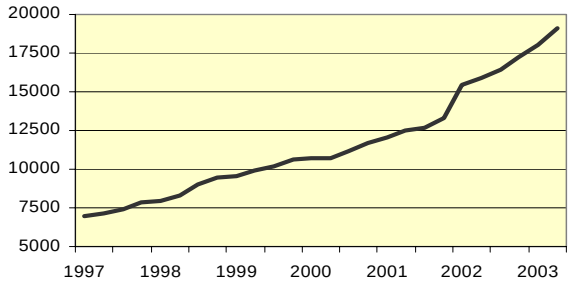

Lähde: Kiinan keskuspankki

Vakuutusyhtiö China Life listautui New Yorkin ja Hongkongin pörsseihin. Kiinan suurin vakuutusyhtiö China Life lisäsi pääomaansa 3 miljardia dollaria listautumisannissa joulukuussa. Listautumisanti oli vuoden 2003 suurin kansainvälisillä rahoitusmarkkinoilla. Se keräsi laajaa kiinnostusta sijoittajien keskuudessa ja osakeanti ylimerkittiin monikymmenkertaisesti. Vakuutusyhtiön osakkeen arvo nousi ensimmäisenä kaupankäyntipäivänään 17.12. New Yorkin pörssissä 25 %, kun taas Hongkongin pörssissä osakkeen arvo nousi 24 % päivää myöhemmin. Valtion omistusosuus China Lifessa laski listautumisen myötä 72 prosenttiin.

Suomen Pankki • Siirtymätalouksien tutkimuslaitos, BOFIT
PL 160 • 00101 Helsinki
Puh: (09) 183 2268 • Sähköposti: bofit@bof.fi • Web: www.bof.fi/bofit

Toimittaja Timo Harell
Uutisaineisto on toimitettu eri lähteiden perusteella.
Suomen Pankki ei takaa aineiston kattavuutta tai oikeellisuutta.

BOFIT Viikkokatsaus
2 • 8.1.2004

Venäjä

Venäjän inflaatio hidastui vuonna 2003. Joulukuussa kuluttajahintojen vuosinousu oli 12,0 % ja inflaatio pystyttiin hidastamaan hallituksen asettaman 10–12 prosentin tavoitteen ylärajalle. Vuonna 2002 kuluttajahinnat nousivat 15,1 %. Tärkeänä tekijänä hintojen nousun hidastamisessa erityisesti viime vuoden loppupuolella oli hintasäännöstelyn alaisten kunnallis- ja asumispalveluiden aiempaa maltillisempi kallistuminen. Tästä huolimatta palvelut kallistuivat koko viime vuoden aikana 22 % eli huomattavasti enemmän kuin tavarat. Palveluista ehdottomasti eniten, 29 %, kallistuivat juuri kunnallis- ja asumispalvelut. Elintarvikkeiden hinnat nousivat 10 % ja muiden tavaroiden hinnat 9 %. Elintarvikkeista eniten kallistuivat leipä ja muut leipomotuotteet, joiden hinnat nousivat 30 %. Maitotuotteiden hinnat nousivat 13 %. Muiden tavaroiden kuin elintarvikkeiden ryhmässä eniten eli 17 % kallistui bensiini.

Vuosi-inflaatio 1/2000–12/2003

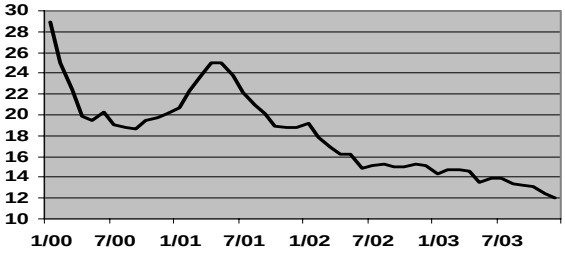

Lähde: Goskomstat

Venäjän vaihtotaseen ylijäämä kasvoi hieman vuonna 2003, pääomavirroissa heilahteluja. Keskuspankin alustavien maksutasetietojen mukaan vaihtotaseen ylijäämä oli vuonna 2003 yli 39 miljardia dollaria eli yli 9 % BKT:sta (edellisenä vuonna 8,5 % BKT:sta). Tavarakaupan ylijäämä paisui 60 miljardiin dollariin edellisen vuoden 46 miljardista dollarista ja palvelujen kaupan alijäämä kasvoi 11 miljardiin dollariin.

Venäjän tavaravientitulot kasvoivat 25 % (134 mrd. dollariin). Raakaöljystä saadut vientitulot lisääntyivät yli 35 % ja tulot öljytuotteiden ja maakaasun viennistä 26 %. Näiden kolmen osuus tavaraviennistä oli 55 %. Muut tavaravientitulot kasvoivat 18 %. Venäjän palvelujen vienti lisääntyi 17 % (16 mrd. dollariin).

Venäjän tavaratuonti kasvoi vuonna 2003 dollareina mitattuna 23 % (75 mrd. dollariin) ja palvelutuonti 14 % (27 mrd. dollariin). Osaksi nopea kasvu johtui mittayksikkönä käytetyn dollarin heikkenemisestä ja esimerkiksi euroina mitattuna tuonnin kasvu oli vain pari prosenttia. Vuoden viimeisellä neljänneksellä tuonnin kasvu jatkui dollareina mitattuna lähes 20 prosentin tahtiin mutta oli euroina mitattuna pysähdyksissä.

Tuotannontekijäkorvausten taseen alijäämä kasvoi yli 9 miljardiin dollariin, vaikka valtion korkomenot vähenivät. Alijäämän syveneminen johtui lähinnä yritysten ulkomaisten lainojen kasvaneista korkomenoista.

Pääoman tilastoitu nettoulosvirta Venäjältä oli noin 6 miljardia dollaria vuonna 2003. Valtionsektorilla pääoman nettoulosvirta oli yli 9 miljardia dollaria johtuen lähinnä valtion ulkomaisen velan maksuista. Pankkien nettopääomantuonti lisääntyi lähes 10 miljardiin dollariin, josta valtaosa tuotiin vuoden viimeisellä neljänneksellä. Yritysten tilastoitu pääoman nettovienti kasvoi yli 6 miljardiin dollariin, sillä vuoden toisella puoliskolla ulosvirtaus nousi yli 9 miljardiin dollariin. Yrityssektorin nettoluvun taustalla viennistä saamatta jääneet tulot ja saapumattomasta tuonnista maksetut maksut lisääntyivät yli 14 miljardiin dollariin, kun taas yritysten luotonotto ulkomailta kasvoi lähes 13 miljardiin dollariin. Suorat sijoitukset Venäjän yrityssektorille (pl. pankit) olivat lievästi negatiiviset, sillä vuoden viimeisellä neljänneksellä maasta poistui ulkomaista suorien sijoitusten muodossa tullutta pääomaa noin 2 miljardia dollaria. Maksutaseen tilastovirhe-erä oli noin 6 miljardia dollaria negatiivinen, mikä viittaa pääoman tilastoimattoman nettoulosvirtauksen säilymiseen vuoden 2002 tasolla.

Vaihtotaseen suuri ylijäämä kasvatti keskuspankin valuuttavarantoa yli 26 miljardilla dollarilla ja varanto oli tämän vuoden alussa 77 miljardia dollaria.

Venäjän osakemarkkinoilla nopean nousun vuosi. Pörssikurssien kehitystä kuvaava RTS-indeksi nousi viime vuoden aikana 57 % pistelukuun 567. Kaikkien aikojen korkeimman arvonsa 643 indeksi saavutti lokakuussa. Pörssivaihtoa dominoivat energiayhtiöt, joiden osakekurssit nousivat öljyn korkean maailmanmarkkinahinnan seurauksena.

Venäjän keskeisen RTS-pörssin kaupankäynnin volyymi lisääntyi viime vuoden aikana 33 % eli 6,1 miljardiin dollariin, mikä merkitsi noin 24 miljoonan dollarin keskimääräistä päivävaihtoa. Eniten vaihdettiin energiajätti UES:n osakkeita (30 % vaihdosta). Öljy-yhtiö Lukoilin osakkeet muodostivat 18 % vaihdosta, Jukosin 14 % ja Surgutneftegazin 10 %.

RTS-indeksi ja Jukosin kurssi 31.12.02–31.12.03

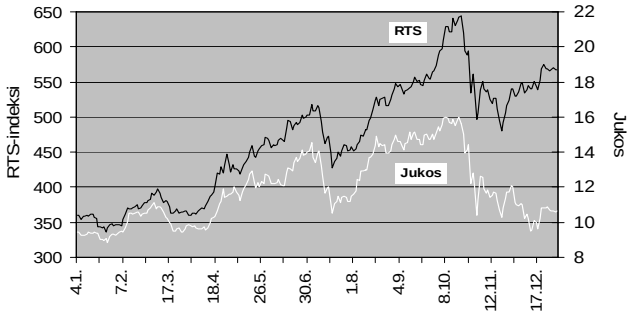

Lähde: RTS

Suomen Pankki • Siirtymätalouksien tutkimuslaitos, BOFIT
PL 160 • 00101 Helsinki
Puh: (09) 183 2268 • Sähköposti: bofit@bof.fi • Web: www.bof.fi/bofit

Toimittaja Timo Harell
Uutisaineisto on toimitettu eri lähteiden perusteella.
Suomen Pankki ei takaa aineiston kattavuutta tai oikeellisuutta.

BOFIT Viikkokatsaus
2 • 8.1.2004

Kiina

Kiinan parlamentti hyväksyi kolme pankkilakia joulukuun lopussa. Uudet ja uudistetut lait tulevat voimaan helmikuun alussa. Lait ovat pankkisektorin tulevan kehityksen kannalta tärkeitä, sillä ne selkeyttävät pankkisektorin laillisia puitteita.

Pankkivalvontalaki määrää Kiinan pankkitarkastusviraston toiminnasta. Virasto perustettiin vuoden 2003 huhtikuussa, mutta vasta nyt hyväksyttiin laki, jolla sen vastuualueet ja toimet määritellään yksityiskohtaisesti.

Keskuspankkilain muutokset lisäävät keskuspankin roolia rahapolitiikan suunnittelussa ja toteutuksessa. Vanhan lain mukaan keskuspankin rahapoliittinen komitea on valtioneuvoston ja parlamentin valvonnan alainen, kun taas uudistetun lain mukaan komitea toimii itsenäisesti.

Liikepankkilain muutokset voivat lisätä pankkien sijoitusmahdollisuuksia osakemarkkinoilla. Vanha laki kieltää liikepankkien sijoitukset pankkitoiminnan ulkopuolelle, kuten arvopapereihin, vakuutusalalle ja rahastoihin. Uudistettu laki mahdollistaa pankkien sijoitukset myös näille aloille, mutta vain jos hallitus siitä erikseen päättää. Muutos edistää Kiinan pankkisektorin sopeutumista, kun se WTO:n säännösten mukaisesti avautuu ulkomaisille pankeille vuonna 2006.

Kiina sijoitti 45 miljardia dollaria valuuttavarannostaan kahden valtion omistaman liikepankin pääomarakenteen vahvistamiseen. Toimenpide oli osa hallituksen pyrkimystä uudistaa Kiinan pankkijärjestelmää, jonka ongelmat uhkaavat maan rahajärjestelmän vakautta. Vuoden 2003 viimeisenä päivänä toteutetussa ratkaisussa rahoitus jaettiin puoliksi Bank of Chinan ja China Construction Bankin kesken. Kaksi muuta valtion suurta liikepankkia saavat tukea myöhemmin. Tukea saaneiden pankkien osalta avoinna on kuitenkin vielä mm. se, miten ne voivat käyttää saamansa valuutat. Pankit joutuvat maksamaan sijoitukselle korkoa. Summa on merkittävä pankkien omiin pääomiin nähden, mutta silti vielä riittämätön suhteessa pankkien hoitamattomiin lainasaamisiin. Hoitamattomia lainoja näillä neljällä, kansainvälisessäkin vertailussa suurella pankilla on virallisten tietojen mukaan noin 200 miljardia dollaria, eli runsas viidennes luotoista. Summa on samoin lähes viidennes Kiinan vuotuisen BKT:n arvosta.

Samalla perustettiin eri viranomaisten yhteinen Central Huijing Investments -yhtiö valvomaan varojen sijoitusta, pankkien uudistamista ja niiden yrityshallinnon parantamista. Molemmat pankit ovat julkistaneet suunnitelman osakeannista lähitulevaisuudessa. Pankkien listautuminen pörssiin olisi merkittävä askel niiden muuttamiseksi markkinaehdoin toimiviksi.

Siirto supisti Kiinan valuuttavarantoa 10 %, mutta varanto on silti edelleen runsaat 400 miljardia dollariin. Vuoden 2003 aikana varanto kasvoi noin 30 %. Varannon kasvuun vaikuttivat ylijäämäisen vaihtotaseen lisäksi edelleen runsaina jatkuneet suorat sijoitukset.

Kiinan nopea talouskasvu kasvatti verotuloja vuonna 2003. Alustavien tietojen mukaan valtion ja paikallishallinnon yhteenlasketut verotulot kasvoivat viime vuonna noin 20 % edellisvuodesta eli 2 050 miljardiin juaniin (206 mrd. euroa). Saatavilla olevien tietojen mukaan tulot arvonlisäverosta kasvoivat 730 miljardiin juaniin (kasvua 17 %) ja kotimaisten yritysten voittoverosta 240 miljardiin juaniin (kasvua 19 %). Verotulojen lisäyksen taustalla oli nopea talouskasvu, jonka arvioidaan viime vuonna olleen 8,5 %.

Kiinan julkinen sektori on edelleen pieni useimpiin muihin maihin verrattuna, vaikka se onkin viime vuosina kasvanut selvästi suhteessa talouden kokoon. Vuonna 2002 julkisen sektorin tulot olivat 18 % ja menot 21 % BKT:sta.

Kiinan julkinen talous on viime vuosina ollut selvästi alijäämäinen, kun talouskasvua on pyritty tukemaan julkisilla investoinneilla ja sosiaalimenojen lisäyksellä. Vuoden 2003 budjetti ennakoi alijäämäksi 2,3 % BKT:sta. Alijäämä saattaa kuitenkin kasvaneiden verotulojen ansiosta jäädä hieman pienemmäksi. Julkisen sektorin velka oli vuoden 2002 lopussa 2 700 miljardia juania eli 26 % BKT:sta. Kansainvälisesti vertailtuna velka on pieni ja siitä pääosa on kotimaista velkaa. Lähivuosina yksi Kiinan julkisen sektorin suurimmista haasteista on veronkeruun tehostaminen. Lisämenoja valtiolle tuo meneillään oleva eläkeuudistus. Myös paineet muiden sosiaalimenojen lisäämiseen kasvavat. Lisäksi pankkisektorin hoitamattomien luottojen suuri määrä voi aiheuttaa valtiolle huomattavia menoja.

Vuoden 2004 budjetti on määrä julkistaa maaliskuussa.

Kiinan julkisen sektorin menot ja tulot, % BKT:sta

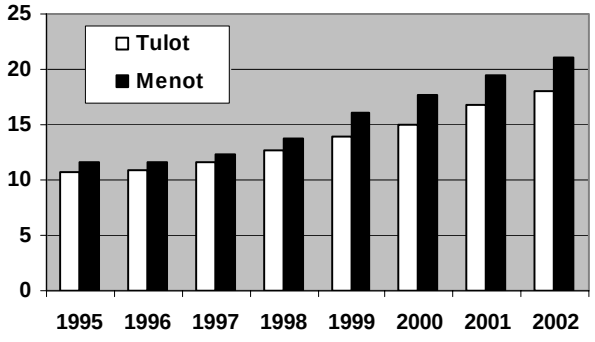

Lähde: Kiinan tilastoviranomaiset

Suomen Pankki • Siirtymätalouksien tutkimuslaitos, BOFIT
PL 160 • 00101 Helsinki
Puh: (09) 183 2268 • Sähköposti: bofit@bof.fi • Web: www.bof.fi/bofit

Toimittaja Timo Harell

Uutisaineisto on toimitettu eri lähteiden perusteella.
Suomen Pankki ei takaa aineiston kattavuutta tai oikeellisuutta.

BOFIT Viikkokatsaus
3 • 15.1.2004

Venäjä

Talouskasvu jatkui nopeana Venäjällä; öljyntuotanto ennätyksellinen. Tammi-marraskuun 2003 yhteenlaskettu tuotanto talouden viidellä perusalalla ylitti edellisen vuoden vastaavan ajanjakson tuotantovolyymin 6,9 prosentilla. Rakennustuotanto lisääntyi 14 %, vähittäiskaupan myynti 8 %, teollisuustuotanto ja rahtikuljetukset noin 7 %. Maataloustuotanto kasvoi heikon sadon vuoksi vain 1 %.

Energiaministeriön ennakkotiedot osoittavat raakaöljyn tuotannon kasvaneen viime vuonna ennätykselliset 11 % ja olleen 8,46 miljoonaa tynnyriä päivässä. Tällä tuotannolla Venäjä oli maailman toiseksi suurin öljyntuottaja Saudi-Arabian jälkeen.

Venäjän talouskasvun odotetaan hidastuvan hieman kuluvana vuonna. Venäjän talouskehitys on suuressa määrin riippuvainen raakaöljyn hinnasta kansainvälisillä markkinoilla. Raakaöljyn odotetaan yleisesti halpenevan viime vuodesta, mikä hidastaa Venäjän talouden kasvua. Venäläisten taloustutkimuslaitosten arviot BKT:n kasvusta kuluvana vuonna vaihtelevat 4,5 ja 5,5 prosentin välillä olettaen, että venäläisen Urals-raakaöljyn hinta on 22–25 dollaria tynnyriltä. Hallitus arvioi BKT:n kasvavan tänä vuonna runsaat 5 %. Myös sekä EBRD että OECD arvioivat Venäjän BKT:n kasvavan kuluvana vuonna 5 %.

Hallituksen ennakkoarvion mukaan BKT kasvoi viime vuonna vajaat 7 %. Urals-öljyn hinta oli keskimäärin 27,4 dollaria tynnyriltä.

Goskomstat on tarkentanut vuosien 2001 ja 2002 talouden kasvulukuja. Venäjän BKT lisääntyi vuonna 2001 uusien tilastojen mukaan 5,1 % (aiempi luku 5,0 %) ja 4,7 % vuonna 2002 (4,3 %). Urals-öljyn keskihinta vuonna 2002 oli 23,8 dollaria tynnyriltä ja vuonna 2001 se oli 23,1 dollaria.

Rupla vahvistui tuntuvasti dollariin nähden ja heikentyi euroon nähden viime vuoden aikana. Ruplan nimelliskurssi oli viime vuoden lopussa 29,45 ruplaa dollarilta, kun kurssi edellisen vuoden lopussa oli 31,78 ruplaa dollarilta. Rupla vahvistui nimellisesti vuoden aikana runsaat 7 %. Tällä tasolla rupla oli viimeksi vuoden 2001 syksyllä. Rupla vahvistui reaalisesti eli inflaatio huomioon ottaen vielä enemmän; joulukuun lopussa rupla oli reaalisesti 19 % vahvempi dollariin nähden kuin vuoden alussa.

Euroa vastaan rupla oli viime vuoden loppuun mennessä heikentynyt 11 % vuoden alun nimellisarvostaan. Reaalisesti ruplan arvo euroa vastaan ei muuttunut merkittävästi vuoden aikana, sillä ruplan nimellinen heikkeneminen vastasi suurin piirtein Venäjän ja euroalueen inflaatioiden eroa.

Venäjän pääkauppakumppanien valuutoista laskettuun koriin nähden rupla vahvistui viime vuonna reaalisesti 4 %. Venäjän keskuspankki ohjaa ruplan dollarikurssia tarvittaessa interventioilla valuuttamarkkinoilla. Keskuspankin tarkoituksena on antaa ruplan asteittain vahvistua reaalisesti valuuttakoriaan vastaan. Viime vuoden tavoitteena oli 4–6 prosentin suuruinen reaalinen vahvistuminen. Kuluvan vuoden tavoite on 3–5 %.

Ruplan dollari- ja eurokurssi

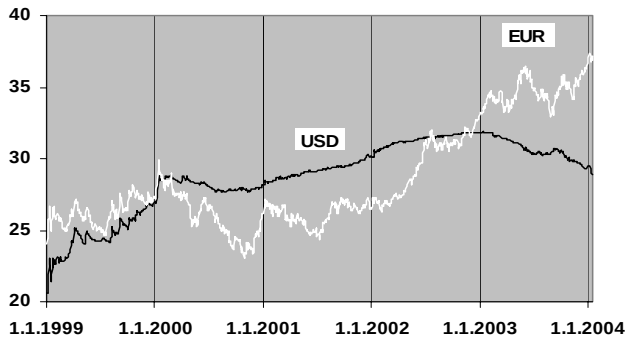

Lähde: Venäjän keskuspankki

Valtiontalouden tarkastusvirasto selvittää Venäjän yksityistämiskauppoja 10 vuoden ajalta. Viraston puheenjohtaja Sergei **Stepashin** sopi asiasta presidentti Vladimir **Putin**in kanssa joulukuussa. Tarkoitus on selvittää yksityistämiseen liittyviä väärinkäytösepäilyjä ja tuoda mahdolliset lainvastaisuudet tarkempaan käsittelyyn. Tehtävä on varsin laaja, sillä esim. vuosina 1994–2002 Venäjällä yksityistettiin lähes 5 500 suurta yritystä. Presidentti Putin on useissa yhteyksissä vakuuttanut, että yksityistämiskauppojen peruutuksia ei ole tulossa, mutta Venäjän kauppa- ja teollisuuskamarin joulukuisessa kokouksessa hän toisti näkemyksensä, että yksityistämisiin liittyneet lainvastaiset menettelyt on selvitettävä. Pääministeri Mihail **Kasjanov**in mukaan yksityistäminen on ollut hyödyksi Venäjän kansantalouden kehittymiselle, eikä yksityistämiskauppoja pidä peruuttaa jälkikäteen.

Venäjän vuoden 2003 viljasato keskinkertainen. Venäjän maatalousministeriön alustavien tietojen mukaan maan bruttoviljasato vuonna 2003 oli 73,5 miljoonaa tonnia. Puhdistettuna ja kuivattuna sadon määräksi arvioidaan 67,2 miljoonaa tonnia (86 miljoonaa tonnia vuonna 2002), mikä jää hieman alle vuosien 1996–2003 keskimääräisen 71 miljoonan tonnin nettosadon.

Vuonna 2002 hyvä viljasato romahdutti viljan kotimaisen hinnan, mutta valtion viljainterventioilla hintaa saatiin jonkin verran nostettua vuoden 2003 aikana. Alhaisista viljan hinnoista huolimatta leivän ja leipomotuotteiden hinnat nousivat 30 %. Nyt kun sadon määrä jäi huomattavasti pienemmäksi kuin vuonna 2002, hallitus on päättänyt asettaa vehnälle ja rukiille 25 euron vientitullin tonnilta. Vientitulli on voimassa huhtikuun 2004 loppuun. Hallituksen mukaan kyseessä on väliaikainen toimenpide, jolla halutaan tasapainottaa etenkin leivän ja leipomotuotteiden hintakehitystä.

Suomen Pankki • Siirtymätalouksien tutkimuslaitos, BOFIT
PL 160 • 00101 Helsinki
Puh: (09) 183 2268 • Sähköposti: bofit@bof.fi • Web: www.bof.fi/bofit

Toimittaja Timo Harell
Uutisaineisto on toimitettu eri lähteistä saadun informaation perusteella.
Suomen Pankki ei takaa aineiston kattavuutta tai oikeellisuutta.

BOFIT Viikkokatsaus
3 • 15.1.2004

Kiina

Kiina uudistamassa perustuslakiaan. Voimassa oleva perustuslaki hyväksyttiin vuonna 1982 ja sitä on uudistettu vuosina 1988, 1993 ja 1999. Maaliskuun alussa parlamentti käsittelee kaikkiaan 14 muutosehdotusta. Niiden hyväksyminen on lähes varmaa, sillä Kiinan parlamentti yleensä hyväksyy hallituksen tekemät lakiehdotukset. Parlamentti kokoontuu täysistuntoon vuosittain maaliskuussa 10–14 päiväksi päättämään perustuslakia ja muita tärkeimpiä lakeja koskevista muutoksista. Muina aikoina parlamentti työskentelee pienemmissä kokoonpanoissa.

Ehdotetuista muutoksista merkittävin on, että perustuslakiin kirjataan ensimmäisen kerran laillisesti hankitun omaisuuden omistusoikeuksien turvaaminen. Lisäksi perustuslakia aiotaan muuttaa niin, että valtion on korvattava omistajalle maan tai muun yksityisen omaisuuden lunastaminen valtion tarpeisiin.

Perustuslakiin kirjattaneen myös, että valtio tukee yksityistä sektoria. Nykyinen laki ainoastaan tunnustaa yksityissektorin olemassaolon. Ensimmäisen kerran perustuslakiin kirjataan velvoite, että valtion on perustettava sosiaaliturvajärjestelmä, joka vastaa maan talouden kehitystasoa. Lisäksi ihmisoikeuksien turvaaminen lisätään perustuslakiin.

Kiinan ulkomaankauppa kasvoi nopeasti vuonna 2003. Kauppaministeriön mukaan Kiinan viennin arvo nousi viime vuonna 35 % runsaaseen 3 600 miljardiin juaniin (380 mrd. euroa) ja tuonti 40 % yli 3 400 miljardiin juaniin. Kauppataseen ylijäämä oli 210 miljardia juania (22 mrd. euroa), kun se vuonna 2002 oli 250 miljardia juania. Ennakkotietojen mukaan Kiina oli viime vuonna maailman neljänneksi suurin kauppamahti.

Vuoden 2003 tammi-lokakuun tietojen mukaan sekä Kiinan vienti että tuonti kasvoivat tasaisen nopeasti jokaisen tärkeän kauppakumppanin kanssa. Kiinan kauppataseen ylijäämä muodostui lähinnä kaupasta EU:n ja varsinkin Yhdysvaltojen kanssa. Useimpien Aasian maiden kanssa Kiinalla on selvä kauppataseen alijäämä.

Kiinan tärkeimpiä vientituotteita ovat koneet ja laitteet, joiden vienti tammi-lokakuussa kasvoi 42 % edellisvuoden vastaavasta ajasta. Muista tärkeistä vientituotteista korkean teknologian tuotteiden vienti kasvoi 60 % ja vaatteiden vienti 25 %. ATK-laitteiden ja niiden osien vienti kaksinkertaistui.

Koneiden ja laitteiden tuonti lisääntyi tammi-lokakuussa 46 % edellisvuoden vastaavasta ajasta. Korkean teknologian tuotteiden tuonti kasvoi 46 % ja elektroniikkalaitteiden osien tuonti 61 %. Raaka-aineiden ja metallien, kuten teräksen, tuonnin nopea kasvu on vaikuttanut myös niiden maailmanmarkkinahintoihin. Myös raakaöljyn tuonti on kasvanut nopeasti.

Kiinan tärkeimmät kauppakumppanit tammi-lokakuussa 2003

	%-osuus viennistä		%-osuus tuonnista
Yhdysvallat	22	**Japani**	18
Hongkong	17	**EU**	13
EU	16	**Taiwan**	12
Japani	14	**ASEAN***	11
ASEAN*	7	**Korea**	10
Korea	5	**Yhdysvallat**	8

*) ASEANin jäsenmaat ovat Brunei, Filippiinit, Indonesia, Kambodzha, Laos, Malesia, Myanmar, Singapore, Thaimaa ja Vietnam
Lähde: Kiinan kauppaministeriö

Kiinan osakemarkkinat vuonna 2003. Kiinassa toimii kaksi pörssiä, Shanghain ja Shenzhenin pörssit, jotka on perustettu vuonna 1990 valtionyhtiöiden yksityistämistä varten. Vuoden 2003 lopussa pörsseihin oli listautunut 1 287 yritystä, joiden yhteenlaskettu markkina-arvo oli 425 miljardia euroa. Osakemarkkinoiden toimivuuden kannalta ongelmallista on, että valtio omistaa enemmistöosuuden lähes kaikista listatuista yrityksistä, joten osakekauppaa käydään melko pienellä osalla yritysten osakkeista.

Listattujen yhtiöiden A-osakkeilla kauppaa ovat voineet käydä vain kotimaiset sijoittajat. Vuoden 2002 lopusta lähtien ulkomaalaisten sijoittajien mahdollisuuksia ostaa A-osakkeita on parannettu. Edelleen kuitenkin mm. ulkomaiselle sijoittajalle, sijoitusten pituudelle ja niiden koolle on asetettu tiukkoja vaatimuksia, ja tähän mennessä A-osakkeiden ostoon tarvittavan erityisluvan ovatkin hankkineet vasta muutamat suuret kansainväliset pankit. Dollarimääräisillä B-osakkeilla käyvät kauppaa sekä kotimaiset että ulkomaiset sijoittajat. B-osakkeiden osuus yritysten osakekannasta on yleensä pieni.

Pörssikurssit lähtivät Kiinassa nousuun vuoden 2003 lopussa lähes jatkuvan vuonna 2000 alkaneen laskun jälkeen. Suotuisan talouskehityksen ansiosta Shanghain ja Shenzhenin pörssi-indeksit olivat vuoden 2003 lopussa noin 10 % vuoden alun tason yläpuolella. Viime vuonna pörsseissä käytiin osakekauppaa yhteensä runsaan 320 miljardin euron arvosta.

Shanghain ja Shenzhenin pörssi-indeksit vuonna 2003

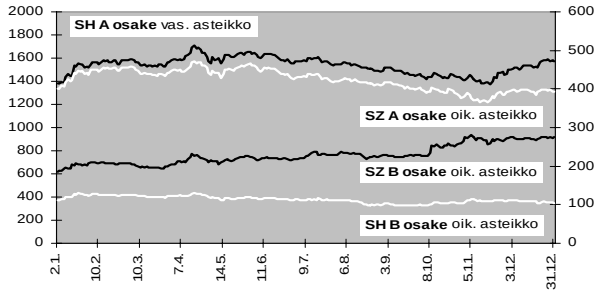

Lähde: Shanghain ja Shenzhenin pörssit

Suomen Pankki • Siirtymätalouksien tutkimuslaitos, BOFIT
PL 160 • 00101 Helsinki
Puh: (09) 183 2268 • Sähköposti: bofit@bof.fi • Web: www.bof.fi/bofit

Toimittaja Timo Harell
Uutisaineisto on toimitettu eri lähteiden perusteella.
Suomen Pankki ei takaa aineiston kattavuutta tai oikeellisuutta.

BOFIT Viikkokatsaus
4 • 22.1.2004

Venäjä

Yhtenäisen Venäjän hallitsema duuma keskittyy verouudistukseen ja sosiaaliturvaan. Yhtenäinen Venäjä -ryhmä vahvisti edelleen asemiaan duuman avajaisistunnossa ja sai kaikkien 29 valiokunnan puheenjohtajuudet.

Pääministeri Mihail **Kasjanov**in istunnossa pitämän puheen mukaan Venäjän suurin ongelma on köyhyys. Lähes 28 miljoonaa ihmistä elää toimeentulominimin alapuolella, ja hallitus aikoo kuluvana vuonna paneutua erityisesti sosiaaliturvan, terveydenhuollon ja koulutuksen ongelmiin.

Duuma jatkaa kevätkaudella verouudistusta, jossa työn alla ovat sosiaaliveron alennus vuoden 2005 alusta, raakaöljyn ylisuurista vientituloista perittävä vero, pienyritysten verotus, yksityishenkilöiden omaisuusvero, perintö- ja lahjavero, vesi- ja maavero sekä arvonlisäverotuksen tekniset muutokset. Hallitukselta ovat tulossa duumaan muutosesitykset mm. luonnonvarojen käyttöön liittyviin lakeihin kuten kaivannaislakiin, metsälakiin ja vesilakiin. Odotettavissa lienevät myös kaasusektorin uudistusehdotukset. Hallituksen mukaan valtion roolin tulisi luonnonvarojen käytössä säilyä vahvana.

Hallitus pyrkii elvyttämään velkakirjamarkkinoita. Venäjän hallitus suunnittelee laskevansa kuluvana vuonna kotimaassa liikkeelle velkakirjoja 361 miljardin ruplan arvosta, mikä on huomattavasti viime vuotta enemmän. Summasta 290 miljardia ruplaa muodostuu pitkäaikaisista valtionobligaatioista (OFZ), 41 miljardia lyhytaikaisista valtionobligaatioista (GKO) ja 30 miljardia valtion säästöobligaatioista (GSO). Liikkeelle laskettavat lainat tulevat olemaan aiempaa pidempiaikaisia. Viime vuoden lopussa valtiolla oli kotimaista velkaa 664 miljardia ruplaa (22 mrd. dollaria), josta 98 % oli pitkäaikaisia OFZ-obligaatioita.

Tavoitteena on luoda toimivat valtion velkakirjamarkkinat, joilla muodostuva korko toimisi rahoitusmarkkinoiden viitekorkona. Valtion velkakirjamarkkinoiden ongelmana on vuoden 1998 ruplan kriisin jälkeen ollut niiden pieni koko ja vähäinen likviditeetti. Lisäksi kaksi toimijaa, säästöpankki Sberbank ja valtion eläkerahasto, ovat hallinneet markkinoita ostamalla salkkuunsa valtaosan liikkeelle lasketuista arvopapereista. Venäjän meneillään olevan eläkeuudistuksen seurauksena kuluvasta vuodesta alkaen eläkerahastot tarvitsevat kasvaville eläkesäästöille turvallisia sijoituskohteita, joita nyt pyritään lisäämään.

Hallitus on antanut keskuspankille ja finanssiministeriölle tehtäväksi maaliskuun puoleenväliin mennessä valmistella ehdotuksia markkinoiden kehittämiseksi. Suunnitteilla ovat mm. markkinatakaajajärjestelmän perustaminen ja johdannaismarkkinoiden toiminnan aloittaminen. Lisäksi yhden sijoittajan hallussa olevaa osuutta yksittäisestä velkakirjalainasta suunnitellaan rajoitettavaksi.

Venäjän keskuspankki alensi korkoja. Jälleenrahoituskorko laski 16 prosentista 14 prosenttiin 15.1.2004. Viimeksi korkoa alennettiin viime vuoden kesäkuussa 18:sta 16 prosenttiin. Keskuspankin jälleenrahoituskorolla ei ole juuri merkitystä rahapolitiikan välineenä, sillä pankit eivät käytännössä ota keskuspankilta jälleenrahoitusluottoa. Korkoa käytetään lähinnä erilaisia viivästyskorkoja määriteltäessä. Jälleenrahoituskoron alentaminen on seurausta inflaation hidastumisesta ja markkinakorkojen alenemisesta.

Pankkien välisillä markkinoilla korot ovat paljon jälleenrahoituskorkoa alempia; tammikuussa esimerkiksi 8–30 päivän luottotarjousten korko on vaihdellut 5,5 ja 7 prosentin välillä. Reaalikorko on negatiivinen ja heijastaa markkinoiden runsasta likviditeettiä.

Samalla kun keskuspankki alensi jälleenrahoituskorkoa, se laski yön yli -luottojen ja valuuttaswapien koron 14 prosenttiin.

Keskuspankilta uusia säännöksiä venäläisten pankkien kansainvälisestä kirjanpidosta ja tunnusluvuista. Pankit velvoitetaan esittämään keskuspankille venäläiseen kirjanpitojärjestelmään perustuva mutta keskuspankin suositusten mukaisesti kansainväliseen kirjanpitoon muunnettu tilinpäätös. Ensimmäinen muunnettu konsolidoimaton tilinpäätös koskee tammi-syyskuuta ja se on tehtävä 2004 marraskuun loppuun mennessä. Ensimmäinen konsolidoitu ja tilintarkastettu muunnos tulee esittää koko vuoden 2004 osalta syyskuun 2005 loppuun mennessä. Pankkien nykyinen venäläinen tilinpäätöskäytäntö säilyy.

Keskuspankki on myös päättänyt pankkivalvonnassa käytettäviä tunnuslukuja ja niiden noudattamista koskevista muutoksista, jotka tulevat voimaan 1. huhtikuuta. Eräitä saatava- ja velkaeriä koskevia tunnuslukuja ei enää vaadita. Muutoksia tulee likviditeetin laskentaan ja saatavien riskiluokitukseen, mikä vaikuttaa mm. oman pääoman riittävyyden arviointiin. Pankit raportoivat tunnuslukunsa keskuspankille nykyiseen tapaan kerran kuukaudessa, mutta pankkien on pyydettäessä annettava vastaavat tiedot jokaiselta pankkipäivältä.

Yritystonttien lunastusaikaa pidennettiin vuoden 2006 alkuun. Presidentti **Putin** hyväksyi lainmuutoksen joulukuussa. Kun venäläisyrityksiä yksityistettiin, niiden tontit jäivät valtiolle. Maalain mukaan yritysten piti alun perin lunastaa tonttinsa tai tehdä siitä pitkäaikainen vuokrasopimus vuoden 2004 alkuun mennessä. Venäjän teollisuus- ja yrittäjäliitto RSPP kritisoi lakia, koska sen aikataulu oli liian kireä ja viranomaisten kaavailemat lunastushinnat ylittivät markkinahinnat.

Suomen Pankki • Siirtymätalouksien tutkimuslaitos, BOFIT
PL 160 • 00101 Helsinki
Puh: (09) 183 2268 • Sähköposti: bofit@bof.fi • Web: www.bof.fi/bofit

Toimittaja Timo Harell
Uutisaineisto on toimitettu eri lähteiden perusteella.
Suomen Pankki ei takaa aineiston kattavuutta tai oikeellisuutta.

BOFIT Viikkokatsaus
4 • 22.1.2004

Kiina

Kiinan talouskasvu kiihtyi vuonna 2003. Ennakkotietojen mukaan Kiinan reaalinen BKT kasvoi viime vuonna 9 % vuodesta 2002. Viime kevään lähinnä sarsin aiheuttamaa notkahdusta lukuun ottamatta kasvu jatkui tasaisena koko vuoden ajan. Nimellinen BKT nousi 11 670 miljardiin juaniin (1 230 mrd. euroa) ja henkeä kohden laskettu BKT oli runsaat 9 000 juania (950 euroa).

Kiinan kokonaistuotanto on tilastoissa jaettu kolmeen sektoriin. Alkutuotanto, joka kattaa mm. maatalouden ja kalastuksen, kasvoi viime vuonna 2,5 %. Sen osuus kokonaistuotannosta supistui 15 prosenttiin. Teollisuus, energiantuotanto, kaivosteollisuus ja rakentaminen kasvoivat 12,5 %, ja niiden osuus BKT:sta nousi 53 prosenttiin. Palvelusektori kasvoi viime vuonna 7 %, ja sen osuus BKT:sta oli 32 %.

BKT:n kasvuun vaikutti viime vuonna eniten kotimainen kysyntä. Investoinnit kasvoivat nopeasti ja investointiaste nousi jo aiemmin korkealta tasolta entisestään. Monet analyytikot pelkäävät, että muutamilla teollisuudenaloilla on jo tehty yli-investointeja. Lisäksi vähittäiskauppa kasvoi tammi-marraskuussa 9 % edellisvuodesta. Vaikka vienti kasvoi nopeasti, nettovienti lisääntyi vain hiukan, kun tuonnin kasvu oli nopeaa.

Kiina uudistaa parhaillaan kokonaistuotannon tilastointia sen luotettavuuden parantamiseksi. Osa ekonomisteista uskoo Kiinan tilastojen jopa aliarvioineen BKT:n kasvua viime vuonna. Heidän arvionsa kasvusta on 10–12 %.

Kiinan BKT:n vuosimuutos, %

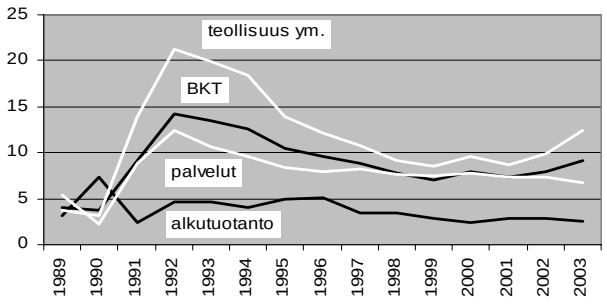

Lähde: Kiinan tilastoviranomaiset

Inflaatio kiihtyi vuoden 2003 loppua kohti. Kuluttajahinnat kääntyivät Kiinassa viime vuoden aikana nousuun, ja joulukuussa vuosi-inflaatio oli 3,2 %. Inflaation kiihtymisen suurin syy oli heikon sadon aiheuttama elintarvikkeiden kallistuminen. Marraskuussa elintarvikkeet olivat 8 % kalliimpia kuin vuotta aiemmin, kun taas useiden teollisuustuotteiden hinnat jatkoivat laskuaan. Vuoden 2002 deflaatio johtui mm. tuotannon tehostumisesta ja elintarvikkeiden hinnan laskusta.

Kiinan vuosi-inflaatio, %

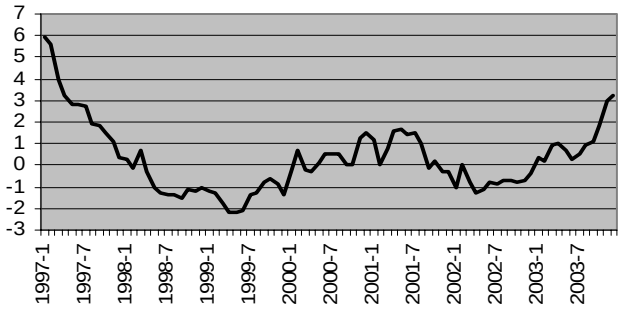

Lähde: Kiinan tilastoviranomaiset

Talletukset ja luotot lisääntyvät edelleen nopeasti. Kiinan pankkien luottokanta kasvoi viime vuonna 21 %. Vuoden viimeisinä kuukausina kasvuvauhti hieman hidastui, kun keskuspankki nosti syyskuussa pankkien kassavarantovaatimusta 6 prosentista 7 prosenttiin. Luottojen määrä vuoden lopussa oli 17 000 miljardia juania eli noin 150 % BKT:sta. Keskuspankin mukaan eniten luottoja viime vuonna myönnettiin maatalouteen, rakentamiseen ja kotitalouksille.

Suppean rahan määrä (kattaa liikkeellä olevan käteisen rahan ja käteistalletukset) oli vuoden 2003 lopussa 19 % suurempi kuin vuotta aiemmin. Lavean rahan määrä (kattaa edellisten lisäksi myös muut pankkitalletukset) kasvoi lähes 20 % vuotta aiemmasta. Vaikka kasvu hidastui jonkin verran vuoden loppua kohti, se oli edelleen nopeampaa kuin keskuspankin tavoite.

Rahan määrän kasvu on osittain seurausta Kiinan rahapolitiikan linjasta, joka pyrkii pitämään juanin kurssin dollariin nähden lähes muuttumattomana. Ylijäämäinen vaihtotase ja suuri määrä suoria ulkomaisia sijoituksia kasvattivat viime vuonna Kiinan valuuttavarantoa yli 100 miljardilla dollarilla. Keskuspankki on pyrkinyt vetämään näin syntynyttä likviditeettiä pois markkinoilta mm. arvopapereita myymällä. Reaalikoron laskettua arvopapereiden menekki on kuitenkin viime kuukausina vähentynyt. Keskuspankki ei ole nostanut korkoja pelätessään talouden kasvuvauhdin hidastumista. Toisaalta koron nosto saattaisi myös kasvattaa ulkomailta tulevaa rahavirtaa.

Useiden analyytikoiden mukaan rahan määrän ja luottojen kasvun hillitseminen on tärkeää inflaation kiihtymisen ja joidenkin sektoreiden mahdollisen ylikuumenemisen välttämiseksi.

Kiinassa liikkeellä olevan rahan määrä on suuri talouden kokoon verrattuna. Lavean rahan määrä on lähes kaksinkertainen vuotuiseen BKT:hen verrattuna ja suppeankin rahan määrä on noin 75 % BKT:sta. Suuri rahan määrä on yhteydessä Kiinan erittäin korkeaan säästämisasteeseen, joka on viime vuosina ollut yli 40 % BKT:sta.

Suomen Pankki • Siirtymätalouksien tutkimuslaitos, BOFIT
PL 160 • 00101 Helsinki
Puh: (09) 183 2268 • Sähköposti: bofit@bof.fi • Web: www.bof.fi/bofit

Toimittaja Timo Harell
Uutisaineisto on toimitettu eri lähteiden perusteella.
Suomen Pankki ei takaa aineiston kattavuutta tai oikeellisuutta.

BOFIT Viikkokatsaus
5 • 29.1.2004

Venäjä

Venäjän talous kasvoi nopeasti vuonna 2003. Bruttokansantuotteen kehitystä ennakoiva viiden perustuotannonalan yhteenlaskettu tuotanto kasvoi viime vuoden aikana 7,1 %. Kasvu oli nopeaa lähes kaikilla talouden aloilla ja perustui suurelta osin öljyn ja muiden raaka-aineiden voimakkaaseen tuotannon lisäykseen ja sen heijastusvaikutuksiin muualle talouteen.

Teollisuustuotanto lisääntyi viime vuonna 7 %. Teollisuudenaloista kasvoivat nopeimmin polttoaineteollisuus, koneenrakennus ja metallituoteteollisuus sekä rautametallurgia, jotka kaikki lisääntyivät noin 9 %. Polttoaineteollisuudessa raakaöljyn tuotanto kasvoi 11 %, kivihiilen tuotanto 8 % ja maakaasun tuotanto 5 %. Huolimatta raakaöljyn tuotannon nopeasta lisäyksestä öljynjalostus kasvoi vain 2 %. Koneenrakennuksen ja metallituoteteollisuuden alalla kasvu oli nopeinta elektronisten laitteiden valmistuksessa (45 %) ja rautatielaitteiden ja -kaluston tuotannossa (36 %). Viimeksi mainitussa ryhmässä tavaravaunujen tuotanto yli kaksinkertaistui, mikä suurelta osin johtui raakaöljyn rautatiekuljetusten kasvusta. Rautametallurgiassa yksi nopeimmin kasvaneista tuoteryhmistä olivat öljyputket, joiden tuotanto lisääntyi 19 %. Muista teollisuudenaloista elintarviketeollisuus kasvatti tuotantoaan viime vuonna 5 % ja metsäteollisuus ja puunjalostus 1,5 %. Kevyen teollisuuden tuotanto väheni edelleen 2 %.

Rakennustuotanto lisääntyi 14 %, kun sen kasvu 2002 vuonna oli vajaat 3 %. Merkittäviä kohteita olivat öljynkuljetukseen liittyvät putkistot ja satamat. Asuinrakennustuotanto kasvoi muuta rakentamista hitaammin, mutta lisääntyi silti noin 7 % eli yhtä paljon kuin vuonna 2002.

Rahtikuljetukset lisääntyivät runsaat 7 %. Kasvu johtui suurimmaksi osaksi rautatie- ja putkikuljetusten lisääntymisestä, mikä heijastaa kasvanutta raakaöljyn tuotantoa ja vientiä. Rautatiekuljetukset kasvoivat 10 % ja putkikuljetukset 8 %. Rautateitse kuljetettiin 15 % enemmän raakaöljyä ja öljytuotteita kuin edellisenä vuonna. Raakaöljy ja öljytuotteet muodostivat rautatierahdin suurimman tuoteryhmän, jonka osuus rahdista oli 18 %.

Vähittäiskaupan nopea kasvu on jatkunut vuodesta 2000 lähtien. Viime vuonna vähittäiskaupan liikevaihto lisääntyi 8 %. Kasvu on seurausta väestön tulojen voimakkaasta kasvusta. Viime vuoden aikana reaalipalkat kasvoivat 10 %. Tilastoitu keskipalkka oli 5 512 ruplaa eli noin 160 euroa.

Maataloustuotannon muita aloja selvästi hitaampi 1,5 prosentin kasvu johtui viime vuoden suhteellisen heikosta sadosta. Viljasato oli runsaat 67 miljoonaa tonnia, mikä oli yli 20 % vähemmän kuin vuosina 2001 ja 2002. Muu kasvinviljely kehittyi paremmin; mm. vihannesten ja perunan tuotanto kasvoi yli 10 % edellisestä vuodesta. Karjataloudessa lihantuotanto kasvoi vajaat 5 %, kun taas maidon ja kananmunien tuotanto pysyi edellisen vuoden tasolla. Maatalouden tuotantorakenne on hitaasti muuttumassa niin, että pienempien tilojen osuus tuotannosta kasvaa. Suurtilat tuottavat edelleen kuitenkin valtaosan viljasta. Vuonna 2003 niiden osuus viljantuotannosta oli 84 %, kun se vuotta aiemmin oli 87 %. Pientilat tuottivat viime vuonna 22 % auringonkukasta ja 10 % sokerijuurikkaasta, mikä oli pari prosenttiyksikköä enemmän kuin vuonna 2002. Kotitalouksien viljelypalstojen osuus perunan ja vihannesten tuotannosta on pysytellyt edelleen suurena, ne tuottivat viime vuonna 93 % perunasta ja 80 % vihanneksista.

Viiden perustuotannonalan kehitys, % -muutos edellisestä vuodesta

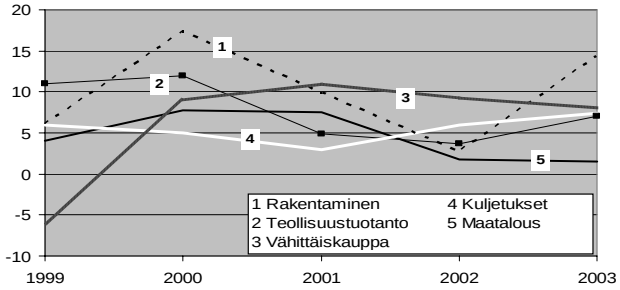

Lähde: Venäjän tilastokomitea

Keskuspankki päätti talletustakuun edellyttämästä pankkitarkastuksesta. Tarkastuksissa arvioidaan pankkien kirjanpidon luotettavuus, pakollisten pankkinormien noudattaminen ja pankin vakaus. Vakautta seurataan mm. maksuvalmiutta, kannattavuutta, kustannusrakennetta, omaa pääomaa ja saatavia kuvaavilla tunnusluvuilla, josta muodostetulle painotetulle keskiarvolle keskupankki asettaa rajat. Lisäksi tarkastuksissa arvioidaan pankin johtamista omistusrakenteen selkeyden, riskienhallinnan ja sisäinen tarkastuksen kannalta.

Standard & Poor's nosti Venäjän luottoluokitusta. Pitkäaikaisten ulkomaanvaluuttamääräisten luottojen luokitusta nostettiin pykälällä BB:stä BB+:aan, mutta ei vielä investointiluokkaan. S&P:n mukaan korotusta puolsivat Venäjän ulkoisen maksuvalmiuden paraneminen ja valtionvelan supistuminen. S&P korotti Venäjän luokitusta edellisen kerran joulukuussa 2002. S&P:n mukaan Venäjän ongelmina ovat edelleen keskeneräiset rakennemuutokset, suuri riippuvuus raaka-ainesektorista sekä poliittisten instituutioiden ja julkisen hallinnon kehittymättömyys.

Suomen Pankki • Siirtymätalouksien tutkimuslaitos, BOFIT
PL 160 • 00101 Helsinki
Puh: (09) 183 2268 • Sähköposti: bofit@bof.fi • Web: www.bof.fi/bofit

Toimittaja Timo Harell
Uutisaineisto on toimitettu eri lähteiden perusteella.
Suomen Pankki ei takaa aineiston kattavuutta tai oikeellisuutta.

BOFIT Viikkokatsaus
5 • 29.1.2004

Kiina

Kiinaan vuonna 2003 ennätysmäärä ulkomaisia suoria sijoituksia. Kiinaan tehtiin viime vuonna ulkomaisia suoria sijoituksia 53,5 miljardin dollarin arvosta. Tätä enemmän tehtiin sijoituksia vain Yhdysvaltoihin. Sijoitusten määrä Kiinaan kasvoi vuodesta 2002 vain 1,4 %. Kasvun hidastumisen uskotaan johtuneen paitsi sars-epidemiasta, myös viime vuoden aikana Kiinassa esiin nousseista tuotantoa rajoittavista tekijöistä, kuten sähkökatkoksista.

Eniten sijoituksia tehtiin itärannikolle eli Shanghaihin sekä Guangdongin, Jiangsun ja Shandongin maakuntiin. Sijoituksista 70 % meni tehdasteollisuuteen. Eniten sijoituksia virtasi Hongkongista, Neitsytsaarilta, Japanista, Etelä-Koreasta ja Yhdysvalloista. Erityisesti Neitsytsaarten kautta tehdyistä sijoituksista merkittävän osan uskotaan olevan kiinalaista alkuperää, mutta verohelpotusten saamiseksi sijoitukset kierrätetään jonkin ulkomaan kautta. Useat eurooppalaiset, aasialaiset ja yhdysvaltalaiset yritykset tekevät sijoituksia Kiinaan Hongkongin kautta.

Suorien ulkomaisten sijoitusten virta Kiinaan

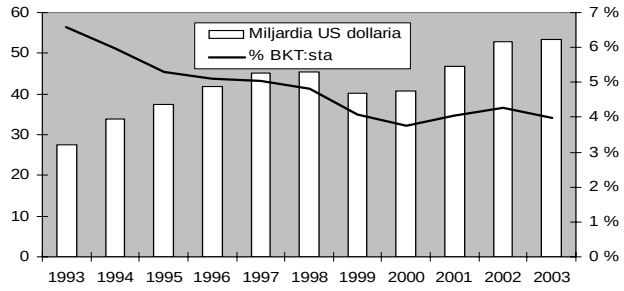

Lähde: Kiinan keskuspankki

Kiinan maanviljelijöiden verotaakkaa kevennetään. Meneillään oleva maaseudun verouudistus, jota on vuodesta 1994 lähtien kokeiltu muutamilla alueilla, laajennettiin koskemaan suurinta osaa Kiinan maanviljelijöistä vuonna 2002. Uudistuksen tavoitteena on keventää maanviljelijöiden raskasta verotaakkaa sekä parantaa maaseudun elintasoa ja kehitystä. Aiempi verojärjestelmä kohteli eriarvoisesti maaseudun ja kaupunkien asukkaita. Maanviljelijöiden verotuksen suurin epäkohta oli, että heidän veronsa laskettiin tuotannon mukaan eikä verovähennyksiä sallittu. Lisäksi paikallishallinnot saattoivat kohentaa talouttaan lisäämällä erilaisia maaseudun asukkailta perimiään maksuja.

Uudistus pyrkii aiempaa avoimempaan verojärjestelmään, jonka toivotaan myös vähentävän korruptiota paikallishallinnossa. Järjestelmää yksinkertaistetaan vähentämällä erilaisten maatalousverojen ja -maksujen määrää useista kymmenistä muutamaan veromuotoon. Varsinkin useita lupa- ja todistusmaksuja poistetaan. Vaikka uudistuksen pääpainopiste on ollut verotaakan keventäminen viljantuotantoalueilla, uudistus pyrkii helpottamaan myös muiden maataloustuotteiden verotusta. Hallitus lähettää seurantaryhmiä alueille seuraamaan uudistuksen toteutumista.

Kiinan maatalousministeriön mukaan verouudistus vähentää merkittävästi maanviljelijöiden verotaakkaa, joka suhteessa sektorin kokoon on kasvanut viimeisten reilun kymmenen vuoden aikana selvästi. Vuonna 1990 maataloudesta saatujen verotulojen osuus julkishallinnon kaikista verotuloista oli 3 %. Vuoteen 2002 mennessä osuus oli noussut 4 prosenttiin, vaikka samanaikaisesti maatalouden osuus Kiinan tuotannosta laski huomattavasti.

Kaupunkien ja maaseudun väliset tuloerot kasvavat Kiinassa edelleen. Vuonna 2003 maaseudun käytettävissä olevat tulot henkeä kohden laskettuna olivat 2 600 juania (260 euroa) eli 4 % enemmän kuin vuonna 2002. Samaan aikaan kaupungeissa nimellinen tulotaso nousi 9 % ja oli yli 8 400 juania. Maaseudun tulotason nousua hidastivat useat luonnonkatastrofit ja sars. Kuivuus ja tulvat laskivat viljan tuotantoa, ja sars haittasi maataloustuotteiden myyntiä ulkomaille. Lisäksi sars laski maaseudun tuloja, kun maaseudulta kotoisin olevat asukkaat jättivät työnsä kaupungeissa. Viime vuosina juuri kaupungeissa työskentelevien siirtolaisten maaseudulle lähettämistä tuloista on tullut maaseudun asukkaille erittäin tärkeitä.

Maaseudun tulotason kasvattaminen on yksi hallituksen tärkeimmistä tavoitteista. Vuonna 2002 maaseudulla asui hieman yli 60 % kiinalaisista eli lähes 800 miljoonaa henkeä. Niinpä maaseudun ostovoiman lisääminen nähdään olennaisena tekijänä Kiinan talouskasvun ylläpitämisessä. Hallitus pyrkii maaseudun elintason nostamiseen mm. maatalouden koneellistamisella, investointien lisäämisellä ja verouudistuksella.

Käytettävissä olevan tulot Kiinan kaupungeissa ja maaseudulla henkeä kohti, juania

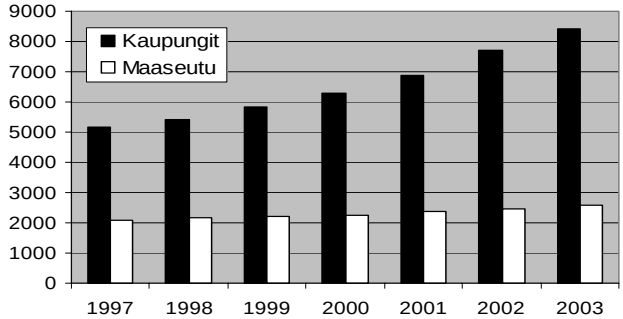

Lähde: Kiinan tilastoviranomaiset

Suomen Pankki • Siirtymätalouksien tutkimuslaitos, BOFIT
PL 160 • 00101 Helsinki
Puh: (09) 183 2268 • Sähköposti: bofit@bof.fi • Web: www.bof.fi/bofit

Toimittaja Timo Harell
Uutisaineisto on toimitettu eri lähteiden perusteella.
Suomen Pankki ei takaa aineiston kattavuutta tai oikeellisuutta.

BOFIT Viikkokatsaus
6 • 5.2.2004

Venäjä

Venäjän bruttokansantuote lisääntyi viime vuonna 7,3 %. Goskomstatin alustavien tietojen mukaan kokonaistuotannon kasvu kiihtyi merkittävästi vuodesta 2002, jolloin se oli 4,7 %. Valtaosa eli 60 % BKT:sta syntyi viime vuonna yksityisellä ja julkisella palvelusektorilla. Teollisuuden osuus oli 27 %, rakentamisen 7 % ja maatalouden 6 %.

Bruttokansantuotteen arvo viime vuonna oli 13 305 miljardia ruplaa eli 384 miljardia euroa. Virallisen valuuttakurssin mukaan laskettuna Venäjän kansantalous on suunnilleen samaa kokoa kuin Suomen ja Ruotsin taloudet yhteenlaskettuina, mutta jos käytetään ostovoimalla korjattua valuuttakurssia, Venäjän BKT on noin kolminkertainen. Henkeä kohden laskettuna bruttokansantuote oli virallisen valuuttakurssin mukaan 2 655 euroa, kun se esimerkiksi Suomessa vuonna 2002 oli 26 800 euroa.

Inflaation hidastuminen jatkui vuoden alussa. Tammikuussa kuluttajahinnat nousivat viime vuoden tammikuusta 11,3 %, kun joulukuussa hintojen vuosinousu oli 12 %. Inflaation hidastumiseen vaikuttivat arvonlisäveron kahden prosenttiyksikön alentaminen ja viiden prosentin suuruisen myyntiveron poistaminen vuoden alusta lukien. Tämä näkyi erityisesti joidenkin palveluiden kuten posti- ja puhelinliikenteen halpenemisena. Kunnallispalveluiden hinnat sen sijaan nousivat jälleen nopeasti vuoden lopun hidastumisen jälkeen. Kaasu ja sähkö kallistuivat tammikuussa 11 % ja vesi ja jätevesi 13 %.

Venäjän valuuttavaranto kasvaa, samoin talouden likviditeetti. Venäjän keskuspankki on viime kuukausina vakauttanut vahvistumispaineissa olleen ruplan dollarikurssia kiihtyneillä valuuttainterventioilla. Vaihtotaseen ylijäämän tuoman valuuttavirran lisäksi myös pääomanliikkeiden nettovirta on kääntynyt viime kuukausina Venäjälle päin. Viime syksystä varanto on kasvanut lähes kolmanneksella ja 30. tammikuuta se oli 84 miljardia dollaria. Suhteessa vuotuisen kokonaistuotannon arvoon varanto on kansainvälisesti vertaillen varsin suuri, lähes 20 prosenttia.

Suhteellisen kiinteän valuuttakurssin tavoite aiheuttaa ongelmia Venäjän rahapolitiikalle. Valuuttainterventiot kasvattavat kotimaista likviditeettiä, ja sen neutralointi on vaikeaa. Liittovaltio on sitonut osan likviditeetistä lisäämällä talletuksiaan keskuspankissa, minkä lisäksi valtio on alkanut kerätä öljytuloista muodostettavaa vakautusrahastoa. Keskuspankki puolestaan on sitonut yrityksiin ja pankkeihin kertynyttä likviditeettiä rahamarkkinainterventioilla, lähinnä keskuspankkiin tehtyjen talletusten muodossa. Interventioiden korkotaso on pidetty matalana pääomantuonnin hillitsemiseksi, mutta tämä on samalla rajoittanut kotimaista korkopolitiikkaa. Valuuttakurssitavoitteeseen keskityttäessä rahapolitiikka jatkuu väistämättä varsin löysänä talouden kasvuun ja inflaatioon nähden.

Venäjän vakuutusmarkkinat uudistuvat. Vuoden 1992 vakuutuslain muutokset tulivat voimaan tammikuussa. Uudistukset liittyvät Venäjän valmistautumiseen WTO:n jäsenyyteen. Muutoksilla vakuutuslainsäädäntöä harmonisoitiin vastaamaan kansainvälisiä lakeja mm. täsmentämällä vakuutusmarkkinoiden käsitteitä ja laajentamalla vakuutusvalvontaa. Ulkomaalaisomisteisten vakuutusyhtiöiden toimintamahdollisuuksia väljennettiin niin, että niiden enimmäisosuutta Venäjän vakuutusyhtiöiden yhteenlasketusta peruspääomasta kasvatettiin 15:sta 25 prosenttiin. EU-maista tulevilta yhtiöiltä poistettiin ulkomaalaisrajoitukset eli ne saavat jatkossa toimia myös pakollisten vakuutusten markkinoilla ja myöntää mm. henkivakuutuksia. Vakuutusyhtiöille määriteltiin ensimmäistä kertaa peruspääomavaatimukset ja markkinoilla jo toimivien vakuutusyhtiöiden on kasvatettava peruspääomansa uuden lain vaatimalle tasolle kesäkuun loppuun 2007 mennessä.

Jukosilla vaikeuksia hallituksen ja Sibneftin kanssa. Verotusministeriö sai joulukuun lopussa päätökseen Jukosin verotutkinnan vuoden 2000 tuloista, jonka mukaan yritys jätti maksamatta veroja 3,4 miljardia dollaria. Parhaillaan ministeriö tutkii Jukosin vuosien 2001 ja 2002 verotusta, ja verotusministerin ilmoituksen mukaan samanlaisia summia voidaan löytää myös näiden tutkimusten yhteydessä. Jukos on puolustautunut vetoamalla mm. siihen, että yritys käytti useiden muiden venäläisten yhtiöiden tapaan lainsäädännön suomia mahdollisuuksia verosuunnitteluun. Syytökset kohdistuivat nyt ensimmäistä kertaa itse Jukosiin, sillä tähän asti väärinkäytöksistä on syytetty vain yhtiön johtohenkilöitä.

Syyttäjänvirasto julkisti tammikuun lopussa kansainvälisen etsintäkuulutuksen useille Jukosin ja siihen läheisesti liittyvien yritysten omistajille. Kaikkiaan 10 henkeä on nyt etsintäkuulutettuna. Syytteet koskevat mm. veronkiertoa. Helpottaakseen tilannetta viranomaisten kanssa ja ennen muuta rauhoittaakseen ulkomaisia sijoittajia Jukosin omistajat ovat jättäneet yrityksen johtopaikat. Viimeinen merkittävä omistaja, Mihail **Brudno**, erotettiin Jukosin johdosta helmikuun alussa.

Luonnonvaraministeriö tutkii parhaillaan, kuinka öljyyhtiöt ovat noudattaneet niille annettujen toimilupien ehtoja. Tutkimukset on aloitettu Jukosista, ja niissä on viranomaisten mukaan löydetty laajoja väärinkäytöksiä. Niiden nojalla on jo peruutettu Jukosin Jakutiassa sijaitsevaa Talakanin esiintymää koskeva lupa.

Jukosin ja toisen merkittävän venäläisen öljy-yhtiön, Sibneftin, viime keväänä sopiman fuusion toteutuminen on edelleen epäselvää. Sibneft ilmoitti yhdistymiskaupan peruuntumisesta jo viime marraskuussa Jukosin johtohenkilöihin kohdistuneiden rikosepäilyjen jälkeen, mutta Jukos ei ole suostunut purkuun.

Suomen Pankki • Siirtymätalouksien tutkimuslaitos, BOFIT
PL 160 • 00101 Helsinki
Puh: (09) 183 2268 • Sähköposti: bofit@bof.fi • Web: www.bof.fi/bofit

Toimittaja Timo Harell

Uutisaineisto on toimitettu eri lähteiden perusteella.
Suomen Pankki ei takaa aineiston kattavuutta tai oikeellisuutta.

BOFIT Viikkokatsaus
6 • 5.2.2004

Kiina

Kiinan teollisuustuotannon kasvu kiihtyi. Teollisuustuotanto kasvoi 17 % vuonna 2003, kun vuonna 2002 kasvua oli 13 % ja vuonna 2001 tuotanto kasvoi 10 %. Raskaan teollisuuden tuotanto lisääntyi 19 % ja kevyen teollisuuden tuotanto 14 %. Valtion omistamien teollisuusyritysten tuotanto kasvoi 14 % ja ulkomaisessa omistuksessa olevien yritysten tuotanto 20 %. Vain muutamaa poikkeusta lukuun ottamatta kaikkien tärkeimpien artikkeleiden tuotanto kasvoi yli 10 %, mm. tietokoneiden tuotanto kaksinkertaistui.

Kiina maailman suurimpien autonvalmistajien joukkoon. Vuonna 2003 Kiinassa valmistettiin 4,4 miljoonaa autoa eli 1,1 miljoonaa autoa enemmän kuin vuonna 2002. Lähes puolet autoista oli henkilöautoja, joiden tuotanto kasvoi viime vuonna yli 80 %. Markkinoille tuli 12 uutta henkilöautojen valmistajaa, joita nykyisin on kaikkiaan 32.

Sekä paikallisten yritysten että yhteisyritysten alalle tekemät suuret investoinnit ovat herättäneet pelkoja yliinvestoinneista. Arvioiden mukaan Kiinan autoteollisuuden vuosituotantokapasiteetti nousee vuonna 2005 jo 10 miljoonaan autoon. Kiinan keskuspankin mukaan autojen hinnat olivat joulukuussa 8 % alempana kuin vuotta aiemmin, mikä saattaa olla merkki mahdollisesta ylitarjonnasta. Kilpailua lisäävät edelleen WTO-säännökset, jotka poistavat Kiinan ulkomaisille autoille asettamat tuontikiintiöt vuoteen 2005 mennessä. Lisäksi autojen tuontitulleja lasketaan 25 prosenttiin heinäkuuhun 2005 mennessä.

Kiinaan tuotiin autoja ja niiden osia viime vuonna yhteensä 15 miljardin dollarin arvosta. Vastaavasti niiden viennin arvo Kiinasta oli vain 5 miljardia dollaria. Autoja tuotiin 173 000 kappaletta, josta yli puolet oli luksushenkilöautoja. Vienti koostui lähinnä autojen osista.

Julkisen turvallisuuden ministeriön mukaan Kiinassa oli vuoden 2003 lopussa noin 24 miljoonaa autoa. Osittain autokannan ja autotuotannon nopean kasvun seurauksena Kiina on noussut maailman toiseksi suurimmaksi raakaöljyn kuluttajaksi ja maailman suurimmaksi teräksen kuluttajaksi.

Vähittäiskauppa kasvoi nopeasti vuonna 2003. Kiinan kauppakamari julkisti tulokset vähittäiskauppaa koskevasta kyselystä. Vähittäiskaupan myynti nousi vuonna 2003 keskimäärin 16 % edellisvuodesta. Kysely mittasi 28 eri tavararyhmän myyntiä. Näistä 19 ryhmässä myynti kasvoi. Eniten lisääntyi sisustustarvikkeiden ja kodinkoneiden myynti (46 %). Autojen myynti kasvoi 44 %, alkoholijuomien myynti 42 % ja elintarvikkeiden myynti 27 %.

Kiinan hallitus julkisti ohjelman pääomamarkkinoiden tehostamiseksi. Suhteessa talouden kokoon Kiinan pääomamarkkinat ovat melko kehittymättömät. Pörssissä listattujen osakkeiden markkina-arvo vuoden 2003 lopussa oli noin 35 % BKT:sta, ja yritysten liikkeelle laskemia velkakirjoja Kiinassa on erittäin vähän.

Lisäksi pääomamarkkinoiden likviditeetti on vähäinen. Tähän on suurimpana syynä valtion enemmistöomistus pörssiin listautuneissa yrityksissä. Hallituksen pyrkimykset myydä osakeomistuksiaan ovat johtaneet vuonna 2001 alkaneeseen osakkeiden hintojen heikkoon kehitykseen. Nyt kirjatun ohjelman mukaan yksityistämisistä päätetään tapauskohtaisesti. Osakkeiden tarjonta pyritään suhteuttamaan kysyntään antamalla pörssiyhtiöille oikeus neuvotella muiden osakkeenomistajien kanssa valtion omistusosuuksien myynnistä.

Pääomamarkkinoiden kehittämiseksi hallitus pyrkii parantamaan osakemarkkinoilla listattujen yritysten laatua ja yrityshallintoa. Hallitus aikoo myös kannustaa institutionaalisia sijoittajia, kuten eläkerahastoja ja vakuutusyhtiöitä, sijoittamaan aiempaa enemmän pääomamarkkinoille. Pääomasijoitusten houkuttelevuutta pyritään lisäämään verouudistuksilla ja sijoittajien oikeuksia parantamalla. Lisäksi hallitus pyrkii helpottamaan yksityisten yritysten ja ulkomaalaisten yritysten listautumista osakemarkkinoille. Osa tavoitteista pyritään toteuttamaan jo kuluvana vuonna. Hallitus aikoo myöhemmin vapauttaa myös kiinalaisten sijoittamista ulkomaisiin osakkeisiin.

Kiinteistöhintojen nousu nopeinta viime vuonna Shanghaissa. Kiinan viranomaisten 35 suurimmassa kaupungissa tekemän kyselytutkimuksen mukaan kiinteistöjen hinnat nousivat viime vuonna keskimäärin 5 %. Hintojen nousu kiihtyi siten hieman vuodesta 2002, jolloin nousua oli 4 %. Nopeimmin hinnat nousivat viime vuonna Shanghaissa, 29 %. Toisaalta Etelä-Kiinassa Guangzhoun kaupungissa hinnat laskivat 2 %. Maan hinta nousi viime vuonna keskimäärin 8 %.

Vuonna 2002 asuinrakennusten keskimääräinen neliöhinta Kiinassa oli runsaat 2 000 juania (200 euroa) ja toimistorakennusten neliöhinta yli 4 000 juania. Hinnat vaihtelivat alueittain huomattavasti. Eniten, yli 4 000 juania neliöltä, maksoivat asunnot Pekingissä ja Shanghaissa. Halvimmalla asunnon sai Länsi-Kiinasta, jossa neliö maksoi runsaat 1 000 juania.

Suomen Pankki • Siirtymätalouksien tutkimuslaitos, BOFIT
PL 160 • 00101 Helsinki
Puh: (09) 183 2268 • Sähköposti: bofit@bof.fi • Web: www.bof.fi/bofit

Toimittaja Timo Harell
Uutisaineisto on toimitettu eri lähteiden perusteella.
Suomen Pankki ei takaa aineiston kattavuutta tai oikeellisuutta.

BOFIT Viikkokatsaus
7 • 12.2.2004

Venäjä

Venäjän vientitulot kasvoivat nopeasti vuoden 2003 viimeisellä neljänneksellä, tuonnin kasvu hidastui hieman. Venäjän *tavaravientitulot* lisääntyivät keskuspankin tietojen mukaan vuoden 2003 viimeisellä neljänneksellä dollareina mitattuna yli 25 % vuotta aiemmasta eli kahta edellistä neljännestä nopeammin. Venäjän *tavaratuonti* kasvoi viimeisellä neljänneksellä edelleen yli 20 %, joskin kasvu hidastui hieman. Tuonti IVY-maiden ulkopuolelta kasvoi alle 20 %. Euroina IVYn ulkopuolelta tulevan tuonnin kasvu oli pysähdyksissä ja Venäjän kauppakumppanimaiden valuuttojen muodostamalla valuuttakorilla mitattuna kasvu hidastui suunnilleen 10 prosenttiin.

Venäjän tavaratuonti, % -muutos edellisen vuoden vastaavasta neljänneksestä

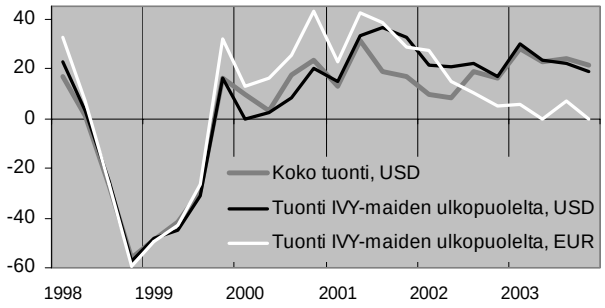

Lähde: Venäjän keskuspankki

Venäjä saattaa liittyä WTO:n jäseneksi vuonna 2005. Venäjän WTO:hon liittymistä käsittelevissä neuvotteluissa ovat talven mittaan olleet esillä Venäjän tuontitullit (erityisesti autojen ja ilmailukaluston tullit), maataloustuotteiden kauppa (mm. lihantuontikiintiöiden jakaminen sekä eläin- ja kasvinsuojelutoimet) ja maatalouden tukiaiset, kaupan tekniset esteet (mm. lääkkeiden ja alkoholin osalta), henkisen omaisuuden suojaa koskevien lakien toimeenpano sekä Venäjän uusi tullilaki. Ratkaisemattomien asioiden joukossa ovat myös Venäjän jo vuosia soveltamat kaksinkertaiset tullit virolaisille tuotteille. Varapääministeri Aleksei **Kudrin**in mukaan Venäjä voisi laskea keskimääräisen tuontitullitasonsa nykyisestä 10–11 prosentista 5–7 prosenttiin siirtymäajan jälkeen. Varapääministeri Boris **Aljoshin** on todennut korkeiden tuontitullien haittaavan kotimaisen teollisuuden teknologista kehitystä.

Neuvotteluja on jatkettu myös pääsystä Venäjän rahoitusmarkkinoille (erityisesti pankkien sivukonttoreiden perustaminen), vakuutusmarkkinoille, televiestintämarkkinoille (mm. Rostelekomin kaukoliikennemonopoli), kuljetusmarkkinoille ja elokuva-alalle. Keskeisenä neuvottelukohteena on edelleen Venäjän kaasusektori (kotimainen kaasun hinta, kuljetushinnat, vientitulli sekä oikeus vientiin, kauttakulkuun ja putkien rakentamiseen). Presidentti Vladimir **Putin**in mukaan EU:n energiaintensiivisen teollisuuden edut eivät edellytä radikaalia energian hintojen nostoa Venäjällä, koska EU voi tarpeen mukaan suojautua polkumyynnin ja tukiaisten vastaisilla toimilla.

Viime viikolla pidetyssä liittymistyöryhmän 22. kokouksessa käsiteltiin välillisen verotuksen soveltamista, tavaroiden kauttakulkua, vientitulleja, tullipalvelumaksuja, tulliliittoja ja vapaakauppa-alueita sekä valuuttasäännöksiä. Työryhmän seuraava kokous aiotaan pitää maalis- tai huhtikuussa. Talousministeri German **Gref** arvioi neuvottelujen voivan parhaassa tapauksessa päättyä tänä vuonna ja ratifiointiprosessien vaativan sen jälkeen vähintään vuoden tai puolitoista.

Yritysten velkakirjamarkkinat kasvussa, Gazprom laski liikkeelle suuren ruplamääräisen joukkovelkakirjan. Liikkeessä olevien venäläisten yritysten joukkovelkakirjojen määrä on tällä hetkellä 18,5 miljardia dollaria eli 4,3 % BKT:sta. Näistä ulkomaanvaluuttamääräisiä joukkovelkakirjoja on 12,5 miljardia dollaria. Vuoden 2000 alussa ruplamääräisten velkakirjojen arvo oli vain 1,1 miljardia ruplaa ja valuuttamääräisten 1,6 miljardia dollaria. Yritysten velkakirjamarkkinat ovat siis kasvaneet viime vuosina nopeasti, mutta ovat edelleen pienet suhteessa talouden kokoon.

Kaasujätti Gazprom laski 3.2. liikkeelle 10 miljardin ruplan velkakirjan, mikä on tähän mennessä suurin yrityksen laskema ruplamääräinen velkakirja. Laina-aika on kolme vuotta, ja vuosikoroksi määräytyi 8,1 %. Velkakirja ylimerkittiin 60 prosentilla. Lainasumma on vain murto-osa Gazpromin suunnittelemista 212 miljardin ruplan (7,2 mrd. dollarin) investoinneista tälle vuodelle. Loput on määrä rahoittaa mm. tulorahoituksella ja valuuttamääräisillä lainoilla.

Presidentinvaaleissa 7 ehdokasta. Keskusvaalilautakunta vahvisti 14. maaliskuuta käytävien vaalien ehdokkaat. Istuva presidentti Vladimir **Putin** (52) on ainoa, jolla on aiempaa presidentinvaalikokemusta. Vuoden 2000 vaaleissa hän sai 53 % äänistä ja tuli valituksi suoraan ensimmäisellä kierroksella. Putinin kannatus on tällä hetkellä kyselyjen mukaan lähellä 70 %.

Muut ehdokkaat ovat pitkäaikainen duuman edustaja Sergei **Glazjev** (43), joka kuuluu Synnyinmaa-liiton puheenjohtajakolmikkoon, Liberaalidemokraattisen puolueen varapuheenjohtaja Oleg **Malyshkin** (53), entinen liittoneuvoston puhemies ja Elämän puolueen puheenjohtaja Sergei **Mironov** (51), Liberaalisen puolueen johtaja Ivan **Rybkin** (57), entinen duuman varapuhemies Irina **Hakamada** (48), joka on ainoa oikeistolainen ehdokas, ja Kommunistisen puolueen ehdokas Nikolai **Haritonov** (55).

Suomen Pankki • Siirtymätalouksien tutkimuslaitos, BOFIT
PL 160 • 00101 Helsinki
Puh: (09) 183 2268 • Sähköposti: bofit@bof.fi • Web: www.bof.fi/bofit

Toimittaja Timo Harell
Uutisaineisto on toimitettu eri lähteiden perusteella.
Suomen Pankki ei takaa aineiston kattavuutta tai oikeellisuutta.

BOFIT Viikkokatsaus
7 • 12.2.2004

Kiina

Kiinan talouskasvun odotetaan jatkuvan vahvana. Tutkimuslaitokset ja pankit ennustavat Kiinan BKT:n kasvavan kuluvana vuonna 7,5–9,5 %. Kulutuskysynnän kasvu kiihtynee, kun käytössä olevien tulojen odotetaan kasvavan. Toisaalta hallituksen aikeet hillitä julkisia investointeja ja rajoittaa yritysten investointeja mahdollisista yli-investoinneista kärsiville teollisuudenaloille voivat hieman hidastaa talouskasvua. Viennin uskotaan hyötyvän odotetusta maailmantalouden elpymisestä, mutta toisaalta veroetujen leikkaukset ja Kiinaan tehtävien ulkomaisten suorien sijoitusten mahdollinen väheneminen hidastavat viennin kasvua. Inflaatiovauhdiksi ennustetaan noin 2 %.

Kiinan hallitusta lähellä olevan valtion kehitys- ja uudistuskomitean tutkimusosasto ennakoi BKT:n kasvavan tänä vuonna 8,3 %. Investointien kasvun uskotaan hidastuvan 16–18 prosenttiin ja viennin kasvun 15 prosenttiin. Laitos odottaa sen sijaan kulutuskysynnän kasvun kiihtyvän 11,5 prosenttiin. Erityisesti matkailun ja ravintolapalvelujen sekä autojen myynnin ja tuotannon uskotaan lisääntyvän nopeasti.

Ulkomaankaupan kasvu hidastui tammikuussa. Kiinan kauppaministeriön mukaan Kiinan vienti kasvoi tammikuussa 20 % ja tuonti 15 % viime vuoden tammikuusta. Sekä viennin että tuonnin arvo oli 36 miljardia dollaria. Kaupan kasvua hidastivat osaltaan tänä vuonna tammikuulle osuneet kiinalaisen uuden vuoden vapaapäivät. Lisäksi viennin kasvuvauhdin hidastuminen johtunee osittain vuoden alussa voimaan tulleista säännöksistä, jotka vähensivät yrityksille ulkomaille viedyistä tuotteista palautettavan arvonlisäveron määrää keskimäärin 3 prosenttiyksikköä (ks. BOFIT Viikkokatsaus 1/2004). Tuonnin kasvua hidastivat hallituksen pyrkimykset hidastaa investointien nopeaa kasvua.

Kiinan vienti ja tuonti, % -muutos edellisen vuoden vastaavasta kuukaudesta

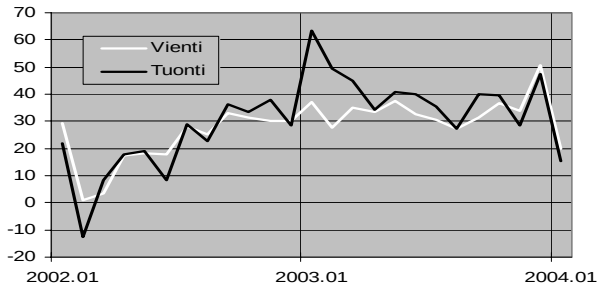

Lähde: Kiinan kauppaministeriö

Kiinan viralliset työttömyysluvut aliarvioivat todellista työttömyyttä. Kiinan tilastoviranomaisten mukaan työttömyysaste kaupungeissa oli 4,3 % vuonna 2003. Virallinen työttömyysaste on noussut tasaisesti vuodesta 1997 lähtien, jolloin se oli 3,1 %. Virallisten lukujen uskotaan kuitenkin aliarvioivan työttömien määrää selvästi. Tähän ovat syynä vaikeudet tietojen keräämisessä, paikallishallinnon taipumukset muokata tilastoja mieleisikseen ja kokonaisten väestöryhmien jättäminen pois tilastoista. Arviot kaupunkien todellisesta työttömyysasteesta liikkuvat 6–13 prosentissa. Työttömien määrää ovat lisänneet mm. valtionyritysten rakenneuudistukset. Hallituslähteiden mukaan valtionyritysten työntekijöistä edelleen 15–20 % on piilotyöttömiä. Ulkopuolisten asiantuntijoiden mukaan piilotyöttömiä voi olla näiden yritysten työvoimasta peräti 30 %.

Hallitus ei julkaise virallista maaseudun työttömyysastetta. Kansainvälinen työjärjestö ILO arvioi, että noin 30 % maaseudun työikäisestä väestöstä on joko työttömänä tai alityöllistettynä.

Maaseudun kehittäminen etusijalle. Kommunistisen puolueen keskuskomitea julkaisi yhdessä hallituksen kanssa toimintaohjeet, joilla maaseudun 800 miljoonan asukkaan elintasoa pyritään parantamaan.

Maatalous työllistää Kiinan työvoimasta 60 %, mutta sen osuus kokonaistuotannosta on vain 15 %. Vuonna 2003 maataloustuotanto kasvoi 3 % eli selvästi hitaammin kuin Kiinan kokonaistuotanto.

Nyt annetuilla ohjeilla pyritään korottamaan maanviljelijöiden tulotasoa. Viljan tuotanto on supistunut viitenä viime vuotena. Vuonna 2003 tuotanto väheni 6 %, mikä johti maataloustuotteiden hintojen 10–20 prosentin nousuun vuoden viimeisellä neljänneksellä. Hallitus kannustaa teollisuuden ja palvelusektorin kehittämiseen maaseudulla maanviljelijöiden tulomahdollisuuksien monipuolistamiseksi. Tähän pyritään maaseudun yritysten erityiskohtelulla ja laajentamalla yksityisomistusta. Lisäksi hallitus parantaa maaseudulta kotoisin olevien kaupungeissa työskentelevien siirtotyöläisten elin- ja työolosuhteita. Viime vuonna kaupungeissa työskenteli 99 miljoonaa siirtotyöläistä eli 5 miljoonaa enemmän kuin vuotta aiemmin. Vuosina 2000–2002 näiden siirtotyöläisten tulojen vaikutus maaseudun tulotason nousuun oli lähes puolet. Hallitus pyrkii parantamaan siirtotyöläisten kohtelua. Myös maaseudun asukkaiden palkkatyöhön valmistavaa koulutusta lisätään.

Osana maaseudun kehittämisohjelmaa on myös verouudistus (ks. BOFIT Viikkokatsaus 5/2004). Kuluvana vuonna hallitus lisää maaseudun kehittämiseen käytettävien budjettivarojen määrän aiemmasta 120 miljardista juanista 150 miljardiin juaniin (14 mrd. euroa, runsas 1 % arvioidusta BKT:sta).

Suomen Pankki • Siirtymätalouksien tutkimuslaitos, BOFIT
PL 160 • 00101 Helsinki
Puh: (09) 183 2268 • Sähköposti: bofit@bof.fi • Web: www.bof.fi/bofit

Toimittaja Timo Harell

Uutisaineisto on toimitettu eri lähteiden perusteella.
Suomen Pankki ei takaa aineiston kattavuutta tai oikeellisuutta.

BOFIT Viikkokatsaus
8 • 19.2.2004

Venäjä

EU-maiden osuus Venäjän tuonnista pieneni vuonna 2003. Venäjän tullin tietojen mukaan EU-maiden osuus koko tavaratuonnista oli 38 % (40 % vuonna 2002). EU:n osuus Venäjän viennistä pysyi noin 35 prosentissa. EU:n jäseniksi 1.5. liittyvien maiden osuus Venäjän tuonnista kasvoi lähes 8 prosenttiin mutta osuus viennistä supistui 12 prosenttiin. IVY-maiden osuus tuonnista kasvoi 24 prosenttiin. Niiden osuus viennistä pysyi 15 prosentissa.

Venäjän tuontilukujen yhteydessä on hyvä muistaa, että keskuspankki lisää tullin lukuihin arvionsa rekisteröimättömästä tuonnista. Vuoden 2003 osalta lisäys oli vajaa neljännes kokonaistuonnista eli saman verran kuin edellisenä vuonna. Viennin ja tuonnin taso ja muutokset voivat poiketa huomattavasti Venäjän kauppakumppanimaiden Venäjän-kaupan luvuista. Nopea tuonnin ja viennin kasvu johtuu osin siitä, että mittayksikkönä käytetyn dollarin arvo laski vuonna 2003 paljon edellisvuodesta (esimerkiksi euroon nähden 16 %).

Venäjän suurimpia tuontimaita viime vuonna olivat Saksa (osuus koko tuonnista edellisen vuoden tapaan 14 %), Valko-Venäjä, Ukraina, Kiina, Kazakstan ja Yhdysvallat. Suurimpia vientimaita olivat edelleen Saksa, Hollanti, Italia, Kiina, Ukraina, Valko-Venäjä ja Sveitsi.

Venäjän keskeiset kauppakumppanit vuonna 2003

	Tuonti, mrd. USD	Tuonnin kasvu, %	Vienti, mrd. USD
Yht. (keskusp.)	75,4	24	135,4
Yht. (tulli)	57,4	24	133,7
EU-maat	21,9	20	47,1
Saksa	8,1	22	10,4
Italia	2,4	7	8,5
Ranska	2,3	22	3,5
Suomi	1,8	21	4,4
Iso-Britannia	1,4	27	4,9
Hollanti	1,2	17	8,8
Ruotsi	1,2	15	0,9
EU:n uudet 2004	4,3	29	16,2
Puola	1,7	31	4,6
3 Baltian maata	0,7	28	4,5
IVY-maat	13,6	34	20,5
Valko-Venäjä	4,9	23	7,6
Ukraina	4,4	37	7,6
Kazakstan	2,9	52	3,3
Muut maat	17,5	22	49,9
Kiina	3,3	37	8,4
Yhdysvallat	2,9	-2	4,2
Japani	1,9	90	2,4
Sveitsi	0,5	28	5,8

Lähde: Venäjän tulli ja keskuspankki

Venäjän hallitus lähetti pankkiuudistusohjelman täydennettäväksi. Finanssiministeriön viime viikolla hallitukselle esittelemä ohjelmaluonnos kattaa useita uudistusta kaipaavia pankkitoiminnan alueita. Ohjelma sisältää toimenpiteitä, joilla on tarkoitus mm. parantaa luotottajien suojaa ja etenkin vakuuksien realisointia sekä yksinkertaistaa pankkien konkurssimenettelyjä. Kymmenen prosentin vakavaraisuusvaatimuksen on määrä koskea omalta pääomaltaan alle 5 miljoonan euron pankkeja ensi vuodesta ja kaikkia pankkeja vuodesta 2007. Minimipääomavaatimus nostetaan 5 miljoonaan euroon uusien pankkien osalta vuonna 2007 ja kaikkien pankkien osalta vuonna 2010. Valtionomistuksen vähentämiseksi kaavaillaan lähinnä valtion liikelaitosten pankkiosakkuuksien myyntiä tänä ja ensi vuonna.

Viranomaisilla on noin kuukausi aikaa esittää hallitukselle uusi ohjelmaluonnos, johon hallitus haluaa mukaan mm. suunnitelman muuttaa viime vuoden lopulla voimaan tullutta talletustakuulakia siten, että nykyinen täysimääräinen valtion talletustakuu säilyisi vuoteen 2007 ulottuvan siirtymäajan vain niillä Sberbankissa olevilla kotitalouksien tileillä, jotka on avattu ennen lain voimaantuloa. Lisäksi hallitus kaipaa aikataulua keskuspankin pankkiosakkuuksista luopumiselle ja laskelmia ohjelmassa kaavaillun pankkien varantovaatimusten alentamisen vaikutuksista.

Hallitus lykkäsi uuden metsälain käsittelyn presidentinvaalien yli. Talous- ja luonnonvaraministeriöiden laatima esitys pyritään saamaan hallituksen käsittelyyn maaliskuun lopulla. Uudistuksen tarkoituksena on ulottaa maalain ja yritystoimintaa säätelevien lakien sisältämät maan omistuksen ja käytön periaatteet myös metsämaahan. Luonnonvaraministeriö olisi halunnut laista enemmän metsäteollisuutta suosivan, mutta talousministeriön kanta on ainakin toistaiseksi voitolla.

Tähänastisessa käsittelyssä erimielisyyksiä on herättänyt varsinkin metsien yksityisomistus. Lakiluonnoksen mukaan metsä on valtion omaisuutta, joka voitaisiin yksityistää. Valtion omistuksessa oleva metsäalue olisi mahdollista vuokrata huutokaupalla enintään 99 vuodeksi. Metsänkäyttäjällä olisi metsänhoitovelvollisuus. Käyttäjä voisi vuokrata alueen edelleen tai käyttää sitä vakuutena. Yksityishenkilö tai yritys voisi lunastaa vuokraamansa alueen 15 vuoden vuokrauksen jälkeen. Metsiä koskeva hallinto- ja valvontavastuu säilyisivät valtiolla. Teollisuus on kritisoinut mm. huutokauppoja ainoana menettelynä metsien vuokrauksessa ja vuokralla olleiden metsäalueiden pitkää lunastusaikaa.

Metsissä voisi jokamiehenoikeudella liikkua vapaasti ja poimia esim. marjoja ja sieniä. Myös ulkomaalaiset voisivat lakiesityksen mukaan omistaa metsää, mutta presidentin asetuksella määrättäisiin erikseen alueet, joilla ulkomaalaisomistus olisi kiellettyä.

Suomen Pankki • Siirtymätalouksien tutkimuslaitos, BOFIT
PL 160 • 00101 Helsinki
Puh: (09) 183 2268 • Sähköposti: bofit@bof.fi • Web: www.bof.fi/bofit

Toimittaja Timo Harell

Uutisaineisto on toimitettu eri lähteiden perusteella.
Suomen Pankki ei takaa aineiston kattavuutta tai oikeellisuutta.

BOFIT Viikkokatsaus
8 • 19.2.2004

Kiina

Teollisuustuotannon kasvu kiihtyi tammikuussa. Kiinan teollisuustuotanto oli tammikuussa 7 % suurempi kuin vuotta aiemmin. Työpäiväkorjattu kasvu oli 19 %, sillä tammikuulle osunut kiinalainen uusi vuosi vähensi työpäivien määrää. Raskas teollisuus kasvoi lähes kaksi kertaa nopeammin kuin kevyt teollisuus. Teollisuustuotteiden vienti lisääntyi tammikuussa 16 % viime vuoden tammikuuhun verrattuna. Työpäiväkorjattu kasvu oli 29 %.

Tammikuun inflaatioon vaikutti eniten maataloustuotteiden kallistuminen. Kiinan kuluttajahinnat olivat tammikuussa 3,2 % korkeammat kuin vuotta aiemmin. Joulukuusta tammikuuhun hinnat nousivat 1,1 % lähinnä kiinalaisen uuden vuoden johdosta. Elintarvikkeiden hinnat olivat tammikuussa 8 % korkeammat kuin vuotta aiemmin, kun taas muiden tuotteiden hinnat nousivat vuodessa vain 0,7 %. Nopea kananlihan ja -munien hintojen nousu heijastelee lintuinfluenssan vaikutusta ja nousun odotetaan jatkuvan, mikäli epidemia leviää. Kodinkoneiden, vaatteiden ja puhelujen halpeneminen jatkui edelleen, mihin ainakin osittain vaikutti alojen tuotantokapasiteetin kasvu.

Kiina pyrkii hillitsemään luottojen kasvua yli-investoinneista kärsivillä aloilla. Pääministeri **Wen** Jiabao vetosi rahoitusalan viranomaisiin näiden vuosittaisessa kokouksessa, jotta yli-investoinneista kärsiville aloille myönnettävien luottojen kasvua rajoitettaisiin. Hallituksen mukaan ylikapasiteettia on havaittavissa ainakin teräs-, alumiini- ja sementtiteollisuudessa. Tehtyjen investointien tuottavuuden uskotaan kärsineen, sillä tuotantokapasiteetin nopea lisäys on mm. nostanut raaka-aineiden hintaa ja aiheuttanut sähkökatkoksia sekä kuljetuskapasiteetin puutetta. Hallitus pyrkii hillitsemään investointien kasvua mm. tiukentamalla uusien teollisuusyritysten ympäristövaatimuksia ja hidastamalla lupien käsittelyä.

Pankkivalvontaviranomainen ilmoitti helmikuun alussa tutkivansa, kuinka paljon pankkilainoja on myönnetty edellä mainittujen alojen lisäksi kiinteistöihin ja autoteollisuuteen. Selvitystyö on määrä saada päätökseen huhtikuussa. Muutamat yksittäiset pankit ovat jo ilmoittaneet tiukentavansa luottojen myöntämistä mahdollisista yli-investoinneista kärsiville aloille.

Kiinan keskuspankki tavoittelee luottojen kasvun hidastamista kuluvana vuonna 16 prosenttiin viime vuoden 21 prosentista. Keskuspankki ei kuitenkaan ole esittänyt uusia toimenpiteitä luottojen kasvun hillitsemiseksi. Viime vuonna se rajoitti luottojen kasvua tiukentamalla kiinteistölainojen myöntämistä ja kassavarantovaatimusta. Keskuspankki pyrkii myös hidastamaan lavean rahan määrän (M2) kasvun 17 prosenttiin viime vuoden 20 prosentista. Nykytilanteessa rahan määrän kasvun hillitseminen on kuitenkin vaikeaa, sillä juanin revalvointiodotukset ovat lisänneet pääoman virtausta Kiinaan. Vuoden 2003 rahan määrän kasvutavoite oli 16 %, mutta sitä korjattiin vuoden kuluessa 20 prosenttiin.

Standard & Poor's nosti Kiinan luottoluokitusta. Pitkäaikaisten ulkomaanvaluuttamääräisten luottojen luokitusta nostettiin 17.2. pykälällä luokkaan BBB+. Sama luokitus on esim. Puolalla ja Latvialla. S&P:n mukaan korotus heijastaa Kiinan talouden lisääntynyttä joustavuutta. Erityisesti julkista sektoria on tehostettu ja sen tulopohjaa on laajennettu. Kiinan talouskasvun riippuvuus julkisen sektorin kulutuksesta on vähentynyt, ja maasta on tullut aiempaa markkinaorientoituneempi. Luottoluokituksen nostoa puoltaa myös Kiinan vahva ulkoinen maksuvalmius, jota tukevat suuri valuuttavaranto ja supistuva ulkomainen velka. Kiinan luottokelpoisuutta heikentää kuitenkin uhka julkisen sektorin velan nopeasta kasvusta varsinkin pankkisektorin hoitamattomien luottojen vuoksi.

S&P:n luokitus on jäljessä Moody'sin lokakuussa antamaa luokitusta A2 ja Fitchin jo aiemmin antamaa luokitusta A-.

Uusia työpaikkoja eniten palvelualoille. Työministeriön mukaan vuoden 2003 viimeisellä neljänneksellä uusista työpaikoista yli puolet syntyi yksityisyrityksissä. Valtionyrityksissä uusia työpaikkoja syntyi vain vähän. Uusista työpaikoista 67 % oli palvelualoilla, erityisesti kaupassa ja ravintola-alalla, 32 % teollisuudessa ja 2 % maataloudessa ja sen oheisaloilla.

Työpaikkoja on siirtynyt valtionyrityksistä yksityistyrityksiin ja erityisesti palveluala on kasvanut. Huolimatta viime vuosien vahvasta talouskasvusta Kiina ei pysty Kansainvälisen työjärjestön ILOn mukaan tarjoamaan työtä kaikille työttömille ja uusille työnhakijoille.

Viime vuoden lopulla työnsaantimahdollisuudet olivat keskimääräistä paremmat naisilla, 16–34 -vuotiailla ja korkeasti koulutetuilla työnhakijoilla. Erityisesti kysyntä korkean kaupallisen, taloudellisen, teknisen ja tietoteknisen alan asiantuntijoista ylitti tarjonnan.

Työpaikkojen jakautuminen toimialoittain, %

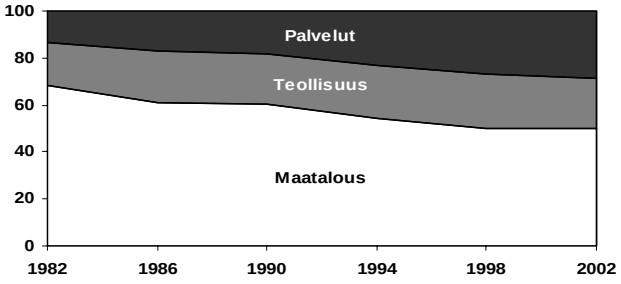

Lähde: Kiinan tilastoviranomaiset

Suomen Pankki • Siirtymätalouksien tutkimuslaitos, BOFIT
PL 160 • 00101 Helsinki
Puh: (09) 183 2268 • Sähköposti: bofit@bof.fi • Web: www.bof.fi/bofit

Toimittaja Timo Harell
Uutisaineisto on toimitettu eri lähteiden perusteella.
Suomen Pankki ei takaa aineiston kattavuutta tai oikeellisuutta.

BOFIT Viikkokatsaus
9 • 26.2.2004

Venäjä

Presidentti Putin erotti Venäjän hallituksen 24.2. Mihail **Kasjanov**in (46) johtama hallitus nimitettiin vuoden 2000 toukokuussa sen jälkeen, kun silloinen pääministeri Vladimir **Putin** oli valittu Venäjän presidentiksi. Vt. pääministeriksi tiistaina nimitetyn Viktor **Hristenko**n (46) ohella Kasjanov oli viimeinen näkyvä ministeri, joka oli mukana jo Boris **Jeltsin**in kauden hallituksissa 1990-luvulla. Muu hallitus jatkaa toimitusministeristönä.

Kasjanovin hallitus joutui eroamaan vain kolme viikkoa ennen 14.3. pidettäviä presidentinvaaleja, joiden jälkeen sen olisi perustuslain mukaan ollut erottava joka tapauksessa. Presidentin on esitettävä kahden viikon kuluessa uusi pääministeriehdokas duumalle, jolla on viikko aikaa hyväksyä tai hylätä presidentin ehdokas.

Presidentti Putin totesi erosta ilmoittaessaan haluavansa äänestäjien tietävän jo ennen vaaleja, millaisen hallituksen hän haluaa mahdolliselle toiselle kaudelleen. Presidentti perusteli menettelyään myös sillä, että näin aikaa vievä hallituksen vaihtamisprosessi toteutuu mahdollisimman nopeasti, mikä on tärkeää mm. käynnissä olevan valtionhallinnon uudistuksen kannalta.

Hallituseron muina syinä on esitetty presidentinvaalien kiinnostavuuden lisäämistä. Jos äänestysvilkkaus jää alle 50 prosentin, vaalit joudutaan uusimaan. Lisäksi on arvioitu Kasjanovin liian läheisten suhteiden suuryrityksiin ja eräiden talousuudistusten hitauden vaikuttaneen hallituksen erottamiseen.

Hallituksen erottaminen ei juuri näkynyt rahoitusmarkkinoilla. Venäjän pörssikurssit laskivat hetkellisesti erottamispäivänä, mutta 26.2. RTS-indeksi nousi uuteen ennätykseensä 664:ään. Hallituksen erottaminen ei myöskään heijastunut ruplan ulkoiseen arvoon. Ruplan dollarikurssi on pysytellyt helmikuun ajan 28,5 ruplan tasolla.

Venäjän talous jatkaa nopeaa kasvuaan. Tammikuussa talouden viiden perustuotannonalan yhteenlaskettu kasvu edellisen vuoden vastaavasta ajasta oli 7,6 % (työpäivien määrällä korjattuna kasvu oli 9,2 %). Tuotannonaloista nopeimmin eli runsaat 13 % lisääntyi rakentaminen. Vähittäiskaupan liikevaihto lisääntyi lähes 10 %, teollisuustuotanto runsaat 7 % ja rahtikuljetukset runsaat 5 %. Maataloustuotanto pieneni prosentin verran.

Raakaöljyn tuotanto jatkoi nopeaa kasvuaan ja oli tammikuussa 10 % suurempi kuin vuotta aiemmin. Raakaöljyä tuotettiin 8,8 miljoonaa tynnyriä päivässä. Kevyt teollisuus sen sijaan kärsii ruplan reaalisen vahvistumisen aiheuttamasta tuonnin lisääntymisestä. Etenkin Kaakkois-Aasiasta tuleva tuonti kilpailee kotimaisen tuotannon kanssa. Kevyen teollisuuden tuotanto väheni edelleen tammikuussa 3 %.

Talouskasvua vauhdittivat osaltaan investointien 14 prosentin ja reaalipalkkojen 15 prosentin lisäys vuotta aiemmasta.

Venäjälle tehdyt ulkomaiset investoinnit kasvoivat viime vuonna. Valtion tilastokomitean tietojen mukaan Venäjälle tehtiin ulkomaisia investointeja 29,7 miljardin dollarin arvosta. Investoinnit lisääntyivät edellisestä vuodesta 50 %. Valtaosa eli 76 % investoinneista oli ulkomailta otettuja lainoja ja kauppaluottoja. Niiden virta maahan kasvoi vuoden aikana 47 %. Arvopaperisijoitusten määrä väheni 15 %, ja niiden osuus kaikista ulkomaisista sijoituksista oli vain 1 %. Suoria ulkomaisia sijoituksia tehtiin 6,8 miljardin dollarin arvosta, mikä oli 69 % edellisvuotta enemmän.

Puolet suorista sijoituksista tehtiin teollisuuteen, ja siellä merkittävin tuotannonala oli polttoaineteollisuus, joka sai 28 % kaikista suorista sijoituksista. Elintarviketeollisuus, koneenrakennus ja metallien valmistus sekä metsäteollisuus ja puunjalostus saivat kukin noin 5 % suorista sijoituksista. Metsäteollisuuteen ja puunjalostukseen tehdyistä 315 miljoonan dollarin sijoituksista Suomen osuus oli 79 miljoonaa dollaria. Ala oli ainoa, jolla Suomi sijoittui suurimpien investoijien joukkoon.

Pankkitalletusten ja -luottojen kasvu jatkui nopeana vuonna 2003. Kotitalouksien ja yritysten talletukset Venäjällä toimivissa pankeissa kasvoivat viime vuonna nimellisesti 35 % ja reaalisestikin 20 %. Viimeisellä neljänneksellä kasvu kuitenkin hidastui selvästi. Ruplatalletusten kasvu jatkui nopeana ja oli reaalisesti 37 %, mutta valuuttatalletukset poikkeuksellisesti vähenivät vuotta aiemmasta. Ruplatalletukset olivat vuoden lopussa noin 15 % ja valuuttatalletukset 6 % BKT:sta.

Kierrossa olevan ruplakäteisen kasvu nopeutui huomattavasti ja oli reaalisesti 34 %. Ruplakäteisen määrä oli lähes 9 % BKT:sta.

Kotimaisten pankkiluottojen kasvu vaimeni vuoden viimeisellä neljänneksellä. Pankkien saatavat yksityisyrityksiltä ja kotitalouksilta olivat vuoden lopussa siten reaalisesti lähes 30 % suuremmat kuin vuotta aiemmin. Pankkien saatavat yrityksiltä ja kotitalouksilta nousivat 22 prosenttiin BKT:sta.

Venäjällä toimivien pankkien talletukset ja luotot sekä ruplakäteisen määrä, reaaliarvon % -muutos vuotta aiemmasta

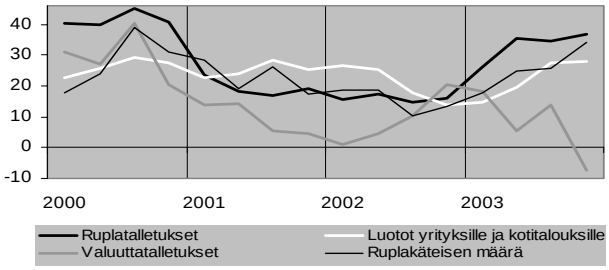

Lähde: Venäjän keskuspankki

Suomen Pankki • Siirtymätalouksien tutkimuslaitos, BOFIT
PL 160 • 00101 Helsinki
Puh: (09) 183 2268 • Sähköposti: bofit@bof.fi • Web: www.bof.fi/bofit

Toimittaja Timo Harell
Uutisaineisto on toimitettu eri lähteiden perusteella.
Suomen Pankki ei takaa aineiston kattavuutta tai oikeellisuutta.

BOFIT Viikkokatsaus
9 • 26.2.2004

Kiina

Kiinan minimipalkkajärjestelmää uudistettiin. Kiinan työ- ja sosiaaliturvaministeriö alkaa maaliskuun alusta lähtien soveltaa uusia sääntöjä, jotka määrittävät minimitason sekä kuukausi- että tuntipalkoille. Minimipalkan määrittelyssä otetaan huomioon mm. työntekijän ja hänen huollettaviensa elinkustannukset, kuluttajahintojen muutokset, sosiaaliturva sekä paikallinen keskipalkka. Säännöt sallivat palkkaerot alueiden ja kuntien välillä, sillä talouskehitys ja työmarkkinatilanteet vaihtelevat alueittain ja kunnittain.

Minimikuukausipalkka on noin puolet keskipalkasta ja sen täytyy kattaa peruselinkustannukset ja sosiaaliturvamaksut. Minimipalkasta päätetään vuosittain viranomaisten, ammattiliittojen ja yritysten kesken. Pekingissä minimikuukausipalkka on kuluvana vuonna 495 juania (47 euroa). Ulkomaisille yrityksille tehdyn kyselytutkimuksen mukaan alin palkkataso Pekingissä viime vuonna oli noin 3 000 juania. Vaikka minimipalkkasäädöksiä on Kiinassa ollut jo vuosia, niitä ei ole noudatettu. Nyt määriteltiin myös sääntöjen rikkomisesta aiheutuvat rangaistukset.

Kiinan pankkisektoria avataan vähitellen ulkomaisille pankeille. Ulkomaisten pankkien rooli Kiinassa on pieni. Kiinan keskuspankin mukaan 150 ulkomaisella pankilla on haarakonttori Kiinassa. Lisäksi runsaassa kymmenessä kiinalaispankissa on ulkomaalaisomistusta. Näiden pankkien osuus koko pankkisektorin taseesta oli vuoden 2003 kesäkuun lopussa kuitenkin vain noin 1 %. Osuus on viime vuosina jopa hieman pienentynyt.

Ulkomaisten pankkien toimintaa rajoitetaan Kiinassa monin tavoin. Ne saavat tarjota pankkipalveluja vain ulkomaan valuutassa. Ainoastaan 13 kaupungissa on ulkomaisille pankeille myönnetty lupia tarjota pankkipalveluja kotimaan valuutassa, mutta vain ulkomaisille yrityksille ja henkilöille. Helmikuussa Kiina myönsi ensimmäisille ulkomaisille pankeille luvan laajentaa ko. kaupungeissa juanmääräistä liiketoimintaa kiinalaisiin yrityksiin. Kotitalouksille tarjottavien juanmääräisten pankkipalvelujen markkinat avautuvat ulkomaisille pankeille vuonna 2006. Ulkomaisten pankkien juanmääräiset resurssit ovat rajatut, sillä niiden lainanottoa interbank-markkinoilta säännellään tiukasti.

Viime syksynä yksittäisen ulkomaisen sijoittajan omistusosuuden ylärajaa kiinalaispankeissa nostettiin 20 prosenttiin. Yhteensä ulkomaalaisomistusta pankissa voi edelleen olla enintään 25 %.

Suuri osa pankkisektorin rajoituksista poistuu Kiinan WTO-sitoumusten mukaisesti vuoden 2006 alussa. On kuitenkin ennakoitu, että käytännössä ulkomaisten pankkien toiminta Kiinassa kasvaa melko hitaasti vielä usean vuoden ajan.

Kiinan keskuspankki huolestui inflaatiosta. Keskuspankki toi huolestumisensa julki vuosittaisessa rahapolitiikkaraportissaan. Kuluttajahinnat olivat viime vuoden viimeisellä neljänneksellä hieman yli 3 % korkeammat kuin vuotta aiemmin. Lisäksi laajin inflaation mittari, BKT-deflaattori, nousi viime vuonna 2,1 %, kun se vuonna 2002 laski 0,3 %. Keskuspankki ennustaa kuluttajainflaation olevan tänä vuonna vähintään 2,2 %.

Keskuspankki aikoo vähentää inflaatiopaineita pienentämällä lainojen määrän kasvua, vaikka vuonna 2003 tässä epäonnistuttiin (ks. BOFIT viikkokatsaus 8/2004). Rahapolitiikkaraportin mukaan korot ja valuuttakurssi säilyvät tänä vuonna vakaina.

Kiinan inflaatio, % -muutos edellisestä vuodesta

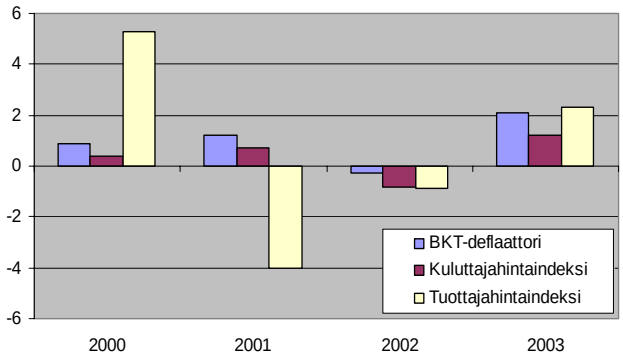

Lähde: Kiinan tilastoviranomaiset

Raaka-aineiden kallistuminen ja sähköpula nostivat tuottajahintoja. Tuottajahinnat nousivat tammikuussa 3,5 % vuoden takaisesta, mikä oli suurin nousu yhdeksään kuukauteen. Kuluttajahinnat puolestaan nousivat tammikuussa 3,2 %. Niiden nousu oli nopeinta seitsemään vuoteen. Tuottajahintojen nopea nousu johtui pitkälti raaka-aineiden ja sähkön hinnoista, jotka nousivat 7,4 % vuoden takaisesta. Erityisen nopeaa kasvu oli värimetallien osalta, joiden hinnat nousivat 31,5 %. Kuluttajille tärkeän ruoan tuotantohinnat nousivat 3,8 %, mutta kestokulutushyödykkeiden hinnat laskivat 4,6 %.

Kiinan kommunistinen puolue julkisti kaksi uutta säädöstä korruption vähentämiseksi. Säädökset pyrkivät vähentämään korruptiota erityisesti korkealla tasolla ja korostavat virkamiesten itsekuria ja puolueen sisäistä valvontaa. Säädökset kieltävät puolueen virkailijoita ja näiden läheisiä sukulaisia osallistumasta sellaiseen yritystoimintaan, joka voisi aiheuttaa eturistiriitoja. Korruptionvastaista toimintaa pyritään lisäämään erityisesti maaseudulla. Tarkastuskomissio raportoi viime vuonna 175 000 korkean tason kurinpidollisesta tapauksesta, joista 21 oli ministeritasolla.

Suomen Pankki • Siirtymätalouksien tutkimuslaitos, BOFIT
PL 160 • 00101 Helsinki
Puh: (09) 183 2268 • Sähköposti: bofit@bof.fi • Web: www.bof.fi/bofit

Toimittaja Timo Harell
Uutisaineisto on toimitettu eri lähteiden perusteella.
Suomen Pankki ei takaa aineiston kattavuutta tai oikeellisuutta.

BOFIT Viikkokatsaus
10 • 4.3.2004

Venäjä

Duuma äänestää presidentin pääministeriehdokkaasta 5.3. Duuman ryhmistä Yhtenäinen Venäjä ja liberaalidemokraatit ovat ilmoittaneet kannattavansa presidentti **Putin**in yllätysehdokasta Mihail **Fradkov**ia (53) uudeksi pääministeriksi. Kommunistit sen sijaan ilmoittivat äänestävänsä vastaan. Eräiden asiantuntijoiden mukaan Fradkovin valinta kertoo presidentin halusta saada hallituksen johtoon kokenut hallintovirkamies, joka on valmis toteuttamaan presidentin linjauksia.

Viimeksi Venäjän EU-suurlähettiläänä toiminut Fradkov työskenteli vuosina 1991–1992 Venäjän GATT-edustustossa Genevessä. 1990-luvun aikana hän toimi ulkomaankauppaministerinä Viktor **Tshernomyrdin**in hallituksissa ja kauppaministerinä Sergei **Stepashin**in ja Vladimir **Putin**in hallituksissa. Vuosina 2000–2001 hän toimi turvallisuusneuvoston varapääsihteerinä nykyisen puolustusministerin Sergei **Ivanov**in alaisena. Veropoliisin päällikkönä Fradkov toimi kaksi vuotta veropoliisin lakkauttamiseen asti vuonna 2003.

Fradkovin tulevan hallituksen keskeisiä tehtäviä ovat hallinto- ja verouudistusten jatkaminen. Fradkov on ilmoittanut tehostavansa hallitustyöskentelyä vähentämällä varapääministerien ja ministerien määrää, supistamalla hallituksen yli 1 000 hengen virkakoneiston puoleen ja rajoittamalla koneiston ministeriöihin kohdistuvaa valvontaa. Fradkov on kaavaillut 1. varamiehekseen duuman varapuhemiestä, budjetti- ja verovaliokunnan pitkäaikaista puheenjohtajaa Aleksander **Zhukov**ia (47), jota pidetään kokeneena talouden uudistajana.

Euron asema venäläisten käteisvaluuttana vahvistui vuonna 2003. Venäjän keskuspankin tietojen mukaan venäläisten pankkien ja yksityishenkilöiden välisessä käteisvaluuttakaupassa dollareiden myynti pankeista alitti edellisistä vuosista poiketen niiden ostot. Pankkien käteisdollareiden ostot kasvoivat jyrkästi yli 17 miljardiin dollariin ja myynti 16 miljardiin dollariin. Käteiseurojen ostot lisääntyivät 2,2 miljardiin dollariin, mutta eurojen myynnin kasvu 6,4 miljardiin dollariin lisäsi eurojen nettomyyntiä selvästi edellisvuodesta.

Myös pankkien käteisdollareiden nettotuonti supistui aiemmista vuosista jyrkästi, sillä niiden tuonti pienentyi 7 miljardiin dollariin ja vienti kasvoi 3,3 miljardiin dollariin. Käteiseurojen tuonti kasvoi lähes 5 miljardiin dollariin, ja nettotuonnin määrä oli melkein sama.

Keskuspankin mukaan Venäjällä oli ulkomaan valuutan määräistä käteistä viime vuoden alussa noin 39 miljardia dollaria, joka oli runsaat 11 % BKT:sta eli suurin piirtein saman verran kuin ruplatalletusten määrä pankeissa. Summa oli paljon suurempi kuin valuuttatalletusten tai kierrossa olevan ruplakäteisen määrä. Venäjällä olevan valuuttakäteisen määrästä on esitetty myös huomattavasti suurempia arvioita.

Venäläisten pankkien käteisvaluutan nettomyynti yksityishenkilöille ja valuutan nettotuonti vuosineljänneksittäin, miljardia dollaria

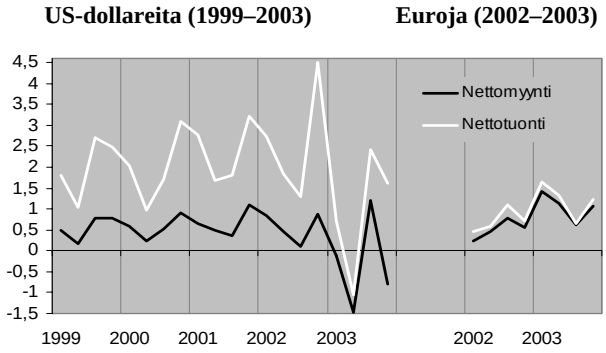

Lähde: Venäjän keskuspankki

Reaalipalkat kasvoivat edelleen nopeasti vuonna 2003. Goskomstatin alustavien tilastotietojen mukaan palkat nousivat viime vuoden aikana reaalisesti 10 % ja eläkkeet vajaat 5 %. Kasvu oli selvästi hitaampaa kuin edellisenä vuonna.

Keskimääräinen kuukausipalkka oli viime vuonna 5 512 ruplaa (nimellisen valuuttakurssin mukaan laskettuna 160 euroa ja ostovoimalla korjattuna noin 450 euroa).

Kuljetussektorin palkat olivat noin 40 % keskipalkkaa korkeampia, tietoliikenteen 30 %, teollisuuden 20 % ja rakentamisen 15 %. Teollisuuden korkeimmat palkat maksettiin öljyn ja maakaasun tuotannossa, jossa ne ylittivät keskipalkan yli 300 prosentilla. Värimetallurgian palkat olivat 130 % keskimääräistä palkkaa suurempia. Kivihiilen tuotannossa ja rautametallurgiassa palkat sen sijaan ylittivät keskipalkan vain 45 prosentilla.

Rahoitussektorilla palkat ylittivät keskipalkan 140 prosentilla, tieteen alalla 30:llä ja hallinnossa 24:llä. Palkat olivat keskimääräistä alempia useilla muilla palvelualoilla: kaupan alalla ne olivat 60 % keskipalkasta, opetustoimessa 67 % ja terveydenhuollossa 73 %.

Gazpromin ja Valko-Venäjän kaasuntoimituskiista jatkuu. Venäjän maakaasumonopoli Gazprom ei ole toistaiseksi onnistunut solmimaan Valko-Venäjän kanssa uusia maakaasun toimitus- ja kauttakuljetussopimuksia. Gazprom on esittänyt Valko-Venäjälle uutta pitkäaikaista toimitussopimusta entistä korkeampaan hintaan eli 50 dollaria 1 000 kuutiolta, johon Valko-Venäjä ei ole suostunut. Gazprom ryhtyi viime kuussa ensimmäistä kertaa jyrkempiin vastatoimiin ja keskeytti vuorokaudeksi kaasuntoimitukset Valko-Venäjälle ja samalla useisiin Länsi-Euroopan maihin. Kaasuntoimitukset Valko-Venäjälle hoitaa toistaiseksi Trans Nafta -yhtiö väliaikaisin, kuukausittain uusittavin sopimuksin.

Suomen Pankki • Siirtymätalouksien tutkimuslaitos, BOFIT
PL 160 • 00101 Helsinki
Puh: (09) 183 2268 • Sähköposti: bofit@bof.fi • Web: www.bof.fi/bofit

Toimittaja Timo Harell
Uutisaineisto on toimitettu eri lähteiden perusteella.
Suomen Pankki ei takaa aineiston kattavuutta tai oikeellisuutta.

BOFIT Viikkokatsaus
10 • 4.3.2004

Kiina

Parlamentti kokoontuu vuosittaiseen täysistuntoonsa 5. maaliskuuta. Kiinan korkeimman lakia säätävän elimen kokous kestää tänä vuonna 10 päivää. Kokouksessa päätetään mm. perustuslakimuutoksista (ks. BOFIT Viikkokatsaus 3/2004) ja kuluvan vuoden budjetista.

Tämän parlamentin viisivuotisen kauden tavoitteena on parantaa lainsäädäntöä vastaamaan talouskehityksen nykytasoa. Toimikauden asialistan tärkeimpiä kohtia ovat mm. omistusoikeudet, sosiaaliturvajärjestelmä ja alueelliset erot.

Kiinteät investoinnit kasvoivat nopeasti vuonna 2003. Kiinteät investoinnit kasvoivat viime vuonna 27 %, kun vuonna 2002 kasvu oli 16 %. Investointien kasvu oli kuitenkin hyvin epätasaista talouden eri sektoreiden ja alueiden välillä. Alkutuotannossa (lähinnä maataloudessa) investoinnit kasvoivat 4 % ja niiden osuus kaikista investoinneista oli ainoastaan 3 %. Teollisuudessa investoinnit kasvoivat peräti 39 % ja niiden osuus kaikista investoinneista oli 35 %. Raaka-aineita jalostavan teollisuuden investoinnit kasvoivat 72 %. Suurin osa investoinneista kuitenkin tehtiin palvelusektorille. Investoinnit Kiinan itä- ja keskiosissa kasvoivat yli kolmanneksella, kun taas maan länsiosissa investointien kasvu oli 26 %.

Yritykset rahoittivat noin kolmanneksen investoinneista tulorahoituksellaan, ja kotimaisilla pankkilainoilla rahoitettiin 24 % investoinneista. Ulkomaisten sijoitusten osuus kokonaisinvestoinneista oli alle 5 %, ja valtion budjetista rahoitettiin noin 6 % investoinneista. Tämän lisäksi merkittävä osa julkisista infrastruktuuri-investoinneista rahoitetaan budjetin ulkopuolelta.

Investointien nopean kasvun katsotaan olevan yksi pääsyy inflaation kiihtymiseen viime vuonna. Erityisesti raaka-aineiden ja energian hinnat nousivat investointien takia, ja hintojen nousun odotetaan jatkuvan tänä vuonna. Investointien kasvu oli viime vuonna nopeinta sitten vuosien 1993–94 ylikuumenemisen.

Valuuttavirta Kiinaan kasvaa voimakkaasti. Alustavien tietojen mukaan vuonna 2003 Kiinan vaihtotaseen ylijäämä nousi 40 miljardiin dollariin, eli noin 2,9 prosenttiin BKT:sta. Vuonna 2002 vaihtotaseen ylijäämä oli 2,8 % BKT:sta.

Pääomavirta Kiinaan lisääntyi merkittävästi vuonna 2003. Pääoma- ja rahoitustaseen ylijäämä kasvoi 86 % eli 60 miljardiin dollariin. Lisäksi maksutaseen virhe-erä oli noin 22 miljardia dollaria positiivinen. Tämä merkitsee sitä, että Kiinaan tuli paljon pääomaa virallisen tilastoinnin ulkopuolella. Tämä on sikäli merkittävää, että ennen vuotta 2002 maksutaseen virhe-erä oli negatiivinen, eli pääomaa pakeni Kiinasta epävirallisia väyliä pitkin. Pääoman virta Kiinaan johtunee osaksi juanin revalvointiodotuksista ja kiinalaisten kotiuttamista ulkomaan sijoituksista.

Kiinalaiset pankit ja yritykset ottivat viime vuonna myös lisää velkaa ulkomailta; ensimmäisten kolmen neljänneksen aikana velkaa otettiin 15,6 miljardia dollaria.

Pääoman voimakas virta Kiinaan on kasvattanut selvästi keskuspankin valuuttavarantoa. Vuoden 2003 lopussa se oli 403 miljardia dollaria, kun vuoden 2002 lopussa varanto oli 287 miljardia dollaria. Valuuttavaranto kattaa lähes yhden vuoden tavaratuonnin, mikä on kansainvälisessä vertailussa varsin paljon.

Valuuttavarannon kasvu lisää keskustelua Kiinan valuuttakurssista. Juanin kurssi on pidetty lähes muuttumattomana dollariin nähden jo noin kymmenen vuoden ajan. Dollarin parin viime vuoden heikkeneminen on siten laskenut myös juanin kurssia useimpiin valuuttoihin nähden. Tämä yhdessä Kiinan vahvan talouskasvun kanssa on saanut monet tutkijat epäilemään, että juanin kurssi on aliarvostettu. Arviot aliarvostuksen suuruudesta vaihtelevat muutamasta prosentista jopa 40 prosenttiin.

Tammikuun lopussa Kiinan valuuttavaranto oli jo 416 miljardia dollaria. Markkinoiden revalvaatio-odotuksista huolimatta Kiinan korkein poliittinen johto ja keskuspankki ovat viime viikkoina toistuvasti kertoneet pitävänsä juanin kurssin periaatteessa vakaana. Toisaalta valtion ulkomaanvaluuttaviraston (SAFE) päällikkö ja keskuspankin varapääjohtaja **Guo** Shuqing totesi helmikuun lopulla, että suuret pääomavirrat Kiinaan nakertavat jo maan rahapoliittista itsenäisyyttä ja lisäävät inflaation kiihtymisen riskiä.

Vaikka Kiinan tavoite pitkällä aikavälillä on juanin kurssin joustavuuden lisääminen, odottavat useat analyytikot Kiinan pyrkivän ensin vähentämään juanin kysyntää muilla keinoin kuin valuuttakurssijärjestelmää muuttamalla. Näitä toimenpiteitä voivat olla tuonnin ja kiinalaisten ulkomaille tekemien investointien kannustaminen. SAFE ilmoitti viime viikolla tiukentavansa ei-mannerkiinalaisten ulkomaanvaluutan tuonnin valvontaa vähentääkseen pääomavirtaa Kiinaan. Lisäksi kiinalaisille vientiyrityksille saatetaan myöntää oikeus pitää aiempaa suurempi osuus vientituloista ulkomaan valuutassa. Vaihtoehtoina valuuttakurssijärjestelmäksi ovat olleet juanin kurssin kiinnittäminen pelkän dollarin sijasta valuuttakoriin ja juanin vaihteluvälin kasvattaminen. Kellutusta pidetään yleisesti mahdottomana mm. Kiinan rahoitussektorin heikkouden vuoksi.

Suomen Pankki • Siirtymätalouksien tutkimuslaitos, BOFIT
PL 160 • 00101 Helsinki
Puh: (09) 183 2268 • Sähköposti: bofit@bof.fi • Web: www.bof.fi/bofit

Toimittaja Timo Harell
Uutisaineisto on toimitettu eri lähteiden perusteella.
Suomen Pankki ei takaa aineiston kattavuutta tai oikeellisuutta.

BOFIT Viikkokatsaus
11 • 11.3.2004

Venäjä

Presidentti nimitti pääministeri Mihail Fradkovin hallituksen virkaan. Uudessa hallituksessa on vain yksi varapääministeri (aiemmin 6) ja 15 ministeriä (aiemmin 23). Varapääministeriksi nimitettiin Yhtenäinen Venäjä -puoluetta edustava duuman varapuhemies Aleksander **Zhukov**. Pääministeri Fradkov kertoi hallituksensa jatkavan rakenteellisten uudistusten linjalla: listalla ovat mm. valtionhallinnon ja ns. luonnollisten monopolien uudistaminen sekä vero-, pankki-, eläke- ja asuntouudistukset.

Hallituksessa jatkavat talousasioiden keskeiset uudistusmieliset ministerit finanssiministeri Aleksei **Kudrin**, talousministeri German **Gref** ja varapääministerin paikalta uuden vaikutusvaltaisen teollisuus- ja energiaministeriön johtoon siirtynyt Viktor **Hristenko**. Myös suoraan presidentin alaisuudessa toimivat ns. voimaministerit jatkavat sisäministeriä lukuun ottamatta. Duuman puhemieheksi siirtyneen Boris **Gryzlov**in tilalle sisäministeriksi nousi varasisäministerinä toiminut turvallisuuspalvelutaustainen Rashid **Nurgalijev** (47). Asiantuntijoiden mukaan yllättävin nimi on ulkoministeri Sergei **Lavrov** (53), 10 vuotta pysyvänä YK-edustajana toiminut pitkän linjan diplomaatti. Hallituksen ja presidentin suhteiden ongelmattomuuden takaa presidentin hallinnosta hallituksen kansliapäälliköksi siirtynyt Dmitri **Kozak** (45).

Fradkovin hallituksen on perustuslain mukaisesti erottava ennen kuin Venäjän ensi sunnuntaina valittava presidentti astuu virkaansa. Asiantuntijoiden ja gallupien mukaan istuvan presidentin uudelleenvalinta on hyvin todennäköinen, joten hallituksen uudelleennimitys vaalien jälkeen lienee vain muodollisuus.

Inflaatio hidastui edelleen Venäjällä. Helmikuussa kuluttajahinnat olivat 10,7 % korkeammalla kuin vuoden 2003 helmikuussa. Tammikuussa hintojen vuosinousu oli 11,3 % ja joulukuussa 12,0 %. Usean aiemman vuoden kaltaista hintojen nousun kiihtymistä ei kuluvan vuoden ensikuukausina siten tapahtunut. Helmikuussa kunnallispalvelut kallistuivat jälleen keskimääräistä nopeammin: vuokrat nousivat noin 5 % ja vesi- ja jätemaksut noin 3 %. Tietoliikenteen hinnat sen sijaan alenivat hieman.

Venäjän öljynvienti ja laitetuonti kasvoivat nopeasti vuonna 2003. Venäjän vientitulojen kasvu johtui suureksi osaksi lisääntyneestä viennin määrästä, joka Venäjän tilastojen mukaan kasvoi selvästi yli 10 % eli vähän nopeammin kuin edellisenä vuonna. Raakaöljyn vienti kasvoi ennätykselliset 18 % ja öljytuotteiden vienti vajaat 4 %. Neljän viimeksi kuluneen vuoden aikana Venäjän raakaöljyn vienti on lisääntynyt 66 % ja öljytuotteiden vienti 38 %. Maakaasun vienti kasvoi viime vuonna 2 %. Myös kivihiilen, muutamien metallien sekä eräiden peruskemian ja metsäteollisuuden tuotteiden vientimäärät kasvoivat selvästi.

Vientihintojen nousun merkitys vuonna 2003 riippuu mittayksikkönä käytetystä valuutasta. Dollareina Venäjän vientitulot lisääntyivät neljänneksellä ja vientihinnat nousivat yli 10 %, mutta Venäjän pääkauppakumppanimaiden valuuttojen muodostamalla korilla mitattuna vientitulot kasvoivat 15 % ja vientihinnat nousivat pari prosenttia. Raakaöljyn vientihinta nousi dollareina 13 %, öljytuotteiden hinta lähes 20 % ja maakaasun hinta noin 25 %. Myös eräiden metallien vientihinnat nousivat huomattavasti.

Venäjän vientituloista raakaöljy toi 30 %, öljytuotteet 10 % ja maakaasu 15 %. Metallien (ml. arvometallit) ja metallituotteiden osuus viennistä oli 18 %, koneiden ja laitteiden 9 %, kemian tuotteiden 7 % ja metsäteollisuustuotteiden osuus 4 %.

Venäjän tuonnin määrä kasvoi vuonna 2003 parikymmentä prosenttia. Tuontihinnat nousivat dollareina pari prosenttia, mutta laskivat em. valuuttakorilla mitattuna selvästi. Kone- ja laiteryhmän tuonti kasvoi koko tuontia hieman nopeammin ja sen osuus koko tuonnista nousi 37 prosenttiin ja tuonnista IVY-maiden ulkopuolelta yli 40 prosenttiin. Suureksi osaksi nopea kasvu kuitenkin johtui koneisiin ja laitteisiin tilastoitujen henkilöautojen tuonnin lisääntymisestä yli puolella ja matkapuhelimien tuonnin nopeasta kasvusta. Elintarviketuonnin osuus laski mm. Venäjän lihantuontirajoitusten vuoksi 21 prosenttiin tuonnista; alkoholijuomien tuonnin nopea kasvu jatkui ja on määrältään lähes kaksinkertaistunut kahden viime vuoden aikana. Kemian tuotteiden osuus tuonnista nousi 17 prosenttiin mm. lääkkeiden tuonnin nopean kasvun johdosta. Venäjän tullin tuontitiedoista puuttuu noin neljäsosa koko tavaratuonnista, minkä arvioidaan olevan syynä mm. vaatetuonnin pieneen osuuteen Venäjän tuontitilastoissa.

Venäjän tavaraviennin ja -tuonnin määrän % -muutos

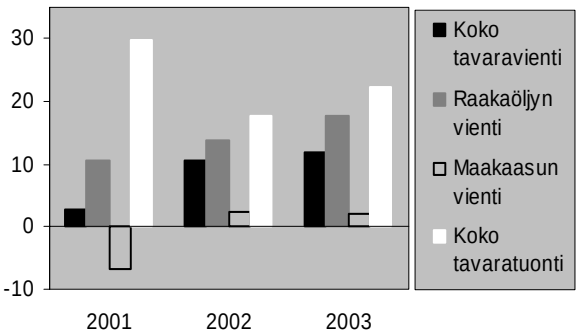

Lähde: Goskomstat, Venäjän talousministeriö/Venäjän tulli

Suomen Pankki • Siirtymätalouksien tutkimuslaitos, BOFIT
PL 160 • 00101 Helsinki
Puh: (09) 183 2268 • Sähköposti: bofit@bof.fi • Web: www.bof.fi/bofit

Toimittaja Timo Harell
Uutisaineisto on toimitettu eri lähteiden perusteella.
Suomen Pankki ei takaa aineiston kattavuutta tai oikeellisuutta.

BOFIT Viikkokatsaus
11 • 11.3.2004

Kiina

Teollisuustuotannon kasvu kiihtyi helmikuussa. Helmikuussa teollisuustuotanto oli peräti 23 % suurempi kuin vuotta aiemmin. Vuoden 2004 kahden ensimmäisen kuukauden aikana teollisuustuotanto kasvoi 17 % vuoden 2003 vastaavasta ajanjaksosta. Teollisuustuotannon nopea kasvu heijastuu selvästi sähkön kysyntään. Tämän vuoden kahden ensimmäisen kuukauden aikana sähkön tuotanto kasvoi 15 %, mutta suurimmat yritykset kuluttivat peräti 30 % enemmän sähköä kuin vuosi sitten.

Pankkien taseet kasvoivat vuonna 2003. Kiinan pankkivalvontaviranomaisten mukaan pankkijärjestelmän yhteenlaskettu tase kasvoi 17 % vuonna 2003, kun kasvu vuonna 2002 oli 14 %. Pankkijärjestelmän yhteenlaskettu tase oli 2 762 miljardia euroa, 240 % BKT:sta. Valtion omistamien liikepankkien taseet kasvoivat 2003 hieman muita pankkeja hitaammin, 14 %. Hitaampi kasvu johtui niiden yrityksistä vähentää luottotappioita. Valtion omistamat pankit muodostivat kuitenkin suurimman osan Kiinan pankkijärjestelmästä; niiden yhteenlaskettu tase oli 55 % Kiinan koko pankkijärjestelmästä. Ulkomaalaisomisteisten pankkien osuus oli vain 1,4 %.

Kiinan budjetti lisää puolustusmenoja. Kiinan budjetti vuodelle 2004 esiteltiin parlamentin vuosittaisessa täysistunnossa. Valtiovarainministeri Jin Renqingin mukaan keskushallinnon tulot ovat tänä vuonna 157 miljardia dollaria ja ne kasvavat 7 % viime vuodesta. Myös menojen ennustetaan kasvavan 7 %. Valtiontalouden alijäämä olisi silloin 38,7 miljardia dollaria. Vuonna 2003 alijäämä oli dollareina sama ja osuutena BKT:sta 2,7 %. Budjetin taustaoletuksena on seitsemän prosentin BKT:n kasvu vuonna 2004.

Budjetissa hallitus pyrkii antamaan etusijan puolustuksen ja maaseudun kehittämiselle. Puolustusmenojen kasvu on ollut nopeaa jo usean vuoden ajan ja 2004 niiden ennakoidaan kasvavan 11,6 %. Tällöin puolustusmenot kasvaisivat noin 26 miljardiin dollariin. Vuonna 2003 puolustusmenot olivat noin 1,6 % BKT:sta. Useiden tarkkailijoiden mukaan Kiinan todelliset puolustusmenot ovat kuitenkin selvästi tätä suuremmat.

Kiinan viime vuosien nopea talouskasvu on ollut alueellisesti varsin keskittynyttä, ja maaseudun asukkaiden elintaso on noussut varsin hitaasti. Vuoden 2004 budjetti pyrkii nostamaan maaseudun asukkaiden elintasoa lisäämällä maaseudulle ohjattavia menoja 20 prosentilla ja pienentämällä maatalouden verotaakkaa.

Liikepankkien valvontaan tuli uusia määräyksiä. Pankkivalvontaviranomaisten uudet määräykset on laadittu Baselin vakavaraisuussääntöjen mukaisesti. Vakavaraisuussäännöt ovat myös ensimmäiset Kiinan uuden pankkivalvontalainsäädännön mukaisesti annetut määräykset. Vakavaraisuuteen liittyvissä säännöissä on kolme elementtiä: minimipääomavaatimukset, valvontaviranomaisten toiminta ja markkinoiden asettamat vaatimukset.

Kiinan liikepankkeja koskevassa lainsäädännössä on ennenkin vaadittu pankeilta vähintään kahdeksan prosentin vakavaraisuutta, mutta riskikategorioiden ja pääoman laskeminen on ollut epäselvien määritelmien takia vaikeaa. Uuden säännöstön mukaan ulkomaisen lainanannon riskit arvioi tästä lähtien ulkoinen luottoluokittaja. Aiemmin lainoja suurille valtionyhtiöille käsiteltiin vähäriskisinä, kuten myös lainoja, joiden takuuna oli kiinteistöjä tai maata. Nyt näiden lainojen suosituimmuusasema poistuu. Luottotappiovaraukset on otettava kokonaisuudessaan huomioon pankkien omia pääomia laskettaessa vuoteen 2005 mennessä. Tiettyjen suurten liikepankkien vakavaraisuutta laskettaessa on myös otettava huomioon markkinoiden kehitykseen liittyvät riskit.

Uuden säännöstön toivotaan myös korvaavan aiemmat puutteet vakavaraisuussääntöjen valvonnassa. Pankkien täytyy ottaa käyttöön sisäiset valvontajärjestelmät, joiden toiminnasta vastaa viime kädessä pankin hallitus. Pankkivalvontaviranomaiset voivat luokitella pankkien pääomat riittäviksi, riittämättömiksi tai täysin riittämättömiksi. Jos pankin omat pääomat ovat riittämättömät, valvontaviranomaiset voivat puuttua pankin toimintaan. Ääritapauksissa viranomaiset voivat ottaa pankin hallintaansa ja vaihtaa sen johdon.

Pankkien on myös annettava aiempaa enemmän tietoja toiminnastaan, minkä toivotaan lisäävän markkinoilta tulevaa valvontaa. Uudet säännöt tulivat voimaan välittömästi ja niiden odotetaan pienentävän pankkien vakavaraisuuslukuja. Pankkien on saavutettava uusien säännösten mukaisesti laskettu kahdeksan prosentin vakavaraisuus vuoden 2007 alkuun mennessä.

Perustuslain muutosten pääpaino yksityissektorilla. Kiinan parlamentti äänestää ensimmäisessä täysistunnossaan 13 perustuslain muutosehdotuksesta. Näistä tärkeimpänä pidetään yksityistä taloudellista toimintaa koskevaa lisäystä. Yksityinen taloudellinen toiminta sallittiin Kiinan perustuslaissa ensimmäistä kertaa vuonna 1988. Perustuslakia ehdotetaan nyt muutettavaksi siten, että valtion olisi rohkaistava ja autettava yksityistä sektoria.

Kiinan talous- ja teollisuusliiton mukaan yksityinen sektori muodosti lähes puolet bruttokansantuotteesta jo vuonna 2002. Yksityiseltä sektorilta kerättiin 37 % verotuloista ja yksityiset yritykset työllistivät 42 % työvoimasta (kun huomioon ei oteta maataloudessa työskenteleviä). Yksityinen sektori vastasi myös 40 prosentista investoinneista vuonna 2002. Kun mukaan lasketaan ulkomaalaisten omistamat yritykset, yksityinen sektorin osuus BKT:sta oli 64 %, verotuloista 58 % ja viennistä 60 %.

Suomen Pankki • Siirtymätalouksien tutkimuslaitos, BOFIT
PL 160 • 00101 Helsinki
Puh: (09) 183 2268 • Sähköposti: bofit@bof.fi • Web: www.bof.fi/bofit

Toimittaja Timo Harell

Uutisaineisto on toimitettu eri lähteiden perusteella.
Suomen Pankki ei takaa aineiston kattavuutta tai oikeellisuutta.

BOFIT Viikkokatsaus
12 • 18.3.2004

Venäjä

Putin toiselle presidenttikaudelle ylivoimaisella äänten enemmistöllä. Alustavien tietojen mukaan Vladimir **Putin**ia kannatti 14.3. pidetyissä vaaleissa 71 % äänestäneistä (neljä vuotta sitten 53 %). Toiseksi selviytyi kommunistien Nikolai **Haritonov** 14 prosentin ja kolmanneksi Sergei **Glazjev** 4 prosentin kannatuksella. Äänestysvilkkaus oli 64 % (69 % vuonna 2000). Putin aloittaa toisen virkakautensa 7. toukokuuta.

Presidentti järjesti federaation keskusvirastot uudelleen. Federaation toimeenpanovallan elimet järjestettiin osana meneillään olevaa hallinnon uudistusta uuteen kolmiportaiseen järjestelmään. Tästä lähtien keskusvaltaa edustavat ministeriöt, federaation virastot (sluzhba) ja federaation laitokset (agentstvo). Ministeriöt, joiden kokonaismäärä väheni 23:sta 14:ään, vastaavat asioiden poliittisesta valmistelusta ja säädösten hyväksymisestä. Federaation virastot ovat pääosin valvontaelimiä, mutta niiden joukossa on myös suoraan presidentin alaisuudessa olevia erityisvirastoja. Federaation laitokset tuottavat valtion palveluita ja hallitsevat valtion omaisuutta.

Uudistuksella pyritään hallintoelinten säädös-, valvonta- ja palvelutehtävien eriyttämiseen. Uudistuksen jälkeen korostuu myös ministerien poliittinen vastuu, kun ministerit jatkossa vastaavat koko toimialasta ja päätösten toteuttamisesta myös ministeriöidensä alaisuudessa toimivissa virastoissa ja laitoksissa. Aiemmin he vastasivat vain omasta ministeriöstään. Ministeriöiden, presidentin hallinnon ja hallituksen kanslian edustajista muodostetulla komissiolla on kaksi viikkoa aikaa esittää hallitukselle ehdotukset uudistuksen käytännön toteuttamiseksi.

Talousuudistusten lähiajan prioriteetit hahmottumassa. Presidentti Vladimir **Putin** ja pääministeri Mihail **Fradkov** ovat nimenneet verouudistuksen jatkamisen yhdeksi hallituksen tärkeimmistä lähiajan tavoitteista. Hallitus pyrkii antamaan tarvittavat lakiesitykset duumalle niin, että ne ovat voimassa vuoden 2005 budjettia käsiteltäessä. Tavoitteena on mm. arvonlisäveron alentaminen edelleen ja toisaalta energiasektorin verotuksen lisääminen. Energiasektorin verotusvaihtoehtoja on suunniteltu jo pitkään ja eri ministeriöt ovat valmistelleet kilpailevia ehdotuksia.

Hallitus antaa kevätistuntokauden kuluessa duumalle ehdotuksen uudeksi kaivannaislaiksi. Uuden lain toivotaan lisäävän kaivannaislupakäytännön avoimuutta ja turvaavan luvan omaavien yritysten aseman aiempaa paremmin, mitä erityisesti ulkomaiset öljy-yhtiöt ovat toivoneet.

Presidentti Putin suhtautuu varovaisesti vuosia vireillä olleeseen kaasumonopoli Gazpromin uudistamiseen. Gazprom on viimeinen vielä uudistamatta oleva valtion monopoli talouden alalla. Putinin mukaan Venäjän talouskehitys vaarantuu, jos kaasun kotimarkkinahintoja nostetaan tuntuvasti. Tarkoituksena on sen sijaan luoda kotimaahan kilpailua antamalla muille kaasuntuottajille tasavertaiset mahdollisuudet käyttää Gazpromin omistamia kaasuputkia. Muut tuottajat eivät kuitenkaan voisi edelleenkään viedä kaasua.

Vuoden 2003 federaatiobudjetti ylijäämäinen. Hallituksen tavoitteen mukaisesti budjetin tulot ja menot suhteessa BKT:hen supistuivat vuonna 2003 selvästi. Budjetin ylijäämä, 1,7 % BKT:sta, oli lähes vuoden 2002 tasolla. Budjetti on ollut ylijäämäinen koko 2000-luvun. Verotulojen BKT-osuus pieneni viime vuonna. Erityisesti voittoveron ja arvonlisäveron osuudet supistuivat, kun taas tullimaksutulot kasvoivat. Voittoverotulojen väheneminen johtuu veron jakosuhteen muuttamisesta aluebudjettien eduksi. Asiantuntijat selittävät verotulojen supistumista myös verolakien porsaanreikien laajemmalla käytöllä ja väärinkäytösten lisääntymisellä.

Menojen BKT-osuuden supistuminen johtui koti- ja ulkomaisten korkomenojen BKT-osuuden pienenemisestä. Muiden kuin korkomenojen osuus säilyi ennallaan. Federaatiobudjetin suurin yksittäinen menoerä olivat aluebudjettituet, jotka kasvoivat erityisen selvästi.

Alue- ja paikallisbudjetit olivat vuonna 2003 kokonaisuutena alijäämäisiä (-0,4 % BKT:sta), vaikka federaation tuet alueille kasvoivat ja voittoverotuloja siirrettiin alueille aiempaa enemmän.

Alustavien tietojen mukaan kuluvan vuoden tammihelmikuun federaatiobudjetti kääntyi alijäämäiseksi, kun alueille budjetoitujen tukien maksamista aikaistettiin palkkojen maksun hoitamiseksi ajallaan presidentinvaalien alla.

Federaatiobudjetti 2002 ja 2003

	2002		2003	
	mrd. rpl	% BKT:sta	mrd. rpl	% BKT:sta
Tulot	**2 202**	**20,3**	**2 583**	**19,4**
Verotulot, josta	1 696	15,6	2 029	15,2
ALV	753	*6,9*	*882*	*6,6*
Tullimaksut	*323*	*3,0*	*453*	*3,4*
Valmisteverot	*215*	*2,0*	*253*	*1,9*
Voittovero	*172*	*1,6*	*171*	*1,3*
Luonnonvaramaksut	*214*	*2,0*	*250*	*1,9*
Sosiaalivero	340	3,1	365	2,7
Menot	**2 004**	**18,4**	**2 355**	**17,7**
Velkojen korkomenot	223	2,1	221	1,7
Aluebudjettituet	318	2,9	428	3,2
Puolustus	295	2,7	356	2,7
Sosiaalisektori	287	2,6	305	2,3
Sosiaaliveron siirto rahastoihin	332	3,1	368	2,8
Ylijäämä	**198**	**1,8**	**228**	**1,7**

Lähde: Goskomstat ja Economic Expert Group

Suomen Pankki • Siirtymätalouksien tutkimuslaitos, BOFIT
PL 160 • 00101 Helsinki
Puh: (09) 183 2268 • Sähköposti: bofit@bof.fi • Web: www.bof.fi/bofit

Toimittaja Timo Harell

Uutisaineisto on toimitettu eri lähteiden perusteella.
Suomen Pankki ei takaa aineiston kattavuutta tai oikeellisuutta.

BOFIT Viikkokatsaus
12 • 18.3.2004

Kiina

Kiinan investointien kasvu kiihtyi alkuvuonna. Kiinteät investoinnit kasvoivat kaupunkialueilla tammi-helmikuussa 53 % viime vuoden vastaavasta ajanjaksosta. Valtion omistamien yritysten investoinnit kasvoivat 55 %, ja ne muodostivat 60 % kaikista investoinneista. Teollisuudessa investointien kasvu oli 79 %, ja sektorin investointien osuus kokonaisinvestoinneista oli 39 %. Joillakin teollisuuden aloilla investointien kasvu oli erittäin voimakasta, esimerkiksi värimetallien jalostuksessa investointien kasvu oli peräti 176 %. Rakentaminen on myös kasvanut voimakkaasti, vuoden alkukuukausina kasvua oli 44 %. Kasvu oli nopeinta asuntorakentamisessa, 49 %. Alkutuotannossa investoinnit supistuivat viime vuoden tapaan (BOFIT Viikkokatsaus 10.2004), tammi-helmikuussa vähennystä oli 25 % vuodesta 2003.

Alkuvuoden investointien nopea kasvu johtui osaksi investointien kiihtymisestä viime vuoden lopulla. Useat silloin aloitetut investointiprojektit jatkuivat tämän vuoden puolella. Monia investointiprojekteja on myös aikaistettu, koska raaka-aineiden hintojen odotetaan nousevan edelleen. Esimerkiksi raudan ja sementin hinnat ovat jo nousseet selvästi.

Investointien nopea kasvu osoittaa, kuinka vaikeaa Kiinan hallituksen on hillitä talouskasvua ylikuumenemisen välttämiseksi. Viime vuonna kiinteiden investointien osuus BKT:sta oli 47 %.

Tonttimaan tarjonnalla investointien ylikuumenemista vastaan. Kiinan maa- ja luonnonvaraministeriö on ilmoittanut, että sen pääasiallinen tehtävä on tulevaisuudessa pelkän valvonnan sijasta makrotalouden ohjaaminen tonttimaan tarjonnan avulla. Ministeriö aikoo tänä vuonna rajoittaa teollisuuden käyttöön siirtyvän maatalousmaan määrän 120 000 hehtaariin. Tämän toivotaan hillitsevän investointeja.

Henkeä kohden laskettuna Kiinassa on 40 % vähemmän maatalousmaata kuin maailmassa keskimäärin. Vuosien 1996 ja 2003 välillä Kiinasta on kadonnut lähes 7 miljoonaa hehtaaria maatalousmaata ja pelkästään viime vuonna 2,7 miljoonaa hehtaaria. Tämän seurauksena noin 40 miljoonan maanviljelijän lasketaan menettäneen elinkeinonsa. Äskettäin Kiinan parlamentti muutti perustuslakia siten, että maanviljelijöille pitäisi maksaa maatalousmaasta käypä korvaus, kun hallitus ottaa sitä muuhun käyttöön.

Kauppataseen alijäämä kasvoi vuoden alkukuukausina. Kiinan kauppataseen alijäämä tammi-helmikuussa oli 7,9 miljardia dollaria, kun vuoden 2003 vastaavana ajanjaksona alijäämä oli 560 miljoonaa dollaria. Koko vuoden 2003 kauppataseen ylijäämä oli 26 miljardia dollaria.

Kauppataseen ylijäämän odotetaan pienenevän tänä vuonna, mm. koska hallitus on alentanut vientituotteiden ALV-palautuksia. Tammi-helmikuussa sekä viennin että tuonnin kasvu kiihtyivät selvästi: viennin arvo oli 29 % suurempi kuin vuotta aiemmin, kun taas tuonti kasvoi 42 %. Tammi-helmikuun alijäämä syntyi lähes kokonaan helmikuun aikana.

Vientituotteiden ALV-palautusjärjestelmän uskottiin vaikuttavan negatiivisesti vientiin, mutta alkuvuoden lukujen mukaan näin ei ole käynyt. Kauppataseen alijäämän kasvun takana ovat tuonnin määrän ja tuontihintojen nousu. Tammikuussa tuodun raakaöljyn määrä kasvoi 23 %, ja öljyn hinta nousi 8 %. Rautamalmin tuontimäärä kasvoi 12 %, ja sen hinta kaksinkertaistui. Raaka-aineiden tuonnin nopea kasvu ilmeisesti jatkui helmikuussa, mutta yksityiskohtaisia kauppatilastoja ei ole vielä saatavilla. Kauppataseen alijäämän ei kuitenkaan uskota jäävän pysyväksi. Kiinan hallituksen investointeja hillitsevä politiikka hidastanee tuonnin kasvua, ja viennin kasvu jatkuu nopeana. Kauppataseen alijäämä ei myöskään poista paineita juanin vahvistumiseen. Kiinan valuuttavarannon nopea kasvu johtuu enemmän pääomaliikkeistä kuin tavarakaupan epätasapainosta.

Kiinalainen uusi vuosi nosti vähittäiskaupan myyntiä. Tammi-helmikuussa Kiinan vähittäiskaupan myynti kasvoi 11 % vuotta aiemmasta. Viikon kestävän uuden vuoden juhlinnan aikana suurimpien vähittäismyyjien liikevaihto kasvoi yli 20 %. Kasvu oli erityisen nopeaa uusien autojen, öljytuotteiden ja puhelinlaitteiden myynnissä, mutta ne muodostavat ainoastaan 7 % koko vähittäismyynnin volyymista. Autojen myynti kasvoi jopa 60 %.

Kiinan keskuspankin helmikuun lopussa teettämän kyselyn mukaan kuluttajien luottamus laski ennätyksellisen alas. Ainoastaan 31 % kyselyyn vastanneista aikoi lisätä kulutustaan. Toisaalta 10 % vastanneista aikoi ostaa auton ja 21 % asunnon seuraavan vuosineljänneksen aikana. Lisäksi 46 % vastanneista aikoi säästää tallettamalla rahaa pankkiin tai ostamalla osakkeita.

Inflaatio hidastui helmikuussa. Kuluttajahinnat nousivat helmikuussa 2,1 % vuoden takaisesta. Kolmen edellisen kuukauden aikana vuosi-inflaatio oli yli 3 %. Ruoan hinta nousi 5,6 %, kun muiden hintojen nousuvauhti oli 0,3 %.

Suomen Pankki • Siirtymätalouksien tutkimuslaitos, BOFIT
PL 160 • 00101 Helsinki
Puh: (09) 183 2268 • Sähköposti: bofit@bof.fi • Web: www.bof.fi/bofit

Toimittaja Timo Harell
Uutisaineisto on toimitettu eri lähteiden perusteella.
Suomen Pankki ei takaa aineiston kattavuutta tai oikeellisuutta.

BOFIT Viikkokatsaus
13 • 25.3.2004

Venäjä

Venäjän talous jatkaa nopeaa kasvuaan. Talouden viiden perustuotannonalan yhteenlaskettu tuotanto oli tammi-helmikuussa 8,3 % suurempi kuin vuoden 2003 tammi-helmikuussa. Rakentaminen lisääntyi vajaat 14 %, vähittäiskaupan myynti 10 % ja teollisuustuotanto ja rahtikuljetukset molemmat noin 8 %. Maataloustuotannon väheneminen jatkui prosentin suuruisena. Koska kuluvan vuoden helmikuussa oli yksi päivä enemmän kuin viime vuonna, nosti se jonkin verran kasvulukuja.

Polttoaineteollisuus kasvoi tammi-helmikuussa edellisen vuoden vastaavasta ajasta 9 %, samoin rautametallurgia ja puunjalostus. Kemian ja petrokemian teollisuudessa tuotanto lisääntyi 11 %. Rakentamisen nopeasta tahdista kertoo rakennusmateriaalituotannon 12 prosentin lisäys. Koneenrakennus ja metallituoteteollisuus kasvoivat 20 %. Tällä sektorilla kasvu oli nopeaa mm. tavaravaunujen (+90 %) ja henkilöautojen (+40 %) tuotannossa.

Talouskasvu perustuu edelleen suurelta osin investointeihin, jotka lisääntyivät runsaat 13 %.

Muutoksia keskuspankin valuuttakurssipolitiikkaan. Venäjän keskuspankki on vuonna 1998 alkaneesta ruplan kellutuksesta lähtien ohjannut ruplaa niin, että sen ulkoinen arvo on seurannut läheisesti dollaria. Keskuspankin varapääjohtaja Oleg **Vjugin** ilmoitti maaliskuun alussa, että valuuttakurssipolitiikka kaipaa muutosta dollarin ja euron välisen kurssisuhteen muututtua merkittävästi. Vjuginin mukaan ruplan ohjauksessa saatetaan dollarin sijasta alkaa käyttää dollarin ja euron muodostamaa koria. Suurin osa Venäjän viennistä hinnoitellaan dollareina, kun taas puolet maan tuonnista tulee Euroopasta.

Kuluvan vuoden helmikuussa rupla oli nimellisesti 11 % ja reaalisesti 21 % vahvempi dollariin nähden kuin helmikuussa 2003. Samaan aikaan ruplan nimelliskurssi euroon nähden oli heikentynyt 4 %, kun taas reaalikurssi oli vahvistunut 4 %. Tarkkailijoiden mukaan keskuspankki on jo jonkin aikaa ohjannut ruplaa sekä dollarin että euron perusteella, sillä viimeksi kuluneiden 12 kuukauden aikana ruplan nimellinen kurssi Venäjän pääkauppakumppaneiden valuutoista muodostettuun koriin nähden (jossa dollari ja euro ovat tärkeimmät) on pysynyt melko vakaana.

Venäjän hallintoelimiä uudistettiin. Asiantuntijoiden mukaan Mihail **Fradkov**in hallitus jatkaa talouden uudistamista presidentin asettamien tavoitteiden mukaisesti. Uudistusten keskeisinä toteuttajina ovat hallituksen lainsäädäntöjohtajaksi noussut ainoa varapääministeri Aleksandr **Zhukov** ja valtion hallintoelimien uudistusta koordinoiva kansliapäällikkö Dmitri **Kozak**. Uudistajiin kuuluvat myös entistä laajempia taloussektoreita johtavat talousministeri German **Gref**, finanssiministeri Aleksei **Kudrin** ja teollisuus- ja energiaministeri Viktor **Hristenko**.

Keskushallinnon toimielinten (ml. ministeriöt) lukumäärä kasvoi 58:sta 76:een, ja yhteinen henkilöstömäärä ei todennäköisesti lähitulevaisuudessa pyrkimyksistä huolimatta supistu. Sen sijaan hallituksen istunnoissa äänivaltaisten jäsenten määrä väheni 58:sta 17:ään.

Teollisuusministeriö koki suurimmat muutokset. Sen alaisuuteen siirrettiin energiaministeriö, ydinvoimaministeriö ja avaruusvirasto. Se vastaa jatkossa myös tuotannonjakosopimuksista. Monopoliyritysten uudistamisesta vastaavat jatkossa teollisuus- ja energiaministeriö ja liikenne- ja viestintäministeriö yhdessä. *Talousministeriön* alaisiksi virastoiksi siirrettiin tilastokomitea, tullikomitea ja energiatariffikomissio. *Finanssiministeriö* sai entisen verohallinnon, josta tehtiin verovirasto.

Uutta rahoitusmarkkinavirastoa johtamaan nimitettiin keskuspankin varapääjohtaja Oleg **Vjugin**. Virastoa on luonnehdittu eräänlaiseksi supervalvojaksi, vaikka pankki- ja vakuutusvalvonta eivät kuulu sille. Pääministerin suorassa alaisuudessa toimiva virasto sai entisen arvopaperikomission tehtävien lisäksi eläkerahastojen sijoitustoiminnan ja pörssien valvonnan.

Hallituksen on tarkoitus päättää toimielinten käytännön tehtäväjaosta 1. huhtikuuta.

Parlamentti hyväksyi Permin läänin muodostamisen. Uusi lääni syntyi perustuslain muutoksella, joka on ensimmäinen sitten perustuslain voimaantulon vuonna 1993. Muutos vaati taakseen duumassa 2/3 ja liittoneuvostossa 3/4 enemmistön.

Uralilla sijaitseva Permin lääni muodostetaan yhdistämällä Permin-Komin autonominen alue vanhaan Permin lääniin. Presidentti Vladimir **Putin** jätti lakialoitteen duumaan kuukausi sitten sen jälkeen, kun alueiden asukkaiden valtaenemmistö oli kansanäänestyksessä hyväksynyt yhdistymisen. Permin-Komin autonominen alue ei ollut NL:n hajoamisen jälkeen enää taloudellisesti elinkelpoinen. Uusi hallintoalue syntyy joulukuun alusta 2005.

Venäjä ja EU lähentyneet erimielisyyksissään EU:n laajenemisesta. Venäjän pääministeri Mihail **Fradkov** ja EU-komission puheenjohtaja Romano **Prodi** pääsivät puhelinkeskustelussaan 11.3. alustavaan sopuun siitä, mitä tulisi tehdä Venäjän esiin nostamien EU:n laajenemiseen liittyvien kysymysten suhteen. Venäjä on huolissaan lähinnä kaupallisten etujensa säilymisestä EU:n laajetessa. EU lähtee siitä, että myös uudet EU-maat ovat Venäjän ja EU:n kumppanuutta ja yhteistyötä koskevan PCA-sopimuksen osapuolia.

Osapuolet tiivistävät neuvottelujaan niin, että yhteinen julistus laajenemisen seurauksista voitaisiin hyväksyä samalla, kun sovitaan PCA-sopimuksen ulottamisesta kattamaan myös uudet EU-maat.

Suomen Pankki • Siirtymätalouksien tutkimuslaitos, BOFIT
PL 160 • 00101 Helsinki
Puh: (09) 183 2268 • Sähköposti: bofit@bof.fi • Web: www.bof.fi/bofit

Toimittaja Timo Harell
Uutisaineisto on toimitettu eri lähteiden perusteella.
Suomen Pankki ei takaa aineiston kattavuutta tai oikeellisuutta.

BOFIT Viikkokatsaus
13 • 25.3.2004

Kiina

Teollisuus säilyi selvästi voitollisena alkuvuonna. Suurten teollisuusyritysten nettovoitot olivat tammihelmikuussa 144 miljardia juania. Voitot kasvoivat vuoden 2003 vastaavasta ajanjaksosta 38 %. Mukaan on laskettu kaikki valtion omistamat yritykset ja muut teollisuusyritykset, joiden vuosittainen myynti on enemmän kuin viisi miljoonaa juania. Valtion omistamien yritysten osuus voitoista oli 55 %. Valtion omistamien yritysten voittojen kasvu ei ole yllättävää, koska monilla niistä on monopoliasema raaka-aineiden tuotannossa.

Voitot kasvoivat 34:llä yhteensä 39 teollisuuden alasta. Voittojen kasvu oli nopeinta metallien jalostuksessa, kemian teollisuudessa ja energian tuotannossa.

Voittojen kasvu johtui suurelta osin teollisuustuotteiden myynnin kasvusta, joka oli 29 %. Valtion omistamien yritysten voittomarginaali oli yli 8 %, kaksi prosenttiyksikköä enemmän kuin ulkomaalaisten omistamissa yrityksissä.

Tuottajahinnat jatkoivat nousuaan helmikuussa. Tuottajahinnat nousivat helmikuussa 3,5 % viime vuoden vastaavasta ajankohdasta. Nousuvauhti pysyi siten tammikuun tasolla. Tuotantomateriaalien hinnat nousivat 4,6 %, mutta kulutustavaroiden hinnat vain 0,5 %. Tuotantomateriaalien kallistuminen johtui raaka-aineiden ja energian hintojen 8,1 prosentin noususta.

Kiinteistösektori kehittyi nopeasti vuonna 2003. Kiinteistösektorin kasvu jatkui viime vuonna nopeana vahvan kysynnän ansiosta huolimatta sars-epidemiasta ja hallituksen pyrkimyksistä tiukentaa pankkilainojen myöntämistä ja maan tarjontaa. Viime vuonna investointeja kiinteistöihin tehtiin yli 1 000 miljardin juanin (100 mrd. euroa) arvosta ja ne kasvoivat 30 % edellisvuodesta. Investointien kasvu oli nopeinta vuoden 1995 jälkeen. Investoinnit asuinrakennuksiin kasvoivat 29 % ja niiden osuus investoinneista oli kaksi kolmasosaa. Viime vuonna aloitettujen rakennushankkeiden pinta-ala oli 29 % suurempi kuin edellisvuonna. Kasvu kiihtyi siten edellisvuodesta.

Kasvaneelle tuotannolle riitti kysyntää. Vaikka valmistuneiden rakennusten yhteenlaskettu pinta-ala oli 22 % suurempi kuin vuotta aiemmin, tyhjillään olevien kiinteistöjen pinta-ala nousi vain 2 %. Lisäksi kiinteistöjen neliömetriä kohden laskettu keskihinta nousi 4 % edellisvuoteen verrattuna. Viime vuoden lopussa keskihinta oli 2 400 juania (230 euroa).

Kiina on pyrkinyt hillitsemään rakentamista tiukentamalla maan tarjontaa vuoden 2003 alusta lähtien. Viime vuonna kaupatun maan pinta-ala nousi kuitenkin 22 %. Myöskään pankkiluottojen kasvun hidastamiseen tähdänneet toimenpiteet eivät johtaneet tavoitteeseen, sillä kiinteistösektorille myönnettyjen luottojen kasvu kiihtyi viime vuonna 45 prosenttiin. Investointien kokonaissummasta 39 % maksettiin käsirahalla.

Kiinteistösektorin kehitys vaihteli selvästi hankkeiden ja alueiden välillä. Viime vuonna investoinnit matalan hintatason asuinrakennuksiin supistuivat 2 % ja niiden osuus kaikista investoinneista oli 6 %. Lisäksi tyhjillään olevien kiinteistöjen määrä nousi 16 % Länsi-Kiinassa, jossa myös hinnat laskivat.

Kiinan raakaöljyn kulutus kasvaa nopeasti. Kansainvälisen energiajärjestön IEA:n mukaan raakaöljyn kysyntä kasvoi Kiinassa viime vuonna 5,5 miljoonaan tynnyriin päivässä. Kiina nousi siten maailman toiseksi suurimmaksi öljyn kuluttajaksi Yhdysvaltojen jälkeen. Vuosikulutus kasvoi 10 % runsaaseen 250 miljoonaan tonniin. Kysynnän kasvu on osaltaan nostanut öljyn maailmanmarkkinahintaa. IEA nosti maaliskuussa arviotaan kuluvan vuoden kysynnästä reiluun 6 miljoonaan tynnyriin päivässä. Nopea talouskasvu on vuoden ensimmäisinä kuukausina lisännyt kysyntää vielä tätäkin enemmän.

Vielä kymmenisen vuotta sitten Kiina oli öljyn nettoviejä. Kotimainen öljyn tuotanto ei kuitenkaan ole pystynyt vastaamaan kulutuksen nopeaan kasvuvauhtiin, ja entistä suurempi osuus kulutuksesta korvataan tuonnilla. Kiinan oma raakaöljyn tuotanto kasvoi viime vuonna 1,5 % noin 170 miljoonaan tonniin. Tuonti puolestaan kasvoi 31 % noin 90 miljoonaan tonniin. Kiina vei raakaöljyä viime vuonna vajaat 10 miljoonaa tonnia. Vuoteen 2030 mennessä Kiinan vuosittaisen öljyn tuonnin arvioidaan kasvavan lähes 500 miljoonaan tonniin eli 80 prosenttiin kulutuksesta.

Nykyisin yli puolet Kiinaan tuodusta öljystä on peräisin Lähi-Idän maista. Lähivuosina Kiina pyrkii lisäämään öljyn tuontia ainakin Venäjältä, Keski-Aasiasta ja Afrikan maista. Helmikuussa Kiina ja venäläinen öljy-yhtiö Jukos sopivat alustavasti, että Jukos kasvattaa Kiinaan vuosittain rautateitse toimittamansa öljyn määrän 10 miljoonaan tonniin vuoteen 2006 mennessä. Lisäksi Kiina on neuvotellut Venäjän kanssa öljyputken rakentamisesta Koillis-Kiinaan Daqingiin. Putki kuljettaisi vuodessa öljyä Kiinaan vajaat 30 miljoonaa tonnia. Venäjä on neuvotellut myös Japanin kanssa mahdollisuudesta rakentaa öljyputki Nahodkaan. Yleisesti on arveltu, että molempien öljyputkien rakentaminen on mahdotonta. Helmikuussa epäviralliset tieto kertoi Venäjän olemassa kallistumassa Japaninputken kannalle, mutta virallista päätöstä ei ole tehty.

Suomen Pankki • Siirtymätalouksien tutkimuslaitos, BOFIT
PL 160 • 00101 Helsinki
Puh: (09) 183 2268 • Sähköposti: bofit@bof.fi • Web: www.bof.fi/bofit

Toimittaja Timo Harell
Uutisaineisto on toimitettu eri lähteiden perusteella.
Suomen Pankki ei takaa aineiston kattavuutta tai oikeellisuutta.

BOFIT Viikkokatsaus
14 • 1.4.2004

Venäjä

Venäjän osakekurssit ennätystasolla. Venäjän osakemarkkinoita kuvaava RTS-indeksi nousi 31.3. uuteen ennätystasoonsa 755 pisteeseen. Vuoden alusta RTS-indeksi on noussut 33 %. Listattujen yritysten markkinaarvo on yhteensä noin 230 miljardia dollaria eli noin 50 % BKT:sta. Osakekurssit ovat nousseet kautta linjan. Erityisesti ovat kohonneet Sberbankin ja Gazpromin sekä öljyyritysten osakekurssit. Sberbankin arvoa nostaa hyvä talouskehitys ja Deutsche Bankin aloittama ohjelma, jonka tarkoituksena on tehdä mahdolliseksi Sberbankin GDR-talletustodistusten kauppa kansainvälisillä markkinoilla. Öljy-yritysten osakkeiden arvoa on nostanut mm. kohonnut öljyn hinta. Moskovan pörssissä listattujen Gazpromin osakkeiden arvoa ovat kohottaneet mm. huhut osakkeiden kaupankäynnin vapauttamisesta ulkomaisille sijoittajille.

Venäjän RTS-indeksi

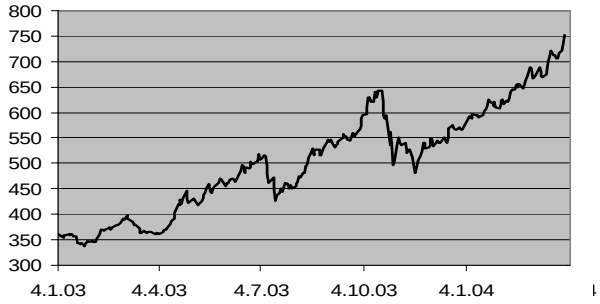

Lähde: RTS

Pankkitalletusten ja -luottojen kasvussa hajautumista vuonna 2003. Kotitalouksien talletuskanta Venäjällä toimivissa yli 1 300 pankissa kasvoi nimellisarvoltaan lähes edellisen vuoden tahtiin eli 47 % (inflaatio oli vuonna 2003 kuluttajahintojen nousulla mitattuna 12 %). Talletukset suurimmassa pankissa, Sberbankissa, kasvoivat alle 40 % ja pankin osuus kotitalouksien talletuksista oli viime vuoden lopussa 63 % (vuotta aiemmin 67 %). Sen sijaan talletusten kasvu oli keskiarvoa nopeampaa, peräti noin 80 %, kaikissa kooltaan sijalukua 20 pienempien pankkien luokissa, joiden osuus talletuksista nousi 22 prosenttiin (vuotta aiemmin 18 %).

Yritysten pankkitileillä olevat varat kasvoivat 33 %. Kasvu keskittyi kooltaan sijaluvuilla 51–200 oleviin pankkeihin, joiden osuus varoista nousi yli viidennekseen. Tätä suurempien pankkien osuus yritystileistä pieneni ja pienempien pankkien osuus säilyi ennallaan.

Pankkien yritysluottokanta kasvoi viime vuonna yli 40 % eli edellisvuotta nopeammin. Luotot kasvoivat vilkkaimmin (50–60 %) toisaalta kooltaan sijaluvuilla 6–20 olevissa pankeissa ja toisaalta sijalukua 50 pienempien pankkien kokoluokissa. Näiden pienempien pankkien osuus yritysluotoista nousi lähes 25 prosenttiin.

Ruplaluotot kasvoivat 46 % ja niiden osuus yritysluotoista oli vuoden lopussa 67 %. Sekä rupla- että valuuttaluotoissa nopeimmin kasvoivat yli 1 vuoden luotot, jolloin niiden osuus luotoista nousi 38 prosenttiin.

Kotitalouksien pankkiluottokanta yli kaksinkertaistui. Sijalukujen 21–50 pankeissa kanta 4,5 -kertaistui ja ryhmän 6–20 pankeissa se 2,5 -kertaistui. Kotitalousluottojen osuus niiden ja yritysluottojen yhteissummasta vuoden lopussa oli lähes 12 % (vuotta aiemmin 8 %). Kotitalouksien ruplaluotot kasvoivat hieman valuuttaluottoja nopeammin. Ruplaluottojen osuus oli yli 80 %.

Venäjän 1 330 pankin osuudet talletuksista ja luotoista 1.1.2001–1.1.2004, % (pankit taseen suuruusjärjestyksessä)

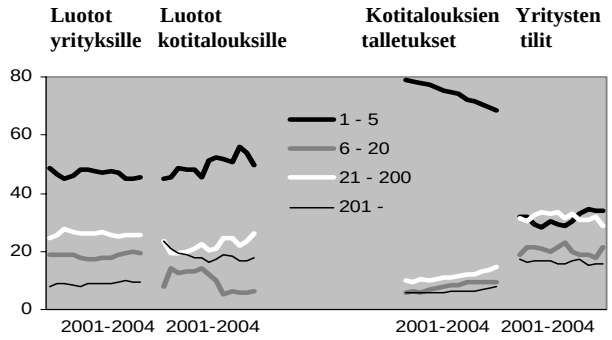

Lähde: keskuspankki

Presidentti Putin jatkoi hallinnon uudelleenjärjestelyä. Vuorossa oli presidentin hallinto, jonka uusitussa kokoonpanossa hallinnon päälliköllä Dmitri **Medvedev**illä on vain kaksi varamiestä (aiemmin 8): presidentin tärkein poliittinen neuvonantaja Vladislav **Surkov** ja Pietarista kotoisin oleva, ns. voimaministeriöitä edustava Igor **Setshin**. Lakkautettujen talous-, sisäpolitiikka- ja alueosastojen tilalle muodostettiin uusi asiantuntijaosasto. Kuten federaation keskusvirastojen uudistuksessakin muutokset ovat lähinnä muodollisia eli hallinnon sisältö ja toimintatavat säilyvät lähes ennallaan ja henkilöstömäärän supistukset ovat vähäisiä. Kuusi entistä varapäällikköä jatkavat presidentin neuvonantajina. Entisissä tehtävissään jatkavat mm. presidentin taloudellinen neuvonantaja Andrei **Illarionov** ja presidentin 7 edustajaa federaatiopiireissä.

Venäjän ruplan käyttöönotto Valko-Venäjällä lykkääntyy. Venäjän finanssiministerin Aleksei **Kudrin**in mukaan ensi vuoden alkuun suunniteltu Valko-Venäjän rahajärjestelmän muutos siirtyy vuoteen 2006. Valko-Venäjän valmius vieraan valuutan käyttöönottoon on yhä puutteellinen, eikä Venäjä ole suostunut rahoittamaan Valko-Venäjän vaatimia rahajärjestelmän muuttamiseen kytkettyjä budjettimenoja.

Suomen Pankki • Siirtymätalouksien tutkimuslaitos, BOFIT
PL 160 • 00101 Helsinki
Puh: (09) 183 2268 • Sähköposti: bofit@bof.fi • Web: www.bof.fi/bofit

Toimittaja Timo Harell
Uutisaineisto on toimitettu eri lähteiden perusteella.
Suomen Pankki ei takaa aineiston kattavuutta tai oikeellisuutta.

BOFIT Viikkokatsaus
14 • 1.4.2004

Kiina

Keskuspankki jatkaa luotonkasvua hillitseviä toimenpiteitä. Kiinan keskuspankki päätti viime viikolla muuttaa osittain pankkien kassavarantovaatimusta ja kahta korkoa luottojen kasvun hillitsemiseksi. Tammi-helmikuussa luotot kasvoivat huomattavasti nopeammin kuin keskuspankin kuluvalle vuodelle asettama 16 prosentin tavoitevauhti. Helmikuun lopussa luottokanta oli 21 % suurempi kuin vuotta aiemmin. Useat analyytikot ovat arvelleet, että keskuspankin viime viikon toimenpiteet voivat kuitenkin osoittautua riittämättömiksi hidastamaan luottojen kasvua.

Keskuspankki päätti muuttaa kassavarantovaatimusta niin, että se määräytyy pankkien vakavaraisuuden ja järjestämättömien luottojen mukaan. 25.4. lähtien varantovaatimusta nostetaan 0,5 prosenttiyksikköä 7,5 prosenttiin niiden pankkien osalta, jotka eivät täytä keskuspankin vaatimaa vakavaraisuustasoa. Keskuspankki ei kuitenkaan tarkentanut, mikä tämä taso on. Keskuspankin mukaan valtion omistamien neljän suurimman pankin ja maaseudun ja kaupunkien luotto-osuuskuntien varantovaatimukset säilyvät ennallaan. Muutos koskee lähinnä alueellisia ja osakeyhtiömuotoisia pankkeja, joiden osuus lainakannasta on noin viidennes. Vaikka näiden pankkien luotonanto onkin viime kuukausina kasvanut nopeasti, arvioidaan muutoksen vaikutusten jäävän melko pieniksi.

Lisäksi keskuspankki korotti pankeille ilman vakuuksia myöntämiensä lyhytaikaisten lainojen korkoja 0,63 prosenttiyksiköllä. 20 päivän korko on nyt 3,33 %. Rediskonttauskoron ylärajaa puolestaan nostettiin 0,27 prosenttiyksikköä 3,24 prosenttiin. Toimien suorien vaikutusten odotetaan jäävän melko vähäisiksi, sillä em. korkoja käytetään vain vähän. Lainojen yhden vuoden viitekorko, jota keskuspankki on perinteisesti käyttänyt yhtenä tärkeimmistä rahapolitiikan välineistään ja jonka perusteella pankkiluottojen korkojen liikkumavara määrittyy, jätettiin ennalleen 5,31 prosenttiin.

Pankkiluottojen kehitys

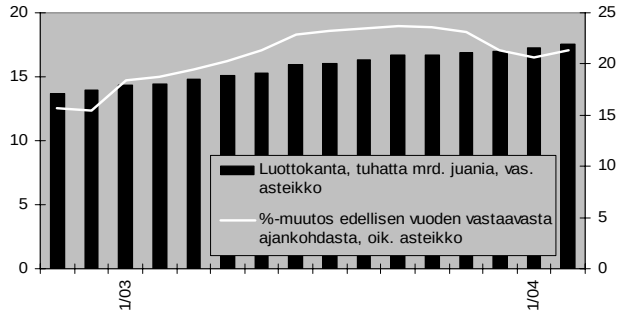

Lähde: Kiinan keskuspankki

Kiina valmistelee omistusosuuksien myymistä kahdesta suuresta pankista. Kiinan keskuspankki julkaisi kymmenkohtaisen ohjelman, jonka pohjalta Bank of Chinan ja China Construction Bankin uudistamista jatketaan. Tavoitteina on mm. pankkien yrityshallinnon parantaminen, kehitysstrategian muodostaminen, sekä päätöksenteko- ja johtamistoimien tehostaminen. Pankkien tulee välittömästi aloittaa siirtyminen kansainvälisiin tilinpitostandardeihin sekä parantaa henkilöstön ammattitaitoa. Omistusosuuksien myymistä pankeista valmistellaan kannustamalla sekä ulkomaisia että kotimaisia strategisia sijoittajia investoimaan pankkeihin. Myynti todennäköisimmin tapahtuu osakemarkkinoille listautumisen kautta. Pääministeri **Wen** Jiabao asetti maaliskuun alussa tavoitteeksi, että Bank of China ja China Construction Bank toimivat liikepankkien periaatteiden mukaisesti ja ovat kansainvälisesti kilpailukykyisiä pankkeja kolmen vuoden kuluttua.

Nämä kaksi pankkia ovat valtion neljästä suurimmasta pankista useimmilla mittareilla mitattuna parhaassa kunnossa. Viime vuonna ne supistivat hoitamattomien luottojen osuuden 12–16 prosenttiin kaikista luotoistaan. Tämä kuitenkin onnistui lähinnä luottojen määrän nopean kasvun ansiosta. Viranomaisten tavoitteena on, että pankit ennen osakemarkkinoille listautumistaan pystyvät nostamaan vakavaraisuusasteensa yli 8 prosenttiin ja supistamaan hoitamattomien luottojen osuuden vähintään alle 10 prosenttiin luotoista. Bank of Chinan ja China Construction Bankin uudistamista vauhditettiin viime vuoden lopussa, jolloin Kiina sijoitti valuuttavarannostaan 45 miljardia dollaria pankkien pääomarakenteen vahvistamiseen (BOFIT Viikkokatsaus 2/2004).

Yhdysvallat vei Kiinan puolijohde-alv:n WTO:hon. Yhdysvallat jätti 18. maaliskuuta WTO:n käsiteltäväksi kysymyksen Kiinan tavasta kohdella maahan tuotavia puolijohteita. Kiina on asettanut maahan tuotaville puolijohteille 17 prosentin arvonlisäveron, kun Kiinassa valmistetuille johteille vero on 3 %. Sekä kotimaiset että ulkomaiset valmistajat saavat saman veroedun, ja viranomaisten mukaan kyse on laillisesta keinosta houkutella ulkomaisia sijoituksia. Kansainvälisen kaupan asiantuntijat arvelevat kuitenkin, että Kiinan on vaikeaa puolustaa verokohteluaan WTO:ssa. EU, Japani, Filippiinit ja Taiwan ovat alustavasti ilmoittaneet tukevansa Yhdysvaltojen aloitetta. Kiina on myöntynyt kahdenkeskisiin neuvotteluihin USA:n kanssa. WTO-säännösten mukaan mailla on 60 päivää aikaa selvittää asia. Kyseessä on ensimmäinen kerta, kun Kiinasta tehdään kantelu WTO:hon yli kaksi vuotta kestäneen jäsenyyden aikana.

Kiinan suuri kokoonpanosektori tuo yhä 80 % käyttämistään osista ulkomailta, mutta kotimaisten osien tuotanto kasvaa nopeasti. Puolijohteet kuuluvat Yhdysvaltojen tärkeimpiin vientituotteisiin Kiinaan ja niiden valmistus työllistää Yhdysvalloissa 225 000 ihmistä.

Suomen Pankki • Siirtymätalouksien tutkimuslaitos, BOFIT
PL 160 • 00101 Helsinki
Puh: (09) 183 2268 • Sähköposti: bofit@bof.fi • Web: www.bof.fi/bofit

Toimittaja Timo Harell
Uutisaineisto on toimitettu eri lähteiden perusteella.
Suomen Pankki ei takaa aineiston kattavuutta tai oikeellisuutta.

BOFIT Viikkokatsaus
15 • 8.4.2004

Venäjä

Kuluttajahintojen nousu jatkaa hidastumistaan. Maaliskuussa Venäjän kuluttajahinnat olivat 10,3 % korkeammalla kuin vuotta aiemmin. Maaliskuun aikana hinnat nousivat 0,8 %. Toisin kuin useimpina aiempina kuukausina, palvelut kallistuivat tavaroita vähemmän. Erityisesti asumis- ja kunnallispalveluiden hintoja ei maaliskuussa nostettu aiempaan tahtiin.

Teollisuuden tuottajahinnat sen sijaan ovat alkuvuonna nousseet nopeasti osin maailmanmarkkinoiden hintakehityksen seurauksena. Tuoreimmat tiedot ovat helmikuulta, jolloin tuottajahinnat olivat lähes 19 % korkeammalla kuin helmikuussa 2003. Vielä nopeampaa on ollut rahtikuljetusten hintojen nousu. Rahdit olivat helmikuussa 20 % kalliimpia kuin vuotta aiemmin. Teollisuuden alalla eniten ovat vuoden aikana kallistuneet rautametallurgian tuotteet (33 %), värimetallurgian tuotteet (28 %) sekä raakaöljy ja maakaasu (molemmat 22 %). Tuottajahintojen ja rahtien nopea kallistuminen voi aiheuttaa tulevaisuudessa nousupaineita kuluttajahintoihin.

Kuluttajahintojen ja teollisuuden tuottajahintojen kehitys (edellinen kk = 100)

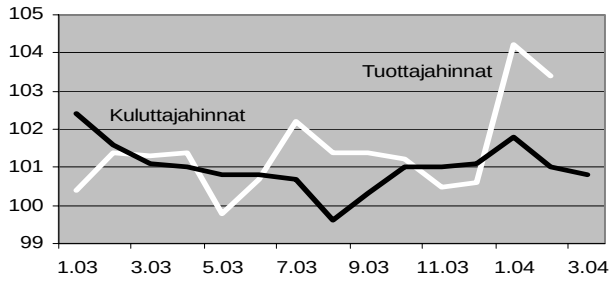

Lähde: Tilastovirasto

Venäjän vaihtotaseen ylijäämä edelleen suuri. Keskuspankin uusimpien tilastojen mukaan vaihtotaseen ylijäämä oli viime vuonna 36 miljardia dollaria, kun se vuonna 2002 oli 29 miljardia dollaria. Vaihtotaseen ylijäämä oli huomattava, noin 8 % BKT:sta.

Tavarakaupan ylijäämä kasvoi viime vuonna merkittävästi ja oli 60 miljardia dollaria. Palveluiden kaupassa Venäjällä oli sen sijaan 11 miljardin dollarin alijäämä, josta suuren osan muodostivat matkailumenot. Tuotannontekijäkorvausten alijäämä oli ennätyksellisen suuri, 13 miljardia dollaria. Valtaosa alijäämästä muodostui Venäjältä ulkomaille maksetuista sijoitusten koroista ja osingoista.

Venäjältä siirtyi viime vuonna pääomia ulkomaille nettomääräisesti runsaat 2 miljardin dollarin arvosta. Suorien sijoitusten nettovirtaus ulkomaille oli 3 miljardia dollaria ja arvopaperisijoitusten 5 miljardia dollaria. Muita investointeja, lähinnä ulkomaisia lainoja, Venäjä sai nettomääräisesti 6 miljardia dollaria. (Bruttomääräisesti Venäjä sai muita investointeja lähes 19 miljardin dollarin arvosta.) Venäjän valuuttavaranto kasvoi vuoden aikana ennätykselliset 26 miljardia dollaria.

Maksutaseen virhe-erä oli 7 miljardin dollarin suuruinen, mutta erä pienenee tavallisesti sitä mukaa kun tarkennettuja maksutasetietoja saadaan. Erä voi osittain heijastaa laittomia valuutansiirtoja maasta. Vuonna 2002 virhe-erä oli tarkentuneiden tietojen mukaan vajaat 7 miljardia dollaria.

Hallintouudistus jatkuu Putinin toisella presidenttikaudella. Presidentti on asettanut lähivuosien tavoitteeksi väestön elintason ja liike-elämän toimintaedellytysten parantamisen. Tavoitteena on myös julkisen hallinnon tehokkuuden lisääminen, sen kustannusten pienentäminen ja korruption vähentäminen. Hallintouudistuksesta vastaavan komission johtoon nimitettiin viime kuussa hallituksen kansliapäällikkö Dmitri **Kozak**.

Venäjällä on tällä hetkellä noin 1,3 miljoonaa hallintovirkamiestä, joista lähes 600 000 keskushallinnossa. Kozakin komission tehtävänä on mm. työntekijöiden ja osastojen määrän vähentäminen. Jäljelle jääville virkamiehille on luvassa palkankorotuksia voimassa olevan budjetin puitteissa. Muiden muassa varatalousministeri Arkadi **Dvorkovitsh** on arvostellut sitä, että määrälliset tarpeet sanelee hallitus eivätkä käytännön tehtävät.

Tähän mennessä hallintouudistuksen nimissä on uudistettu mm. vaali- ja puoluelainsäädäntöä ja oikeuslaitosta sekä muutettu liittoneuvoston muodostamistapaa.

Federaatio-, alue- ja paikallistasojen hallinto- ja budjettisuhteita on viime vuoden aikana selkeytetty. Varsinkin budjettisuhteissa riittää vielä tehtävää, sillä uudistamista kaipaavat kaikki budjettirahoitusta saavat alat: koulutus, terveydenhoito, sosiaaliturva, kulttuuri sekä asumis- ja kunnallispalvelut.

Yritysten rekisteröinti- ja toimilupamenettelyä on viime vuosina yksinkertaistettu. Yritysten arkeen asti uudistukset eivät aina kuitenkaan ole ulottuneet.

Federaation hallintoelinten ja presidentin hallinnon organisaatiota uudistettiin viime kuussa, ja uudistukset odottavat myöhemmin myös hallituksen kansliaa sekä alue- ja paikallishallintoja. Finanssiministeri Aleksei **Kudrin**in mukaan tähän mennessä on toteutettu vain 10 % koko hallintouudistuksesta.

Muutoksia keskuspankin johtajistossa. Federaation uuden rahoitusmarkkinaviraston johtajaksi viime kuussa nimitetyn Oleg **Vjugin**in tilalle ensimmäiseksi varapääjohtajaksi siirtyy varafinanssiministeri Aleksei **Uljukajev** (48). Hän vastaa rahapolitiikasta ja makrotalouden kysymyksistä.

Dmitri **Tulin**ista (48) tulee keskuspankin pankkivalvonnasta vastaava varapääjohtaja. Hän on viimeksi työskennellyt Euroopan jälleenrakennus- ja kehityspankissa EBRD:ssä Venäjän-suhteiden päällikkönä.

Suomen Pankki • Siirtymätalouksien tutkimuslaitos, BOFIT
PL 160 • 00101 Helsinki
Puh: (09) 183 2268 • Sähköposti: bofit@bof.fi • Web: www.bof.fi/bofit

Toimittaja Timo Harell

Uutisaineisto on toimitettu eri lähteiden perusteella.
Suomen Pankki ei takaa aineiston kattavuutta tai oikeellisuutta.

BOFIT Viikkokatsaus
15 • 8.4.2004

Kiina

Valuuttaviranomaiset pyrkivät vähentämään juanin revalvointipaineita. Toimenpiteet tähtäävät yhtäältä Kiinaan suuntautuneen valuuttavirran supistamiseen ja toisaalta ulkomaanvaluutan oston helpottamiseen Kiinan sisällä.

Huhtikuun alussa voimaan tulleen säädöksen mukaan ulkomaanvaluutan maksimimäärä, jonka yksityishenkilö voi liikepankissa vaihtaa juaneiksi yhdellä kertaa supistui 200 000 dollarista 50 000 dollariin. Tätä suurempaan vaihtoon tarvitaan lupa ulkomaanvaluuttavirastosta (SAFE).

Viime lokakuussa puolestaan nostettiin ylärajaa ulkomaanvaluutan määrälle, jonka ulkomaille matkustava saa ottaa mukaansa. Yksityishenkilö saa ostaa turistimatkalle valuuttaa enintään 2 000 dollarin arvosta. Jos matka kestää yli kuusi kuukautta, yläraja on 5 000 dollaria. Ulkomailla opiskelevat saavat ostaa valuuttaa 20 000 dollarin arvosta ilman erillistä lupaa. Myös valuutan lähettämistä ulkomaille helpotettiin.

Rajoitusten höllentäminen on kasvattanut valuutan ostoja. Lokakuusta 2003 helmikuuhun 2004 yksityishenkilöiden valuuttaostot kasvoivat edellisvuoden vastaavasta ajankohdasta 51 % eli 475 miljoonaan dollariin. Matkalle lähtevien valuuttaostot nousivat 164 %. Valuuttatilastojen mukaan Hongkong oli kaikkein suosituin matkakohde, noin 40 % matkavaluutasta ostettiin käytettäväksi siellä.

Lyhytaikainen velanotto ulkomailta kasvoi 2003. Kiinan ulkoinen velka nousi viime vuonna 13 % eli 194 miljardiin dollariin. Lähes koko kasvu koostui lyhytaikaisen velan noususta. Lyhytaikaisen velan määrä nousi vuoden 2002 lopusta 38 %, noin 76 miljardiin dollariin. Lyhytaikaisen velan osuus, noin 40 % koko velasta, oli suurin sitten vuoden 1985.

Valtio oli suurin yksittäinen lainaaja. Sen osuus ulkomaisesta lainakannasta oli 34 %. Ulkomaalaisomisteisten yritysten ja kiinalaisten pankkien osuus oli 24 %. Myös ulkomaalaispankit lisäsivät valuuttamääräistä lainanottoaan.

Vaikka Kiinan ulkomainen velka on kasvanut, on sen suhde bruttokansantuotteeseen pysynyt vakaana, alle 14 prosentissa. Vuonna 2002 velanhoitomenojen suhde tavaroiden ja palvelusten viennin arvoon oli 40 %. Lyhytaikaisten velkojen suhde valuuttavarantoon oli 19 %, mikä on kansainvälisessä vertailussa varsin vähän.

Juanin revalvointiodotukset ovat kasvattaneet selvästi pankkien myöntämien valuuttalainojen määrää Kiinassa. Helmikuun lopussa ulkomaanvaluutassa myönnettyjen lainojen kanta oli 136 miljardia dollaria eli 30 % suurempi kuin vuotta aiemmin. Samaan aikaan valuuttatalletusten määrä supistui 3 % ja oli 146 miljardia dollaria.

Ulkomaankauppaa koskevaa lakia muutettiin. Kiinan parlamentin pysyvä komitea hyväksyi 5.4. muutoksia ulkomaankauppalakiin. Lain aiempi versio oli vuodelta 1994, ja sitä pidettiin yleisesti vanhentuneena. Uusi laki heijastaa WTO-jäsenyyden tuomia muutoksia ja sen tarkoituksena on vähentää valtion roolia ulkomaankaupassa yksityisten yritysten hyväksi. Eräs suurimmista muutoksista on sallia ulkomaankauppa yksityisille kansalaisille. Tämä muutos käytännössä purkaa ulkomaankaupan lisenssijärjestelmän, joka on antanut valtiolle mahdollisuuden kontrolloida kauppaa. Uuteen lakiin tehtiin myös patenttisuojaa koskevia lisäyksiä, joita Kiinan kauppakumppanit ovat vaatineet. Lakia muutettiin myös niin, että oikeutta tuoda Kiinaan tiettyjä tuotteita kuten öljyä, viljaa ja puuvillaa laajennetaan. Aiemmin näitä tuotteita saivat tuoda Kiinaan vain valtion omistamat yritykset.

Viime vuonna Kiina oli maailman neljänneksi suurin kauppamahti, ja viennin sekä tuonnin yhteenlaskettu arvo oli 60 % BKT:sta. Kiinan osuus maailmankaupasta on kasvanut nopeasti; vuonna 1994 Kiinan ulkomaankauppa oli maailman yhdenneksitoista suurin.

Macaon ja Hongkongin talouskehitys hyötyi Manner-Kiinan nopeasta kasvusta vuonna 2003. Kiinan erityishallintoalueen *Macaon* BKT kasvoi viime vuonna 15,6 %. Vuonna 2002 kasvua oli lähes 10 %. Henkeä kohti laskettu BKT nousi noin 16 000 euroon. Talouskasvua varsinkin loppuvuonna kiihdytti nopeasti noussut matkailijoiden määrä Manner-Kiinasta. Matkailuala lisäsi mm. rakentamista selvästi. Uhkapelien osuus Macaon BKT:sta on noin kolmannes. Macaossa asuu vajaat puoli miljoonaa ihmistä.

Kiinan toisen erityishallintoalueen *Hongkongin* BKT oli ennakkotietojen mukaan viime vuonna 3,3 % suurempi kuin vuotta aiemmin. Hongkongin taloutta hallitseva palvelusektori kasvoi 4 %. Manner-Kiinan nopeasta talouskasvusta hyötyneet rahoitus- ja vakuutuspalvelut kasvoivat noin 10 % ja ulkomaankaupan palvelut 14 %. Supistuvia tuotannonaloja olivat ravintola- ja hotellipalvelut (-11 %), tehdasteollisuus (-9 %) ja rakentaminen (-5 %). Hongkongin henkeä kohti laskettu BKT oli viime vuonna 21 000 euroa. Hongkongissa on asukkaita lähes 7 miljoonaa.

Macaon ja Hongkongin reaalinen BKT, % -muutos edellisestä vuodesta

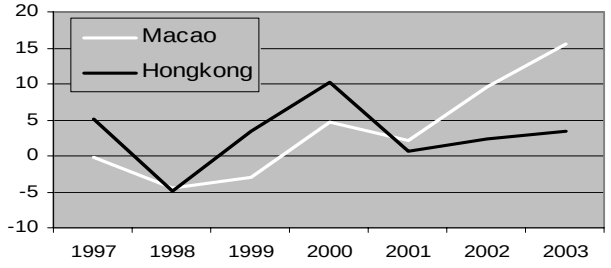

Lähde: IMF, Macaon ja Hongkongin tilastoviranomaiset

Suomen Pankki • Siirtymätalouksien tutkimuslaitos, BOFIT
PL 160 • 00101 Helsinki
Puh: (09) 183 2268 • Sähköposti: bofit@bof.fi • Web: www.bof.fi/bofit

Toimittaja Timo Harell
Uutisaineisto on toimitettu eri lähteiden perusteella.
Suomen Pankki ei takaa aineiston kattavuutta tai oikeellisuutta.

BOFIT Viikkokatsaus
16 • 15.4.2004

Venäjä

Venäjän valtiontalouden tila edelleen vakaa. Kuluvan vuoden ensimmäisellä neljänneksellä federaation budjetti oli valtiovarainministeriön alustavien tietojen mukaan 63 miljardia ruplaa (1,8 mrd. euroa) ylijäämäinen huolimatta ulkomaisten velkojen suurista korkomaksuista alkuvuoden aikana. Ylijäämä oli 1,8 % vuosineljänneksen arvioidusta BKT:sta. Budjetin tulot olivat 689 miljardia ruplaa ja ne ylittivät budjetoidun 8 prosentilla. Menot puolestaan alittivat budjetoidun 8 prosentilla.

Finanssiministeri Aleksei **Kudrin** arvioi koko kuluvan vuoden budjettiylijäämän muodostuvan 1 prosentiksi BKT:sta, kun budjettilaissa ylijäämätavoitteeksi on asetettu 0,5 % BKT:sta. Useat asiantuntijat uskovat budjetin ylijäämän kasvavan vielä suuremmaksi eli lähes 2 prosenttiin BKT:sta. Ylijäämän kasvu johtuu ennakoitua korkeammista öljyn vientihinnoista, joiden seurauksena tulli- ja verotulot lisääntyvät.

Ensimmäisen neljänneksen budjettiylijäämä on siirretty vakautusrahastoon, jossa maaliskuun lopussa oli 143 miljardia ruplaa (4 mrd. euroa). Vakautusrahaston varoja voidaan ottaa käyttöön niinä vuosina, jolloin öljyn hinta on alhainen. Hallituslähteiden mukaan vakautusrahastossa arvioidaan vuoden lopussa olevan noin 300 miljardia ruplaa (8,4 mrd. euroa). Summa vastaa noin 2 prosenttia BKT:sta. Kun vakausrahasto on kasvanut 500 miljardiin ruplaan, voidaan budjettiylijäämiä alkaa käyttää myös muihin tarkoituksiin.

Yritysten ja pankkien ulkomainen velka kasvoi viime vuonna. Keskuspankin tietojen mukaan pankkien ulkomainen bruttovelka kasvoi viime vuoden aikana 25 miljardiin dollariin. Samalla pankkien ulkomainen nettosaatava kääntyi vuoden loppuun mennessä muutaman miljardin dollarin nettovelaksi. Yritykset lainasivat aktiivisesti ulkomailta ja niiden bruttovelka ulkomaille oli vuoden lopussa 50 miljardia dollaria. Valtion bruttovelka ulkomaille oli vajaat 98 miljardia dollaria, josta entisiä Neuvostoliiton velkoja oli 58 miljardia dollaria.

Verotuksen uudistus täsmentyy. Hallitus hyväksyi viime viikolla valtiovarainministeriön ehdotukset verotuksen uudistamisesta ja lähetti asiaa koskevat lakiluonnokset duumaan. Jo parin viime vuoden ajan käynnissä olleen uudistuksen yleisenä tavoitteena on verotuksen selkeyttäminen ja veroasteen alentaminen. Nyt päätettyjen uudistusten tarkoituksena on verotuksen painopisteen siirtäminen jalostavasta teollisuudesta luonnonvarojen hyödyntämiseen. Uudistetun järjestelmän on tarkoitus astua voimaan vuosina 2005 ja 2006. Tämän jälkeen verojärjestelmään ei enää pitäisi tulla merkittäviä muutoksia.

Lakiluonnoksen mukaan yritysten maksaman regressiivisen sosiaaliveron enimmäisveroprosentti alenee 35,6:sta 26:een. Alennuksen toivotaan kasvattavan veropohjaa tuomalla verotuksen piiriin nykyään pimeästi maksettavia palkkoja. Valtiovarainministeriö arvioi efektiivisen veron alenevan uudistuksen seurauksena 29 prosentista 24 prosenttiin yrityksen maksamista palkoista.

Öljyn vientiveroa ehdotetaan nostettavaksi jo kuluvan vuoden aikana. Öljyn vientiveron suuruus riippuisi kuten nykyäänkin raakaöljyn kulloisestakin maailmanmarkkinahinnasta, mutta veroprosentteja on nostettu korkeimmillaan 65:een nykyisestä 40 prosentin maksimista. Alin veroprosentti säilyy 35:ssä, ja sitä sovelletaan öljyn hinnan ollessa 15–20 dollaria tynnyriltä. Öljyntuotannosta maksettava kaivannaisvero nousee hallituksen ehdotuksen mukaan ensi vuoden alusta 15 %.

Tämän vuoden alusta 18 prosenttiin laskettua arvonlisäveroa voidaan hallituslähteiden mukaan alentaa edelleen, mutta asiasta ei vielä ole tehty päätöstä. Valtiovarainministeriö ehdottaa lisäksi osingoista maksettavan veron nostamista 6 prosentista 9 prosenttiin. Tällä halutaan vähentää osinkojen muodossa tapahtuvaa palkkojen maksua (tuloveroprosentti on 13).

Venäjän WTO-liittymisneuvottelut venymässä vuoden 2005 puolelle. Neuvottelujen kohteena on maalis-huhtikuun mittaan ollut edelleen laaja asiajoukko. Eräiden maiden kanssa Venäjä on päässyt kahdenvälisiin sopimuksiin tavaroiden pääsystä Venäjän markkinoille. Huhtikuun alussa pidetyssä liittymistyöryhmän kokouksessa läpikäytiin mm. kaupan teknisiä esteitä, kauppa- ja tullilakeja sekä vapaakauppasopimuksia.

Venäjän pääneuvottelija Maksim **Medvedkov** on todennut vaikeiksi kysymyksiksi edelleen autojen ja siviili-ilmailukaluston tullit, maatalouden, Rostelekomin kaukoliikennemonopolin, vakuutusmarkkinat, pankkien sivukonttoreiden perustamisen sekä tekijänoikeuksien suojan. Keskeinen kiistakysymys on Venäjän energiasektori, etenkin sähkön ja kaasun kotimainen hinta, joka Medvedkovin mukaan ei enää nykyään ole tuotantokustannuksia alempi. Talousministeri German **Gref** arvioi kotimaisten energianhintojen nostamisen olevan tärkeä keino kannustaa energiansäästöä mutta korostaa tarvetta tehdä hinnankorotuksia vähitellen.

Medvedkovin mukaan neuvotteluissa on noussut esille kysymyksiä myös siitä, onko WTO:n syrjimättömyysperiaatteen mukaista myydä kaasua IVY-maille halvemmalla kuin muille, toimiiko Kaliningradin alueen erityistalousvyöhyke WTO-säännösten mukaisesti ja miten WTO-säännökset saattaisivat rajoittaa Venäjän aluepolitiikkaa.

Liittymistyöryhmän seuraava kokous on tarkoitus pitää kesäkuussa, jolloin esillä ovat mm. valtionyritysten harjoittama hinnoittelu, tulliselvityssäännökset ja viennin rahoitusjärjestelyt. Medvedkovin mukaan neuvottelut ennakoidaan saatavan päätökseen ensi vuoden keväällä.

Suomen Pankki • Siirtymätalouksien tutkimuslaitos, BOFIT
PL 160 • 00101 Helsinki
Puh: (09) 183 2268 • Sähköposti: bofit@bof.fi • Web: www.bof.fi/bofit

Toimittaja Timo Harell
Uutisaineisto on toimitettu eri lähteiden perusteella.
Suomen Pankki ei takaa aineiston kattavuutta tai oikeellisuutta.

BOFIT Viikkokatsaus
16 • 15.4.2004

Kiina

Teollisuustuotannon kasvu jatkui nopeana alkuvuonna. Teollisuustuotanto kasvoi maaliskuussa 19 % viime vuoden vastaavaan ajankohtaan verrattuna. Kasvu jatkui vuoden ensimmäisten kuukausien tasolla, sillä tammi-helmikuussa teollisuustuotanto oli 17 % suurempi kuin edellisvuoden vastaavana ajankohtana. Myös koko viime vuonna kasvua oli 17 %.

Tilastoviranomaisten mukaan nopean kasvun taustalla oli kolme pääsyytä. Ensinnäkin investointien kasvu on jatkunut nopeana vuoden ensimmäisellä neljänneksellä. Esimerkiksi teräksen tuotanto lisääntyi viime vuoteen verrattuna 26 %, terästuotteiden tuotanto 30 % ja sementin tuotanto 24 %. Lisäksi sekä vahva kotimainen kysyntä että viennin kasvu lisäsivät mm. autojen (37 %), matkapuhelimien (42 %), digikameroiden (93 %) ja kannettavien tietokoneiden (65 %) tuotantoa. Nopean talouskasvun siivittämänä energian tuotanto oli tammi-maaliskuussa 16 % suurempi kuin vuotta aiemmin.

Vuoden ensimmäisellä neljänneksellä nopeimmin tuotantoaan kasvattivat ulkomaalaisten kokonaan tai osittain omistamat yritykset. Kasvua näissä yrityksissä oli 21 %. Valtion omistamissa teollisuusyrityksissä tuotanto kasvoi 15 %.

Tuottajahintojen nousu jatkui maaliskuussa. Keskuspankin julkaiseman raportin mukaan tuottajahinnat nousivat maaliskuussa 8,3 % vuoden takaisesta. Helmikuusta hinnat nousivat 1,3 %. Investointihyödykkeiden hinnat nousivat vuositasolla 8,8 % ja kulutustavaroiden hinnat 7,4 %. Maataloustuotteiden tuottajahinnat nousivat vuositasolla 14 %, ja viljan hinta 28 %. Värimetallien käsittely ja sulatus kallistui peräti 32 %, ja hiilen hinta nousi 24 %. Raaka-aineiden nopea hinnannousu kertoo osaltaan Kiinan talouden ylikuumenemisesta. On kuitenkin huomattava, että kestokulutushyödykkeiden hinnat laskivat 2 % vuositasolla, esim. autojen hinnat laskivat 4 %.

Vahva kotimainen kysyntä kasvattaa tuontia. Kiinan kauppataseen alijäämä kasvoi vuoden ensimmäisellä neljänneksellä lähes 8,5 miljardiin dollariin. Vuosi sitten alijäämä oli noin 1 miljardi dollaria. Alijäämän kasvun taustalla oli tuonnin nopea kasvu. Tammi-maaliskuussa tuonti Kiinaan kasvoi 42 %, kun taas viennin kasvuvauhti oli 34 %.

Tuonnin kasvun taustalla on Kiinan vahva kotimainen kysyntä. Investointien nopea kasvu lisää raaka-aineiden ja energian kysyntää. Näiden tuotteiden tuonnin arvo oli tammi-maaliskuussa 62 % suurempi kuin vuotta aiemmin. Sitä nostivat paitsi lisääntynyt tuonnin määrä myös raaka-aineiden kohonneet hinnat. Myös suorat ulkomaiset investoinnit lisäävät tuontia Kiinaan mm. koneiden ja laitteiden muodossa. Lisäksi myös viennin vahva kasvu on lisännyt osien ja komponenttien tuontia.

Kiinan viennistä jo 55 % oli koneita ja sähköisiä laitteita. Niiden vienti lisääntyi vuoden takaisesta 47 %. Myös tekstiilien vienti lisääntyi nopeasti.

Viennin ja tuonnin % -muutos edellisen vuoden vastaavasta neljänneksestä

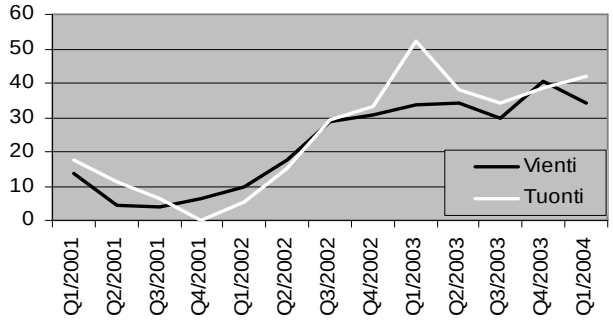

Lähde: Keskuspankki

Kuluttajien luottamus säilyi vakaana. Kiinan tilastoviranomaisten mukaan kuluttajien luottamus oli vuoden ensimmäisellä neljänneksellä samalla tasolla kuin viime vuoden lopussa. Kiinalaiset kuluttajat pitävät nykyistä taloudellista tilannettaan varsin hyvänä, ja 71 % kuluttajista aikoo ostaa kestokulutushyödykkeitä lähiaikoina. Kuluttajien käsitys koko talouden tulevaisuudennäkymistä on kuitenkin epäselvempi. Yli 30 % vastanneista oli epävarmoja talouden suunnasta lähitulevaisuudessa.

Kiinan keskuspankki yrittää hillitä pankkien lainanantoa. Kaikkien pankkien kassavarantovelvoite nostetaan 7,5 prosenttiin 25.4. lähtien. Yleistä kassavarantovelvoitetta nostettiin viimeksi syyskuussa 2003 yhdellä prosenttiyksiköllä. Kiinan keskuspankki ilmoitti jo aiemmin tänä vuonna, että joidenkin pankkien velvoite nousee 7,5 prosenttiin (BOFIT Viikkokatsaus 14/04). Nyt kassavarantovelvoitetta nostetaan kaikkien pankkien kohdalla, jotta nopea luottojen kasvu saataisiin kuriin. Tämän toivotaan hidastavan investointien kasvua.

Keskuspankin määräykset eivät kuitenkaan koske aivan kaikkia luottolaitoksia. Osuustoiminnalliset pankit sekä maaseudulla että kaupungeissa säilyttävät kuuden prosentin kassavarantovelvoitteensa. Kassavarantovelvoite nousee kahdeksaan prosenttiin pankeilla, joiden vakavaraisuus ei yllä keskuspankin asettamiin rajoihin. Arvioiden mukaan pankkien varannot kasvavat uusien määräysten takia noin 110 miljardia juania.

Kassavarantovelvoitteen nostolla pyritään vaikuttamaan myös rahanmäärän kasvuun Kiinassa. Raha-aggregaatti M2 oli maaliskuussa 19 % korkeammalla kuin vuotta aiemmin. Pankkien lainananto kasvoi 21 % sekä ulkomaan valuutoissa että juaneissa. Kiinan tavoite tämän vuoden rahanmäärän kasvulle on 17 %.

Suomen Pankki • Siirtymätalouksien tutkimuslaitos, BOFIT
PL 160 • 00101 Helsinki
Puh: (09) 183 2268 • Sähköposti: bofit@bof.fi • Web: www.bof.fi/bofit

Toimittaja Timo Harell
Uutisaineisto on toimitettu eri lähteiden perusteella.
Suomen Pankki ei takaa aineiston kattavuutta tai oikeellisuutta.

BOFIT Viikkokatsaus
17 • 22.4.2004

Venäjä

Vaihtotaseen ylijäämä edelleen mittava vuoden ensimmäisellä neljänneksellä. Keskuspankin alustavien tietojen mukaan vaihtotaseen ylijäämä oli 11 miljardia dollaria eli hieman pienempi kuin viime vuoden ensimmäisellä neljänneksellä. Ylijäämä oli kuitenkin edelleen 9 % BKT:sta. Tavarakaupan ylijäämä kasvoi 17 miljardiin dollariin, mutta palvelujen kaupan alijäämä ja etenkin tuotannontekijäkorvausten (lähinnä korkojen ja osinkojen) alijäämä syveni.

Venäjän tavara- ja palveluvientitulot lisääntyivät dollareina lähes 15 % vuotta aiemmasta, mikä perustui ennen muuta raakaöljyn viennistä saatujen tulojen yli 25 prosentin kasvuun. Tuontimenot lisääntyivät lähes 20 %. Huomattava osa kauppalukujen kasvusta johtui kuitenkin viime vuoden tapaan dollarin kurssin heikkenemisestä.

Pankkisektorilta siirtyi tuntuvasti pääomaa ulkomaille. Yrityssektorilla merkittävintä oli näiden alustavien tietojen valossa se, että suorat sijoitukset Venäjälle kasvoivat lähes 3 miljardiin dollariin.

Valuuttapolitiikassa korostuu kahden valuutan kori. Keskuspankki on viime vuosina asettanut tavoitteellisia rajoja ruplan efektiiviselle valuuttakurssille (kauppapainoiselle korille) kuitenkin ilman selkeää valuuttakurssitavoitetta. Tänä vuonna ruplan reaalisen efektiivisen kurssin sallitaan vahvistua enintään 7 %. Vahvistuminen hyväksytään mm. koska talouden tuottavuus kasvaa nopeasti.

Julkisessa keskustelussa on aiemmin korostunut ruplan kurssitaso dollariin nähden. Keskuspankin varapääjohtajan Konstantin **Korishtshenko**n mukaan valuuttapolitiikkaa mitoitettaessa on jatkossa tarkoitus käyttää dollarin ja euron koria. Euron osuudeksi on aluksi hahmoteltu vain 10–20 %, mutta myöhemmin osuus nousisi 50 prosenttiin. Mainittu 7 prosentin yläraja koskisi jatkossa kauppapainoisen korin asemesta tämän korin reaaliarvoa. Keskuspankki ei kuitenkaan ole tehnyt asiasta virallista päätöstä.

Eurolla käytävän kaupan osuus on Venäjän valuuttamarkkinoilla edelleen hyvin pieni. Ulkomaankaupasta noin kolmannes käydään euroalueen kanssa ja sekin paljolti dollareina hinnoiteltuna. Tähän nähden euron 50 prosentin osuus korissa olisi varsin suuri.

Ruplan vahvistuminen on jatkunut lähinnä vaihtotaseen suuren ylijäämän ansiosta keskuspankin interventioista huolimatta. Rupla vahvistui tammi-maaliskuussa dollaria vastaan 3,2 %, euroa vastaan 3,1 % ja kauppapainoiseen valuuttaindeksiin nähden 2,6 %. Reaalisesti rupla vahvistui kauppapainoisella indeksillä mitattuna 4,7 %. Huhtikuussa rupla on hiukan heikentynyt dollariin mutta vahvistunut euroon nähden.

Valuuttakurssipolitiikkaa koskevaa epäselvyyttä lisää se, että viime aikoina eräät viranomaiset ovat korostaneet myös inflaatiotavoitetta. Hallituksen ja keskuspankin tavoite kuluttajahintojen nousulle on täksi vuodeksi 8–10 %.

Ruplan kurssi, tammikuu 2002–maaliskuu 2004

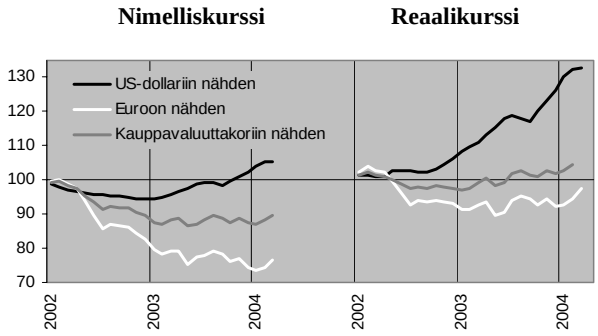

Lähde: keskuspankki

Jukosin varat jäädytettiin ja yhtiön luokitusta laskettiin. Moskovan yritystuomioistuin määräsi 16.4. Jukosin varat myynti- ja siirtokieltoon. Määräys seurasi verottajan vaadetta yli 99 miljardin ruplan (3,5 mrd. dollarin) maksamattomista veroista vuodelta 2000. Ministeriön ja Jukosin välisen riidan ensimmäinen käsittelypäivä oikeudessa on 7. toukokuuta.

Asiantuntijoiden arviot jäädytyksen vaikutuksista yhtiön päivittäiseen toimintaan vaihtelevat, mutta jäädytys vaikeuttaa luonnollisesti likviditeetin hallintaa ja strategisten päätösten tekemistä. Varojen jäädytyksen johdosta luokituslaitokset Standard & Poor's ja Moody's laskivat Jukosin luokitusta huomattavasti. S&P laski Jukosin luokituksen BB miinuksesta luokkaan CCC ja Moody's luokasta Ba1 luokkaan B1. Finanssiministeri Aleksei **Kudrin**in mukaan Jukosin veroasia voidaan vielä ratkaista tuomioistuimen ulkopuolisella menettelyllä. Jukosin pörssilistattujen osakkeiden markkina-arvo on edelleen yksi Venäjän suurimpia.

Keskushallinnon ylimmille virkamiehille runsas palkankorotus. Presidentin asetuksella 10.4. toteutettu korotus on suurin neuvostoajan jälkeisellä Venäjällä ja koskee noin 35 000 virkamiestä. Joillain virkamiehillä palkka nousee satoja prosentteja. Tarkkailijoiden mukaan muutos on oikean suuntainen, koska tarkoitus on houkutella virkoihin koulutettuja asiantuntijoita, tehostaa virkamiesten työntekoa ja vähentää alttiutta lahjusten ottoon.

Presidentin palkka on korotuksen jälkeen noin 4 300 euroa, pääministerin palkka 3 400 euroa ja ministerin 2 500 euroa kuukaudessa. Korotukset rahoitetaan henkilöstövähennyksistä syntyneellä ylijäämällä. Virkamiesten palkankorotukset ovat herättäneet keskustelua palkankorotuksista myös duumassa ja liittoneuvostossa, sillä elokuussa 2001 hyväksytyn lain mukaan parlamentin puhemiesten palkat rinnastetaan pääministerin palkkaan ja edustajien palkat ministerin palkkaan. Keskimääräinen kuukausipalkka Venäjällä oli maaliskuussa 190 euroa.

Suomen Pankki • Siirtymätalouksien tutkimuslaitos, BOFIT
PL 160 • 00101 Helsinki
Puh: (09) 183 2268 • Sähköposti: bofit@bof.fi • Web: www.bof.fi/bofit

Toimittaja Timo Harell
Uutisaineisto on toimitettu eri lähteiden perusteella.
Suomen Pankki ei takaa aineiston kattavuutta tai oikeellisuutta.

BOFIT Viikkokatsaus
17 • 22.4.2004

Kiina

Kiinan talouskasvu edelleen nopeaa. Vuoden 2004 ensimmäisellä neljänneksellä Kiinan bruttokansantuote kasvoi 9,7 % vuoden takaisesta. Vuonna 2003 BKT:n kasvu oli 9,1 %, ja viime vuoden viimeisellä neljänneksellä 9,9 %.

Kasvu oli nopeaa kaikilla talouden sektoreilla. Kiinteiden investointien vuosikasvu oli peräti 43 %. Investoinnit kasvoivat erityisesti raskaassa teollisuudessa, joka on hyötynyt Kiinan kiivaasta rakennustahdista. Myös vienti lisääntyi hyvin nopeasti, 34 %.

Kiinan nopea kasvu on saanut yhä useammat epäilemään, että talous on selvästi ylikuumennut. Kiinan hallituksen tämän vuoden BKT:n kasvutavoite on 7 %. Viranomaiset ovat pyrkineet hillitsemään investointivauhtia mm. pankkien kassavarantovelvoitetta nostamalla (BOFIT Viikkokatsaus 16/04), mutta näiden toimenpiteiden teho on kyseenalainen. Kiinan keskuspankin mukaan ohjauskorkoa ei olla nostamassa lähitulevaisuudessa. Koron noston teho talouskasvun hidastamisessa saattaa myös olla pieni, sillä nykyisessä tilanteessa se saattaisi vain lisätä pääomavirtaa Kiinaan. Tällä hetkellä Kiinan keskuspankki lainaa liikepankeille vuodeksi rahaa 5,31 prosentin korolla.

BKT:n % -muutos edellisen vuoden vastaavasta neljänneksestä

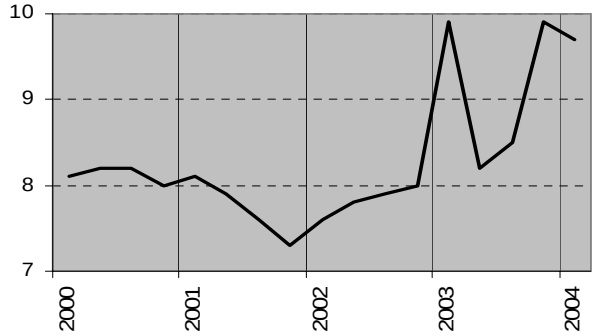

Lähde: tilastoviranomaiset

Kiina lieventää valuuttamääräyksiä ylikuumenemisen estämiseksi. Kiinan viranomaiset ilmoittivat perjantaina 16.4. valuuttamääräyksien lieventämisestä. Kiinalaiset yritykset saavat toukokuun alusta pitää entistä suuremman osan vientituloistaan valuuttoina. Tämän toivotaan hidastavan rahanmäärän kasvua Kiinassa.

Aiemmin yritykset joutuivat vaihtamaan 80 % vientituloistaan juaneiksi, mutta uusien säännösten mukaan yritysten pitää vaihtaa ainoastaan 50 %, jos niiden valuuttamenot ovat enemmän kuin 80 % valuuttatuloista. Muiden yritysten pitää vaihtaa 70 % valuuttatuloistaan juaneiksi. Valuuttamääräyksiä muutettiin viimeksi lokakuussa 2002.

Inflaatio kiihtyi maaliskuussa. Kuluttajahinnat olivat maaliskuussa 3 % korkeammalla kuin vuotta aiemmin. Helmikuussa vuosi-inflaatio oli 2,1 %. Hintojen nousuvauhti oli erityisen nopeaa elintarvikkeissa, joiden hinnat nousivat 7,9 % viime vuoden maaliskuusta. Esimerkiksi viljan hinta nousi 30 %. Viljan tuotanto Kiinassa on laskenut jo neljänä perättäisenä vuonna. Hintojen nousu muissa tuoteryhmissä ei ole ollut yhtä nopeaa, ja joissakin tuoteryhmissä hinnat jatkoivat laskuaan. Esimerkiksi autojen hinnat laskivat vuoden takaisesta 3,8 % ja puhelinlaitteiden hinnat 15,7 %. Tavaroiden hinnat nousivat vuositasolla 3,4 %, kun taas palveluiden hintojen nousu oli ainoastaan 1,8 %.

Kiinan inflaatio alkoi kiihtyä syksyllä 2003, ja on pysytellyt kolmen prosentin tuntumassa viime joulukuusta lähtien.

Kuluttajahintojen % -muutos edellisen vuoden vastaavasta kuukaudesta

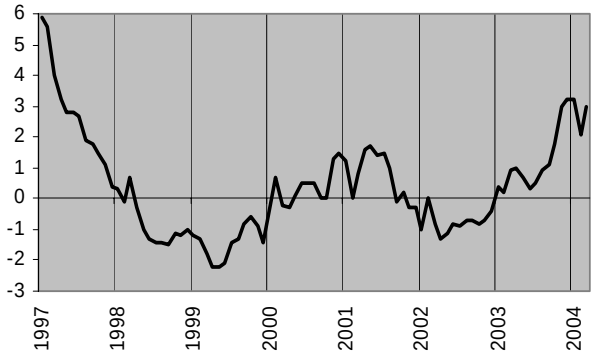

Lähde: keskuspankki

Vähittäismyynnin kasvu jatkui nopeana. Vuoden ensimmäisellä neljänneksellä vähittäismyynnin volyymi nousi 9,2 % vuoden takaisesta. Myynti kasvoi kaikilla sektoreilla, mutta kasvu oli erityisen vahvaa autojen myynnissä (kasvua 57 % vuoden takaisesta), öljytuotteissa (38 %) ja puhelinlaitteissa (60 %). Vähittäismyynnin kasvu oli nopeampaa kaupungeissa (12,3 %) kuin maaseudulla (7,6 %).

Asuntojen hinnat nousussa Kiinan suurissa kaupungeissa. Asuntojen keskimääräinen hinta 35 suuressa kaupungissa oli vuoden ensimmäisellä neljänneksellä 8 % korkeampi kuin vuotta aiemmin. Hintojen nousu on ollut erityisen nopeaa Shanghaissa, jossa asuntojen hinnat nousivat 30 %. Koillis-Kiinan Shenyangissa (4,5 miljoonaa asukasta) hinnat nousivat 20 % ja Itä-Kiinan Qingdaossa (7 miljoonaa asukasta) 16 %. Pääkaupunki Beijingissä asuntojen hinnat nousivat ainoastaan 2 %.

Suomen Pankki • Siirtymätalouksien tutkimuslaitos, BOFIT
PL 160 • 00101 Helsinki
Puh: (09) 183 2268 • Sähköposti: bofit@bof.fi • Web: www.bof.fi/bofit

Toimittaja Timo Harell
Uutisaineisto on toimitettu eri lähteiden perusteella.
Suomen Pankki ei takaa aineiston kattavuutta tai oikeellisuutta.

BOFIT Viikkokatsaus
18 • 29.4.2004

Venäjä

Venäjän talous kasvoi nopeasti ensimmäisellä neljänneksellä. Talousministeriön ennakkotietojen mukaan Venäjän BKT kasvoi 8 % viime vuoden ensimmäisestä neljänneksestä. Valtion tilastoviraston (ent. tilastokomitea) mukaan talouden viidestä perustuotannonalasta nopeimmin eli 14 % lisääntyi rakentaminen. Seuraavana oli vähittäiskauppa 10 prosentin kasvulla. Teollisuustuotanto ja rahtikuljetukset kasvoivat molemmat noin 8 %. Maatalous-tuotanto väheni edelleen noin prosentilla.

Energiantuotanto kasvoi 9 %, vaikka kivihiilen tuotanto lisääntyi vain 1 % ja maakaasun tuotanto 3 %. Raakaöljyn tuotanto sen sijaan kasvoi 11 %. Koneenrakennus ja metallituoteteollisuus lisääntyivät lähes 18 %, rakennusaineteollisuus 12 % ja elintarviketeollisuus 7 %. Luvut kertovat investointien ja kulutuksen nopeasta kasvusta. Investoinnit lisääntyivät 13 % ja reaalipalkat 16 % viime vuoden vastaavasta ajasta.

Useimmat ennusteet arvioivat Venäjän talouden kasvavan tänä vuonna 6 %. Venäjän talousministeriön tuoreimmassa ennusteessa BKT:n kasvuarviota on korotettu ennusteen optimistisemmassa vaihtoehdossa 6,4 prosenttiin tämän vuoden osalta. Tämän ennustevaihtoehdon taustalla olevan öljyn maailmanmarkkinahinnan oletetaan säilyvän tänä vuonna lähes samana kuin viime vuonna. Kansainvälisen valuuttarahaston (IMF) kuluvan kevään maailmantalouden ennusteessa Venäjän BKT:n ennakoidaan kasvavan 6 % tänä vuonna, jos öljyn maailmanmarkkinahinta nousee muutaman prosentin viime vuodesta. Myös tuoreimmat konsensus-ennusteet ovat 6 prosentin tienoilla.

Vuosina 2005–07 talousministeriö odottaa BKT:n kasvavan yli 6 % vuodessa, vaikka öljyn hinta laskisi sekä vuonna 2005 (5 %) että vuonna 2006 (8 %). IMF arvioi Venäjän BKT:n kasvuksi selvästi yli 5 % vuonna 2005, jos öljyn hinta laskee 10 %.

Öljyn viennin ja tuotannon verotusta kiristettiin. Duuma hyväksyi 23.4. yhdellä kertaa kaikissa kolmessa käsittelyssä öljyverojen muutokset. Raakaöljyn vientiveron suuruus riippuu edelleen venäläisen Urals-öljyn maailmanmarkkinahinnasta. Vero nousee 35 prosenttiin, kun hinta on 15–20 dollaria tynnyriltä, 45 prosenttiin öljyn hinnan ollessa 20–25 dollaria ja 65 prosenttiin yli 25 dollarin hinnalla. Vientiveroa ei kanneta alle 15 dollaria hinnasta. Tällä hetkellä korkein veroprosentti on 45. Vientiveron korotus tulee voimaan jo kuluvan vuoden elokuussa ja se kiristää öljynviejien verotusta tuntuvasti silloin, kun öljyn hinta on korkealla eli yli 25 dollaria. Esimerkiksi nykyisellä noin 30 dollarin tynnyrihinnalla vero on korotuksen jälkeen 7,25 dollaria tynnyriltä.

Öljyn tuotannosta kannettavaa kaivannaisveroa päätettiin korottaa 15 prosentilla ensi vuoden alusta lukien. Kaivannaisveron suuruus on korotuksen jälkeen 400 ruplaa tonnilta öljyn maailmanmarkkinahinnan ollessa noin 18 dollaria tynnyriltä. Kun maailmanmarkkinahinta nousee tai laskee, vero muuttuu vastaavasti.

EU ja Venäjä sopivat toimista EU:n laajentuessa. Osapuolet vahvistivat, että EU:n ja Venäjän kumppanuus- ja yhteistyösopimus (PCA) kattaa uudet jäsenmaat 1.5. alkaen, kun maat liittyvät EU:hun. Kummankin osapuolen katsotaan joustaneen neuvotteluissa.

Osapuolten allekirjoittamassa julkilausumassa todetaan, että venäläistuotteiden tullit laskevat uusissa jäsenmaissa keskimäärin 9 prosentista 4 prosenttiin, venäläiset alumiinituotteet saavat erityiskohtelun ja venäläisten terästuotteiden tuontikiintiöt kasvavat EU:ssa. Tiettyjen EU:n soveltamien polkumyynnin vastaisten toimien osalta tullaan soveltamaan siirtymätoimenpiteitä, jotta kauppavirrat eivät kärsisi äkillisesti. Venäläisen ydinvoimamateriaalin vientiä koskevat nykyiset sopimukset uusien jäsenmaiden kanssa voivat säilyä voimassa ehtojensa mukaisesti. EU vahvisti, että muiden polttoaineiden ja sähkön tuonnille Venäjältä ei aseteta rajoituksia. Kaliningradin ja muun Venäjän välisen tavaroiden kauttakulkuliikenteen vahvistettiin mm. olevan vapaata ja riittävän viiveetöntä, eikä muita kuin kustannuksiin perustuvia kauttakulkumaksuja peritä.

EU:n laajentuessa vallitsevat viisumikäytännöt Venäjän ja uusien jäsenmaiden välillä säilytetään siltä osin kuin ne ovat yhteensopivia EU:n ja Venäjän lainsäädännön kanssa. Viisumivapaa matkustaminen todetaan pitkän aikavälin asiaksi, jonka edellytysten selvittely jatkuu. EU-jäsenyys todetaan tervetulleeksi takuuksi ihmisoikeuksien ja vähemmistöjen suojelulle, ja sekä EU että Venäjä korostavat sitoumustaan suojella ihmisoikeuksia ja vähemmistöjä.

Venäjä aikoo yksityistää vuonna 2004 yli 4 000 kohdetta. Listalla on yli 2 200 yhtiötä ja yli 1 900 liikelaitosta, joiden myynnistä odotetaan vähintään 30 miljardin ruplan (900 milj. euroa) tuloja. Suurimmat kohteet ovat osuudet öljy-yhtiö Lukoilista, teleyhtiö Svjazinvestistä ja Magnitogorskin metallurgiatehtaasta. Lisäksi hallitus aikoo talousministeri German **Gref**in mukaan käsitellä lähiaikoina valtion 7,6 prosentin osuuden myyntiä öljy-yhtiö Lukoilista. Osuuden hinnaksi on arvioitu noin 1,6 miljardia euroa.

Viime vuonna Venäjä yksityisti yli 2 000 lähinnä puolustusteollisuuden, maatalouden ja kuljetussektorin kohdetta. Tuloja kertyi noin 90 miljardia ruplaa, mikä oli 40 miljardia suunniteltua enemmän. Ylimääräiset tulot saatiin lähinnä Slavneftin ja Lukoilin osakkeiden myynnistä.

Suomen Pankki • Siirtymätalouksien tutkimuslaitos, BOFIT
PL 160 • 00101 Helsinki
Puh: (09) 183 2268 • Sähköposti: bofit@bof.fi • Web: www.bof.fi/bofit

Toimittaja Timo Harell
Uutisaineisto on toimitettu eri lähteiden perusteella.
Suomen Pankki ei takaa aineiston kattavuutta tai oikeellisuutta.

BOFIT Viikkokatsaus
18 • 29.4.2004

Kiina

Ennusteet lupaavat Kiinalle yli 8 prosentin talouskasvua. Sekä IMF että Aasian kehityspankki ovat äskettäin tehneet ennusteita Kiinan talouskasvusta vuosina 2004 ja 2005. IMF:n World Economic Outlook ennustaa Kiinan BKT:n kasvavan tänä vuonna 8,5 % ja ensi vuonna 8 %. Investoinnit jatkavat kasvuaan, ja Kiinan vienti säilyy korkealla tasolla. IMF:n mukaan Kiinan taloutta kuitenkin uhkaa ylikuumeneminen, ja IMF suosittelee Kiinalle talouspolitiikan kiristämistä sekä valuuttakurssipolitiikan asteittaista muuttamista joustavampaan suuntaan. Juanin hallittu vahvistuminen saattaisi ehkäistä talouden ylikuumenemista.

Aasian kehityspankki ennustaa BKT:n kasvun hidastuvan tänä vuonna 8,3 prosenttiin. Vuonna 2005 kokonaistuotannon kasvu olisi 8,2 %. Myös Aasian kehityspankki varoittaa Kiinaa talouden ylikuumenemisesta, mutta investointien kasvuvauhdin uskotaan supistuvan puoleen eli noin 16 prosenttiin sekä tänä että ensi vuonna. Vaihtotaseen ylijäämä pienenee, koska tuonnin kasvu ylittää viennin kasvun.

	IMF		Aasian kehityspankki	
	2004	2005	2004	2005
BKT:n kasvu	8,5	8,0	8,3	8,2
Inflaatio	3,5	3,0	3,0	2,7
Vaihtotase, % BKT:sta	1,6	1,9	1,3	1,0
Julkinen talous, % BKT:sta	-2,7	-2,5	-2,5	-2,3

Työttömyysaste 4,3 % vuoden ensimmäisellä neljänneksellä. Työttömyysaste oli siis samalla tasolla kuin vuonna 2003. Rekisteröity työttömyysaste kertoo kuitenkin varsin vähän Kiinan todellisesta työllisyystilanteesta. Ensinnäkin, työttömiä rekisteröidään ainoastaan kaupungeissa. Toiseksi, työttömyystilasto ei kata valtion omistamista yrityksistä tai osuuskunnista erotettuja työntekijöitä, koska entisten työnantajien tulisi taata heidän perustoimeentulonsa. Kolmanneksi, tilasto ei ota huomioon maaseudulta kaupunkeihin työnhakuun tulleita.

Kiinan pankkisektorin uudelleenjärjestely jatkuu. Pankkisektorin uudelleenjärjestely on tärkeää, koska Kiinan WTO-jäsenyys velvoittaa avaamaan pankkimarkkinat ulkomaiselle kilpailulle vuoden 2006 joulukuussa.

Kaksi Kiinan neljästä suuresta valtion omistamasta pankista, Construction Bank ja Bank of China, on määrä yksityistää osittain joko tämän vuoden lopulla tai ensi vuonna. Tämän takia pankeille on annettu aikaa syyskuuhun asti toimintojen uudelleenjärjestelyyn. Construction Bank pystyi alentamaan hoitamattomien lainojensa määrää hieman vuoden ensimmäisellä neljänneksellä. Hoitamattomat lainat olivat alle 9 % pankin koko lainasalkusta. Tämä on selvästi vähemmän kuin muilla suurilla valtion omistamilla pankeilla. Construction Bankin tilannetta helpottaa se, että se sai viime vuoden lopulla 22,5 miljardia dollaria uutta pääomaa valtiolta. Koko Kiinan pankkisektorin hoitamattomien lainojen osuus on noin viidennes lainakannasta.

Hoitamattomia lainoja on jo aiemmin myyty tarkoitusta varten perustetuille neljälle omaisuudenhoitoyhtiölle. Näiden on puolestaan tarkoitus myydä lainoja edelleen. Tähän mennessä prosessi on edennyt varsin hitaasti, mutta 27.4. Citigroup, maailman suurin rahoitusalan yritys, ilmoitti ostavansa kahden miljardin juanin (noin 200 milj. euroa) arvosta lainoja Great Wall -omaisuudenhoitoyhtiöltä. Yhtiö perustettiin hoitamaan Agricultural Bank of Chinan hoitamattomia lainoja. Kauppa vaatii vielä viranomaisten hyväksynnän. Äskettäin Bank of China joutui ilmeisesti lykkäämään omien hoitamattomien lainojensa myyntiä ulkomaisille sijoittajille, koska viranomaisten pelättiin pitävän lainasalkun hintaa liian alhaisena. Omaisuudenhoitoyhtiöihin on siirretty yhteensä 1 400 miljardin juanin (141 mrd. euroa) arvosta hoitamattomia lainoja.

Euromoney ja Institutional Investor arvioivat maariskejä. *Euromoney*-lehden maaliskuun arviossa oli mukana 185 ja *Institutional Investor* -lehden arviossa 172 maata. Kiina ja Venäjä paransivat sijoitustaan puolen vuoden aikana kummassakin arviossa. Hongkongin ja Taiwanin sijoitukset pysyivät lähes ennallaan.

Maiden sijoittuminen maariskiarvioissa
maaliskuussa 2004, syyskuussa 2003 ja maaliskuussa 2003

	Euromoney			Institutional Investor		
	3/04	9/03	3/03	3/04	9/03	3/03
Hongkong	25	25	26	26	29	26
Taiwan	26	26	27	25	24	24
Kiina	45	49	56	38	42	38
Kazakstan	61	67	67	66	67	70
Bulgaria	63	66	71	60	60	67
Venäjä	66	72	76	59	62	64
Romania	68	69	75	69	68	79
Azerbaidzhan	88	87	92	83	86	93
Ukraina	93	94	113	86	82	96
Valko-Venäjä	134	133	128	134	138	128

Suomen Pankki • Siirtymätalouksien tutkimuslaitos, BOFIT
PL 160 • 00101 Helsinki
Puh: (09) 183 2268 • Sähköposti: bofit@bof.fi • Web: www.bof.fi/bofit

Toimittaja Timo Harell
Uutisaineisto on toimitettu eri lähteiden perusteella.
Suomen Pankki ei takaa aineiston kattavuutta tai oikeellisuutta.

BOFIT Viikkokatsaus
19 • 6.5.2004

Venäjä

Kuluttajahintainflaatio ennallaan huhtikuussa. Kuluttajahinnat nousivat maaliskuusta 1,0 %. Niiden nousu vuotta aiemmasta oli huhtikuussa 10,3 % eli saman verran kuin maaliskuussa. Elintarvikkeiden hinnat ovat nousseet runsaat 9 % joskin leipätuotteet ovat kallistuneet 40 %. Muiden tavaroiden kuin elintarvikkeiden hintojen vuosinousu oli 7,6 %. Sen sijaan palvelujen hinnat ovat nousseet lähes 18 %, sillä asuminen ja siihen liittyvät palvelut ovat kallistuneet varsin nopeasti (23 %). Huhtikuun aikana palvelujen hinnat nousivat 2,0 % mm. siksi, että valtion ja kuntien asuntojen vuokria korotettiin 7 %.

Työttömyys on vähentynyt. Venäjällä oli tilastoviraston mukaan aktiivisesti työtä etsiviä työttömiä 5,7 miljoonaa henkilöä maaliskuun lopussa (Kansainvälisen työjärjestön ILO:n menetelmien mukaan tilastoituna). Tämä oli yli puoli miljoonaa henkilöä vähemmän kuin vuotta aiemmin. Työttömien osuus työvoimasta laski vuotta aiemmasta noin yhdellä prosenttiyksiköllä ja oli maaliskuun lopussa 7,9 %. Työvoimatoimistoihin työttömiksi rekisteröityneiden määrä kasvoi samalla aikajaksolla hieman ja oli vajaat 1,7 miljoonaa henkilöä. Työllisten määrä lisääntyi lähes kahdella miljoonalla 66,5 miljoonaan henkilöön ja työvoimaan kuuluvien määrä 1,3 miljoonalla henkilöllä yli 72 miljoonaan henkilöön.

Tulojen kasvu on jatkunut nopeana. Tilastoviraston alustavien tietojen mukaan nimellispalkat nousivat tämän vuoden ensimmäisen neljänneksen aikana keskimäärin lähes 30 % vuotta aiemmasta. Reaalipalkat nousivat yli 15 %, kun nousu viime vuoden ensimmäisellä neljänneksellä samoin kuin koko viime vuoden osalta oli noin 10 %. Reaalipalkkojen nousu on ylittänyt tuottavuuden kasvun tuntuvasti. Eräissä arvioissa osan palkkojen noususta on ainakin aiempina vuosina esitetty olevan tilastoharhaa, sillä vuoden 2001 alusta käyttöönotetun, kaikkia tuloluokkia koskevan 13 prosentin työtuloveron on arvioitu tuoneen tuolloin pimeää palkanmaksua verotuksen ja tilastojen piiriin. Tilastoitu keskipalkka Venäjällä oli maaliskuussa vajaat 6 600 ruplaa eli noin 190 euroa kuukaudessa.

Eläkkeet olivat vuoden ensimmäisellä neljänneksellä keskimäärin vajaat 20 % suuremmat kuin vuotta aiemmin ja niiden reaaliarvon nousu 7 %. Viime vuonna eläkkeiden reaaliarvo kasvoi alle 5 %. Keskimääräinen eläke oli maaliskuussa vajaat 1 800 ruplaa eli 50 euroa kuukaudessa. Tilastojen valossa palkkatilastoista saattaa puuttua noin neljäsosa maksetuista palkoista.

Tilastoidut reaalipalkat ja -eläkkeet, % -muutos vuotta aiemmasta

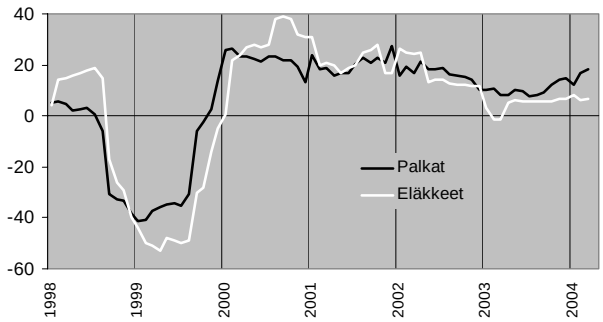

Lähde: tilastovirasto

Venäjä uudistaa budjettiprosessia. Hallitus hyväksyi pääosin uuden, vuosia 2004–2006 koskevan budjetinlaadintamenettelyn, joka perustuu ns. tavoitebudjetointiin. Laadinnan lähtökohdaksi otetaan ensisijaiset menot, joita ovat esim. tulonsiirrot, julkisen sektorin palvelut, pitkän ajan ohjelmien toteutus, velanhoito ja siirrot alue- ja paikallisbudjetteihin. Uutta menettelyä kokeillaan finanssiministeri Aleksei **Kudrin**in mukaan jo vuoden 2005 budjetin teossa.

Tavoitteena on tehokkuuden ja avoimuuden lisääminen. Jatkossa kukin budjettitaso vastaa omien varojensa käytöstä. Budjettisuunnittelussa siirrytään kolmen vuoden jaksoihin ja budjetin toimialaluokitusta uudistetaan siten, että kunkin toimialan rahoitus kulkee vain ko. toimialan momentin kautta. Lisäksi budjettirahoitusta saavien yksiköiden määrää pyritään vähentämään.

Hallitus ei päässyt 29.4. yksimielisyyteen eri väestöryhmille myönnettyjen luontaisetuisuuksien korvaamisesta henkilökohtaisilla rahallisilla etuisuuksilla. Näihin ryhmiin kuuluu noin 35 miljoonaa eläkeläistä, sotaveteraania ja invalidia. Hallituksen tarkoituksena on päästä eroon lukuisista eri laeissa määritellyistä sosiaalieduista, joiden rahoituspohja budjetissa ei ole selvä. Presidentti **Putin** on asettanut ehdoksi, että edunsaajien asemaa ei saa muutoksella huonontaa.

Hallitus pyrkii myös siirtämään kaikkien tasojen budjetit valtiokonttorin hoidettaviksi. Tällä hetkellä budjettitileistä vain noin puolet on valtiokonttorissa. Toinen puoli on liikepankeissa tai alue- ja paikallisviranomaisten omissa kassoissa, mikä on esim. budjettivalvonnan kannalta hankalaa. Alue- ja paikallisviranomaisten valtaosa vastustaa hallituksen pyrkimystä.

Suomen Pankki • Siirtymätalouksien tutkimuslaitos, BOFIT
PL 160 • 00101 Helsinki
Puh: (09) 183 2268 • Sähköposti: bofit@bof.fi • Web: www.bof.fi/bofit

Toimittaja Timo Harell

Uutisaineisto on toimitettu eri lähteiden perusteella.
Suomen Pankki ei takaa aineiston kattavuutta tai oikeellisuutta.

BOFIT Viikkokatsaus
19 • 6.5.2004

Kiina

Kiinan valuuttavaranto kasvoi selvästi tammi-maaliskuussa. Kiinan valuuttavaranto oli maaliskuun lopussa ennätykselliset 440 miljardia dollaria. Vuoden 2004 alusta varanto kasvoi 37 miljardilla dollarilla ja vuoden 2003 maaliskuun lopusta yli 120 miljardilla dollarilla.

Ennakkotietojen mukaan varantoa kasvatti eniten pääoma- ja rahoitustaseen ylijäämä. Kiinan kauppatase oli vuoden ensimmäisellä neljänneksellä yli 8 miljardia dollaria alijäämäinen. Kiinaan tehtyjen ulkomaisten suorien sijoitusten määrä kasvoi viime vuodesta 8 % noin 14 miljardiin dollariin. Suorien sijoitusten lisäksi rahoitustaseen ylijäämää kasvattivat merkittävästi muut pääomavirrat, jotka asiantuntijoiden mukaan johtuvat suurelta osin juanin revalvointiodotuksista. Osa tästä virrasta koostuu kiinalaisten kotiuttamista sijoituksista, osa ulkomaalaisten sijoittajien tuomasta pääomasta. Sijoituksia on tehty erityisesti kiinteistömarkkinoille.

Kiinan valuuttaviranomaisten mukaan valtaosa varannosta on sijoitettu dollareihin. Myös eurolla on varannossa tärkeä osuus. Lisäksi varantoa on sijoitettu Japanin jeneihin, Iso-Britannian puntiin sekä Kanadan ja Australian dollareihin. Viranomaisten tavoitteena on hajauttaa sijoituksia yhä enemmän.

Kiinan valuuttavaranto

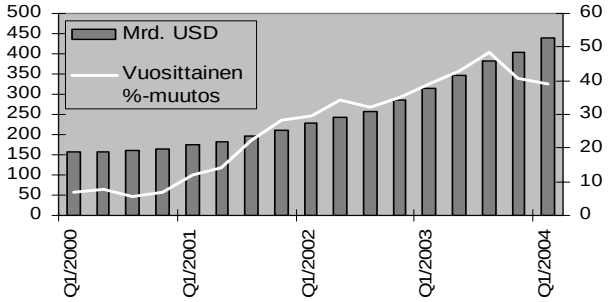

Lähde: Kiinan keskuspankki

Kiinan pankkivalvoja kehottaa liikepankkeja hillitsemään luotonantoa. Kiinan pankkivalvontaviranomainen on vahvistanut pyytäneensä liikepankkeja hidastamaan uusien lainojen myöntämistä. Pankkeja on pyydetty myös muuttamaan lainanannon painopistealueita. Viranomaisten mukaan pankkien pitäisi suunnata lainanantoaan enemmän infrastruktuuri- ja energiainvestointien suuntaan. Esimerkkeinä on mainittu hiilen ja sähkön tuotanto, öljyteollisuus ja liikenne. Myös vedenjakeluun toivotaan enemmän investointeja. Tällaisten investointien toivotaan nostavan Kiinan tuotantokapasiteettia ja ehkäisevän talouden ylikuumenemista.

Hoitamattomien lainojen määrä kasvoi pienissä pankeissa vuoden ensimmäisellä neljänneksellä. Hoitamattomien lainojen osuus koko luotonannosta supistui neljässä suuressa valtion omistamassa pankissa, mutta kasvoi yhdessätoista pienemmässä pankissa. Tämän uskotaan johtuvan luotonannon nopeasta kasvusta.

Maaliskuun lopussa hoitamattomien lainojen määrä em. 15 pankissa oli uuden, tiukemman luokittelun mukaan 2 080 miljardia juania (206 mrd. euroa). Vuoden takaisesta hoitamattomien lainojen kokonaismäärä supistui 34 miljardia juania, mutta niiden määrä pienemmissä pankeissa kasvoi 0,5 miljardia juania. Yhdessätoista pienemmässä pankissa hoitamattomien lainojen määrä oli kuitenkin selvästi pienempi (7 % lainakannasta) kuin neljässä suuressa pankissa (19 %).

Viisitoista suurinta pankkia muodostaa yli 70 % Kiinan pankkisektorin kokonaistaseesta. Pankkisektoriin kuuluu myös 112 alueellista pankkia ja yli 35 000 maaseudun luotto-osuuskuntaa. Näiden uskotaan olevan selvästi liikepankkeja heikommassa kunnossa. Tämän vuoden ensimmäisellä neljänneksellä pankkisektorin yhteenlaskettu tase kasvoi 17 % vuoden takaisesta. Neljän suurimman pankin yhteenlasketut taseet kasvoivat ainoastaan 13 %, mutta yhdentoista pienemmän liikepankin taseet kasvoivat peräti 34 %. Aluepankkien taseet kasvoivat 25 % ja osuuspankkien 17 %.

Tilastoviranomaisten mukaan tuottajahinnat nousivat vuositasolla 3,9 % maaliskuussa. Tuottajahintojen nousuvauhti oli nopeinta yhteentoista kuukauteen. Tammi- ja helmikuussa tuottajahinnat nousivat 3,5 %. Kiinan nopea investointitahti näkyy esimerkiksi siinä, että terästuotteiden hinnat nousivat keskimäärin 30 %. Rautamalmin hinta nousi 56 % ja hiilen 39 %. Tilastoviranomaisten ja keskuspankin tilastot esimerkiksi hinnoista eroavat joskus toisistaan varsin paljon, ja keskuspankin mukaan tuottajahinnat nousivat maaliskuussa jopa 8,3 % (BOFIT 16/04).

Tulot nousivat nopeasti sekä kaupungeissa että maaseudulla. Kiinan tilastoviranomaisten mukaan maaseudun tulojen kasvu piristyi selvästi tammi-maaliskuussa. Henkeä kohden laskettu kuukausittainen tulo oli vuoden ensimmäisellä neljänneksellä maaseudulla 280 juania (28 euroa). Reaalitulot nousivat 9 % edellisvuoden vastaavasta ajankohdasta. Samaan aikaan kaupunkilaisten henkeä kohden laskettu käytettävissä oleva kuukausitulo oli 880 juania eli reaalisesti 10 % enemmän kuin vuotta aiemmin. Viime vuonna keskimääräinen tulo nousi kaupungeissa 9 %, mutta maaseudulla vain 4 %.

Alkuvuonna maaseudun tulotasoa nosti eniten elintarvikkeiden kallistuminen. Lisäksi maaseudun asukkaiden kaupungeissa tekemästä työstä saamat palkkatulot kasvoivat. Meneillään oleva verouudistus supisti maaseudun asukkaiden maksamia veroja ja muita maksuja keskimäärin kolmanneksella.

Suomen Pankki • Siirtymätalouksien tutkimuslaitos, BOFIT
PL 160 • 00101 Helsinki
Puh: (09) 183 2268 • Sähköposti: bofit@bof.fi • Web: www.bof.fi/bofit

Toimittaja Timo Harell
Uutisaineisto on toimitettu eri lähteiden perusteella.
Suomen Pankki ei takaa aineiston kattavuutta tai oikeellisuutta.

BOFIT Viikkokatsaus
20 • 13.5.2004

Venäjä

Vientitulojen ja tuonnin kasvu hidastui hieman ensimmäisellä neljänneksellä. Keskuspankin tietojen mukaan Venäjän tavaraviennin tulot lisääntyivät dollareina mitattuna 20 % vuotta aiemmasta vuoden ensimmäisellä neljänneksellä. Vuonna 2003 vientitulot kasvoivat yli 25 %. Venäjän tavaratuonti kasvoi ensimmäisellä neljänneksellä yli 20 prosentin tahtiin eli hieman hitaammin kuin viime vuonna. Tuonti IVY-maiden ulkopuolelta kasvoi vajaat 20 %. Suuret kasvuluvut johtuivat osaksi mittayksikkönä käytetyn dollarin heikkenemisestä. Venäjän kauppakumppanimaiden valuutoista muodostetulla valuuttakorilla mitattuna tuonti kasvoi noin 10 % (viime vuonna 13 %).

Venäjän tavaravienti ja -tuonti, neljän neljänneksen liukuva summa 1Q1998–1Q2004

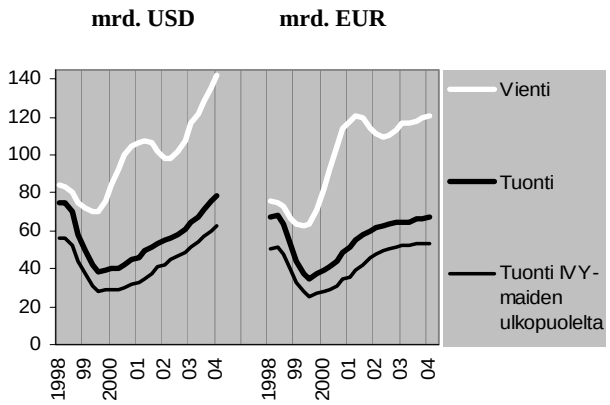

Lähde: keskuspankki

Venäjän osakekurssit laskeneet. Osakemarkkinoiden keskeinen RTS-indeksi laski 24 % huhtikuun puolivälin huippuarvostaan 786 tämän viikon puoliväliin mennessä kuluvan vuoden alimmalle tasolle 574. Useimpien öljy-, energia-, metalli- ja televiestintäyritysten osakkeet laskivat 15–25 % samoin kuin ainoana pankkina pörssiin listautuneen Sberbankin osakkeet (noin -20 %). Öljy-yhtiö Jukosin osakkeet putosivat yli 40 %. Gazpromin osakkeet laskivat alle 10 %. Osakekurssien laskun syynä ovat alan arvioijien mukaan mm. odotukset korkojen noususta Yhdysvalloissa sekä huhut verotutkintojen leviämisestä Jukosin lisäksi muihin suuryrityksiin. Myös muiden kehittyvien markkinoiden osakekurssit ovat laskeneet viime viikkoina.

RTS nousi kuitenkin jälleen 13.5. lukeman 600 tasolle. RTS-indeksi putosi tilapäisesti neljänneksen myös viime syksynä ja vajaan viidenneksen viime kesänä Jukosin johtajien pidätysten jälkeen.

Presidentti Putin käsitteli Venäjän pohjoisten alueiden kehittämistä. Presidentin mukaan vanhat pohjoisten alueiden kehitysohjelmat ovat eläneet aikansa ja jatkossa tarvitaan hyvin suunniteltua pitkän tähtäyksen politiikkaa, sillä kyse on geopoliittisesti, taloudellisesti ja maanpuolustuksellisesti tärkeistä alueista. Suurien etäisyyksien ja hankalien ilmasto-olosuhteiden lisäksi pohjolan ongelmina ovat presidentin mukaan yritysten monopolisoituminen, tuotantorakenteen yksipuolisuus, sosiaalisten olojen sekavuus ja kehno asuntotilanne. Useiden pohjoisten hallintoalueiden budjetit ovat alijäämäisiä ja suuri osa yrityksistä tappiollisia. Monien mielestä Venäjällä on itse asiassa kaksi pohjolaa: menestyvien yritysten raaka-ainepohjola ja valtion tuen varassa elävä kuihtuvien teollisuuskeskusten pohjola.

Pohjoisiin ja niihin rinnastettaviin alueisiin kuuluu tällä hetkellä 70 % Venäjän alueesta ja väkeä siellä asuu noin 12 miljoonaa. Näillä alueilla sijaitsee 80 % Venäjän tunnetuista mineraalivaroista ja alueet tuottavat 20 % maan vuotuisesta bruttokansantuotteesta.

Tieverkon kehittämisohjelma hallituksessa. Hallitus käsitteli 6.5. maantieliikenteen kehittämistä, joka on osa hallituksen vuoteen 2010 ulottuvaa liikennejärjestelmän kehitysohjelmaa. Pääministeri Mihail **Fradkov**in mukaan maantieliikenteen kehittymättömyys haittaa jo maan talouskasvua ja venäläistuotteiden kilpailukykyä maailmanmarkkinoilla. Liikenne- ja viestintäministeriön mukaan Venäjän tavarakuljetuksista hoidetaan tällä hetkellä maanteitse yli 70 %. Koko tiesektorin menojen osuus BKT:sta vuonna 2000 oli 2,9 %, mutta vuonna 2003 enää 1,5 %.

Tieliikenteen kehittämisohjelma keskittyy mm. tieverkon laajentamiseen, tiestön yleiseen parantamiseen sekä rakentamis- ja ylläpitokustannusten vähentämiseen. Tienrakennuksen valtakunnallista koordinointia kehitetään, ja teiden rahoitus- ja hoitovastuut on tarkoitus jakaa keskushallinnon, alueiden ja paikallistason kesken uudella tavalla niin, että ne vastaavat uudistettua budjettijärjestelmää. Erityistä huomiota kiinnitetään kansainvälisiin kuljetusreitteihin liittyvään tiestöön ja lukuisten keskeneräisten hankkeiden loppuunsaattamiseen. Venäjällä on yleistä tieverkkoa 600 000 km ja sitä on tarkoitus laajentaa vuoteen 2010 mennessä lähes 850 000 km:iin.

Hallitus pohtii mahdollisuutta käyttää teiden rakentamiseen myös yksityistä rahoitusta ja tiemaksuja. Ne vaativat uutta lainsäädäntöä ja ehtojen tekemistä sijoittajia houkutteleviksi. Hallitus käsittelee uutta vuoteen 2025 ulottuvaa maanteiden uudistus- ja kehitysohjelmaa koskevat ehdotukset lokakuuhun mennessä. Tarkennettu federaation liikennestrategia on tarkoitus hyväksyä vuoden loppuun mennessä. Venäjä liittyi huhtikuun lopulla 25. maana YK:n koordinoimaan Aasian valtatiehankkeeseen, jonka mukaan rakennetaan ja kunnostetaan yhteensä 140 000 km väyliä Kaukoidästä Länsi-Eurooppaan.

Suomen Pankki • Siirtymätalouksien tutkimuslaitos, BOFIT
PL 160 • 00101 Helsinki
Puh: (09) 183 2268 • Sähköposti: bofit@bof.fi • Web: www.bof.fi/bofit

Toimittaja Timo Harell
Uutisaineisto on toimitettu eri lähteiden perusteella.
Suomen Pankki ei takaa aineiston kattavuutta tai oikeellisuutta.

BOFIT Viikkokatsaus
20 • 13.5.2004

Kiina

EU ja Kiina neuvottelivat Brysselissä. Kiinan pääministeri **Wen** tiedusteli neuvotteluissa viime viikolla EU-komission puheenjohtajalta **Prodi**lta, milloin EU myöntää Kiinalle markkinatalousmaan aseman. Prodi kertoi EU:n tekevän tutkimuksia asiasta ja lupasi antaa alustavan arvioinnin tulokset Kiinalle kesäkuun loppuun mennessä. Markkinatalousmaan aseman myöntäminen voisi merkitä kiinalaistuotteille määrättävien polkumyyntitullien vähenemistä, sillä epäillyssä polkumyyntitapauksessa ns. normaalihinnan määrittelemiseksi voitaisiin käyttää vertailussa Kiinan tietoja, kun nykyisin käytetään vastaavia tietoja vertailukelpoisista markkinatalousmaista. Kiinan tärkeimmistä kauppakumppaneista yksikään ei ole myöntänyt Kiinalle markkinatalousmaan asemaa.

Kiina ja EU allekirjoittivat Brysselissä useita mm. kauppaa ja tullilaitosten yhteistyötä koskevia sopimuksia sekä sopivat kauppapoliittisten neuvottelujen jatkamisesta. Osapuolet eivät kuitenkaan päässeet yhteisymmärrykseen Kiinan koksille asettamista vientirajoituksista. Kiina on maailman suurin terästeollisuudessa käytettävän koksin tuottaja ja turvatakseen omalle suurelle terästeollisuudelleen edullisen raaka-aineen saannin Kiina on asettanut koksin viennin luvanvaraiseksi. EU:n mukaan viennin rajoitukset ovat WTO:n säännösten vastaisia, ja mikäli Kiina ei poista niitä viimeistään 14.5., EU vie kiistan WTO:n ratkaistavaksi. Kyseessä olisi ensimmäinen kerta, kun EU kantelee Kiinasta WTO:hon. Ensimmäisen kantelun kauppajärjestöön Kiinasta teki Yhdysvallat, joka vei maaliskuussa WTO:n ratkaistavaksi kiistan Kiinaan ulkomailta tuotavien puolijohteiden verokohtelusta.

Keskuspankki odottaa talouskasvun hidastuvan vuoden kolmannella neljänneksellä. Kiinan keskuspankki ennustaa voimakkaan talouskasvun jatkuvan vuoden toisella neljänneksellä. Myös inflaation odotetaan pysyvän nykyisellään. Talouspolitiikan kiristyminen alkaa kuitenkin näkyä vuoden kolmannella neljänneksellä. Keskuspankki pitää edelleen realistisena, että BKT:n kasvu on tänä vuonna 7 % ja inflaatio 3 %.

Maaliskuussa rahanmäärä kasvoi vuositasolla 19 %, vaikka keskuspankin kasvutavoite koko vuodelle on 17 %. Pankkien lainakanta paikallisessa valuutassa kasvoi 20 %; kasvu hidastui hieman vuoden 2003 lopusta. Ensimmäisellä neljänneksellä myönnettyjen lainojen määrä oli 32 % keskuspankin koko vuoden tavoitteesta. Neljän suurimman valtion omistaman pankin osuus kaikista lainoista väheni ensimmäisellä neljänneksellä 48 prosenttiin, koska niiden myöntämien uusien lainojen määrä supistui 25 % vuoden takaisesta.

Keskuspankki on pyrkinyt hillitsemään talouskasvua monilla tavoilla. Pankin avomarkkinaoperaatiolla on pyritty neutraloimaan ulkomailta tulleen rahoituksen vaikutus rahamarkkinoiden likviditeettiin. Huhtikuun lopussa pankkien kassavarantovelvoitteita nostettiin puoli prosenttiyksikköä, minkä pitäisi vähentää pankkisektorin likviditeettiä 110 miljardia juania. Lisäksi keskuspankki on kehottanut liikepankkeja siirtämään lainanantonsa painopisteen ylikuumenneilta sektoreilta maaseudulle ja hallituksen hyväksymiin työllistämisohjelmiin.

Näiden toimenpiteiden tehokkuudesta ei ole vielä näyttöä. Esimerkiksi investointien kasvu oli ensimmäisellä neljänneksellä 43 %. Keskuspankki on ilmoittanut jatkavansa nykyistä politiikkaansa. Sen mukaan rahan määrän ja luottojen kasvua hillitsemällä talouden kasvu hidastuu hallitulla tavalla vuoden kolmannella neljänneksellä. Keskuspankki painottaa myös korkojen ja valuuttakurssin vakauden merkitystä.

Pelko ylikuumenemisesta heikentää osakemarkkinoita. Vuoden ensimmäisellä neljänneksellä Shanghain ja Shenzenin pörssien yhteenlaskettu päivävaihto nousi 29 miljardiin juaniin. Vaihto kasvoi lähes 150 % viime vuoden vastaavasta ajankohdasta. Shanghain pörssin hintaindeksi saavutti korkeimman arvonsa kolmeen vuoteen, ja ensimmäisen neljänneksen aikana osakkeiden hinnat nousivat 16 %. Lisäksi kiinalaiset yritykset keräsivät markkinoilta uutta pääomaa 13 miljardia juania.

Osakemarkkinoiden nopea nousu aiheutui osaltaan vuonna 2003 aloitetusta Qualified Foreign Institutional Investor -ohjelmasta (QFII), jonka puitteissa ulkomaalaiset institutionaaliset sijoittajat ovat voineet vapaammin sijoittaa kiinalaisten yritysten osakkeisiin. Osakehintoja on tukenut myös tieto siitä, että valtio on lykännyt omistamiensa osakkeiden myyntiä, sekä yhtiöiden kasvaneet voitot. On kuitenkin otettava huomioon, että voittojen kasvu on keskittynyt muutamille korkeista raaka-ainehinnoista hyötyneille aloille. Lisäksi valuuttaviranomaiset eivät ole myöntäneet uusia QFII-lupa viiden viime kuukauden aikana, jotta pääoman tuonti Kiinaan hellittäisi. Osakkeiden hinnat putosivat huhtikuussa lähes 15 %, kun sijoittajat pelkäsivät viranomaisten nostavan korkoja talouden kasvuvauhtia hillitäkseen.

Shanghain ja Shenzhenin pörssien A-osakeindeksit

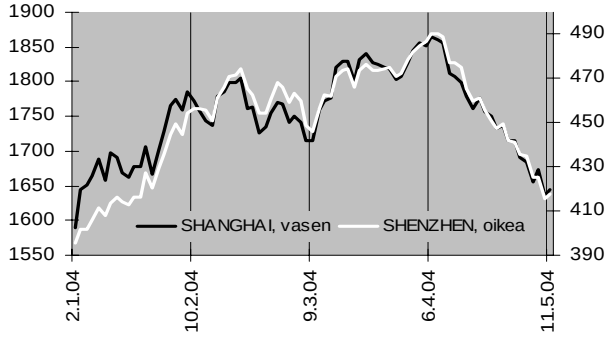

Lähde: Pörssit

Suomen Pankki • Siirtymätalouksien tutkimuslaitos, BOFIT
PL 160 • 00101 Helsinki
Puh: (09) 183 2268 • Sähköposti: bofit@bof.fi • Web: www.bof.fi/bofit

Toimittaja Timo Harell
Uutisaineisto on toimitettu eri lähteiden perusteella.
Suomen Pankki ei takaa aineiston kattavuutta tai oikeellisuutta.

BOFIT Viikkokatsaus
21 • 19.5.2004

Venäjä

Pankkitalletusten ja -luottojen kasvu jatkui nopeana ensimmäisellä neljänneksellä. Kotitalouksien ja yritysten talletukset Venäjällä toimivissa pankeissa kasvoivat nimellisarvoltaan edelleen yli 30 % vuotta aiemmasta ja reaaliarvoltaan 20 %. Ruplatalletusten kasvuvauhti nopeutui talletusten nimellisarvolla mitattuna yli 50 prosenttiin. Sen sijaan valuuttatalletukset vähenivät hieman. Ruplatalletukset olivat huhtikuun alussa 16 % BKT:sta ja valuuttatalletukset 5–6 %.

Kierrossa olevan ruplakäteisen kasvu kiihtyi selvästi 55 prosenttiin vuotta aiemmasta. Ruplakäteisen määrä oli 8,5 % BKT:sta. Ruplatalletusten ja -käteisen ripeää kasvua on edesauttanut ruplan kurssin vahvistuminen ensimmäisellä neljänneksellä.

Kotimaisten pankkiluottojen kasvu jatkui nopeana. Pankkien saatavat yksityisiltä yrityksiltä ja kotitalouksilta olivat huhtikuun alussa lähes 50 % suuremmat kuin vuotta aiemmin. Saatavat julkisomisteisilta yrityksiltä kasvoivat merkittävästi aiempaa hitaammin. Pankkien saatavat kaikilta yrityksiltä ja kotitalouksilta kasvoivat lähes 23 prosenttiin BKT:sta.

Öljytulot pönkittävät Venäjän budjettia. Vuoden 2004 ensimmäisellä neljänneksellä ns. konsolidoitu eli yhdistetty federaation ja alueiden budjetti oli selvästi ylijäämäinen (4,4 % arvioidusta BKT:sta). Finanssiministeriön mukaan budjetin tulot olivat 1 045 miljardia ruplaa (30 mrd. euroa; 29,8 % BKT:sta) ja menot 890 miljardia ruplaa (26 mrd. euroa; 25,4 % BKT:sta). Vuoden 2003 ensimmäiseen neljännekseen verrattuna BKT:een suhteutetut tulot vähentyivät hieman ja menot selvästi. Tulot vähentyivät etenkin budjettirahastojen ja muiden kuin verotulojen osalta. Budjetin verotulot, jotka muodostavat yli 80 % kaikista tuloista, pysyivät suhteessa bruttokansantuotteeseen vuoden 2003 tasolla. Yksittäisistä verotuloista nopeimmin kasvoivat tulli- ja luonnonvaramaksut, joiden kasvun taustalla on nopeasti lisääntyvä öljyn tuotanto ja vienti. Myös voittoverotulot lisääntyivät selvästi. Menojen supistuminen johtui pääosin velkojen korkomenojen selvästä vähenemisestä.

Federaatiobudjetin tulot (ml. eläkerahastoon kierrätettävä sosiaalivero) olivat ensimmäisellä neljänneksellä 690 miljardia ruplaa (19,7 % BKT:sta) ja menot 554 miljardia ruplaa (15,8 % BKT:sta). Aluebudjettien tulot olivat 12,4 % BKT:sta ja menot 11,8 % BKT:sta. Aluebudjetit pystyivät supistamaan BKT:een suhteutettuja menojaan vuoden 2003 tammi-maaliskuuhun verrattuna. Alueiden budjetti kääntyi näin ylijäämäiseksi (0,6 % BKT:sta), kun se vuonna 2003 oli selvästi alijäämäinen (-2.1 % BKT:sta).

Öljytulojen ennakoitua nopeampi lisääntyminen kasvattaa myös Venäjän vakautusrahaston tuloja. Finanssiministeriö arvioi rahastossa olevan vuoden 2004 lopussa 384 miljardia ruplaa (13 mrd. dollaria), kun aiemmat arviot olivat alle 300 miljardia ruplaa.

Federaation budjetti, neljän neljänneksen liukuva summa, % BKT:sta

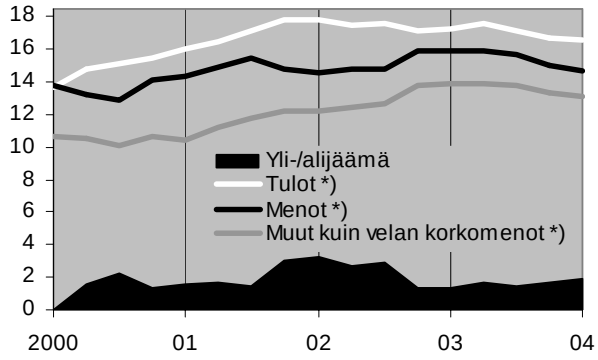

*) ilman eläkerahastoon vuoden 2002 alusta kierrätettyä sosiaaliveroa
Lähde: finanssiministeriö ja tilastolaitos

Venäjän hallitus käsitteli asuntorakentamisen ja -markkinoiden kehittämistä. Tavallisille kuluttajille tarkoitettujen asuntojen rakentaminen ja asuntomarkkinat ovat kehittyneet hitaasti mm. lainsäädännön puutteellisuuden ja väestön heikon varallisuuden vuoksi. Hallituksen tavoitteena on vuoteen 2010 mennessä saada hyväksyttyä sektoria koskevat lait ja kehittää asuntoluottojärjestelmää niin, että vuosittain myönnettyjen luottojen määrä kasvaisi nykyisestä 10 miljardista ruplasta lähes 350 miljardiin ruplaan (10 mrd. euroa). Pyrkimyksenä on lisätä vuotuista asuntotuotantoa nykyisestä 36 miljoonasta 70–80 miljoonaan neliömetriin ja kasvattaa henkeä kohti laskettua asuinpinta-alaa kahdella neliömetrillä 21,7:ään. Uustuotannosta 10 miljoonaa neliötä olisi yhteiskunnan tukemaa. Tarkkailijat arvelevat asuntoluottojärjestelmän uudistamisen johtavan esim. tonttipulasta kärsivässä Moskovassa asuntojen hintojen nopeaan nousuun. Muualla asuntojen hintojen odotetaan nousevan väestön nimellistulojen nousun tahtiin, mikä on sekin selvästi inflaatiota nopeampaa.

Hallitus vie kevään aikana duumaan 27 lain paketin, jonka on tarkoitus tulla voimaan vuoden 2005 alusta. Lainmuutoksilla mm. täsmennetään asunnon vuokrausta ja asunto-osuuskuntia koskevia määräyksiä, laajennetaan asunnonhankkijan kuluttajansuojaa, korotetaan paikallisbudjettiin tuloutettava kiinteistövero 2 prosenttiin markkina-arvosta, alennetaan kiinteistöarvopapereista saatavan voiton veroa 24:stä 6 prosenttiin ja poistetaan vaatimus vahvistuttaa kiinteistökaupat ja asuntoluotot julkisella notaarilla.

Suomen Pankki • Siirtymätalouksien tutkimuslaitos, BOFIT
PL 160 • 00101 Helsinki
Puh: (09) 183 2268 • Sähköposti: bofit@bof.fi • Web: www.bof.fi/bofit
Toimittaja Timo Harell
Uutisaineisto on toimitettu eri lähteiden perusteella.
Suomen Pankki ei takaa aineiston kattavuutta tai oikeellisuutta.

BOFIT Viikkokatsaus
21 • 19.5.2004

Kiina

Kuluttajahintojen nousu kiihtyi. Kuluttajahinnat olivat huhtikuussa 3,8 % korkeampia kuin vuotta aiemmin. Maaliskuussa vuosi-inflaatio oli 3,0 %. Inflaatiovauhti on kiihtynyt melko tasaisesti viime kesästä lähtien, ja huhtikuun vauhti oli nopeinta vuoden 1997 maaliskuun jälkeen. Se ylitti myös hallituksen 3 prosentin inflaatiotavoitteen.

Eniten kuluttajahintaindeksiä nosti huhtikuussa elintarvikkeiden kallistuminen. Elintarvikkeet olivat 10 % kalliimpia kuin vuotta aiemmin ja niiden osuus indeksistä oli noin kolmannes. Varsinkin viljan hinta on noussut viimeisen vuoden aikana. Osittain nousu johtuu viljelyalan supistumisesta. Asumiskustannukset nousivat vuodessa 4 % ja terveydenhoidon hinnat 7 %. Sen sijaan kestokulutushyödykkeiden hintojen lasku jatkui. Ne olivat huhtikuussa 3 % halvempia kuin vuotta aiemmin.

Hallitus ilmoitti toukokuun alussa uusista hintarajoituksista inflaation hillitsemiseksi. Ohjeiden mukaan paikallishallinto ei saa korottaa määräämiään hintoja, mikäli kuluttajahinnat ovat nousseet edellisestä kuukaudesta enemmän kuin 1 prosentin tai jos vuosi-inflaatio ylittää 4 %. Paikallishallinnot päättävät Kiinassa lähinnä enää liikenteen, kaasun, sähkön ja veden hinnoista, eikä uudella ohjeella uskota juurikaan olevan vaikutusta inflaatiovauhtiin.

Ensimmäisen neljänneksen BKT:ta tarkistettiin. Tarkistettu BKT:n kasvu ensimmäisellä neljänneksellä oli 9,8 %, kun aikaisemmin julkaistu luku oli 9,7 %. Kasvu johtui yksinomaan palvelusektorista, joka kasvoi 0,3 prosenttiyksikköä aiemmin arvioitua enemmän.

Teollisuustuotannon kasvu jatkui nopeana. Teollisuustuotanto oli huhtikuussa 19 % suurempi kuin vuotta aiemmin. Kasvuvauhti on jatkunut tasaisena koko alkuvuoden ja tammi-huhtikuussa tuotanto oli 18 % suurempi kuin edellisvuoden vastaavana ajankohtana. Useiden kulutushyödykkeiden, energian ja raaka-aineiden tuotanto kasvoi huhtikuussa erityisen nopeasti. Esimerkiksi matkapuhelimien tuotanto kasvoi 66 %, tietokoneiden tuotanto 42 %, autojen tuotanto 35 %, hiilen tuotanto 19 % ja sähkön tuotanto 16 %. Teollisuustuotteiden vienti kasvoi tammi-huhtikuussa 31 %.

Kiinteiden investointien kasvu hidastui huhtikuussa. (JK) Kiinteät investoinnit kasvoivat 35 % vuoden takaisesta, mutta kasvuvauhti hidastui ensimmäisen neljänneksen 43 prosentista. Valtion omistamien yhtiöiden investointien kasvu hidastui 9 prosenttiyksikköä ja asuntoinvestointien 3 prosenttiyksikköä. Teollisuussektorin investoinnit kasvoivat 58 % vuoden takaisesta. Rakennusteollisuuden investoinnit kasvoivat ennätykselliset 75 % ja raaka-aineteollisuuden investoinnit jatkoivat keskimäärin yli 80 prosentin kasvuaan.

Alkutuotannon investoinnit piristyivät selvästi ensimmäisestä neljänneksestä. Ne kasvoivat 18 % vuoden takaisesta osittain hallituksen maaseutua suosivan politiikan ansiosta. Öljy- ja jalostusteollisuuden investointien kasvu kiihtyi 120 prosenttiin. Sen investointien osuus oli kuitenkin alle 3 % kiinteiden investointien kokonaismäärästä.

Kiinteiden investointien kasvun hidastuminen huhtikuussa näyttää merkitsevän, että hallituksen ylikuumenemisen hillitsemistoimet alkavat vaikuttaa. Kiinteiden investointien määrä on kuitenkin edelleen hyvin suuri.

Kauppavaje kasvoi. Huhtikuun kauppavaje oli 2,3 miljardia dollaria, koska tuonnin nopea kasvu (43 %) jatkui. Vienti kasvoi 32 % vuotta aiemmasta. Kiinan ulkomaankauppa oli alijäämäistä huhtikuussa jo neljäntenä perättäisenä kuukautena. Tammi-huhtikuussa kauppavaje oli yhteensä 11 miljardia dollaria.

Kiinan kauppatase kuukausittain, mrd. dollaria

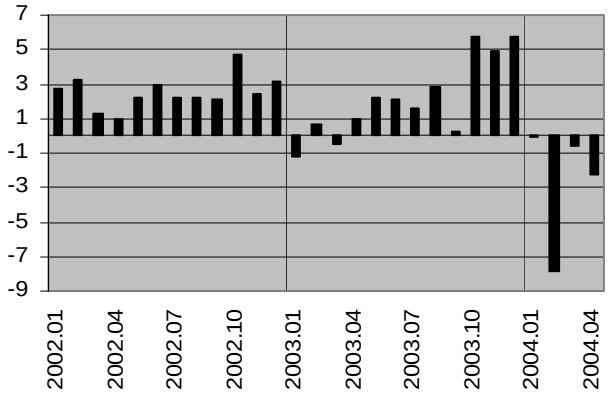

Lähde: Kiinan kauppaministeriö

Kiina ja Kazakstan sopivat öljyputken rakentamisesta. Kiinan ja Kazakstanin suurimmat öljy-yhtiöt allekirjoittivat 17.5. sopimuksen noin 1 000 kilometriä pitkän öljyputken rakentamisesta Kazakstanista Kiinaan. Valtion omistamat China National Petroleum Corp (CNPC) ja KazMunaiGaz sopivat rakennustöiden aloittamisesta elokuussa. Putken on määrä olla valmis vuoden 2005 lopussa, jolloin sen vuosikapasiteetti on 10 miljoonaa tonnia. Nyt rakennettava putki on toinen osa yhteensä 3 000 kilometriä pitkää verkostoa, jota pitkin Kazakstan toimittaa aikanaan raakaöljyä Kiinaan 20 miljoonaa tonnia vuodessa. Kiinan raakaöljyn vuosikulutus kasvoi viime vuonna 250 miljoonaan tonniin.

Suomen Pankki • Siirtymätalouksien tutkimuslaitos, BOFIT
PL 160 • 00101 Helsinki
Puh: (09) 183 2268 • Sähköposti: bofit@bof.fi • Web: www.bof.fi/bofit

Toimittaja Timo Harell
Uutisaineisto on toimitettu eri lähteiden perusteella.
Suomen Pankki ei takaa aineiston kattavuutta tai oikeellisuutta.

BOFIT Viikkokatsaus
22• 27.5.2004

Venäjä

Tuotanto kasvoi edelleen nopeasti huhtikuussa. Talouden viiden perustuotannonalan yhteenlaskettu tuotanto oli huhtikuussa 7,7 % ja tammi-huhtikuussa 7,9 % suurempi kuin vuoden 2003 vastaavina ajankohtina. Investointien kasvu jatkui yli 12 prosentin tahtiin. Erityisesti rakentaminen vilkastui entisestään, mikä nosti tammi-huhtikuun kasvun yli 14 prosenttiin. Myös vähittäiskaupan myynnin kasvu nopeutui, ja tammi-huhtikuun kasvu oli lähes 11 %. Teollisuustuotanto ja rahtikuljetukset lisääntyivät tammi-huhtikuussa noin 7,5 %. Maataloustuotanto supistui edelleen noin prosentin.

Teollisuustuotannon työpäiväkorjattu kasvu oli tammi-huhtikuussa noin 6,5 %. Polttoaineiden tuotanto lisääntyi alle 8 % raakaöljyn tuotannon kasvaessa 9 %. Koneenrakennus ja metallituoteteollisuus kasvoi 14 %, sillä erityisesti rautatietavaravaunujen tuotanto lisääntyi edelleen hyvin nopeasti. Kemian ja petrokemian teollisuuden kasvu oli yli 10 % ja elintarviketeollisuuden kasvu 7 %. Rakennusmateriaalituotanto lisääntyi yli 9 %.

Teollisuustuotanto, %-muutos

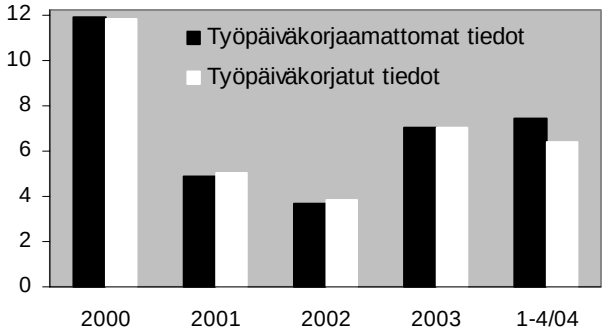

Lähde: tilastolaitos

EU:n ja Venäjän huippukokous pidettiin Moskovassa 21.5. EU:n ja Venäjän WTO-ratkaisun toteamisen ohella huippukokous käsitteli mm. yhteisen talousalueen kehittämistä. Presidentti Vladimir **Putin**in mukaan EU:lta huhtikuun lopulla saatu ehdotus voi johtaa yhteiseen toimenpideohjelmaan ensi syksyn huippukokoukseen mennessä. Lisäksi Putin totesi Venäjän nopeuttavan Kioton ympäristösopimuksen ratifiointiprosessia.

EU ja Venäjä pääsivät sopimukseen Venäjän WTO-jäsenyydestä. EU:n kauppakomissaari Pascal **Lamy** ja talousministeri German **Gref** allekirjoittivat 21.5. Moskovassa pidetyn EU:n ja Venäjän huippukokouksen yhteydessä sopimuksen tavaroiden ja palvelujen pääsystä Venäjän markkinoille. Venäjän keskimääräinen tuontitullitaso teollisuustuotteille saa olla enintään 7,6 % ja maataloustuotteille 13 %. Grefin mukaan tullisitoumuksille on siirtymäaikoja. Useilla palvelualoilla Venäjä avaa markkinoitaan helpottamalla mm. palvelujen tarjontaa rajan yli ja kaupalliseen läsnäoloon pohjautuen. Lamyn mukaan Venäjä ei kuitenkaan suostunut ulkomaisten pankkien ja vakuutusyhtiöiden sivukonttoreiden sallimiseen Venäjällä. Venäjä sitoutui korottamaan teollisilta käyttäjiltä perittyä kotimaisen maakaasun hintaa tasolle, joka kattaa tuotanto- ja investointikustannukset ja tuottaa voittoa. Hintaa sovittiin korotettavaksi nykytasoltaan (27-28 dollaria/m^3) noin 80-100 % vuoteen 2010 mennessä eli siihen tapaan kuin Venäjän pitkän aikavälin energiastrategiassa on hahmoteltu. Lisäksi sovittiin Siperian ylilentomaksujen muuttamisesta kustannuksiin pohjautuviksi ja EU-maiden lentoyhtiöitä syrjimättömiksi viimeistään vuonna 2013.

Venäjä käy vastaavia kahdenvälisiä neuvotteluja useiden muiden WTO:n jäsenmaiden, mm. USA:n, Kiinan ja Japanin, kanssa. Osa Venäjän WTO-liittymisehdoista koskien mm. kaupan kannalta oleellista lainsäädäntöä käsitellään Venäjän WTO-liittymistyöryhmässä, johon kuuluu useita WTO:n jäsenmaita.

Presidentti Putin piti vuosittaisen linjapuheensa. Keskiviikkona 26.5. parlamentille pitämässään puheessa Putin mainitsi Venäjän tärkeimmiksi tavoitteiksi korkean elintason, kypsän demokraattisen yhteiskunnan ja maan aseman vahvistamisen maailmassa. Vaikka viime vuosina talous on kehittynyt myönteisesti, useilla alueilla on runsaasti haasteita. Erityisesti Putin nosti esille köyhyyteen, koulutukseen ja terveydenhoitoon liittyvät ongelmat sekä asuntopulan.

Putin korosti nopean ja kestävän talouskasvun merkitystä köyhyyden voittamisessa ja toisti jo viime vuonna esille tuomansa tavoitteen BKT:n kaksinkertaistamisesta kymmenessä vuodessa tai jopa nopeammin. Putinin mukaan on täysin mahdollista hidastaa inflaatiota kolmeen prosenttiin vuodessa ja saavuttaa ruplan täydellinen vaihdettavuus muutamassa vuodessa. Putin käsitteli puheessaan myös budjetti- ja verouudistusta ja tähdensi verotuksen roolia talouskasvun tukijana. Hän vaati lisäksi laadukkaita terveydenhoitopalveluja ja pääsyä korkeatasoiseen koulutukseen kaikille tasavertaisesti. Vähintään joka kolmannella venäläisellä olisi vuoteen 2010 mennessä oltava mahdollisuus hankkia nykyajan vaatimukset täyttävä asunto, mikä käytännössä edellyttää mm. rakennusmonopolien aseman romuttamista ja asuntoluottojärjestelmän kehittämistä.

Yhtenä talouskasvun edellytyksenä ja maan kilpailukyvyn takaajana Putin toi esille liikenneinfrastruktuurin kehittämisen. Hänen mukaansa maan talouskeskukset on yhdistettävä korkeatasoisen infrastruktuurin avulla. Hallituksen olisi nopeasti päätettävä asiaan liittyvistä päälinjauksista.

Putin muistutti, että Venäjä pyrkii jatkamaan integroitumistaan maailmantalouteen ja pitää ensisijaisena IVY-yhteistyön syventämistä. Putinin mukaan autoritääriseksi syytetty, mutta valtion aseman vahvistamiseen tähtäävä politiikka jatkuu niin ikään edelleen.

Suomen Pankki • Siirtymätalouksien tutkimuslaitos, BOFIT
PL 160 • 00101 Helsinki
Puh: (09) 183 2268 • Sähköposti: bofit@bof.fi • Web: www.bof.fi/bofit

Toimittaja Timo Harell
Uutisaineisto on toimitettu eri lähteiden perusteella.
Suomen Pankki ei takaa aineiston kattavuutta tai oikeellisuutta.

BOFIT Viikkokatsaus
22 • 27.5.2004

Kiina

Tuottajahinnat jatkoivat nousuaan huhtikuussa. Kiinan tilastoviranomaisten tuottajahintaindeksi nousi huhtikuussa 5 % viime vuodesta. Nousu johtui öljyn maailmanmarkkinahinnan ja värimetallien hintojen noususta. Investointihyödykkeiden hinnat nousivat 6,2 % ja kulutushyödykkeiden 1,8 %. Kiinan keskuspankin ylläpitämän yrityshyödykehintaindeksin mukaan tuottajahinnat nousivat huhtikuussa 9,3 % vuoden takaisesta. Keskuspankki ilmoitti 9,5 prosentin investointihyödykkeiden hinnan noususta, joka on korkeampi kuin tilastoviranomaisten ilmoittama. Tuottajahintaindeksien erot johtuivat varsinkin kulutushyödykkeiden hintojen noususta, jonka keskuspankki arvioi olleen 8,8 % eli selvästi enemmän kuin tilastoviranomaisten arvio.

Suuri ero kahden hintaindeksin välillä korostaa ongelmia Kiinan tilastointimenetelmissä. Tilastojen heikko laatu vaikeuttaa viranomaisten toimia mm. tehokkaiden rahapoliittisten keinojen löytämiseksi.

Tuottajahintojen kehitys Kiinassa, %-muutos vuoden takaisesta

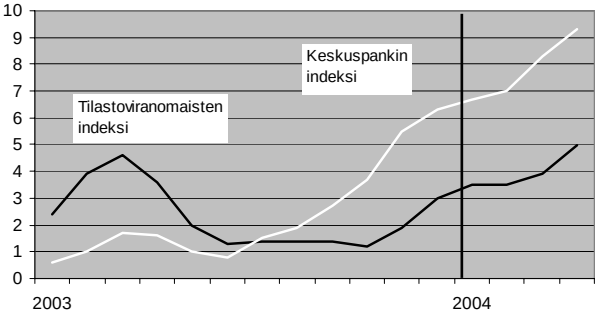

Lähde: tilastoviranomaiset ja keskuspankki

Suorat ulkomaiset investoinnit Kiinaan jatkavat kasvuaan. Kauppaministeriön mukaan Kiinaan tehtiin tammi-huhtikuussa suoria ulkomaisia investointeja lähes 20 miljardin dollarin arvosta eli 10 % enemmän kuin vastaavana ajankohtana vuotta aiemmin. Kauppaministeriö antoi samaan aikaan luvan perustaa Kiinaan yli 14 000 yritystä, jossa on ulkomaalaista omistusta. Huhtikuun loppuun mennessä Kiinaan oli tehty suoria ulkomaisia investointeja yhteensä 520 miljardin dollarin arvosta ja maassa on ollut toimintaa lähes 500 000 ulkomaisella yrityksellä. Viranomaiset uskovat ulkomaisten investointien kasvun jatkuvan, sillä tulevista investoinneista tehtyjen sopimusten arvo oli tammi-huhtikuussa 54 % suurempi kuin vuotta aiemmin.

Kiinaan tehdyistä ulkomaisista suorista investoinneista on viime vuosina reilut 60 % mennyt täysin ulkomaalaisesti omistettuihin yrityksiin. Yhteisyrityksiin menevien investointien osuus on tippunut alle 30 prosenttiin.

Valtio laski liikkeelle 7 vuoden joukkovelkakirjalainan. Kyseessä oli järjestyksessään neljäs liikkeellelasku kuluvana vuonna. Lainamäärä nousi ennakkokaavailuja korkeammaksi lähes 37 miljardiin juaniin (3,7 miljardia euroa), ja lainan kuponkikorko määräytyi huutokaupassa 4,89 prosenttiin.

Kiinan valtion tavoitteena on laskea liikkeelle joukkovelkakirjalainoja tänä vuonna yhteensä lähes 700 miljardin juanin (70 miljardia euroa) arvosta. Viime vuonna liikkeelle laskettujen lainojen määrä kasvoi 630 miljardiin juaniin.

Kasvu kiinteistösektorilla hidastui huhtikuussa. Kiinan tilastoviranomaiset julkaisevat kiinteistösektorilta kuukausi-indeksiä, joka koostuu kahdeksasta indikaattorista. Ne kuvaavat mm. meneillään olevien rakennushankkeiden määrää sekä alan hintakehitystä. Indeksi on laskenut kuluvan vuoden ensimmäisinä kuukausina ja huhtikuussa indeksi laski alimmalle tasolle vuoden 2003 jälkeen. Suurin osa laskusta johtui valmistuneiden rakennusten ja uusien rakennushankkeiden määrien vähenemisestä.

Tammi-huhtikuussa valmistuneiden rakennushankkeiden yhteenlaskettu pinta-ala kasvoi 23 % viime vuodesta. Viime vuoden vastaava kasvuluku oli 38 %. Uusien kiinteistöhankkeiden pinta-ala kasvoi 20 % viime vuodesta, kun kasvu vuosi sitten oli 32 %. Tammi-huhtikuussa liike- ja asuinrakennusten keskihinnat olivat 2 650 juania (265 euroa) neliömetriltä. Nousu viime vuodesta oli 7 %. Shanghaissa ja sen naapurialueella Jiangsun provinssissa asuntojen hinnat kuitenkin nousivat yli 20 %.

Kiina aloitti varastojen rakentamisen strategiselle öljyreserville. Varastojen rakentaminen on ensimmäinen vaihe kolmivaiheisesta yhteensä 15 vuotta kestävästä ohjelmasta, jonka on tarkoitus kasvattaa Kiinan öljyreservi 90 päivän nettotuonnin suuruiseksi. Tällä hetkellä Kiinalla ei käytännössä ole öljyreserviä juuri lainkaan. Sekä varastojen rakentaminen että öljyn varastointi tehdään asteittain, jotta sen vaikutus maailmanmarkkinoihin olisi mahdollisimman pieni. Vastoin eräitä arvioita Kiina ei ole vielä alkanut varastoida öljyä. Ensimmäisen vaiheen varastojen odotetaan olevan valmiit 2006 - 2008, jolloin öljyreservi on 30 päivän nettotuonnin suuruinen. Öljyreservi on Kiinalle erityisen tärkeä, koska se on hyvin riippuvainen öljyn tuonnista Lähi-idästä. Kiinan öljyn tuonnin odotetaan kasvavan noin 10 % eli 100 miljoonaan tonniin tänä vuonna.

Suomen Pankki • Siirtymätalouksien tutkimuslaitos, BOFIT
PL 160 • 00101 Helsinki
Puh: (09) 183 2268 • Sähköposti: bofit@bof.fi • Web: www.bof.fi/bofit

Toimittaja Timo Harell
Uutisaineisto on toimitettu eri lähteiden perusteella.
Suomen Pankki ei takaa aineiston kattavuutta tai oikeellisuutta.

BOFIT Viikkokatsaus
23 • 3.6.2004

Venäjä

Korot ovat edelleen laskeneet hieman tämän vuoden aikana. Keskuspankin tietojen mukaan pankkien myöntämien korkeintaan vuoden pituisten ruplamääräisten yritysluottojen keskikorko on laskenut alle 12 prosenttiin. Luottojen korko on vain vajaat kaksi prosenttia korkeampi kuin kuluttajahintainflaatio ja selvästi matalampi kuin teollisuuden tuottajahintainflaatio. Vuoden tai sitä lyhyempien ruplaluottojen osuus yritysten kaikista ruplaluotoista on noin 70 %.

Pankkien maksama keskikorko kotitalouksien korkeintaan vuoden pituisille ruplatalletuksille on laskenut noin 4 prosenttiin. Näiden lyhytaikaisempien talletusten osuus kotitalouksien kaikista ruplamääräisistä pankkitalletuksista on runsaat puolet. Korkeintaan vuoden pituisten ruplaaikatalletusten keskikorko on sen sijaan yli 9 % (joskin Venäjän lainsäädännön mukaan talletusten pitäisi olla nostettavissa milloin tahansa).

Lyhytaikaisten valtion velkakirjojen keskikorko laski vuoden ensimmäisen neljänneksen aikana noin 4 prosenttiin. Useiden arvioiden mukaan korkojen pienuus johtuu suureksi osaksi pankkien runsaasta likviditeetistä.

Ruplamääräisten luottojen ja talletusten keskikorkoja, % vuodessa

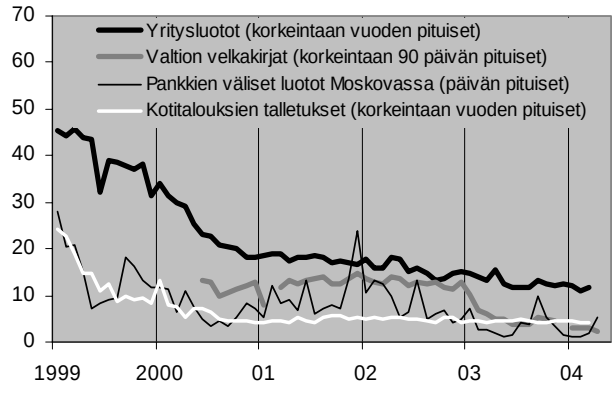

Lähde: keskuspankki

Venäjän hallitus vahvisti kaasun, sähkön ja rautatiekuljetusten hinnat vuodelle 2005. Päätöksen mukaan kaasu kallistuu ensi vuonna 20 %, sähkö 9,5 % ja rautatietavarakuljetukset 8,5 %. Vastaavat korotukset kuluvalle vuodelle olivat 20, 16 ja 12 %. Talousministeriö on arvioinut ensi vuoden inflaatioksi noin 8,5 %, joten nyt päätetyistä hintojen korotuksista sähkön ja rautatiekuljetusten reaalihinnat eivät juuri nousisi. Talousministeri German **Gref**in mukaan säänneltyjen hintojen nostamisella on tavoiteltu alle 2,5 prosenttiyksikön vaikutusta kulutushintoihin, jolloin säänneltyjen hintojen nousun osuus ensi vuoden kokonaisinflaatiosta olisi enintään 29 %. Talousministeriön mukaan vuoden 2006 hinnankorotusten yläraja voisi olla kaasulle 11 % sekä sähkölle ja rautateiden tavarakuljetuksille 7,5 %.

Jukos heiluttaa Venäjän pörssikursseja. Kriisiin joutuneen öljy-yhtiö Jukosin osakkeet ovat menettäneet huhtikuun huippuarvostaan yli 50 % kesäkuun alkuun mennessä. Tuorein pudotus käynnistyi tuomioistuimen annettua päätöksen yli 3 miljardin dollarin verorästeistä Jukosille ja Jukosin viitattua konkurssiuhkaan. Jukosin ongelmat ovat painaneet laskuun myös Venäjän keskeisen RTS-osakeindeksin, joka 1.6. oli pisteluvussa 557 eli lähes 30 % huhtikuista huippuaan alempana. Sen jälkeen RTS-indeksi elpyi jälleen tasolle 570–575. Valtaosa RTS-pörssin kaupankäynnistä on tänä vuonna keskittynyt Norilsk Nickelin, energiajätti UES:n, Lukoilin ja Jukosin arvopapereihin, joilla on suuri painoarvo RTS-indeksissä.

Hallitus hyväksyi lakiehdotuksen julkisten hankintojen kilpailuttamisesta. Venäjällä ei ole yhtenäistä lakia julkisen sektorin hankinnoista, vaan käytäntöä määrittelevät erilaiset keskenään ristiriitaiset asetukset ja määräykset federaation, alueiden ja paikallishallintojen tasolla. Hallituksen toukokuussa pääpiirteissään hyväksymä ehdotus yhtenäistäisi vallitsevaa käytäntöä ja helpottaisi yritysten pääsyä tarjouskilpailuihin. Samalla pyritään ehkäisemään julkisiin hankintoihin liittyviä väärinkäytöksiä ja korruptiota.

Lakiehdotuksessa lievennetään ulkomaisia toimijoita koskevia rajoituksia osallistua julkisen sektorin tarjouskilpailuihin. Uusi laki antaisi myös julkiselle sektorille mahdollisuuden tehdä hankintoja välittäjien kautta. Lakiehdotuksessa määritellään tarjouskilpailua edellyttävän kaupan kynnysarvo, joka tällä hetkellä olisi 60 000 ruplaa (noin 1 700 euroa). Mikäli sopimuksen arvo on kynnysarvoa suurempi, on hankinnasta järjestettävä tarjouskilpailu.

Luvanvaraisten toimialojen vähentämisehdotus hallituksen käsittelyssä. Hallituksen lainmuutosehdotus on osa vuosia meneillään ollutta hallinnon uudistamista ja jatkoa luvanvaraisten alojen vähennykselle vuonna 2002. Hallituksen selvitysten mukaan lupamenettelyn piirissä on edelleen paljon sinne kuulumattomia aloja. Lisäksi lupien myöntämisvaltuudet ovat keskittyneet liiaksi keskushallinnon tasolle, lupien ja tiedon saaminen on työlästä ja luvanhakijoiden oikeusturvassa on puutteita. Hallitus ehdottaa toimilupavaatimuksen poistamista 50 alalta vuoden 2005 alusta ja 3 alalta vuotta myöhemmin, minkä jälkeen luvanvaraisia toimialoja olisi jäljellä 70. Valtion vaikuttamiskeinoina säilyvät edelleenkin mm. turvallisuus- ym. valvonta, rekisteröinnit, sertifioinnit ja pakolliset vakuutukset.

Suomen Pankki • Siirtymätalouksien tutkimuslaitos, BOFIT
PL 160 • 00101 Helsinki
Puh: (09) 183 2268 • Sähköposti: bofit@bof.fi • Web: www.bof.fi/bofit

Toimittaja Timo Harell

Uutisaineisto on toimitettu eri lähteiden perusteella.
Suomen Pankki ei takaa aineiston kattavuutta tai oikeellisuutta.

BOFIT Viikkokatsaus
23 • 3.6.2004

Kiina

EU ja Kiina pääsivät sopuun koksikiistassa. EU ja Kiina sopivat koksikiistansa kahden viikon lisäajan jälkeen perjantaina 28.5. Kiistaan ei löydetty ratkaisua toukokuun alun huippukokouksessa (ks. BOFIT 20/04). Tehty sopimus kattaa ainoastaan vuoden 2004, mutta neuvottelut tulevien vuosien osalta ovat käynnissä ja niissä odotetaan ratkaisua jo lähiviikkoina. Sopimus takaa Euroopan unionille vähintään yhtä paljon koksia Kiinasta kuin vuonna 2003 eli 4,5 miljoonaa tonnia. Se poistaa koksin maailmanmarkkinahintaa eniten nostaneet Kiinan asettamat vientilupamaksut, jotka ovat nousseet kahdessa vuodessa 5 dollarista 200 dollariin. Koksin tonnihinnan odotetaan alenevan nykyisestä 450 dollarista 250 dollariin. Nyt tehtyä Kiinan ja EU:n välistä sopimusta tullaan todennäköisesti soveltamaan myös muihin maihin.

China Construction Bank huutokauppasi hoitamattomia lainojensa vakuuksia. Suuri valtion omistama China Construction Bank sai kaupasta 1,4 miljardia juania (140 milj. euroa), mikä oli noin 35 % vakuuksien nimellisarvosta. Vakuudet oli jaettu maantieteellisesti kolmeen osaan, joista Morgan Stanley sai haltuunsa kaksi osaa ja Deutsche Bank yhden. Ainoastaan 28 prosentissa kaupatuista vakuuksista omistusoikeus on selvä. China Construction Bank onkin sitoutunut ostamaan takaisin ne vakuudet, joiden omistusoikeutta ei pystytä ratkaisemaan kolmen vuoden kuluessa. Kansainvälinen vakuushuutokauppa oli ensimmäinen valtion liikepankin järjestämä. Kiina valmistautuu WTO:n vaatimaan pankkisektorin avaamiseen ulkomaiselle kilpailulle uudistamalla pankkejaan. Yhtenä toimenpiteenä on hoitamattomien lainojen määrän supistaminen. Ennen huutokauppaa China Construction Bankissa hoitamattomien lainojen osuus kaikista lainoista oli virallisen tiedon mukaan vajaat 9 % eli osuus oli neljän suuren valtion omistaman pankin pienin.

Kiinteisiin investointeihin myönnettyjä lainoja aletaan tarkastaa. Pankkivalvontaviranomaiset ilmoittivat 31.5. keskeyttäneensä pankkilainoituksen sellaisille investointihankkeille, joilla ei ole hallituksen lupaa. Lisäksi viranomaiset alkavat tarkastaa kiinteisiin investointeihin maaliskuun loppuun mennessä myönnettyjä lainoja. Tarkastus keskittyy yli 30 miljoonan juanin (3 milj. euroa) investointeihin. Jo tarkkailussa olevien teräs-, alumiini- ja sementtiteollisuuden lisäksi tarkastetaan valtion rakennuksille, kaupunkien nopeille junaradoille, golf-kentille sekä näyttely- ja ostoskeskuksille myönnetyt lainat. Tarkastuksen odotetaan olevan valmis kesäkuun puolessa välissä. Aikaisemmin erillinen tarkastus on tehty autolainoille. Toimenpiteet kertovat hallituksen yrityksistä hallita kiinteitä investointeja ja lainojen määrän kasvua.

Työpaikkojen määrä Kiinassa kasvaa edelleen. Kuluvan vuoden tammi-huhtikuussa uusia työpaikkoja syntyi 3,6 miljoonaa. Uudet työpaikat syntyivät lähes yksinomaan yksityisyrityksiin. Hallituksen tavoite on luoda 9 miljoonaa uutta työpaikkaa tänä vuonna ja yhteensä 40 miljoonaa uutta työpaikkaa kuluvalla viisivuotiskaudella 2001–2005. Hallitus pyrkii lisäämään työpaikkoja varsinkin palvelusektorilla sekä pienissä ja keskisuurissa yrityksissä.

Työssä käyvien määrä nousi viime vuonna 744 miljoonaan eli työpaikat lisääntyivät lähes 7 miljoonalla. Noin puolet kaikista työpaikoista oli maataloudessa. Teollisuuden osuus työpaikoista oli 22 % ja palvelusektorin osuus oli 29 %.

Sähkön kulutus lisääntyy voimakkaasti. Kiinassa tuotettiin sähköä tammi-huhtikuussa 647 terawattituntia eli 16 % enemmän kuin vuotta aiemmin. Koko vuoden 2004 sähkön kulutuksen arvioidaan nousevan 11 % edellisvuodesta eli lähes 2 100 terawattituntiin.

Sähkön tuotanto ei ole viime vuosina pysynyt nopeasti kasvaneen kulutuksen tahdissa, ja sähkökatkoksia esiintyy useimmissa Kiinan maakunnissa. Tänä kesänä katkosten pelätään edelleen yleistyvän. Kiina pyrkiikin lisäämään sähkön tuotantoaan nopeasti. Ensi vuonna sähköpulan odotetaan uusien voimaloiden ansiosta vähenevän ja vuonna 2006 tuotantokapasiteetin pitäisi kattaa koko kysyntä. Tänä vuonna tuotantokapasiteetti kasvaa noin 10 %. Kiinassa on parhaillaan rakenteilla kaksi ydinvoimalaa ja käynnissä on tarjouskilpailu seuraavien neljän voimalan rakentamiseksi lähivuosina. Nykyisin alle 2 % sähköstä tuotetaan ydinvoimalla. Vuoteen 2020 mennessä Kiinan tavoitteena on lisätä ydinvoimaloiden tuotantokapasiteetti 8 gigawatista 40 gigawattiin. Tämä edellyttää kahden uuden voimalan rakentamista joka vuosi. Tällä hetkellä noin 80 % sähköstä tuotetaan fossiilisilla polttoaineilla, lähinnä hiilellä. Vesivoiman osuutta kasvattavat suuret meneillään olevat vesivoimalahankkeet.

Kiinassa sähkön keskimääräinen kilowattihinta on vajaat 0,5 juania (0,05 euroa). Hinta on säännöstelty ja se vaihtelee huomattavasti kuluttajan ja vuorokaudenajan mukaan. Kuluvana vuonna sähkön hinta on pidetty lähes ennallaan, vaikka kivihiilen ja öljyn hinnat ovat nousseet nopeasti. Tämä on ajanut monet paikalliset voimalat ahdinkoon. Vuoteen 2002 asti Kiinan sähkömarkkinoita hallitsi State Power Corporation -yhtiö. Sittemmin yhtiö jaettiin useisiin erillisiin yksiköihin, joiden toimintaa erikseen perustettu viranomainen valvoo. Markkinamekanismin lisäämiseksi Kiinan sähkömarkkinoilla viranomaiset ilmoittivat toukokuussa, että suurimmat sähkönkuluttajat voivat tästä lähin ostaa sähkönsä suoraan tuottajilta. Uudistus vähentää siirtoverkkoyhtiöiden hallintaa markkinoilla.

Suomen Pankki • Siirtymätalouksien tutkimuslaitos, BOFIT
PL 160 • 00101 Helsinki
Puh: (09) 183 2268 • Sähköposti: bofit@bof.fi • Web: www.bof.fi/bofit

Toimittaja Timo Harell
Uutisaineisto on toimitettu eri lähteiden perusteella.
Suomen Pankki ei takaa aineiston kattavuutta tai oikeellisuutta.

BOFIT Viikkokatsaus
24 • 10.6.2004

Venäjä

Inflaatio hidastui. Kuluttajahinnat olivat toukokuussa 10,1 % korkeammalla kuin vuotta aiemmin. Huhtikuussa nousu oli 10,2 % ja maaliskuussa 10,3 %. Palvelut kallistuivat vuoden aikana 17,8 %, elintarvikkeet 8,9 % ja muut tavarat 7,8 %. Palveluista asuminen ja terveydenhuolto kallistuivat molemmat yli 20 % vuotta aiemmasta. Elintarvikkeista eniten kallistuivat leipä ja viljatuotteet 38 % sekä liha ja maito 14 %. Bensiinin hinta nousi huhtikuusta 4,6 % ja vuoden 2003 toukokuusta 15,6 %.

Kuluttajahinnat, % -muutos edellisestä kuukaudesta

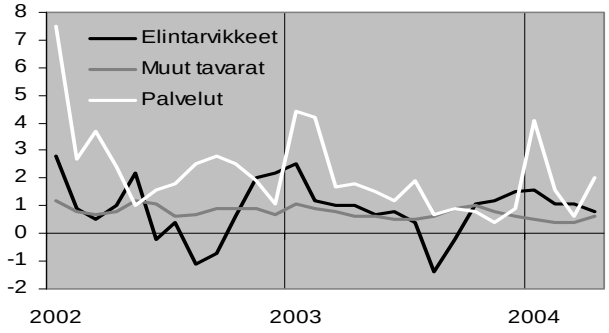

Lähde: tilastolaitos

Öljyn vienti ja autojen tuonti lisääntyivät merkittävästi ensimmäisellä neljänneksellä. Tavaravientitulojen kasvu vuoden ensimmäisellä neljänneksellä (20 prosentilla vuotta aiemmasta dollareina mitattuna) johtui suureksi osaksi viennin määrän kasvusta noin 10 prosentilla. Raakaöljyn vientitoimitusten kasvu jatkui yli 15 prosentin tahtiin. Öljytuotteiden vienti lisääntyi 6 % mutta maakaasun vienti vain prosentilla. Vientihintojen nousu (jota tosin tapahtui vain dollareina mitattuna) johtui keskeisten vientimetallien hinnoista, jotka ovat nousseet todella paljon viimeksi kuluneen vuoden mittaan. Maakaasun dollarihinta oli ensimmäisellä neljänneksellä 10 % korkeampi ja öljyn hinta samalla tasolla kuin vuotta aiemmin.

Tavaratuonnin kasvu ensimmäisellä neljänneksellä (dollareina mitattuna vähän yli 20 % vuotta aiemmasta) keskittyi koneiden, laitteiden ja kuljetusvälineiden muodostamaan ryhmään, jonka tuonti kasvoi dollariarvoltaan 46 %. Suureksi osaksi tämä kuitenkin johtui tuotujen henkilöautojen määrän kolminkertaistumisesta. Venäjän tullin rekisteröimästä koko tavaratuonnista koneiden ja laitteiden osuus, pl. henkilöautot, oli noin 35 % ja henkilöautojen osuus noin 6 %. Elintarvikkeiden ja niiden raaka-aineiden osuus supistui alle 20 prosenttiin, koska lihan tuonti väheni puolella Venäjän tuontikiintiöinnin myötä. Kemian teollisuuden tuotteiden osuus tuonnista oli 16–17 %.

Ulkomaiset suorat sijoitukset kasvoivat. Tilastolaitoksen mukaan vuoden 2004 ensimmäisellä neljänneksellä ulkomaisia sijoituksia virtasi yrityssektorille (pl. pankit) 6 miljardin dollarin arvosta, mikä on 1,5 % vähemmän kuin vuotta aiemmin vastaavana ajanjaksona. Sijoitusten määrän lievä väheneminen johtui ulkomaisista luotoista, joita otettiin 12 % vähemmän kuin vuotta aiemmin. Niiden osuus kaikista ulkomaisista sijoituksista oli 75 %. Suorat sijoitukset sitä vastoin olivat vahvassa kasvussa. Venäjälle tehtiin suoria sijoituksia yhteensä 1,5 miljardia dollaria, mikä oli 43 % enemmän kuin vuotta aiemmin. Suorat sijoitukset muodostivat 24 % kaikista ulkomaisista sijoituksista. Kaikista sijoituksista 47 % suuntautui teollisuuteen ja 31 % kaupan alalle. Suorista sijoituksista teollisuus sai 70 %, josta valtaosa suuntautui öljyteollisuuteen. Portfoliosijoitusten osuus kaikista ulkomaisista sijoituksista oli vain 1,4 % eli 89 miljoona dollaria. Ulkomaisten sijoitusten kanta oli maaliskuun lopussa 57 miljardia dollaria, joista suoria sijoituksia 25 miljardia. Suoria sijoituksia Venäjälle oli tullut eniten Hollannista, Kyproksesta, Yhdysvalloista ja Saksasta.

Lihantuonti EU:sta Venäjälle jälleen käyntiin. Venäjä ja EU pääsivät alkuviikolla yhteisymmärrykseen Venäjän EU-maille asettaman lihantuontikiellon purkamisesta. Venäjä asetti kiellon kesäkuun alussa, kun osapuolten väliset neuvottelut Venäjän vaatimuksesta saada yksi yhtenäinen eläinlääkärintodistus koko EU-alueelle eivät olleet johtaneet tulokseen. Yhteisymmärryksen mukaan asiasta päätetään syyskuun loppuun mennessä. EU:n edustajan mukaan yhtenäisen todistuksen käyttöönotto edellyttäisi lainmuutoksia EU:ssa. Tällä hetkellä kaikilla EU-mailla on omat lääkärintodistuksensa, jotka kuitenkin vastaavat unionin sisäisiä terveysvaatimuksia. Kaikki WTO-maat ovat hyväksyneet EU:n menettelyn.

EU vie Venäjälle lihaa noin 1,3 miljardin euron arvosta vuosittain. Venäjä päätti vuoden 2004 alusta jatkaa huhtikuussa 2003 asetettuja lihan tuontikiintiöitä kotimaisen tuotannon lisäämiseksi. EU-maille on varattu naudanlihan tuontikiintiöistä 80 %, porsaanlihan kiintiöistä noin puolet ja siipikarjanlihan kiintiöistä 20 %.

Gazprom allekirjoitti maakaasusopimuksen Valko-Venäjän kanssa. Gazpromin ja valkovenäläisen Beltransgazin välillä kuukausia hierottu sopimus on voimassa kuluvan vuoden loppuun ja koskee 10,2 miljardin kuutiometrin maakaasutoimituksia Valko-Venäjälle sekä kauttakuljetuksia Valko-Venäjän läpi muualle Eurooppaan. Maakaasun hinta Valko-Venäjälle nousee noin 31 dollarista lähes 47 dollariin 1 000 kuutiometriltä. Valko-Venäjä on maksanut 47 dollarin hintaa jo koko alkuvuoden, kun sille on toimitettu kaasua kuukausittaisilla väliaikaissopimuksilla. Kauttakulkumaksua Gazprom maksaa jatkossa Valko-Venäjälle jokaiselta 100 kilometrin kuljetusmatkalta 0,75 dollaria/1 000 m^3.

Suomen Pankki • Siirtymätalouksien tutkimuslaitos, BOFIT
PL 160 • 00101 Helsinki
Puh: (09) 183 2268 • Sähköposti: bofit@bof.fi • Web: www.bof.fi/bofit

Toimittaja Timo Harell
Uutisaineisto on toimitettu eri lähteiden perusteella.
Suomen Pankki ei takaa aineiston kattavuutta tai oikeellisuutta.

BOFIT Viikkokatsaus
24 • 10.6.2004

Kiina

Merkkejä Kiinan teollisuustuotannon kasvun hidastumisesta. Kiinan teollisuustuotanto kasvoi toukokuussa 17,5 % vuotta aiemmasta. Kasvuvauhti hidastui hieman huhtikuusta, jolloin kasvua oli 19 %. Tammi-toukokuussa teollisuustuotanto oli 18 % suurempi kuin vuotta aiemmin. Kasvu hidastui toukokuussa monilla tärkeillä teollisuudenaloilla. Esimerkiksi teräksen tuotannon kasvu hidastui toukokuussa 13 prosenttiin vuotta aiemmasta (kasvuvauhti huhtikuussa 21 %), henkilöautojen tuotannon kasvu 31 prosenttiin (43 %) ja hiilen tuotannon kasvu 15 prosenttiin (19 %). Lisäksi tietokoneiden tuotanto lisääntyi toukokuussa vain 21 % (42 % huhtikuussa) ja matkapuhelimien tuotanto 53 % (66 %). Sen sijaan kasvu kiihtyi hieman mm. sähköntuotannossa ja sementtisektorilla, jotka molemmat kasvoivat 17 % vuotta aiemmasta.

Autoteollisuuden 10 vuotta vanhoja sääntöjä uusittiin. Sääntömuutosten tarkoituksena on vahvistaa kotimaisen teollisuuden kilpailukykyä poistamalla markkinoilta pienet ja tehottomat yritykset, tai sulauttamalla niistä suurempia yrityksiä, jotta kotimainen teollisuus olisi valmiina tulevaan WTO:n edellyttämään markkinoiden avaamiseen. Lisäksi uusilla säännöillä yritetään estää liikainvestointeja nopeasti kasvavaan (ks. BOFIT 6/04) autoteollisuuteen. Uusilta autoteollisuusyrityksiltä vaaditaan 2 miljardin juanin (200 milj. euroa) minimi-investointi, josta 40 % pitää suorittaa heti perustusvaiheessa, ja lisäksi 500 miljoonan juanin investoinnit tutkimukseen ja kehitykseen. Konkurssikypsien autoteollisuusyritysten toimiluvat kumotaan, jottei niitä myytäisi markkinoille haluaville muiden sektoreiden yrityksille.

Tällä hetkellä autojen kysynnän kasvu ei ole Kiinassa aivan yhtä nopeaa kuin alkuvuonna, koska pankkivalvontaviranomaiset yrittävät hillitä markkinoita kiristämällä autolainojen myöntämistä. Tammi-huhtikuussa autojen myynti kasvoi 28 % viime vuodesta, kun toukokuun kasvu oli 20 %. Toinen syy kysynnän kasvun hidastumiseen on se, että monet siirtävät auton oston ensi vuoteen. Tällöin autojen hintojen odotetaan laskevan merkittävästi Kiinan poistaessa tuontilupamaksut ja laskiessa tullimaksuja WTO-sitoumusten mukaisesti. Autoteollisuus on yksi hallituksen määrittelemistä Kiinan talouden tukipylväistä ja tarkoituksena on kehittää joistakin kiinalaisista autotehtaista suuria kansainvälisiä autonvalmistajia.

Kesäkauden vehnäsato tukee viljantuotannon lisäämispyrkimystä. Kiinan maatalousministeriö arvioi, että kesäkauden vehnäsadosta tulee 3 % eli 2,5 miljoonaa tonnia suurempi kuin vuosi sitten. Sadosta on korjattu tähän mennessä yli puolet. Tuotannon lisäys johtuu ministeriön mukaan mm. suosiollisista sääolosuhteista ja onnistuneista julkisen vallan tukiohjelmista. Vehnä on selvästi tärkein kesäkaudella korjattavista viljatuotteista. Kesäkaudella tuotetaan koko vuoden viljasadosta vajaa neljännes.

Maatalousministeriön tavoitteena on kasvattaa viljasato kuluvana vuonna 455 miljoonaan tonniin eli 20 miljoonaa tonnia suuremmaksi kuin vuonna 2003. Viime vuonna Kiinan viljan kulutus oli 55 miljoonaa tonnia tuotantoa suurempi. Erotus katettiin kasvattamalla tuontia ja kuluttamalla varastoja. Viljelyalan supistumisen seurauksena Kiinan viljan tuotanto on vähentynyt huippuvuodesta 1998, jolloin viljaa tuotettiin 512 miljoonaa tonnia. Viljelyalan pieneneminen on ollut osittain seurausta viljan hinnan laskusta. Viime vuoden syksyllä viljan hinta lähti heikon sadon vuoksi kuitenkin nopeaan nousuun. Huhtikuussa viljan hinta oli 34 % korkeampi kuin vuotta aiemmin. Hallituksen toukokuussa hyväksymien uusien sääntöjen tavoitteena on määrittää viljan hinta aiempaa enemmän markkinaperusteisesti.

Ulkomaisten yritysten ja pankkien valuuttamääräyksiä kiristetään. Uusien sääntöjen on tarkoitus vähentää juanin revalvaatio-odotusten aiheuttamaa valuuttavirtaa Kiinaan (ks. BOFIT 19/04). Suurin osa valuuttavirrasta on kohdistunut pääomatileille. Ulkomaiset yritykset ja pankit tekevät merkittävän osan valuutanvaihtotransaktioista.

Ulkomaanvaluuttavirasto (SAFE) aikoo rajoittaa entisestään ulkomaalaisten yritysten pääomatilien valuuttatapahtumia heinäkuusta alkaen. Tällä hetkellä alle miljoonan dollarin yksittäistä tai päivittäistä tapahtumaa ei ole tarvinnut välittömästi ilmoittaa SAFElle, mutta heinäkuusta alkaen raja on 200 000 dollaria. Vaihdettua valuuttaa ei myöskään talleteta takaisin yrityksen omalle tilille vaan siirretään suoraan toisena osapuolena olevan yrityksen tilille. Lisäksi uudet säännöt estävät ulkomaisia yrityksiä vaihtamasta valuuttaa juanmääräisten lainojen maksuun.

Samalla ulkomaisten pankkien ulkomaisen luotonoton valvontaa tiukennettiin kansallisen kehitys- ja uudistuskomission (NDRC), pankkitarkastusviranomaisten ja SAFEn laatimilla uusilla säännöillä. Niiden perusteella ulkomaisten pankkien pitää antaa joka helmikuu ulkomaisen luotonoton alustavat suunnitelmat kyseiselle vuodella ja saada niihin hyväksyntä NDRC:ltä ja SAFElta. Ulkomaisten pankkien lyhyen ajan ulkomaisen luotonoton tase ei saa ylittää SAFEn asettamaa kiintiötä. Säännöt kieltävät myös ulkomaisia pankkeja vaihtamasta ulkomaisia luottoja juaneiksi. Aikaisemmin ulkomaisilla pankeilla ei ole ollut ulkomaisen luotonoton kiintiötä ja ne pystyivät vaihtamaan luotot paikalliseksi valuutaksi SAFEn suostumuksella.

Suomen Pankki • Siirtymätalouksien tutkimuslaitos, BOFIT
PL 160 • 00101 Helsinki
Puh: (09) 183 2268 • Sähköposti: bofit@bof.fi • Web: www.bof.fi/bofit

Toimittaja Timo Harell

Uutisaineisto on toimitettu eri lähteiden perusteella.
Suomen Pankki ei takaa aineiston kattavuutta tai oikeellisuutta.

BOFIT Viikkokatsaus
25 • 17.6.2004

Venäjä

Venäjän keskuspankki kevensi rahamarkkinoita pankkihuhujen keskellä. Venäjän suppeilla interbank-markkinoilla korot nousivat toukokuun lopulla useiden luotonantajapankkien supistettua tai suljettua luottolimiittejään. Limiittejä pienennettiin sen jälkeen, kun keskuspankki oli peruuttanut useiden rikkeiden vuoksi toimiluvan Sodbusinessbankilta, jota epäillään mm. rahanpesusta.

Tapahtumat saivat aikaan huhuja muista mahdollisista pankkilupien peruutuksista ja pankkitalletusten vähenemisestä. Useat markkina-arviot ovat kuitenkin sulkeneet pois sen mahdollisuuden, että isommille pankeille tulisi vastaavia pulmia. Venäjän 1 330 toimivasta pankista 1 130 pienimmän pankin osuus kotitalouksien talletuksista on vain 8 %. Rahanpesun vastaisesta toiminnasta vastaavan laitoksen johtaja Viktor **Zubkov** totesi, ettei mitään pankkien mustaa listaa ole, joskin eräiden pankkien osalta on huomautettavaa. Tapaamisessaan keskuspankin pääjohtajan Sergei **Ignatjev**in kanssa viikko sitten presidentti **Putin** toivoi keskuspankin etenevän pankkitarkastuksissaan täsmällisesti mutta ilman pankkijärjestelmän äkillistä suurpuhdistusta.

Keskuspankki ilmoitti viime viikolla olevansa tarvittaessa valmis lisäämään rahamarkkinoiden likviditeettiä. Keskuspankki laski tällä viikolla yritysten talletuksia ja kotitalouksien valuuttatalletuksia koskevaa pankkien varantovaatimusta 9 prosentista 7 prosenttiin eli samaksi kuin kotitalouksien ruplatalletuksia koskeva vaatimus (edellinen ensiksi mainittuja talletuksia koskeva alennus 10 prosentista tehtiin 1.4.). Rupla- ja valuuttatalletuksia koskeva vaatimus on nyt sama ensi kertaa kesäkuun 1999 jälkeen. Samalla keskuspankki laski varsin löyhästi rahamarkkinoiden korkoja ohjailevan jälleenrahoituskorkonsa ja yli yön -korkonsa 13 prosenttiin, ja laajensi niiden velkakirjojen joukkoa, joita voidaan käyttää keskuspankin rahamarkkinaoperaatioissa.

Lyhyt interbank-korko ja keskuspankin viitekorko, % vuodessa

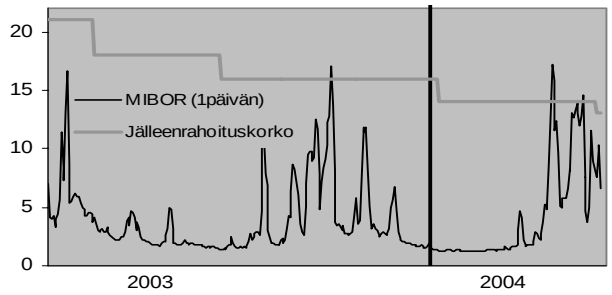

Lähde: keskuspankki

Eläkeuudistus etenee hitaasti. Vuoden 2004 alusta työntekijöillä on ollut oikeus antaa eläkemaksunsa ns. säästöosa yksityisten sijoitusyhtiöiden sijoitettavaksi. Arvioiden mukaan 700–800 000 eli alle 2 % niistä 38 miljoonasta venäläisestä, joiden tulevat eläkkeet maksetaan uuden järjestelmän mukaisesti, on luottanut yksityisiin rahastoihin. Määrä on pettymys niille yli 50 yksityiselle rahastolle, jotka hyväksyttiin harjoittamaan säästöosan sijoitustoimintaa. Valtaosa rahastoista on pystynyt houkuttelemaan liian vähän asiakkaita saadakseen sijoitustoiminnan kannattavaksi. Yli 60 % yksityisille rahastoille menneistä eläkesäästöistä on keskittynyt viiteen rahaston, jotka ovat onnistuneet saamaan asiakkaikseen useiden yritysten koko henkilökunnan. Taustalla näissä saattaa olla myös omistuskytköksiä rahaston ja asiakasyrityksen kesken.

Yksityiset rahastot arvioivat tilanteen johtuvan sekä venäläisten ylivarovaisuudesta että valtiovallan jatkuvasti muuttuvista säädöksistä. Venäjän hallitus päätti vastikään sosiaaliveron alennuksista, joiden budjettivaikutuksia kompensoimaan on ehdotettu tietyn väestönosan sulkemista pois eläkejärjestelmästä säästöosan osalta. Mikäli duuma hyväksyy ehdotuksen, sillä on merkittävä vaikutus yksityisten rahastojen toimintaan. Arviolta kolmannes säästöosaa sijoittavien rahastojen asiakkaista kuuluu mahdollisesti järjestelmästä poissuljettavaan ryhmään. Tätäkin suurempi osa ko. rahastojen sijoittamista varoista on peräisin samalta ryhmältä. Voimassaolevien säädösten mukaan yksityiset rahastot eivät voi yksipuolisesti luopua sijoittamasta jo saamiaan eläkesäästöjä, vaan niiden tulee jatkaa sijoitustoimintaa – yritykselle tappiollisenakin – vähintään viisi vuotta. Ainoastaan rahaston asiakas voi katkaista asiakassuhteen ja konkurssitapauksissa säästöosan sijoittaminen siirtyy valtion omistamalle Vneshekonombankille.

BKT kasvoi vuoden ensimmäisellä neljänneksellä 7,4 % vuotta aiemmasta. Tilastolaitoksen tiedoissa ei ole otettu huomioon karkauspäivän vaikutusta työpäivien määrään. Talousministeriö ennusti aikaisemmin vuoden ensimmäiselle neljännekselle 8 prosentin kasvua.

Tilastolaitoksen tietojen mukaan vuonna 2003 BKT:sta tuotettiin teollisuudessa yli neljännes, kauppasektorilla yli viidennes ja yksityisellä palvelusektorilla yli 15 %. Julkisten palvelujen osuus oli noin 10 % sekä kuljetus- ja viestiliikennesektorin osuus vajaat 10 %.

Hallitus käsitteli vuoden 2005 budjettia. Budjettiluonnoksen mukaan vuoden 2005 budjettitulot ovat 3 103 miljardia ruplaa (n. 17 % ennakoidusta BKT:sta) ja menot 2 916 miljardia ruplaa. Tällöin budjetin ylijäämä on 1,0 % BKT:sta. Luonnoksen mukaan ylijäämä käytetään vakautusrahaston kasvattamiseen ja velan lyhennyksiin. Talousministeriön ennusteissa BKT kasvaa ensi vuonna 5,9 %. Budjetti perustuu oletukseen, että Urals-öljyn keskihinta vuonna 2005 on 26 dollaria tynnyriltä ja että ruplan keskikurssi heikkenee hieman nykyisestä, 30,2 ruplaan dollarilta.

Suomen Pankki • Siirtymätalouksien tutkimuslaitos, BOFIT
PL 160 • 00101 Helsinki
Puh: (09) 183 2268 • Sähköposti: bofit@bof.fi • Web: www.bof.fi/bofit

Toimittaja Timo Harell
Uutisaineisto on toimitettu eri lähteiden perusteella.
Suomen Pankki ei takaa aineiston kattavuutta tai oikeellisuutta.

BOFIT Viikkokatsaus
25 • 17.6.2004

Kiina

Kiinan kuluttaja- ja tuottajahinnat toukokuussa. Toukokuun *kuluttajahinnat* olivat 4,4 % korkeampia kuin vuotta aiemmin. Eniten nousivat elintarvikkeiden, varsinkin viljan, sekä polttoaineiden ja autonosien hinnat. Toukokuun nopean vuosi-inflaation taustalla ovat osittain vuoden takaiset sars-epidemiasta johtuneet matalat vertailuarvot. Vaikka vuosi-inflaatio oli toukokuussa selvästi nopeampaa kuin huhtikuussa, jolloin hinnat olivat 3,8 % korkeammalla kuin vuotta aiemmin, huhtikuusta toukokuuhun kuluttajahinnat laskivat 0,1 %. Esimerkiksi viljan ja autojen hinnat laskivat hieman.

Tuottajahintojen vuosittainen nousu kiihtyi toukokuussa 5,7 prosenttiin (5,0 % huhtikuussa). Tilastokeskuksen tiedoista poiketen keskuspankki raportoi tuottajahintojen olleen toukokuussa 9,4 % korkeampia kuin vuotta aiemmin (9,3 % huhtikuussa). Keskuspankin mukaan myös tuottajahinnat laskivat huhtikuusta toukokuuhun 0,3 %. Esimerkiksi teräksen hinta oli toukokuussa 22 % korkeampi kuin vuotta aiemmin mutta 8 % matalampi kuin huhtikuussa. Samoin rakennusmateriaalit olivat toukokuussa 5 % kalliimpia kuin vuotta aiemmin mutta 0,7 % halvempia kuin huhtikuussa.

Investointien ja luottojen kasvu hidastui toukokuussa. Kiinteät investoinnit kasvoivat toukokuussa 18 % viime vuodesta, mikä on 16 prosenttiyksikköä vähemmän kuin huhtikuussa. Toukokuussa aloitettujen kiinteiden investointihankkeiden määrä pieneni toukokuussa 16 % vuotta aiemmasta. Viiden ensimmäisen kuukauden kiinteiden investointien kokonaistaso oli kuitenkin korkea. Tammi-toukokuussa kiinteät investoinnit kasvoivat 35 % vuotta aiemmasta, kun vastaava kasvu viime vuonna oli 27 %. Metalliteollisuuden kiinteiden investointien kasvu hidastui, mutta investoinnit kasvoivat vieläkin yli 60 % vuotta aiemmasta. Terästeollisuuden investoinnit kasvoivat 77 %, sementtiteollisuuden 55 % ja alumiiniteollisuuden 38 %, vaikka niidenkin kasvu hidastui viime vuodesta huomattavasti.

Toukokuussa myönnettyjen uusien juan-määräisten luottojen määrä väheni 55 % vuotta aiemmasta. Uusien lyhytaikaisten luottojen määrä supistui 70 %, ja eniten vähenivät rakennussektorille myönnetyt luotot. Uusien keskipitkien ja pitkien lainojen määrät vähenivät 17 %. Tammi-toukokuussa uusia lainoja myönnettiin yhteensä 1 150 miljardia juania (115 mrd. euroa), mikä on noin 44 % Kiinan keskuspankin vuositavoitteesta.

Kiinteiden investointien ja luottojen kasvun hidastuminen saattaa merkitä talouskasvun hidastumista. Viranomaiset aikovat kuitenkin jatkaa taloutta kiristäviä toimenpiteitä.

Kiinteät investoinnit ja uudet juan-määräiset luotot, % -muutos vuotta aiemmasta

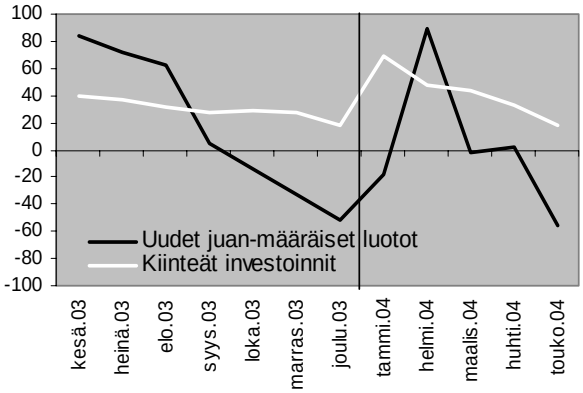

Lähteet: NBS, PBoC

Vähittäismyynti kasvoi toukokuussa nopeasti. Kiinan vähittäismyynti kasvoi toukokuussa 18 % vuotta aiemmasta ja oli 420 miljardia juania (42 mrd. euroa). Korkea kasvuprosentti johtui pääasiassa sars-epidemian aiheuttamasta viime vuoden heikosta vertailuarvosta. Kun lisäksi otetaan huomioon hintojen nousu, on kasvu Kiinan tilastoviranomaisten mukaan ollut vakaata tämän vuoden viiden ensimmäisen kuukauden aikana. Tammi-toukokuussa vähittäismyynti kasvoi 13 % vuotta aiemmasta ja oli 2 100 miljardia juania. Toukokuussa vähittäismyynti kasvoi erityisen nopeasti ravintola-alalla, tietoliikennetarvikkeissa ja öljytuotteissa.

Kauppatase oli ylijäämäinen toukokuussa. Kauppataseen ylijäämä oli 2,1 miljardia dollaria toukokuussa, joka oli ensimmäinen ylijäämäinen kuukausi tänä vuonna. Ylijäämä johtui lähinnä hallituksen toimista rautamalmin ja teräksen tuonnin hidastamiseksi, mikä aiheutti tuonnin kasvun hidastumisen toukokuussa 35 prosenttiin huhtikuun 43 prosentista. Vienti kasvoi vuotta aiemmasta 33 %, ja kasvunopeus oli lähes sama kuin huhtikuussa. Viiden ensimmäisen kuukauden aikana vienti kasvoi 33 % viime vuodesta ja tuonti 41 %. Kauppavaje oli toukokuun jälkeen 8,7 miljardia dollaria.

Infrastruktuurimenojen väheneminen aiheutti julkisen talouden ylijäämän. Tammi-toukokuussa Kiinan julkisen talouden ylijäämä oli ennätykselliset 365 miljardia juania (37 mrd. euroa), mikä on 112 % enemmän kuin vuotta aiemmin. Julkisen talouden tulot kasvoivat 32 % mutta menot ainoastaan 14 % vuotta aiemmasta. Kulujen hitaampi kasvu johtui infrastruktuurihankkeiden määrän pienenemisestä. Niihin käytetyt menot vähenivät toukokuussa 15 % vuotta aiemmasta.

Suomen Pankki • Siirtymätalouksien tutkimuslaitos, BOFIT
PL 160 • 00101 Helsinki
Puh: (09) 183 2268 • Sähköposti: bofit@bof.fi • Web: www.bof.fi/bofit

Toimittaja Timo Harell
Uutisaineisto on toimitettu eri lähteiden perusteella.
Suomen Pankki ei takaa aineiston kattavuutta tai oikeellisuutta.

BOFIT Viikkokatsaus
26 • 23.6.2004

Venäjä

Venäjän talous jatkaa nopeaa kasvuaan. Valtion tilastolaitoksen mukaan työpäivien määrällä korjattu teollisuustuotanto oli toukokuussa 7,2 % ja tammi-toukokuussa 6,5 % suurempi kuin edellisvuoden vastaavilla ajanjaksoilla. Viiden perustuotannonalan tuotantovolyymin kasvu oli tammi-toukokuussa 7,7 %. Tammi-toukokuussa tärkeimmistä tuotannonaloista nopeimmin kasvoivat koneenrakennus (14 %), rakentaminen (14 %) sekä kemian ja petrokemian teollisuus (10 %). Vähittäiskaupan myynti ja investoinnit kasvoivat kummatkin toukokuussa 12 % edellisestä vuodesta.

Raakaöljyn tuotannon tammi-toukokuun 10 prosentin kasvu edellisen vuoden vastaavasta ajankohdasta on osaltaan vauhdittanut myös rautatiekaluston tuotantoa 50 prosentilla. Sen sijaan öljyjalosteiden tuotanto on pysynyt vuoden 2003 tammi-toukokuun tasolla.

Venäläiset protestoivat suunniteltuja sosiaalijärjestelmän muutoksia. Lehtitietojen mukaan valtaosa venäläisistä ei hyväksy hallituksen suunnitelmia korvata nykyisiä sosiaalietuuksia rahaetuuksilla. Maan ammattiliitot ovat järjestäneet uudistusta vastustavia mielenosoituksia kaikilla Venäjän 11 aikavyöhykkeellä, ja Venäjän kommunistinen puolue on ilmoittanut pyrkivänsä kansanäänestyksen järjestämiseen asiasta. Vastustajien mukaan esillä olleet korvaussummat eivät riitä kattamaan menetettäviä etuuksia. Ammattiliittojen edustajat vaativat myös palkkarästien maksua ja minimipalkan korottamista nykyisestä 600 ruplasta (17 euroa) 2500 ruplaan (71 euroa).

Hallituksen suunnitelmat koskevat mm. eläkeläisten, sotaveteraanien ja vammaisten nauttimia tuettuja terveydenhoitopalveja, lääkkeitä ja ilmaisia matkoja julkisessa liikenteessä. Hallituksen mukaan nykyinen järjestelmä on vanhentunut ja korruptoitunut. Lisäksi hallitus kaipaa muutoksia federaatio- ja aluebudjettien keskinäiseen vastuunjakoon sosiaalietuuksien rahoittamisessa.

Venäjän uusi valuuttalaki tuli voimaan kesäkuun 18. päivänä. Lain mukaan ulkomaiset pääomanliikkeet vapautuivat periaatteessa hyvin laajasti. Muutos ei ole aiheuttanut voimakkaita markkinavaikutuksia, koska käytännössä jo tähänkin saakka pääomanliikkeiden rajoitukset ovat sitoneet rahoitustoimia suhteellisen vähän.

Valuuttalain mukaan joitakin rajoituksia säilyy, mm. venäläisten ulkomaille antamissa toimitusluotoissa. Valuuttatulojen yleinen kotiuttamisvelvollisuus venäläisiin pankkeihin säilyy edelleen. Ulkomaisten tilien avaaminen tulee osin mahdolliseksi vasta vuoden kuluttua. Setelistön vienti sallitaan 10 000 dollarin ylärajaan asti. Näistä alle 3000 dollarin summat voidaan viedä ilman tulliselvitystä.

Tärkeänä piirteenä uudessa laissa on mahdollisuus asettaa pääomanliikkeille korottomia talletusvelvoitteita. Näin pääomanliikkeille voidaan asettaa lisäkustannuksia (eräänlainen ns. Tobinin vero). Talletusvelvoitteiden käyttömahdollisuus poistuu lain mukaan kuitenkin jo vuoden 2006 lopussa.

Venäjän keskuspankin varapääjohtaja Aleksei **Uljukajev**in lausuntojen mukaan viranomaiset valmistelevatkin talletusvelvoitteita sekä pääoman tuonnille – joka on tällä hetkellä Venäjän ensisijainen valuuttapoliittinen ongelma – että osin myös pääoman viennille. Velvoitteet tulisivat voimaan mahdollisesti elokuussa. Aluksi velvoitteet eivät ilmeisesti nouse lähellekään valuuttalain sallimia korkeimpia tasoja, lukuun ottamatta Venäjän valtion velkapapereihin ulkomailta tulevia sijoituksia.

Pääoman tuonnin osalta velvoitteen yläraja on 20 prosentin talletus enintään yhden vuoden ajaksi ja pääoman viennin osalta 100 prosentin talletus enintään kahden kuukauden ajaksi. Keskuspankki saattaa aluksi toteuttaa vielä teknisesti valmisteluvaiheessa olevan järjestelmän lievänä, jotta se saadaan toimivaksi mahdollisten vakavien häiriöiden vaatimia korkeampia velvoitteita varten.

Jukos heilautti jälleen Venäjän pörssikursseja. Presidentti Vladimir **Putin**in 17.6. todettua, ettei Jukosin tapaisten yritysten vararikko ole valtion intressien mukaista, yhtiön osakekurssi lähti yllättävään nousuun vetäen Venäjän keskeistä RTS-indeksiä nousuun. Vero-oikeudenkäyntiä käyvän Jukosin osakekurssi on reilussa viikossa vahvistunut 43 prosentilla. Yhtiötä odottaa 3,4 miljardin dollarin verorästi ja markkinoilla spekuloitiin jo yhtiön konkurssista.

RTS-indeksi kävi 16.6. vuoden alimassa arvossaan pisteluvussa 533 eli lähes 32 % huhtikuista huippua alempana. Valtaosa RTS-pörssin kaupankäynnistä on tänä vuonna keskittynyt Norilsk Nickelin, RAO UES:n, Lukoilin ja Jukosin arvopapereihin, joilla on suuri painoarvo RTS-indeksissä.

Jukosin osakkeen ja RTS-osakeindeksin kehitys

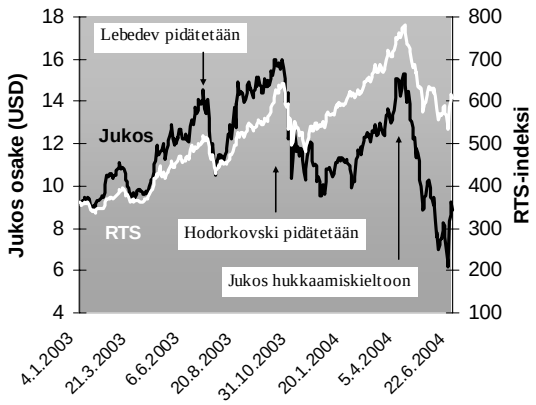

Lähde: RTS

Suomen Pankki • Siirtymätalouksien tutkimuslaitos, BOFIT
PL 160 • 00101 Helsinki
Puh: (09) 183 2268 • Sähköposti: bofit@bof.fi • Web: www.bof.fi/bofit

Toimittaja Timo Harell

Uutisaineisto on toimitettu eri lähteiden perusteella.
Suomen Pankki ei takaa aineiston kattavuutta tai oikeellisuutta.

BOFIT Viikkokatsaus
26 • 23.6.2004

Kiina

Konkurssilaki Kiinan kansankongressin käsittelyyn. Kansankongressin pysyvä komitea käsittelee uutta konkurssilakia ensimmäisen kerran kuluvalla viikolla. Lakia on valmisteltu jo kymmenen vuoden ajan ja se tulee voimaan aikaisintaan vuoden 2005 kesällä. Lain voimaan saattaminen liittyy Kiinan WTO-sitoumuksiin ja se kohtelee julkisesti omistettuja, yksityisiä ja ulkomaisia yrityksiä samoin perustein.

Kiinan nykyinen konkurssilaki, joka hyväksyttiin vuonna 1986, on luonteeltaan vanhanaikainen ja koskee ainoastaan valtion omistamia yrityksiä. Muiden yritysten konkurssitapaukset kuuluvat puutteellisen yrityslainsäädännön piiriin. Nykyisen lain mukaan konkurssiin joutuneen valtionyrityksen varat tulee ensisijaisesti käyttää työntekijöille maksettaviin korvauksiin ja vasta sitten velkojen hoitoon. Tästä on ollut seurauksena, että velat valtion omistamiin pankkeihin ovat jääneet usein hoitamatta. Uuden lain tavoitteena on parantaa velkojien asemaa. Kuluvan vuoden huhtikuun loppuun mennessä vanhan lain puitteissa oli lopetettu lähes 3 400 yrityksen toiminta.

Valtion omaisuudesta vastaavan ministeriön mukaan Kiina aikoo käyttää vanhaa menettelyä vielä noin 2 000 tappiollisen valtionyhtiön konkurssikäsittelyssä lähivuosien aikana. Nämä yritykset toimivat lähinnä sotateollisuudessa ja kaivostoiminnassa. Tämän ryhmän ulkopuolelle jäävien valtion yritysten konkurssit hoidetaan uuden lain puitteissa.

Tiukennetut säännöt hoitamattomille lainoille laskivat pankkien vakavaraisuutta. Vaikka Bank of China (BoC) ja China Construction Bank (CCB) saivat lisäpääomaa yhteensä 45 mrd. dollaria viime vuoden lopulla, niiden vakavaraisuus laski vuonna 2003. BoCin vakavaraisuus laski 7,7 prosentista 7,0 prosenttiin ja CCBn 6,9 prosentista 6,5 prosenttiin. Vakavaraisuuden lasku oli kuitenkin odotettua maaliskuussa julkaistujen liikepankkien valvontaa koskevien uusien tiukennettujen sääntöjen perusteella (ks. BOFIT 11/04).

Viime vuonna BoC ilmoitti kasvattaneensa luottotappiovarauksia 88 mrd. juanista 268 mrd juaniin (27 mrd. euroa). Samaan aikaan sen hoitamattomien lainojen määrä suhteessa kaikkiin lainoihin oli 16 % eli 352 mrd. juania. Varausten ja hoitamattomien lainojen välillä on siis yhä suuri ero. CCB on vähentänyt hoitamattomien lainojen määrää 15 prosentista 10 prosenttiin kuluvana vuonna. BoC puolestaan on luvannut vähentää niiden määrää 10 prosentilla tämän vuoden aikana.

Valuuttatalletuksia vastaanottavia valtion liikepankkeja koskevat uudet määräykset vaativat vakavaraisuuden pitämistä vähintään 8 prosentissa vuodesta 2004 alkaen. Siksi niiden pitää saada pääomaa nykyisen vakavaraisuuden kasvattamiseksi. Se tapahtuu todennäköisesti pääomalainoja liikkeelle laskemalla.

Shenzhenin pörssi käynnisti toisen listan. Shenzhenin pörssin pienille ja keskisuurille yrityksille suunnatun listan käynnistäminen oli odotettua, koska ehdotuksen toisesta listasta teki Kiinan kansankongressin pysyvä komitea jo vuonna 1999. Tarkoituksena oli muodostaa päälistasta erillään oleva kasvuyrityksiä sisältävä NASDAQ-tyyppinen lista ja nyt käynnistetty lista on sen välivaihe. Listautumisvaatimukset ja kauppasäännöt ovat samat kuin päälistan ja uusi lista on yhdistetty päälistaan. Valvontaviranomainen lupaa kuitenkin lisätä pk-yritysten valvontaa kasvattaakseen sijoittajansuojaa. Useita pk-yritysten listautumiseen liittyviä lisäsääntöjä julkaistaan lähiaikoina. Kaupanteko uudella listalla alkaa perjantaina 25.6.

Uuden listan perustamisen odotetaan helpottavan pk-yritysten rahoituksen hankintaa. Kansallisen kehitys- ja reformikomission mukaan pk-yritysten osuus viime vuonna oli 56 % Kiinan BKT:sta, 75 % teollisesta arvonlisästä, 46 % verotuloista, 62 % viennistä ja 75 % työllisyydestä. Kiinan rahoitusmarkkinat kuitenkin huomioivat pääasiassa vain suuret valtion omistamat yritykset.

Shenzhenin toisen listan todennäköisesti suurimman kilpailijan odotetaan olevan Hong Kongin pörssin kasvuyritysten lista. Huolimatta Hong Kongin korkeammista yritysten hallintotavan vaatimuksista, pörssin kasvulistaa ovat järisyttäneet useat yritysskandaalit.

Vakuutusyhtiö Ping An myi osakkeita yksityisille. Kiinan toiseksi suurin vakuutusyhtiö Ping An sai 1,8 mrd. dollaria Hong Kongissa järjestetystä julkisesta osakkeiden ensitarjousmyynnistä. Yhtiö myi yhteensä 1,39 mrd. osaketta. Yhtiön tarkoituksena on liiketoiminnan laajentaminen Kiinan nopeasti kasvavalla vakuutussektorilla. Vakuutusmaksut kasvoivat viime vuonna 27 % eli 388 mrd. juaniin (39 mrd. euroa) ja keskimääräinen kasvu on ollut 29 % kymmenen vuoden aikana. Ping Anin tavoitteena on saada pääomaa tänä vuonna noin 2,7 mrd. dollaria ja laajentua, jotta se saisi kohotettua luottokelpoisuusluokitustaan.

Kiinassa kolme suurinta valtion omistamaa vakuutusyhtiötä hallitsee vakuutusmarkkinoita noin 95 prosentin markkinaosuudella. Kiinan vakuutustoimintaa valvova komissio (CIRC) on lisännyt yksityisten omistusmahdollisuuksia vakuutussektorilla ja se on johtanut useisiin julkisiin osakkeiden ensitarjousmyynteihin. CIRC laski kesäkuussa ulkomaisten vakuutusyhtiöiden pääomavaatimuksen 200 milj. juanista (20 milj. euroa) 20 milj. juaniin (2 milj. euroa). CIRCin toimenpiteet ovat odotettuja, koska vakuutussektori tullaan avaamaan kokonaan ulkomaiselle kilpailulle vuoden 2004 lopussa WTO-ehtojen mukaisesti. Vain noin 30 prosentilla suurkaupunkien asukkaista on jonkinlainen vakuutus. Vakuutussektorin odotetaankin jatkavan 30 prosentin kasvuaan.

Suomen Pankki • Siirtymätalouksien tutkimuslaitos, BOFIT
PL 160 • 00101 Helsinki
Puh: (09) 183 2268 • Sähköposti: bofit@bof.fi • Web: www.bof.fi/bofit

Toimittaja Timo Harell
Uutisaineisto on toimitettu eri lähteiden perusteella.
Suomen Pankki ei takaa aineiston kattavuutta tai oikeellisuutta.

BOFIT Viikkokatsaus
27 • 1.7.2004

Venäjä

Teollisuuden tuottajahinnat nousivat nopeasti. Teollisuuden tuottajahinnat nousivat lähes 24 % vuoden 2003 toukokuusta tämän vuoden toukokuuhun. Nousu oli erityisen nopeaa rautametallurgiassa, jonka tuottajahinnat nousivat 56 %. Tuottajahintojen vuosinousu oli ripeää myös polttoaineteollisuudessa: Hinnat nousivat raakaöljyteollisuudessa 41 %, hiiliteollisuudessa 34 % sekä öljyjalostete-ollisuudessa ja maakaasuteollisuudessa noin 30 %. Tuottajahinnat nousivat yli 20 % myös värimetalli-, kemian- ja rakennustarviketeollisuudessa. Rahtikuljetukset kallistuivat vuodessa yli 20 prosentilla. Rautatierahtikuljetusten hinnat nousivat yli 26 % ja putkikuljetusten 17 %.

Teollisuuden tuottaja- ja rahtikuljetushintojen % -muutos edellisestä vuodesta

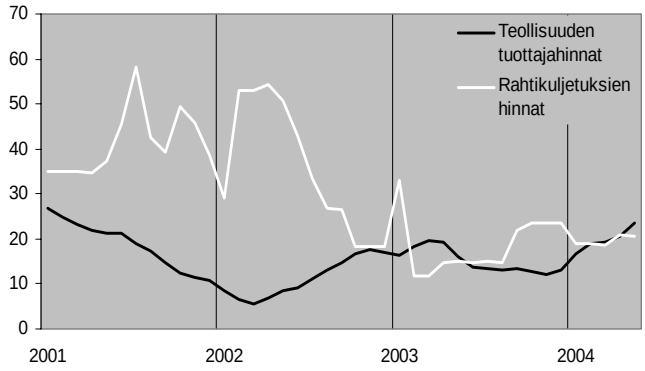

Lähde: tilastolaitos

Duuma hyväksyi sosiaaliveron muutokset. Vuoden 2005 alusta voimaan tulevat muutokset säilyttävät sosiaaliveron regressiivisyyden, mutta regressio ja luokkien määrä muuttuvat. Uusia veroluokkia on kolme. Ylintä veroprosenttia (26 %) sovelletaan, kun työntekijän vuosipalkka on enintään 280 000 ruplaa (8 000 euroa). Mikäli vuosipalkka on tätä suurempi, mutta alle 600 000 ruplaa, ylimenevältä osalta maksetaan 10 prosentin sosiaalivero. 600 000 ruplaa ylittävän vuosipalkan osalta vero on ainoastaan 2 %. Vuoden 2004 loppuun saakka ylin sosiaalivero on vielä 35,6 % ja alin 2 %. Sosiaalivero maksetaan suurimmaksi osaksi federaatiobudjettiin, mutta siitä kertyvät tulot siirretään eläke-, sairasvakuutus- ja sosiaalirahastoihin. Veromuutosten seurauksena yritysten toivotaan vähentävän pimeää palkanmaksua ja käyttävän enemmän varoja investointeihin.

Venäjän talousministeriö arvioi lähivuosien talouskasvuksi noin 6 %. Kesäkuussa laaditun ennusteen mukaan talous kasvaa tänä vuonna 6,6 %, jos Urals-öljyn hinta on 29 dollaria tynnyriltä eli hieman korkeampi kuin viime vuonna. Talouskasvun arvioidaan hidastuvan noin 6 prosenttiin vuosina 2005–07, jos Urals-öljyn hinta on noin 25 dollaria. Kuluttajahintainflaation arvioidaan hidastuvan tämän vuoden 10 prosentista 4–6 prosenttiin vuonna 2007 ja ruplan reaalikurssin vahvistuvan 4–5 % vuodessa vuosina 2005–07. Tuonnin arvioidaan kasvavan noin 10 prosentin tahtiin.

IMF:ltä kriittinen arvio Venäjän talouspolitiikasta. Kansainvälinen valuuttarahasto arvioi Venäjän BKT:n kasvavan 7,25 % tänä vuonna, mikä osin johtuu öljyn korkeasta maailmanmarkkinahinnasta. Samalla IMF arvioi kasvun hidastuvan 6,5 prosenttiin ensi vuonna.

Hyvistä kasvuluvuista huolimatta IMF huomauttaa Venäjän talouden olevan altis monille uhille. Valuuttarahasto toteaa mm. reaalipalkkojen nousseen tuottavuutta nopeammin samalla kun inflaatiopaineet ovat lisääntyneet ja ruplan reaalinen valuuttakurssi on vahvistunut. IMF katsoo nopean inflaation hidastumisen olevan mahdollista, jos keskuspankki luopuu valuuttakurssin arvoa varjelevasta politiikastaan. IMF uskoo Venäjän pystyvän vähentämään nykyistä kymmenen prosentin inflaatiota noin kahdella prosenttiyksiköllä vuodessa.

Valuuttarahaston peräänkuuluttaa tiukkaa finanssipolitiikkaa. IMF:n mielestä osa menoleikkauksista ensi vuoden budjettiluonnoksessa ei ole realistisia. Venäjän ensi vuoden budjettiluonnoksessa julkisen sektorin budjettiylijäämä on arvioitu 1,25 prosentiksi, kun valuuttarahaston oma arvio on lähellä budjettitasapainoa (öljyn hinnalla 26 dollaria tynnyriltä). IMF patistaakin toimenpiteisiin, jotta inflaatiopaineet vähenisivät ja julkisella taloudella olisi enemmän liikkumavaraa eri öljynhinnoilla. Lisäksi IMF uskoo sosiaaliverotuksen ja -tukien uudistuksen heikentävän ensi vuoden budjetin tasapainoa enemmän kuin on arvioitu. Valuuttarahasto myös huomauttaa tiukan kurin tarpeesta Venäjän alueiden budjettisuunnittelussa, jotta finanssipolitiikka ei päässisi löystymään.

IMF ei kannata ylimääräisten öljytulojen vapauttamista talouteen niin kauan kuin yksityisen sektorin kysyntä kasvaa ja inflaatiopaineet jatkuvat. Valuuttarahasto vastustaa hallituksen suunnitelmia käyttää ylimääräisiä öljytuloja muuhun kuin vakautusrahaston kartuttamiseen ja ulkomaisen velan ennakkomaksuihin vuonna 2005. IMF kehottaa Venäjää vähentämään talouden suurta öljyriippuvaisuutta ja sen sijaan parantamaan talouden investointi-ilmapiiriä. Lisäksi IMF muistuttaa erinäisten rakenneuudistusten tärkeydestä. IMF:n delegaatio vieraili Venäjällä 15.–25.6.2004 tekemässä vuosittaisen arvionsa maan talouden tilasta.

Suomen Pankki • Siirtymätalouksien tutkimuslaitos, BOFIT
PL 160 • 00101 Helsinki
Puh: (09) 183 2268 • Sähköposti: bofit@bof.fi • Web: www.bof.fi/bofit

Toimittaja Merja Nieminen

Uutisaineisto on toimitettu eri lähteiden perusteella.
Suomen Pankki ei takaa aineiston kattavuutta tai oikeellisuutta.

BOFIT Viikkokatsaus
27 • 1.7.2004

Kiina

Lyhytaikainen velanotto ulkomailta jatkoi kasvuaan. Kuluvan vuoden ensimmäisellä neljänneksellä Kiinan ulkomainen velka kasvoi 4,5 % viime vuoden lopusta. Ulkomainen velka oli maaliskuun lopussa 202 miljardia dollaria eli noin 15 % viime vuoden BKT:sta. Vaikka kahden viime vuoden aikana lyhytaikainen velanotto ulkomailta on kasvanut, Kiinan velkaantumisaste on edelleen suhteellisen matala. Lyhytaikaisen velanoton osuus ulkomaisesta velanotosta nousi yli 40 prosenttiin. Lyhytaikaista velanottoa ovat lisänneet nopea talouden ja ulkomaankaupan kasvu, korkoerot ja juanin revalvaatio-odotukset.

EU ei myöntänyt Kiinalle markkinatalousasemaa. Euroopan komission 28.6. julkaisemassa tiedotteessa todetaan neljä estettä markkinatalousaseman myöntämiselle (ks. BOFIT 20/04). Nämä ovat Kiinan hallituksen puuttuminen talouteen niin, että kaikki yritykset eivät ole tasavertaisessa asemassa; puutteet tilinpitolain noudattamisessa; puutteet omaisuus- ja konkurssilaissa; ja itsenäisen rahoitussektorin puuttuminen. EU tulee myöntämään markkinatalousaseman, kun Kiina on täyttänyt edellä mainitut ehdot. Kiina valmistelee parhaillaan vastausta EU:lle.

Kiina ja Yhdysvallat käsittelivät kaupankäynnin ongelmia. Yhdysvaltojen kauppavaltuuskunta vieraili Kiinassa kesäkuun lopulla. Kiinan kannalta keskeisin tavoite oli markkinatalousaseman saaminen. Yhdysvallat ei kuitenkaan ole myöntämässä asemaa ennen kuin Kiina on merkittävästi vähentänyt hallituksen puuttumista talouteen ja lisännyt talouden läpinäkyvyyttä. Yhdysvallat puolestaan nosti esille juanin dollariin sidotun kurssin, joka nykytasollaan antaa Yhdysvaltojen mielestä liikaa kilpailuetua kiinalaisille yrityksille. Kiina lupasi pienentää Yhdysvaltoihin kohdistuvan kaupan ylijäämäänsä tämän vuoden aikana. Ylijäämä oli Yhdysvaltojen tietojen mukaan viime vuonna 124 miljardia dollaria, mutta Kiinan tietojen mukaan selvästi vähemmän.

Yhdysvaltojen ja Kiinan kauppasuhteita hiertävät tällä hetkellä useat polkumyyntisyytökset. Tuorein päätös koskee kiinalaisia puisia huonekaluja, joille Yhdysvallat määräsi viime viikolla lisätullin, joka voi olla jopa 200 %. Edellinen suuri polkumyyntipäätös koski kiinalaisvalmisteisia televisioita, joille toukokuussa määrättiin 5–80 prosentin lisätulli. Kiina puolestaan on määrännyt enimmillään 46 prosentin lisätullin optisille kaapeleille, joiden suurin valmistaja on yhdysvaltalainen yritys. Lisääntyneiden kauppaerimielisyyksien arvioidaan johtuvan maiden välisen kaupan nopeasta kasvusta ja Yhdysvaltain sisäpoliittisesta tilanteesta.

Kiinan kauppaministeriö tehtailee uusia lakeja. Ministeriö pyrkii saattamaan alustavat versiot kaikkiaan 104 laista tai säädöksestä lopulliseen muotoonsa kuluvan vuoden aikana. Uudet lakiehdotukset koskevat lähinnä kotimaista kauppaa, sillä sitä koskeva lainsäädäntö on Kiinassa vielä erittäin puutteellinen. Ehdotukset käsittelevät mm. öljymarkkinoita, ulkomaisten yritysten edustustoja sekä franchising-liiketoimintaa. Yksi tärkeimmistä uusista laeista on monopolien vastainen laki, jota on valmisteltu jo noin kymmenen vuoden ajan. Lakiehdotuksen valmistelua on viime kuukausina kiirehditty, sillä viranomaisten keväällä tekemän selvityksen mukaan lain puuttuminen on johtanut moniin väärinkäytöksiin. Ehdotus sisältää säädöksiä mm. hallitsevan markkina-aseman väärinkäytöstä sekä hallinnollisista monopoleista ja kieltää julkista valtaa pakottamasta henkilöitä ostamaan tai myymään tietyn yrityksen tuotteita.

Lisää säädöksiä on luvassa myös heinäkuun alussa voimaan tulleeseen ulkomaankauppalakiin (ks. BOFIT 15/04). Uuden lain mukaan ulkomaankauppaa käyvien yritysten on rekisteröidyttävä viranomaisille, mutta aiemmin vaadittua lupaa viranomaisilta ei enää tarvita.

Tilintarkastus paljasti useita julkisten varojen väärinkäytöksiä Kiinan ministeriöissä. Kansallisen tilintarkastustoimiston vuoden 2003 tilintarkastuskertomuksesta selviää, että tutkituista viidestäkymmenestäviidestä ministeriöstä ja valtionvirastosta yhteensä neljässäkymmenessäyhdessä julkisia varoja käytettiin väärin. Raportin mukaan varoja kavallettiin mm. väärentämällä henkilöstön lukumääriä sekä tekaisemalla olemattomia rakennushankkeita. Esimerkiksi v. 2008 järjestettäviä olympialaisia varten myönnettyjä varoja käytettiin viranomaisten omien asuntojen rakentamiseen sekä heidän yritystoimintansa tukemiseen.

Valtion kehitys- ja uudistuskomitea oli puolestaan yliarvioinut investoinnit infrastruktuurihankkeisiin. Viime vuoden talousarvioon suunnitelluista hankkeista vain 57 % toteutettiin. Näistä virheistä johtuen suuri osa valtion tuloista jäi kohdentamatta tehokkaasti ja useat keskus- ja paikallishallinnot pitävät laittomasti hallussaan rahavaroja. Lisäksi verotuloja oli usein paikallisten veroviranomaisten toimesta käytetty paikallistalouden kasvattamiseen.

Tilintarkastajat tarkastivat myös julkisesti rahoitetut investointihankkeet. Tutkimuksen mukaan investoinnit ovat olleet hyvin tehottomia. Tarkastetuista 526 infrastruktuurihankkeesta 136 hankkeen valmistuminen oli viivästynyt. Heikon laadun vuoksi 320 valmistuneesta infrastruktuurihankkeesta kaupunkialueella 32 kohdetta ei ole otettu käyttöön lainkaan ja 69 on ainoastaan osittain käytössä.

Tilintarkastajien mukaan myös veronkierto ja korruptio olivat yleisiä julkisesti omistetuissa yrityksissä ja valtion ja paikallistason virastoissa. Tilintarkastus 788 yrityksessä paljasti, että nämä ovat jättäneet maksamatta veroja 25 miljardia juania (2,5 mrd. euroa) vuosina 2002–2003.

Suomen Pankki • Siirtymätalouksien tutkimuslaitos, BOFIT
PL 160 • 00101 Helsinki
Puh: (09) 183 2268 • Sähköposti: bofit@bof.fi • Web: www.bof.fi/bofit

Toimittaja Merja Nieminen

Uutisaineisto on toimitettu eri lähteiden perusteella.
Suomen Pankki ei takaa aineiston kattavuutta tai oikeellisuutta.

BOFIT Viikkokatsaus
28 • 8.7.2004

Venäjä

Kuluttajahintainflaatio pysyi ennallaan kesäkuussa. Kuluvan vuoden kuuden ensimmäisen kuukauden aikana kuluttajahintojen vuosinousu hidastui tammikuun 11,3 prosentista toukokuun ja kesäkuun 10,1 prosenttiin. Venäjän hallituksen tavoiteinflaatio tälle vuodelle on 8–10 %. Kesäkuussa elintarvikkeiden hintojen nousu viime vuoden kesäkuusta oli 8,8 % eli hieman vähemmän kuin alkuvuonna. Muiden tavaroiden hintojen vuosinousu oli 7,9 %. Nousua on ylläpitänyt bensiini, joka touko-kesäkuun aikana kallistui 11,5 %. Palvelujen hintojen vuosinousu oli kesäkuussa 17,4 % oltuaan vielä alkuvuodesta lähes 22 %. Keskeisistä palveluista vuoden aikana eniten kallistuivat asuminen ja siihen liittyvät palvelut (23 %), terveydenhoito, koulutus ja lastenhoito (17–19 %) sekä matkustajaliikenne hieman vähemmän (14 %).

Ruplan reaalikurssi heikkeni touko-kesäkuussa. Ruplan nimelliskurssi kauppakumppanimaiden valuutoista koostuvaan valuuttakoriin nähden heikkeni touko-kesäkuussa vahvistuttuaan vuoden alkukuukausina. Nimelliskurssi oli kesäkuussa kuitenkin 2 % korkeampi kuin vuotta aiemmin, sillä rupla vahvistui ko. 12 kuukauden aikana 5 % dollariin nähden ja prosentin euroon nähden. Ruplan reaalikurssi, joka ottaa huomioon nimelliskurssin kehityksen ja maiden inflaatioerot, vahvistui tammi-huhtikuussa varsin nopeasti mutta heikkeni touko-kesäkuussa em. valuuttakoriin, dollariin ja euroon nähden. Reaalikurssi vahvistui vuoden 2003 kesäkuusta dollariin nähden lähes 12 %, euroon nähden yli 9 % ja valuuttakoriin nähden 7,5 %. Venäjän keskuspankin tavoitteena on pitää ruplan reaalikurssin vahvistuminen korkeintaan 7 prosentissa tämän vuoden aikana.

Ruplan nimelliskurssi

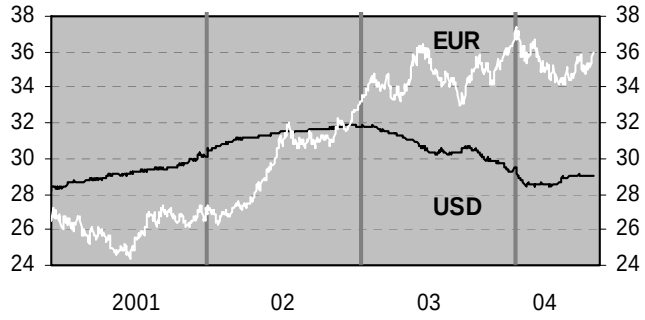

Lähde: keskuspankki

Keskuspankki alensi pankkien varantovaatimuksia pankkisektorin rauhoittamiseksi. Sekä rupla- että valuuttatalletuksia koskeva varantovaatimus laski 7 prosentista 3,5 prosenttiin 8.7. alkaen. Lisäksi keskuspankki ilmoitti valmiudestaan soveltaa pankkikohtaisia varantovaatimuksia pankkien tarpeen mukaan. Toimenpiteen taustalla on likviditeettitilanteen kiristyminen Venäjän interbank-markkinoilla sen jälkeen, kun Gutabank (22. suurin pankki) sulki tämän viikon alussa ovensa tallettajiltaan likviditeettiongelmien vuoksi. Samalla arvelut eräiden muiden pankkien likviditeettipulmista ja oletukset toimilupien peruuttamisista ovat lisääntyneet ja aiheuttaneet levottomuutta ja huolia siitä, että tallettajat saattaisivat nostaa talletuksiaan pankeista. Hallituksen omistama Vneshtorgbank, joka on Venäjän toiseksi suurin pankki, käy ilmoituksensa mukaan neuvotteluja hallituksen ja keskuspankin kanssa Gutabankin ostamisesta.

Jukosille lisää verovaateita. Moskovalainen oikeusistuin määräsi 1.7. öljy-yhtiön maksamaan 99 mrd. ruplan (2,8 mrd. euroa) verosaatavat vuodelta 2000 viiden arkipäivän kuluessa ja jäädytti uudestaan yhtiön varallisuuden Venäjällä. Lisäksi veroviranomaiset langettivat alkuviikosta Jukosille 98 mrd. ruplan (2,7 mrd. euroa) lisäverolaskun vuoden 2001 maksamattomista saatavista, joihin yhtiöllä on vielä valitusoikeus. Alkuviikosta luottoluokituslaitos Standard & Poor's laski Jukosin lainaluokitusta CCC:stä CC:hen, mikä on hyvin lähellä roskalainoitusluokkaa. Lisäksi ranskalaispankki Sociéte Généralen johtama luotottajaryhmä ilmoitti yhtiön 0,8 miljardin euron erääntyvästä lainasta, mikä lisäsi spekulointeja yhtiön mahdollisesta konkurssista. Jukosin oman ilmoituksen mukaan yhtiöllä on 1,3–1,4 mrd. dollaria likvidejä varoja tällä hetkellä. Yhtiön kohtalon arvellaan riippuvan paljolti presidentti Vladimir **Putin**in tahdosta.

Jukosin tilanne on pitkään hermostuttanut markkinoita. RTS-osakeindeksi kävi kaikkien aikojen huipussaan 780 pisteessä huhtikuussa, mutta on nyt laskenut 570–575 pisteeseen eli samalle tasolle kuin viime vuoden lopulla.

Putin muistutti yritysjohtajia sosiaalisesta vastuusta. Jukos-skandaalin varjostamana viime viikolla Kremlissä pidetyssä Venäjän yritysjohtajien tapaamisessa presidentti Vladimir **Putin** muistutti yritysten olevan verojen maksun lisäksi vastuussa kansakunnan sosiaalisesta hyvinvoinnista ja köyhyyden vähentämisestä. Avauspuheessaan presidentti huomautti Venäjän tulevaisuuden rakentamisen olevan kaikkien yhteinen tehtävä, johon myös oligarkkien on osallistuttava. Hän totesi haluavansa kuulla talouselämän mielipiteitä hallintouudistuksesta ja toivoi julkisen hallinnon ymmärtävän paremmin talouselämän tarpeita. Tapaamisen aikana keskusteltiin mm. pankkisektorin ongelmista, hallintouudistuksesta ja köyhyyden torjumisesta.

Tapaamiseen osallistui 21 vaikutusvaltaista Venäjän teollisuus- ja yrittäjäliiton jäsentä. Edellinen tapaaminen pidettiin viime marraskuussa, ja Putin on toivonut keskustelua liikemiesten kanssa myös jatkossa.

Suomen Pankki • Siirtymätalouksien tutkimuslaitos, BOFIT
PL 160 • 00101 Helsinki
Puh: (09) 183 2268 • Sähköposti: bofit@bof.fi • Web: www.bof.fi/bofit

Toimittaja Merja Nieminen

Uutisaineisto on toimitettu eri lähteiden perusteella.
Suomen Pankki ei takaa aineiston kattavuutta tai oikeellisuutta.

BOFIT Viikkokatsaus
28 • 8.7.2004

Kiina

Kiinan talouskasvun arvioidaan kiihtyneen toisella neljänneksellä. Varapääministeri **Zeng** Peiyan kertoi 6.7. BKT:n kasvun kiihtyneen ennakkotietojen mukaan kuluvan vuoden ensimmäisellä puoliskolla yli 10 prosenttiin. Hyvin samansuuntaisen ennakkoarvion talouskasvusta antoi alkuviikolla kansallinen kehitys- ja uudistuskomissio, joka arvioi BKT:n kasvaneen ensimmäisellä vuosipuoliskolla 10,5 % ja vuoden toisella neljänneksellä peräti 11,3 %. Komissio uskoo kasvun hidastamiseen tähdänneiden hallituksen toimenpiteiden tehoavan ja BKT:n kasvun hidastuvan noin 8 prosenttiin jälkimmäisellä vuosipuoliskolla.

Shenzhenin uudella osakelistalla heilahteleva alku. Uuden pienille ja keskisuurille yrityksille tarkoitetun listan (ks. BOFIT 26/04) kaksi ensimmäistä kaupankäyntipäivää kuvasivat listaan liittyvää epävarmuutta. Ensimmäisenä päivänä (25.6.) osakkeiden hinnat nousivat keskimäärin 130 %, kun taas toisena päivänä lähes kaikkien listalla olevien osakkeiden hinta laski 10 %, joka on listan raja päivittäiselle hinnan muutokselle. Suurta heilahdusta seurasi tasainen viikko, jolloin osakkeiden hinnat eivät palanneet ensimmäisen päivän tasolle. Kesäkuun aikana Shenzhenin ja Shanghain pörssien yleisindeksit laskivat johtuen talouskasvun hidastumisesta ja mahdollisesta koron nostosta.

Useiden asiantuntijoiden mukaan listan heilahteleva alku johtui Kiinan osakemarkkinoille tyypillisestä epävakaudesta. He odottavat spekuloinnin listalla jatkuvan ja listan tulevaisuus riippuukin ratkaisevasti siitä, pystytäänkö sille houkuttelemaan laadukkaita yrityksiä, jotka julkaisevat riittävästi oikeaa tietoa. Uudella listalla on kuitenkin käytössä samat säännöt kuin päälistalla, joten tarkempia tietoja yrityksistä saataneen vain niiden tiedonantovelvollisuuksia tiukentamalla.

Tiistaihin 6.7. mennessä 13 yritystä oli listattuna uudella listalla ja niiden pörssiarvo oli yhteensä 19 miljardia juania (1,9 mrd. euroa).

Shanghain ja Shenzhenin pörssin A-osakkeiden yhdistelmäindeksit

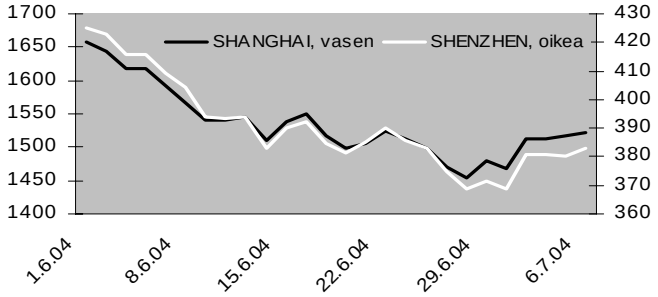

Lähde: Shanghain ja Shenzhenin pörssit

Liike-elämän ilmapiiri-indeksi kääntyi laskuun. Kiinan tilastoviranomaiset mittaavat liike-elämän ilmapiiri-indeksiä vuosineljänneksittäin. Indeksi lasketaan 19 500 kotimaiselle teollisuusyritykselle suoritetun kyselyn perusteella, jossa selvitetään yritysten omia arvioita niiden nykyisestä ja tulevasta talouskehityksestä. Indeksissä painot annetaan eri teollisuudenalojen BKT-osuuden perusteella.

Kesäkuun lopussa indeksi oli 134 eli 18 yksikköä suurempi kuin samana ajanjaksona viime vuonna. Lasku viime vuoden toisella neljänneksellä johtui pääasiassa SARS-epidemiasta. Ensimmäiseen neljännekseen verrattuna indeksi laski 1,5 yksikköä, minkä arvellaan johtuvan hallituksen taloutta tiukentavista toimenpiteistä.

Liike-elämän ilmapiiri-indeksi vuosineljänneksittäin

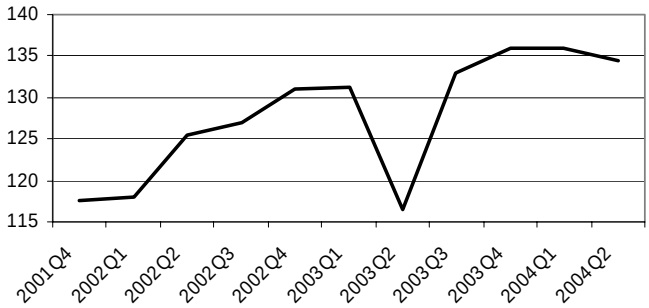

Lähde: Kiinan tilastoviranomaiset

Kiina avaa lentoliikennettä. Kiinan siviili-ilmailuhallinto on hyväksynyt tänä vuonna alustavasti kolmen yksityisen lentoyhtiön perustamisen. Kiinan melkein kaikki lentoyhtiöt ovat tällä hetkellä valtion omistamia. Alustavan luvan saaneet yhtiöt ovat pieniä, eikä niiden odoteta pystyvän haastamaan suuria valtion omistamia lentoyhtiöitä. Niiden odotetaan aloittavan toimintansa vuonna 2006.

Yhdysvallat ja Kiina sopivat kesäkuussa, että matkustajalentojen määrä maiden välillä viisinkertaistuu kuuden vuoden kuluessa. Uusi sopimus sallii maiden välisten reittien avaamisen mihin tahansa kaupunkiin. Lisäksi yhdysvaltalaiset lentorahtiliikenneyritykset saavat vuoteen 2007 mennessä perustaa tavaraliikenteen keskuksia Kiinaan ja liikennöidä Kiinan sisällä ja sen lähialueilla palaamatta takaisin Yhdysvaltoihin. Kiinassa liikennöi tällä hetkellä ainoastaan 21 rahtikonetta.

Kuluvan vuoden viiden ensimmäisen kuukauden aikana Kiinan lentoliikenteessä oli yli 46 miljoonaa matkustajaa, mikä on yli 35 % enemmän kuin vastaavana ajanjaksona vuonna 2002. Lentorahdin määrä oli viime vuonna 2,3 milj. tonnia ja sen odotetaan vähintään kaksinkertaistuvan vuoteen 2010 mennessä.

Suomen Pankki • Siirtymätalouksien tutkimuslaitos, BOFIT
PL 160 • 00101 Helsinki
Puh: (09) 183 2268 • Sähköposti: bofit@bof.fi • Web: www.bof.fi/bofit

Toimittaja Merja Nieminen
Uutisaineisto on toimitettu eri lähteiden perusteella.
Suomen Pankki ei takaa aineiston kattavuutta tai oikeellisuutta.

BOFIT Viikkokatsaus
29 • 15.7.2004

Venäjä

Vaihtotaseen ylijäämä säilyi suurena ja pääomaa virtasi ulos pankkien kautta. Keskuspankin alustavien maksutasetietojen mukaan vaihtotaseen ylijäämä oli vuoden ensimmäisellä puoliskolla lähes 23 miljardia dollaria. Ylijäämä oli edelleen 9 % BKT:sta. Tavarakaupan ylijäämä kasvoi 35 miljardiin dollariin. Palvelujen kaupan alijäämä ja tuotannontekijäkorvausten (lähinnä korkojen ja osinkojen) alijäämä syvenivät viime vuodesta, yhteensä lähes 12 miljardiin dollariin.

Venäjän tavara- ja palveluvientitulot lisääntyivät dollareina yli 20 % vuotta aiemmasta. Tulot raakaöljyn viennistä kasvoivat peräti 40 %, maakaasutulot vain muutaman prosentin sekä tulot öljytuotteista ja muusta viennistä noin 20 %. Tuontimenot lisääntyivät lähes 25 %. Myös yritissektorin maksamat korot ja osingot kasvoivat paljon. Osa lukujen kasvusta johtui edelleen dollarin kurssin heikkenemisestä.

Rahoitustaseen alijäämä syveni jyrkästi 7 miljardiin dollariin, sillä pankkisektorilla nettopääomavirta kääntyi ulos ja oli lähes 7 miljardia dollaria. Yrityssektorilla luotonotto ulkomailta kasvoi yli 7 miljardiin dollariin. Toisaalta se pääomavirta ulkomaille, joka johtuu lähinnä maksetusta mutta toteutumatta jääneestä ja suureksi osaksi tekaistusta palvelutuonnista sekä tekaistuista arvopaperikaupoista, oli edelleen lähes 8 miljardia dollaria. Suorat sijoitukset Venäjälle kasvoivat lähemmäs 9 miljardia dollaria, mutta myös suorat sijoitukset Venäjältä ulkomaille lisääntyivät paljon.

Keskuspankki antoi pikaisen talletustakuun. Duuma hyväksyi 10.7. erityislain, jonka mukaan keskuspankki takaa jokaisen yksityishenkilön talletukset täysimääräisesti 100 000 ruplaan (noin 2800 euroon) asti kaikissa 27.12.2003 jälkeen konkurssipäätöksen saaneissa pankeissa. Samalla duuma hyväksyi lakimuutokset, joilla talletustakuun väärinkäytön vähentämiseksi keskuspankille annetaan oikeus asettaa pankkien talletuskoroille yläraja (ei kuitenkaan alle laissa määritellyn korkotason). Lisäksi Vneshtorgbank ostaa viime viikolla asiakaspalvelunsa keskeyttäneen Gutabankin osake-enemmistön, mihin liittyen keskuspankki tekee Vneshtorgbankiin matalakorkoisen 700 miljoonan dollarin talletuksen. Viime viikolla talletusten nostot yksityisistä venäläisistä pankeista lisääntyivät ja osa varoista siirtyi valtion omistamiin pankkeihin, joilla on jo vuosia ollut täysimääräinen valtion talletustakuu. Yleistä, pankkien rahoitusta edellyttävää talletussuojajärjestelmää koskeva laki puolestaan astui voimaan viime vuoden lopussa, mutta järjestelmä ei vielä käytännössä toimi. Keskuspankilla on käynnissä pankkitutkinnat sen ratkaisemiseksi, mitkä pankit yli 1100 halukkaasta pääsevät yleiseen talletussuojajärjestelmään.

OECD kiirehtii kaasusektorin uudistusta. Viime viikolla julkaistussa OECD:n Venäjää koskevassa tutkinnassa järjestö toteaa BKT:n vuosittaisen kasvun vuosina 1999–2003 olleen 6,7 % eli kaikkia odotuksia parempi. Järjestö kuitenkin toteaa, että nopea kasvu johtuu paljolti öljyn korkeasta maailmanmarkkinahinnasta. OECD muistuttaa varovaisen finanssipolitiikan tärkeydestä ja antaa varovaista tukea suunnitelmille verottaa muuta taloutta vähemmän luonnonvarateollisuuden kustannuksella. Järjestö toteaa ylimääräisten öljytulojen keräämisen vakautusrahastoon olevan järkevää, mutta nykyisen 500 miljardin ruplan tavoitteen olevan liian pieni suhteessa Venäjän BKT:hen. Kuten IMF viime kuussa (ks. BOFIT 27/04) myös OECD varoittaa ylimääräisten öljytulojen vapauttamisesta talouteen ja kannattaa vakautusrahaston kartuttamisen lisäksi ainoastaan velkojen maksamista ennakkoon.

OECD arvioi kaasusektorin kasvun mahdollisuudeksi vähentää talouden öljyriippuvuutta. Siksi valtion omistaman Gazpromin monopolisoiman sektorin uudistaminen nousee yhdeksi pääprioriteetiksi. OECD patistaa Venäjää purkamaan Gazpromin yhdistettyä monopoli- ja valvojaasemaa. Järjestö toivoo, että Gazprom pilkottaisiin eri yhtiöiksi ja valtio ottaisi tehtäväkseen valvonnan ja säädösten teon. Lisäksi järjestö toivoo pienille kaasuntuottajille parempaa pääsyä markkinoille. OECD huomauttaa myös tarpeesta saada sähkön ja kaasun kotimarkkinahinnat tasolle, joka kattaa kaikki kustannukset.

Järjestö yhtyy myös IMF:n kritiikkiin liiasta ruplan valuuttakurssin puolustamisesta inflaation kustannuksella ja toteaa inflaation laskun olevan ensisijainen tavoite. OECD toteaa hallituksen päättäväisesti aloittaneen monia rakenneuudistuksia, mutta katsoo, että instituutioiden tehottomuus, oikeusviranomaisten heikkous ja korruptio ovat suurimmat esteet rakenneuudistusten toimeenpanolle.

Venäjän hallitus keskusteli strategialinjauksista. Pääministeri Mihail **Fradkov** totesi 8.7. pidetyssä hallituksen kokouksessa hallituksella olevan viisi keskeistä tavoitetta: väestön elintason nostaminen, yritysten kilpailukyvyn parantaminen, alueiden talousohjelmien tukeminen, rationaalinen integroituminen maailmantalouteen sekä strategisten investointiohjelmien ja -hankkeiden kehittäminen. Fradkovin mukaan Venäjän on panostettava investointien houkuttelemiseen tieteellis-tekniselle sektorille ja lisättävä tutkimustoimintaa. Prioriteettialoina hän mainitsi ilmailusektorin, puolustussektorin, ydinvoimateollisuuden, telekommunikaatiosektorin, lääke- ja bioteknologiateollisuuden sekä ohjelmistotuotannon. Koulutusta on kehitettävä vastaamaan markkinatalouden tarpeita. Verotuksen keventäminen on yksi avainasioista kilpailukyvyn parantamisessa, joskin luonnonvarasektorilla on vielä varaa kohtuulliseen verotuksen kiristämiseen. Pankkisektorilla tulisi pyrkiä vapaaehtoisten pankkifuusioiden edistämiseen ja pankkien toiminnan tarkempaan tarkastukseen ja seurantaan.

Suomen Pankki • Siirtymätalouksien tutkimuslaitos, BOFIT
PL 160 • 00101 Helsinki
Puh: (09) 183 2268 • Sähköposti: bofit@bof.fi • Web: www.bof.fi/bofit

Toimittaja Merja Nieminen

Uutisaineisto on toimitettu eri lähteiden perusteella.
Suomen Pankki ei takaa aineiston kattavuutta tai oikeellisuutta.

BOFIT Viikkokatsaus
29 • 15.7.2004

Kiina

Teollisuustuotannon kasvu hidastui edelleen. Teollisuustuotanto oli kesäkuussa 16,2 % suurempi kuin vuotta aiemmin. Kasvu on hidastunut maaliskuusta alkaen. Ensimmäisellä vuosipuoliskolla teollisuustuotanto oli lähes 18 % suurempi kuin vuosi sitten. Toimenpiteet kasvun hidastamiseksi ovat purreet selvimmin raskaaseen teollisuuteen. Kun alkuvuonna raskas teollisuus kasvoi noin kaksi kertaa nopeammin kuin kevyt teollisuus, kesäkuussa raskas teollisuus kasvoi 20 % ja kevyt teollisuus 16 %. Esimerkiksi terästuotteiden tuotannon kasvu hidastui 17 prosenttiin ja sementin tuotannon kasvu 13 prosenttiin. Sähkön tuotanto lisääntyi kesäkuussa 14 % ja koko alkuvuonna 16 %.

Varastojen kasvua kuvaava myynnin suhde tuotantoon oli tammi-kesäkuussa 97,2 % eli hieman korkeampi kuin vuotta aiemmin. Viime kuukausina lähinnä metallituotteiden ja autojen varastot ovat kasvaneet.

Teollisuustuotannon kasvu, % vuotta aiemmasta

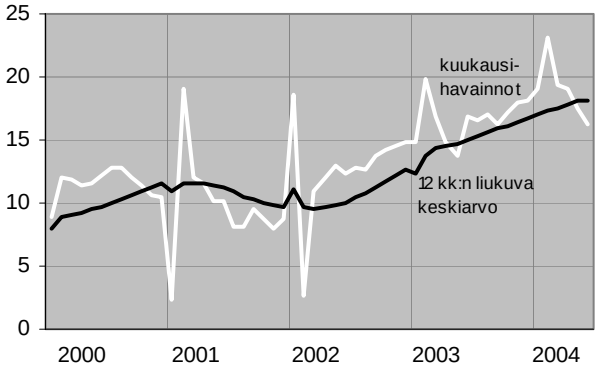

Lähde: Kiinan tilastoviranomaiset

Kauppatase oli ylijäämäinen myös kesäkuussa. Kauppataseen ylijäämä oli 1,8 miljardia dollaria ja kesäkuu oli toinen peräkkäinen ylijäämäkuukausi. Vienti kasvoi kesäkuussa ennätykselliset 47 % vuotta aiemmasta ja se oli 51 miljardia dollaria. Tuonti kasvoi 51 % ja se oli 49 miljardia dollaria. Viennin kasvun arvioidaan johtuvan kulutuksen kasvusta Euroopassa, Japanissa ja Yhdysvalloissa, kun taas tuonnin kasvun uskotaan johtuvan kallistuneesta öljyn hinnasta ja kotimaisen kysynnän kasvusta. Ensimmäisen vuosipuoliskon aikana Kiinan vienti kasvoi 36 % ja oli 258 miljardia dollaria. Tuonti kasvoi 43 % ja oli 265 miljardia dollaria eli kauppavaje oli 6,8 miljardia dollaria.

Yhdysvallat ja Kiina sopivat puolijohdekiistansa. Osapuolet sopivat WTO:n käsittelyyn menossa olleen (ks. BOFIT 14/04) kiistan kahdenvälisissä neuvotteluissa, joissa Kiina suostui poistamaan veroedun kotimaisilta valmistajilta huhtikuuhun 2005 mennessä ja lopettamaan heti edun antamisen uusille yrityksille. Kiinan puolijohdeteollisuusyhdistyksen mukaan veroedusta saatu hyöty oli hyvin pieni. Asiantuntijat uskovat Kiinan hallituksen aikovan jatkaa puolijohdeteollisuuden tukemista WTO:n sallimin keinoin eli muuttamalla nykyisen edun tutkimus- ja kehityskulujen verohyvitykseksi. Kiinan hallituksen on tarkoitus muodostaa puolijohdeteollisuudesta yksi Kiinan talouden tukipylväistä.

Ulkomaiset suorat investoinnit kattoivat puolet valuuttavarannon kasvusta. Kuuden ensimmäisen kuukauden aikana ulkomaiset suorat investoinnit Kiinaan kasvoivat 12 % vuotta aiemmasta ja ne olivat 34 miljardia dollaria. Kesäkuuhun mennessä Kiinassa on toiminut lähes puoli miljoonaa ulkomaista yritystä ja ulkomaisia suoria investointeja oli tehty 535 miljardin dollarin arvosta.

Ensimmäisellä vuosipuoliskolla Kiinan valuuttavaranto kasvoi 67 miljardilla dollarilla vaikka kauppataseen alijäämä oli lähes 7 miljardia dollaria. Jatkuva ulkomaisen valuutan virtaus Kiinaan tekee rahapolitiikan harjoittamisen vaikeaksi. Kesäkuun lopussa valuuttavaranto oli 471 miljardia dollaria.

Kahdella valtionpankilla on tavoitteena vakavaraisuusvaatimusten täyttäminen pääomalainoilla. Heinäkuun alussa Bank of China laski liikkeelle pääomalainoja yhteensä 14 miljardin juanin (1,4 mrd. euroa) arvosta. China Construction Bank ilmoitti myyvänsä elokuun alussa pääomalainoja 15 miljardilla juanilla (1,5 mrd. euroa). Pääomalainojen myyntiä odotettiin, koska kumpikaan pankki ei täytä 8 prosentin vakavaraisuusvaatimusta viime vuoden 45 miljardin dollarin lisäpääomasta huolimatta (ks. BOFIT 26/04). Nyt myydyillä kymmenen vuoden lainoilla on heikko asema pankin mennessä konkurssiin. Molempien pankkien odotetaan täyttävän vakavaraisuusvaatimuksen pääomalainojen avulla.

Kiinan uudistetut Baselin vakavaraisuussääntöjen mukaiset määräykset antavat uuden käyttömahdollisuuden pankkien pääomalainoille. Ne voidaan laskea mukaan pankin pääomakantaan. Uudet säännöt hyväksyvät myös pankkien välisen pääomalainojen ristiinomistuksen. Se on kuitenkin rajoitettu 20 prosenttiin pankin ydinpääomasta, joka koostuu pankin omasta pääomasta ja ilmoitetusta varannosta.

China Construction Bank oli Bank of Chinan pääomalainojen suurin yksittäinen ostaja 3,7 miljardin juanin osuudellaan. Lisäksi Bank of Chinan pääomalainan kuponkikorko oli 4,87 %, kun markkinakorko oli 4,95 %. Näistä seurasi huolia siitä, että ristiinomistukset ovat osa suunnitelmaa, jonka tarkoituksena on keinotekoisesti kasvattaa pankkien pääomakantoja ja laskea pääomalainan korkokustannuksia. Tällöin pääomalainojen ristiinomistus kasvattaisi pankkisektorin systeemiriskiä.

Suomen Pankki • Siirtymätalouksien tutkimuslaitos, BOFIT
PL 160 • 00101 Helsinki
Puh: (09) 183 2268 • Sähköposti: bofit@bof.fi • Web: www.bof.fi/bofit

Toimittaja Merja Nieminen
Uutisaineisto on toimitettu eri lähteiden perusteella.
Suomen Pankki ei takaa aineiston kattavuutta tai oikeellisuutta.

BOFIT Viikkokatsaus
30 • 22.7.2004

Venäjä

Venäjän teollisuustuotanto kasvanut ripeästi. Venäjän tilastolaitoksen mukaan teollisuustuotanto kasvoi tammi–kesäkuussa 7,4 % ja kesäkuussa 9,2 % edellisen vuoden vastaavista ajankohdista. Työpäivien määrällä korjatut kasvuluvut olivat tammi–kesäkuulle 6,7 % ja kesäkuulle 7,5 %. Keskimääräistä nopeammin kasvoivat tammi–kesäkuussa lasi- (18,1 %), koneenrakennus- (14,9 %), kemian ja petrokemian (9,1 %), rakennusmateriaali- (8,5 %) ja polttoaineteollisuus (8,2 %). Tuotanto väheni neljällä alalla, mm. lääketeollisuudessa (4,5 %). Myös tekstiiliteollisuudessa lähes kaikkien päätuotteiden tuotanto väheni verrattuna viime vuoden tammi–kesäkuuhun.

Tärkeimpien teollisuuden alojen kasvu vuotta aiemmasta

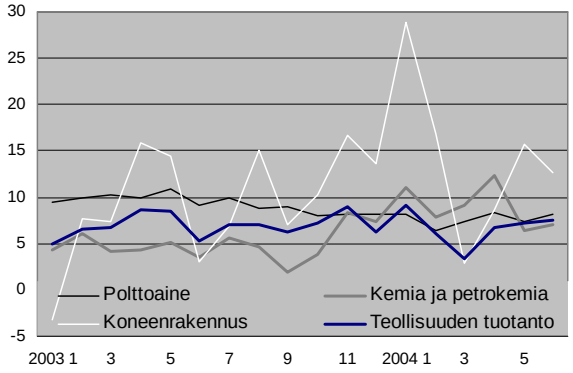

Lähde: tilastolaitos

Jukosin tärkein tuotantoyhtiö myyntiin. Venäjän oikeusministeriö ilmoitti 20.7. aikovansa myydä Jukosin suurimman tuotantoyhtiön Juganskneftgasin vuoden 2000 verovelkojen maksuksi. Alkuperäisestä 99,4 mrd. ruplan (2,8 mrd. euron) veroveloista Jukos on oman ilmoituksensa mukaan jo maksanut 8,73 mrd. ruplaa. Yhtiö on vakuuttanut maksavansa loput verovelat, mutta pyytänyt jopa kolmen vuoden maksuohjelmaa. Lisäksi Jukos käy oikeudenkäyntiä vuoden 2001 lisäverolaskusta (98 mrd. ruplaa). Jukosin kasvava kassavaje haittaa jo yhtiön tuotantoa. Yhtiö on varoittanut konkurssin uhkaavan, elleivät veroviranomaiset anna yhtiön käyttää jäädytettyjä varojaan. Oman ilmoituksensa mukaan Jukos pystyy näillä näkymin toimimaan korkeintaan elokuun puoleen väliin.

Juganskneftgas on Jukosin päätuotantoyhtiö ja vastaa noin 60 prosentista Jukosin tuotannosta. Jukosin oman arvion mukaan tuotantoyhtiön arvo on 24,7 mrd. euroa, kun mm. pankkiiriliike Aton Capital arvioi yhtiön arvoksi 13,6–19,1 mrd. euroa laskutavasta riippuen. Tuotantoyhtiön lopullisesta myyntiarvosta ja -tavasta ei ole vielä tietoa, mutta tärkeimmän tuotantoyhtiön menettäminen siirtäisi Jukosin pois Venäjän suurimpien yritysten joukosta. Mahdollisina ostajaehdokkaina arvioidaan olevan valtion osittain omistamat Gasprom, Rostneft, Lukoil tai TNK-BP.

Jukosin tilanne on pitkään hermostuttanut markkinoita, ja ministeriön ilmoituksen jälkeen sen osakekurssi laski 26 % kahdessa päivässä. Pörssin RTS-indeksi kävi 604 pisteessä viime viikolla, mutta on nyt laskenut 560 pisteeseen.

Duuma hyväksyi toisessa käsittelyssä suurimman osan asumislakipaketista. Duuma hyväksyi 27 laista koostuvasta asumislakipaketista 18 uutta lakia tai lakimuutosta ja siirsi 9 kiistanalaisimman lain käsittelyn syysistuntokaudelle. Syksyllä käsiteltäviksi siirtyivät mm. asuntolaki ja kaupunkirakentamislaki. Asumislakipaketti sisältää myös rakennuslain ja kiinteistörekisterilain. Duuman käsittelemän lakipaketin uskotaan mahdollistavan presidentti Vladimir **Putin**in asettaman tavoitteen, jonka mukaan vuoteen 2010 mennessä vähintään kolmannes kansalaisista kykenisi säästöillään tai asuntolainalla hankkimaan itselleen nykyaikaisen asunnon.

Lakipaketilla pyritään edistämään sekä asuntojen kysyntää että tarjontaa. Asuntojen kysyntää pyritään lisäämään uudistamalla hypoteekkilakia niin, että asuntolainojen saantiehdot ja takausperusteet helpottuvat. Lain uudistuksella tavoitellaan asuntolainojen kysynnän räjähdysmäistä kasvua. Nykyisin asuntolainojen markkinat ovat n. 10 mrd. ruplaa vuodessa, mutta uuden lain turvin niiden odotetaan nousevan yli 300 miljardiin ruplaan (8,3 mrd. euroa). Myös korkotason odotetaan laskevan nykyisestä n. 18 prosentista 7–10 prosenttiin, kun lakimuutosten jälkeen pankkien mahdollisuudet ryhtyä lainojen vakuutena olevien takuiden realisointeihin helpottuvat. Asuntojen tarjontaa pyritään lisäämään rakennusmonopolien purkamisella ja rakennusten valmistumista vauhdittamalla. Hallitus aikoo kuitenkin säilyttää jonkinasteisen kunnallisten vesi-, lämpö-, sähkö-, kaasu- ja jätemaksujen säätelyn, sillä pakettiin kuuluu laki näiden maksujen säätelyperusteista. Lakipaketilla ei uskota olevan vaikutusta asuntojen hintoihin, vaan kysynnän odotetaan kasvavan asuntolainamarkkinoille suunnattujen uudistusten myötä.

Putin vaatii voimakkaampaa IVY-yhteistyötä. Presidentti Vladimir **Putin** muistutti viime viikolla maansa suurlähettiläitä entisten neuvostotasavaltojen IVY-yhteistyön tärkeydestä. Hän totesi sen vahvistamisen – niin poliittisesti kuin taloudellisestikin – olevan maan ulkopolitiikan pääprioriteetti, ja vasta sen jälkeen tulevat suhteet EU:n, Natoon ja Yhdysvaltoihin. Presidentti jatkoi aiheesta Venäjän turvallisuusneuvoston istunnossa alkuviikosta ja huomautti sekä yritysten että koko julkisen hallinnon investoineineen yhteistyöhön riittämättömästi. Putinin mukaan sekä poliittinen että taloudellinen kilpailu alueen sisällä on kasvanut. Presidentti toivoi IVY-alueesta taloudellisesti ja kansainvälisesti merkittävää ja muistutti Venäjän laajentuvien markkinoiden, energiaresurssien ja IVY-alueen siirtotyöläisten olevan koko alueen taloudellisen kasvun moottoreita. Venäjän on nyt säilytettävä asemansa yhteistyön johtajana, tai yhteistyö lopahtaa, totesi presidentti puheessaan.

Suomen Pankki • Siirtymätalouksien tutkimuslaitos, BOFIT
PL 160 • 00101 Helsinki
Puh: (09) 183 2268 • Sähköposti: bofit@bof.fi • Web: www.bof.fi/bofit

Toimittaja Merja Nieminen

Uutisaineisto on toimitettu eri lähteiden perusteella.
Suomen Pankki ei takaa aineiston kattavuutta tai oikeellisuutta.

BOFIT Viikkokatsaus
30 • 22.7.2004

Kiina

Viime vuoden kasvuluvun korjaaminen hidasti toisen neljänneksen talouskasvua. Tilastoviranomaisten mukaan Kiinan talouskasvu hidastui toisella neljänneksellä 9,6 prosenttiin ensimmäisen neljänneksen 9,8 prosentista. Toisen neljänneksen kasvun hidastuminen oli toivottua hallituksen tavoitellessa ylikuumentuneen talouden "pehmeää laskeutumista". Samalla tilastoviranomaiset julkaisivat korjatun talouskasvuluvun viime vuoden toiselle neljännekselle. BKT:n kasvu korjattiin 6,7 prosentista 7,9 prosenttiin. Korjaukset tehtiin pääasiassa palvelusektorille ja ne johtuivat SARS-epidemian vaikutusten tarkistamisesta. Jos korjausta ei olisi tehty, toisen neljänneksen kasvuluku olisi ollut paljon suurempi kuin nyt julkistettu.

Hallituksen talouden kiristämistoimenpiteet ovat alkaneet vaikuttaa etenkin hillitsemällä liiallisia kiinteitä investointeja. Sekä teollisuustuotannon kasvu että hintataso ovat kuitenkin vielä korkeimmalla tasollaan. Ristiriidat indikaattorien välillä vaikeuttavat talouden todellisen tilan tulkintaa.

BKT:n kasvu, % neljänneksittäin

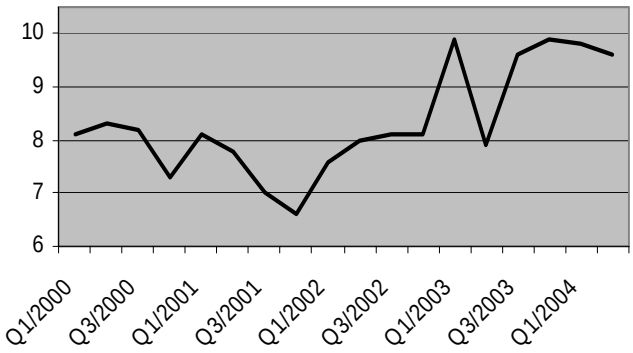

Lähde: Kiinan tilastoviranomainen

Kuluttajahinnat olivat kesäkuussa 5,0 % korkeampia kuin vuotta aiemmin. Toukokuussa vuosi-inflaatio oli 4,4 %. Eniten kuluttajahintoihin ovat vaikuttaneet elintarvikkeet, jotka olivat kesäkuussa yli 14 % kalliimpia kuin vuotta aiemmin. Myös asumiskustannukset olivat kesäkuussa korkeammat kuin vuosi sitten. Sen sijaan mm. vaatteiden sekä kodinkoneiden hinnat ovat laskeneet.

Inflaatio on kiihtynyt melko tasaisesti viime kesästä lähtien. Kesäkuun inflaation nousuun vaikuttivat myös viime vuoden matalat, osittain sars-epidemiasta johtuneet vertailuluvut. Toukokuusta kesäkuuhun kuluttajahinnat laskivat 0,7 %. Tämä ei kuitenkaan välttämättä vielä ennakoi inflaation hidastumista vaan voi ainakin osittain johtua hintojen kausivaihtelusta. Viranomaiset uskovat inflaation alkavan hidastua syksyllä, jolloin vertailuarvot kääntyvät nousuun. Lisäksi hyvät satoennusteet ennakoivat viljan hinnan nopean nousun päättyvän.

Kiinteiden investointien kasvu hidastui. Ensimmäisellä vuosipuoliskolla kiinteät investoinnit kasvoivat 29 % vuotta aiemmasta ollen 2600 miljardia juania (260 mrd. euroa). Kasvu oli 3 prosenttiyksikköä pienempi kuin vuotta aiemmin ja 14 prosenttiyksikköä pienempi kuin kuluvan vuoden ensimmäisellä neljänneksellä. Investoinnit kiinteistöihin kasvoivat 29 % vuotta aiemmasta, kun taas ensimmäisellä vuosineljänneksellä kasvu oli 41 %. Investointien kasvun hidastumisen uskotaan johtuvan hallituksen toimista luotonannon hidastamiseksi.

Rahan ja luottojen kasvu tavoitteessaan. Kuuden ensimmäisen kuukauden aikana rahan määrä kasvoi 16 % vuotta aiemmasta, mikä on yhden prosenttiyksikön vähemmän kuin keskuspankin tavoite tälle vuodelle. Lisäksi uusien lainojen määrän kasvu jatkoi hidastumistaan. Kesäkuun lopussa lainakanta kasvoi 16 % eli 7 prosenttiyksikköä hitaammin kuin vuotta aiemmin. Luottojen huomattavasti hidastunut kasvuvauhti voidaan osittain selittää valtion omistamien neljän suuren pankin hoitamattomien lainojen poistoilla. Rahan ja luottojen määrän supistuminen on keskeisessä asemassa ylikuumentuneen talouden hillitsemisessä.

Tulot jatkoivat nopeaa kasvuaan Kiinassa. Maaseudun reaalitulot kasvoivat ensimmäisellä vuosipuoliskolla 11 % vuotta aiemmasta. Keskimääräinen asukaskohtainen kuukausitulo oli 220 juania (22 euroa). Kaupunkilaisten keskimääräinen tulo oli 800 juania ja sen reaalikasvu 9 % vuotta aiemmasta. Maaseudun tulojen nopea kasvu johtui pääasiassa maataloustuotteiden hintojen noususta. Köyhyysrajan alapuolella elävien määrä Kiinassa kasvoi viime vuonna 800 000 ihmisellä ja heitä on yhteensä 29 miljoonaa, joista suurin osa asuu maaseudulla. Hallitus pyrkiikin parantamaan maaseudun asemaa mm. poistamalla kaikki maatalousverot viiden vuoden kuluessa.

Kiinan vähittäiskaupan reaalikasvu oli kuuden ensimmäisen kuukauden aikana 10 % vuotta aiemmasta. Vähittäiskaupan arvo oli 2500 miljardia juania (250 mrd. euroa). Kauppa kasvoi erityisen nopeasti tietoliikennelaitteissa (52 %), öljytuotteissa (44 %) ja moottoriajoneuvoissa (44 %). Nopean tulojen kasvun odotetaan lisäävän kulutusta myös toisella vuosipuoliskolla. Maaseudun osuus vähittäiskaupasta on vain kolmannes, vaikka siellä asuu noin 60 % väestöstä.

Suomen Pankki • Siirtymätalouksien tutkimuslaitos, BOFIT
PL 160 • 00101 Helsinki
Puh: (09) 183 2268 • Sähköposti: bofit@bof.fi • Web: www.bof.fi/bofit

Toimittaja Merja Nieminen

Uutisaineisto on toimitettu eri lähteiden perusteella.
Suomen Pankki ei takaa aineiston kattavuutta tai oikeellisuutta.

BOFIT Viikkokatsaus
31 • 29.7.2004

Venäjä

Venäjän tuottajahintojen nousu kiihtyi edelleen. Kesäkuussa tuottajahinnat kasvoivat vuoden 2003 kesäkuusta lähes 26 %. Tuottajahintojen nousu on kiihtynyt vuoden 2003 marraskuusta lähtien, jolloin vuosikasvu oli 12 %. Nopeinta hintojen vuosinousu oli rautametallurgiassa (62 %) ja raakaöljyteollisuudessa (59 %). Tuottajahintojen nousu on ollut nopeaa myös muilla energia-aloilla, joilla hinnat aikaisemmin ovat nousseet maltillisesti. Polttoaineteollisuudessa tuottajahinnat nousivat kesäkuussa 2004 yli 52 % vuoden takaisesta, kun vuotta aiemmin vastaava kasvu oli 2 %. Öljynjaloste- ja kaasuteollisuudessa hinnat nousivat vuodessa 44 ja 32 %, kun hinnat vuotta aiemmin laskivat kummallakin toimialalla. Sähkö- ja petrokemianteollisuus olivat ainoat toimialat, joilla hintojen nousu hidastui merkittävästi edellisestä vuodesta. Niiden tuottajahinnat nousivat vuoden 2003 kesäkuusta 12 ja 10 %.

Kuljetusten hintojen nousu on ollut kuluvan vuoden aikana varsin vakaata ja niiden vuosinousu on vaihdellut 19 ja 21 prosentin välillä. Kesäkuussa kuljetushinnat olivat 21 % korkeampia kuin vuotta aiemmin. Rautatiekuljetusten vuosi-inflaatio on ollut koko vuoden noin 27 % ja tiekuljetusten hintojen vuosinousu on pysynyt 9–11 prosentissa. Putkikuljetusten hintojen vuosi-inflaatio kiihtyi alkuvuoden 11 prosentista kesäkuun 17 prosenttiin.

Hallitus keskusteli Venäjän viennin rakenteesta ja tukemisesta. Pääministeri Mihail **Fradkov**in mielestä Venäjän vienti sisältää liian vähän huipputeknologiaa sekä koneita ja laitteita. Valtion tulisi hänen mukaansa löytää tehokkaammat keinot viennin tukemiseen. Fradkov asetti tavoitteeksi nostaa koneiden ja laitteiden osuus kokonaisviennistä 10 prosenttiin nykyisestä 8,6 prosentista. Venäjän viime vuoden vienti oli 137 miljardia dollaria, josta 70 % oli raaka-aineita ja jalostamattomia tuotteita. Huipputeknologiaa Venäjä vei noin 100 miljoonan dollarin arvosta. Talousministeri German **Gref** piti tavoitteen toteutumista yhdessä vuodessa mahdottomana. Finanssiministeri Aleksei **Kudrin** puolestaan ehdotti koneiden ja laitteiden vientiosuuden nostamista 15 prosenttiin viidessä vuodessa.

Talousministeriö ehdottaa, että vuoden 2005 budjettiin varattaisiin ainakin 600 miljoonaa dollaria, josta 500 miljoonaa käytettäisiin vientiyrityksien tukemiseen vientitakuiden muodossa ja 100 miljoonaa varattaisiin valtion takuukeskukselle Roseximbankille. Lisäksi yritysten korkotukeen ehdotetaan 100 miljoonaa dollaria. Tämän vuoden budjettiin oli varattu vastaavaan tarkoitukseen 500 miljoonaa dollaria, mutta rahastoa on käytetty suunniteltua vähemmän, sillä voimassa oleva budjettilaki on osoittautunut hankalaksi rahastojen käytön kannalta. Talousministeriö on ehdottanut budjettilakiin muutoksia, joilla viennin tukirahastot saataisiin tehokkaampaan käyttöön.

Venäjä pyrkii vähentämään ulkomaista lainanottoa. Venäjän hallitus keskusteli 15.7. vuoden 2005 lainanottosuunnitelmista. Hallitus suunnittelee lainaavansa ensi vuonna 3 miljardia euroa kansainvälisiltä markkinoilta ja rahoituslaitoksilta sekä 6 miljardia euroa arvopaperimarkkinoilta. Hallituksen tavoitteena on vähentää lainanottoa kansainvälisiltä rahoituslaitoksilta. Finanssiministeri Aleksei **Kudrin** totesi, että Venäjä käytti vuonna 2003 ainoastaan 37 % Maailmanpankin kanssa sovituista lainoista ja että ensisijaisena tavoitteena on viedä loppuun jo käynnissä olevat hankkeet ennen uusien aloittamista. Kudrinin mukaan ensi vuodelle on Maailmanpankin kanssa suunnitteilla vain yksi uusi, asuntouudistukseen liittyvä hanke.

Suurimman osan ensi vuoden lainanhoitokuluista ja kuoletuksista hallitus suunnittelee kattavansa vakautusrahaston ylijäämällä, yksityistämistuloilla ja laskemalla liikkeeseen 2,1 miljardin euron joukkovelkakirjalainan. Kudrin kertoi ulkomaisen valtionvelan olevan ensi vuonna 120 miljardia euroa ja, vaikka velka supistuu vain noin 200–300 miljoonalla eurolla vuoteen 2008 mennessä, sen osuus BKT:sta supistuu samana aikana 20–25 prosenttiin talouden ripeän kasvun ansiosta.

Hallitus aikoo myös lisätä tämän vuoden budjetissa muille maille myöntämiensä lainojen määrää 83 miljoonalla yhteensä 618 miljoonaan euroon. Vuonna 2005 hallitus suunnittelee lainaavansa 568 miljoonaa euroa. Tänä vuonna suurin, 330 miljoonan euron laina myönnetään Kiinalle Tianwan ydinvoimalan rakentamiseen. Ensi vuonna suurin 348 miljoonan euron laina myönnetään Intialle Kudankulan voimalaitoksen rakentamiseen.

Valtio luopuu Lukoilista. Pääministeri Mihail **Fradkov** allekirjoitti 22.7. hallituksen päätöksen yksityistää viimeinen valtion omistusosuus Lukoilista, joka tuotannon perusteella on Venäjän toiseksi suurin öljy-yhtiö. Valtion 7,59 prosentin osuus myydään yhtenä osana, ja tarjouskilpailu järjestetään syyskuun aikana. Vuoden suurimman yksityistämiskaupan arvoksi arvioidaan 1,7 miljardia dollaria, kun yhtiön nykyarvon lasketaan olevan noin 23 miljardia dollaria.

Amerikan kolmanneksi suurimman öljy-yhtiön ConocoPhillipsin arvellaan olevan todennäköisin ostaja sen jälkeen, kun ConocoPhillipsin johtaja James **Mulva** ja Lukoilin johtaja Vagit **Alekperov** tapasivat viime viikolla Kremlissä presidentti Vladimir **Putin**in. He keskustelivat ConocoPhillipsin investointisuunnitelmista Venäjälle. Markkinoilla oletetaan presidentin jo hyväksyneen kaupan.

Suomen Pankki • Siirtymätalouksien tutkimuslaitos, BOFIT
PL 160 • 00101 Helsinki
Puh: (09) 183 2268 • Sähköposti: bofit@bof.fi • Web: www.bof.fi/bofit

Toimittaja Timo Harell
Uutisaineisto on toimitettu eri lähteiden perusteella.
Suomen Pankki ei takaa aineiston kattavuutta tai oikeellisuutta.

BOFIT Viikkokatsaus
31 • 29.7.2004

Kiina

Kiinan tuottajahinnat pysyivät korkeina kesäkuussa. Sekä keskuspankin yrityshyödykehintaindeksi (CGPI) että tilastoviranomaisten tuottajahintaindeksi (PPI) nousivat kesäkuussa. CGPI nousi 9,3 % vuotta aiemmasta ja PPI 6,4 %. Näiden kahden tuottajahintaindeksin välillä on edelleen suuri ero (ks. BOFIT 22/2004). Kaiken lisäksi keskuspankki ilmoitti 0,3 prosentin kuukausikohtaisesta deflaatiosta kesäkuussa, kun tilastoviranomaiset puolestaan raportoivat 0,4 prosentin inflaatiosta.

Viljan hinnan kasvu nostaa maataloustuotteiden hintaindeksiä. Kiinan tilastoviranomaiset laativat maataloustuotteiden hintaindeksiä vuosineljänneksittäin ja se perustuu 27 000 yrityksen tietoihin. Maataloustuotteiden hintaindeksi on yleisindeksi, joka koostuu maanviljely-, metsätalous-, karjatalous- ja kalastusindekseistä, jotka on lisäksi jaettu tuotekohtaisiksi hinnoiksi. Tilastoviranomaisten mukaan maataloustuotteiden hinnat nousivat toisella neljänneksellä 11 % vuotta aiemmasta. Hintojen nousu johtui pääasiassa viljan hinnan 29 prosentin noususta. Viljoista nopeimmin nousi riisin hinta, 41 %. Elintarvikkeiden hintojen uskotaan muodostavan kolmanneksen Kiinan kuluttajahintaindeksistä.

Maataloustuotteiden hinnat, % vuotta aiemmasta

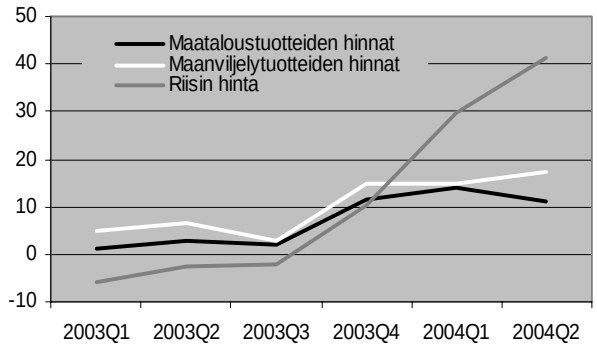

Lähde: Kiinan tilastoviranomaiset

Sähkön kulutus ennätyksellistä. Kiinan sähkön kulutus kasvaa lähes päivittäin. Tuorein ennätys on viime viikolta, kun sähkön päiväkulutus nousi yli 6 400 gigawattitunnin. Ennätyksiä odotetaan lisää, kun Etelä-Kiinan sään ennustetaan lähi viikkojen ajan olevan kuumaa. Kuumuus lisää ilmastointiin kuluvaa sähköä huomattavasti.

Sähkön tuotanto on kasvanut kuuden ensimmäisen kuukauden aikana 16 % vuotta aiemmasta ja oli 1 000 000 gigawattituntia. Kolmannella neljänneksellä energiavajeen odotetaan kuitenkin olevan 30 gigawattituntia. Sähkön säästämiseksi mm. katu- ja mainosvalaistusta on vähennetty, ja useat kaupungit ovat joutuneet määräämään tuotantolaitoksia pysäytettäviksi sähkön kulutuksen huippuaikoina. Kulutusrajoituksia on tällä hetkellä voimassa 24 provinssissa tai alueella. Kansallinen kehitys- ja valvontakomissio on pyrkinyt hillitsemään ja tasaamaan sähkön kulutusta nostamalla sen hintaa ja lisäämällä hintaeroja eri vuorokaudenaikoina. Kiina on rakentamassa lisää ydinvoimaloita ja Kolmen solan vesivoimala on sähköpulan lievittämiseksi otettu jo osittain koekäyttöön (ks. BOFIT 23/2004).

Manner-Kiinan matkailu kasvussa. Ensimmäisen kuuden kuukauden aikana Kiinassa kävi yli 51 miljoonaa matkailijaa, joista 44 miljoonaa tuli Macaosta, Hongkongista ja Taiwanilta. Noin 40 % heistä oli turisteja. Vierailijoiden määrä kasvoi 24 % vuotta aiemmasta ja toi Kiinaan valuuttatuloa yhteensä 11 miljardia dollaria. Valuuttatulo kasvoi 45 % vuotta aiemmasta. Tosin viime vuoden SARS-epidemian vuoksi lähtötaso oli alhainen. Matkailun osuus Kiinan bruttokansantuotteesta oli viime vuonna yli 5 %. Kiinan tavoitteena on olla vuonna 2020 maailman suosituin turistikohde ja kasvattaa matkailun osuus 11 prosenttiin bruttokansantuotteesta.

Yli 13 miljoonaa kiinalaista lähti ulkomaille ensimmäisellä vuosipuoliskolla. Kasvua oli 63 % vuotta aiemmasta. Yli 73 % Manner-Kiinasta lähteneistä meni Hongkongiin ja Macaoon. Myös kotimainen matkailu on Kiinassa suosittua. Viime vuonna kotimaisia matkailijoita oli SARS-epidemiasta huolimatta 870 miljoonaa. Tänä vuonna kotimaisen matkailun uskotaan kasvavan edelleen.

Kiina nousi YK:n elintasovertailussa. YK:n kehitysohjelman UNDP:n vuoden 2004 inhimillisen kehityksen indeksillä mitattiin 177 maan elintasoa vuoden 2002 odotettavissa olevan eliniän, opetuksen ja terveydenhuollon laadun sekä henkilöä kohden laskettujen tulojen perusteella. Kiina nousi kymmenen sijaa, ja oli nyt sijalla 94. Kiinan erityshallintoalue Hongkong oli sijalla 23. UNDP:n mukaan maailman kehittynein maa oli edelleen Norja. Suomi oli sijalla 13. Venäjä paransi sijoitustaan kuudella pykälällä ja oli nyt sijalla 57.

Odotettavissa oleva elinikä on Kiinassa 70,9 vuotta mutta Hongkongissa peräti 79,9 vuotta ja Norjassa 78,9 vuotta. Venäjän odotettavissa oleva elinikä on vain 66,7 vuotta.

Kiinassa ja Hongkongissa HIVin levinneisyys on virallisten tietojen mukaan Norjan tasolla, jossa tauti on 0,1 prosentilla väestöstä, kun taas Venäjällä se on 1,1 prosentilla.

Suomen Pankki • Siirtymätalouksien tutkimuslaitos, BOFIT
PL 160 • 00101 Helsinki
Puh: (09) 183 2268 • Sähköposti: bofit@bof.fi • Web: www.bof.fi/bofit

Toimittaja Timo Harell

Uutisaineisto on toimitettu eri lähteiden perusteella.
Suomen Pankki ei takaa aineiston kattavuutta tai oikeellisuutta.

BOFIT Viikkokatsaus
32 • 5.8.2004

Venäjä

Venäjän reaalipalkat nousivat yli 14 % tammikesäkuussa. Venäjän tilastolaitoksen mukaan reaalipalkat nousivat ensimmäisen puolen vuoden aikana 14,1 % ja käytettävissä olevat tulot 9,8 % vuotta aiemmasta. Keskimääräinen kuukausipalkka nousi 6 980 ruplaan (200 euroa), kun se vuotta aiemmin oli 5 550 ruplaa. Kesäkuun alussa joka kahdeksannen työntekijän palkan maksu oli myöhässä. Työttömiä oli kesäkuussa ILOn määritelmän mukaan laskettuna 7,9 % työvoimasta. Ainoastaan 2,2 % työvoimasta oli virallisesti rekisteröity työttömiksi.

Pankkisektorin tilanne rauhoittunut. Alkukesän epävarmuus pankkisektorilla on ainakin toistaiseksi laantunut. Keskuspankin tukitoimet saivat talletuspaon kuriin ja uusilta pankkien likviditeettikriiseiltä vältyttiin. Valtion omistama Vneshtorgbank osti keskuspankin 700 miljoonan dollarin lainan turvin 86 % likviditeettikriisin joutuneesta Gutabankista. Venäjän suurimman yksityisen pankin, Alfa Bankin, tileiltä tallettajat nostivat rahaa pankin mukaan heinäkuussa yli puolen miljardin dollarin edestä kahden viikon aikana. Pankki pystyi kattamaan nostot omalla pääomallaan omistajien tehtyä lisäsijoituksia pankkiin. Uutistietojen mukaan tallettajat nostivat kaikista yksityisistä pankeista talletuksia heinäkuun aikana noin yhden miljardin dollarin edestä. Keskuspankki jatkoi viime viikolla pankkiuudistusta perumalla neljän pienen pankin toimiluvat.

Talletuspaosta on hyötynyt eniten valtion omistama Sberbank, joka uutistietojen mukaan vastaanotti heinäkuun ensimmäisen viikon aikana uusia talletuksia noin 350 miljoonan dollarin arvosta. Sberbankilla on noin 60 % yksityisistä talletuksista, mikä johtuu paljolti valtion talletussuojasta. Sberbank kuitenkin menettää tämän edun, mikäli duuman käsittelemä lakialoite hyväksytään. Aloitteessa Sberbankissa oleville uusille yleisötalletuksille ehdotetaan lokakuusta alkaen samaa 100 000 ruplan (3 400 dollarin) enimmäistalletussuojaa kuin muillekin talletussuojaa hakeneille pankeille. Talletussuojaa on hakenut 1 140 pankkia. Ensimmäisiä päätöksiä talletussuojan piirin hyväksytyistä pankeista odotetaan elokuussa.

Jukosin verotutkinta jatkuu. Veroviranomaiset aloittivat viime viikolla Jukosin vuoden 2002 verotutkinnan. Lisäksi viranomaiset ilmoittivat mahdollisesti korottavansa vuoden 2001 verolaskua. Yhtiö on määrätty maksamaan vuosilta 2000 ja 2001 yhteensä 197 miljardin ruplan (5,6 mrd. euron) verorästit.

Jukos sai vielä maksamatta oleville noin 79 miljardin ruplan verorästeille vuodelta 2000 maksuaikaa elokuun loppuun. Viime viikolla veroviranomaiset vaativat Jukosia pysäyttämään tuotannon kolmella tärkeimmällä öljyalueella, mutta peruivat myöhemmin vaatimuksensa. Markkinat reagoivat vaatimukseen voimakkaasti. Viime viikolla Jukosin osakkeen hinta kävi alle kolmessa dollarissa eli alhaisimmillaan sitten lokakuun 2001.

Viranomaiset suunnittelevat yhä yhtiön tärkeimmän tuotantolaitoksen Juganskneftegazin myymistä. Alkuviikosta Jukos tarjoutui myymään 56 prosentin osuutensa siperialaisesta Rospan International -kaasuyhtiöstä TNK-BP:lle 298 miljoonalla eurolla maksaakseen verovelkojaan. Kauppa odottaa veroviranomaisten hyväksymistä.

Samalla kun Jukosin osakkeiden arvo on romahtanut, öljyn maailmanmarkkinahinnat ovat nousseet uusiin ennätyksiin. New Yorkin pörssin öljyfutuurit kävivät 3.8. jopa 44 dollarissa tynnyriltä, mikä on futuuripörssin historian korkein noteeraus. Öljyn korkean maailmanmarkkinahinnan ja kasvaneiden tuotantolukujen johdosta Venäjän talousministeriö nosti alkuviikosta tämän vuoden BKT-kasvuennustettaan 0,1 prosenttiyksiköllä 6,7 prosenttiin.

Venäjän öljy-yhtiöiden tuotanto (1 000 tynnyriä päivässä)

Suurimmat yhtiöt	tammi-heinäkuu -04	kasvua vuodessa	viennin osuus
Jukos	1 708	8,9 %	42 %
LUKoil	1 663	7,7 %	40 %
Surgutneftegaz	1 164	10,5 %	34 %
TNK-BP	959	16,0 %	47 %
Sibneft	670	10,2 %	39 %
Tatneft	501	2,0 %	49 %
Öljytuotanto yhteensä	**9 016**	**10,3 %**	**40 %**

Lähde: Aton

Venäjän hallitus päivitti sähkösektorin uudistussuunnitelmaa. Pääministeri Mihail **Fradkov** allekirjoitti sähkösektorin päivitetyn uudistusaikataulun heinäkuussa. Uudistuksilla pyritään purkamaan valtion monopoliasemaa ja avaamaan sektori kansainväliselle kilpailulle. Uusi aikataulu vahvistaa alkuperäisen tavoitteen sähkömarkkinoiden vapauttamisesta vuoden 2006 alusta ja sisältää 29 vaihetta. Joidenkin uudistusten toteuttamista on lykätty jopa vuodella alkuperäisestä suunnitelmasta. Toisaalta mm. tukkumarkkinasääntöjen kehittäminen on pysynyt alkuperäisessä aikataulussa, jonka mukaan uudistus saadaan päätökseen vuoden 2005 kolmannen neljänneksen aikana.

Uusikaan suunnitelma ei sisällä aikataulua valtion sähköyhtiön UES:n kesäkuun lopulla jäädetylle yksityistämiselle. Suunnitelmat jäädytettiin, koska hallitus haluaa vielä selvittää yksityistämisen vaikutuksia. Fradkov ilmoitti hallituksen palaavan UES:n yksityistämiseen vuoden lopulla.

Suomen Pankki • Siirtymätalouksien tutkimuslaitos, BOFIT
PL 160 • 00101 Helsinki
Puh: (09) 183 2268 • Sähköposti: bofit@bof.fi • Web: www.bof.fi/bofit

Toimittaja Timo Harell
Uutisaineisto on toimitettu eri lähteiden perusteella.
Suomen Pankki ei takaa aineiston kattavuutta tai oikeellisuutta.

BOFIT Viikkokatsaus
32 • 5.8.2004

Kiina

Kiina helpottaa ulkomaisten pankkien pääsyä maahan. Kiinassa toimivien ulkomaalaisomisteisten pankkien uudet säännöt tulevat voimaan syyskuussa. Pankkivalvontakomitean (CBRC) perustamisesta (2003) lähtien alkuperäisiin sääntöihin on kaivattu uudistuksia selkeyttämään valvonnan vastuualueita CBRC:n ja Kiinan keskuspankin (PoBC) välillä. Uudet säännöt siirtävät virallisesti vastuuta CBRC:lle. Lisäksi uudet säännöt tukevat WTO:n vaatimaa pankkisektorin avaamista helpottamalla ulkomaisten pankkien pääsyä Kiinan markkinoille.

Säännöt poistavat vuoden karenssiajan ulkomaalaisomisteisten pankkien perustaessa haarakonttoreita. Kiinalaisyritysten ja -kotitalouksien juanmääräistä rahaliikennettä varten vaadittava pääoma väheni 100 miljoonalla juanilla (10 milj. euroa). Uudet säännöt vaativat pankilta 300 miljoonan juanin (30 milj. euroa) liikepääoman silloin, kun pankki hoitaa yritysten rahaliikennettä ja 500 miljoonan juanin (50 milj. euroa) pääoman hoidettaessa kotitalouksien rahaliikennettä. Lisäksi hallintoa on selkeytetty niin, että ulkomaalaisomisteisten pankkien ja haarakonttorien perustamishakemukset lähetetään suoraan CBRC:n pääkonttoriin ja muut hallinnolliset asiat hoituvat CBRC:n paikallistoimipisteissä. Aikaisemmin perustamiset ja hallintoasiat piti ilmoittaa molemmille samanaikaisesti. Uusien sääntöjen sanotaan vastaavan kansainvälisiä pankkivalvontasäännöksiä ja kohtelevan ulkomaisia pankkeja samalla tavoin kuin kotimaisia.

Ulkomaalaisomisteiset pankit ovat kasvaneet vahvasti Kiinassa viime vuosina. CBRC:n mukaan heinäkuun puoliväliin mennessä 100 ulkomaalaisomisteista pankkia on saanut luvan juanmääräisen rahaliikenteen hoitamiseen 13 eri kaupungissa. Vuoden 2001 lopussa ulkomaalaisomisteisia pankkeja toimi Kiinassa ainoastaan 30. Tammikesäkuussa ulkomaalaisomisteisten pankkien juanmääräiset varat kasvoivat yhteensä 49 % vuotta aiemmasta, kun koko pankkisektorin kasvu oli 16 %. Kuitenkin varoja oli vain 84 miljardia juania (8,4 mrd. euroa), joka on pieni osuus koko Kiinan pankkisektorin 30 000 miljardin juanin varoista. Kansallinen kehitys- ja valvontakomission (NRDC) ja ulkomaanvaluuttaviraston (SAFE) päätös ulkomaisen lainauksen rajoittamisesta vähentää ulkomaalaisomisteisten pankkien rahoitusmahdollisuuksia (ks. BOFIT 24/2004).

Macao seuraa Hongkongia salliessaan juanin käytön. Kiinan keskuspankki (PBoC), allekirjoitti 4.8. Macaon rahaviranomaisten kanssa sopimuksen, joka sallii juanmääräiset palvelut macaolaisille pankeille lokakuusta alkaen. Sopimus oli odotettu, sillä Kiinan toinen erityishallintoalue Hongkong allekirjoitti vastaavan sopimuksen vuoden 2003 lopulla. Macaon ja Hongkongin sopimukset ovat lähes samanlaiset. Juanin käyttöönoton jälkeen Kiina pyrkii erityisen tarkasti valvomaan rahanpesua uhkapeleissä, jotka ovat Macaon tärkein toimiala. Sopimuksen mukaan mannerkiinalaisia pankkikortteja ei voi käyttää uhkapeleissä. Yksi Macaossa toimiva pankki valitaan clearing-pankiksi, jonka kanssa muut pankit tekevät sopimuksen juanmääräisistä palveluista.

Maailmankaupan tekstiili- ja vaatekiintiöiden poistuminen aiheuttaa kiistaa. Vuoden 2005 alussa poistuvat WTO-sopimuksen mukaisesti kansainvälistä kauppaa vääristävät tuontikiintiöt tekstiileiltä ja vaatteilta. Kiina on maailman suurin tekstiilien ja vaatteiden viejä. Tammikesäkuussa Kiina vei niitä 42 miljardin dollarin arvosta. Kiintiöiden poistuessa Kiinan vientihintojen odotetaan laskevan, koska valmistajien ei enää tarvitse ostaa osuutta kiintiöistä. Arviolta jopa 80 % vaateteollisuudesta tulee siirtymään Kiinaan, kun tuonnin esteet poistuvat.

Teollisuusmaat ovat käyttäneet tuontikiintiöitä jo 40 vuotta kotimaisten teollisuuden suojelemiseksi ja niiden poistaminen on herättänyt laajaa vastustusta. Mm. 90 kaupparyhmittymää on vaatinut kiintiöiden poiston lykkäämistä vuoteen 2008. Niiden mukaan kiintiöiden poisto veisi alalta 30 miljoonaa työpaikkaa, joista 650 000 Yhdysvalloista vuoteen 2007 mennessä.

Kiintiöiden poiston lykkääminen ei kuitenkaan asiantuntijoiden mukaan ole todennäköistä, sillä WTO:n säännöt antavat jäsenmaille mahdollisuuden muunlaisiin tuonnin rajoituksiin kuten tullimaksujen lisäämiseen ja niin sanottuihin turvakiintiöihin. Niitä voidaan käyttää vuoteen 2008 asti, jos jäsenmaa pystyy osoittamaan, että tuonti uhkaa kotimaista teollisuutta. Yhdysvallat tutkii parhaillaan turvakiintiöiden muodostamista Kiinassa valmistetuille sukille.

EU-komissio uskoo Euroopan vaate- ja tekstiiliteollisuuden selviytyvän hyvin kiintiöiden poistosta, koska eurooppalaiset valmistajat ovat suurimmaksi osaksi siirtyneet korkeatasoisiin tuotteisiin Kiinan tuottaessa pääasiassa halpaa tukkutavaraa. Kiinalaisvalmistajien mielestä kiintiöiden poistaminen ei vaikuta paljonkaan maailmanmarkkinoihin, koska kysyntä Kiinassa on vahvassa kasvussa, mikä nostaa sekä raaka-aineiden että valmiiden tuotteiden hintoja.

Työttömyysaste kaupungeissa pysynyt ennallaan. Työ- ja sosiaaliturvaministeriön mukaan työttömyysaste kaupungeissa oli kesäkuun lopussa 4,3 %, kun se vuotta aiemmin oli 4,1 %. Kaupungeissa oli 8,4 miljoonaa rekisteröitynyttä työtöntä. Loppuvuonna työttömien määrän uskotaan kasvavan, kun noin 10 miljoonaa kouluista valmistunutta siirtyy työmarkkinoille. Tilastoviranomaisten mukaan Kiinassa oli vuonna 2003 noin 750 miljoonaa rekisteröityä työntekijää, joista kolmasosa oli kaupungeissa. Joidenkin lähteiden mukaan 20 prosentilla maaseudun väestöstä ei ole ollenkaan tai on vain niukasti töitä. Työllisyys on yksi Kiinan hallituksen keskeisimpiä tavoitteita. Loppuvuoden aikana hallituksen tavoitteena on luoda 3 miljoonaa uutta työpaikkaa ja pitää työttömyys kaupungeissa alle 4,7 prosentissa.

Suomen Pankki • Siirtymätalouksien tutkimuslaitos, BOFIT
PL 160 • 00101 Helsinki
Puh: (09) 183 2268 • Sähköposti: bofit@bof.fi • Web: www.bof.fi/bofit

Toimittaja Timo Harell
Uutisaineisto on toimitettu eri lähteiden perusteella.
Suomen Pankki ei takaa aineiston kattavuutta tai oikeellisuutta.

BOFIT Viikkokatsaus
33 • 12.8.2004

Venäjä

Venäjän inflaatio kiihtyi heinäkuussa. Kuluttajahintojen vuosikasvu kiihtyi vuoden kestäneen hidastumisen jälkeen ja oli heinäkuussa 10,5 %. Elintarvikehintojen vuosinousu kiihtyi 9,4 prosenttiin ja muiden tavaroiden 8,2 prosenttiin. Palveluiden hintojen vuosikasvu jatkoi edelleen hidastumistaan. Palvelut kallistuivat heinäkuussa 16,7 % vuotta aiemmasta. Viime vuonna vastaavana ajankohtana palveluiden hintojen vuosikasvu oli 31,2 %. Tilastolaitoksen laskema vähimmäisruokakori kallistui kuluvan vuoden alusta heinäkuun loppuun 9,4 %.

Talousministeriön mukaan tämän vuoden inflaatio saattaa ylittää hallituksen asettaman 8–10 prosentin tavoitteen. Seitsemän ensimmäisen kuukauden aikana hinnat ovat nousseet 7,1 %. Talousministeri German **Gref** arvioi, että tavoitteen toteutuminen on kuitenkin mahdollista, mikäli rahapolitiikka pysyy riittävän kireänä. Inflaatiota on kiihdyttänyt etenkin korkea öljyn hinta, joka on lisännyt rahan tarjontaa taloudessa. Lavean rahan (M2) tarjonta, joka sisältää laillisten maksuvälineiden lisäksi talletukset, nousi vuoden alusta heinäkuun alkuun 15 % ja kesäkuun aikana 4,7 %.

Kuluttajahinnat, % -muutos vuotta aiemmasta

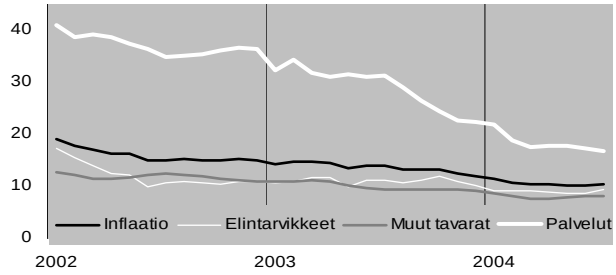

Lähde: tilastolaitos

Talouskasvusta erilaisia näkemyksiä. Talousministeri German **Gref** esitteli 5.8. hallitukselle loppuvuoden talousennusteen. Öljyn korkean maailmanmarkkinahinnan ja hyvien vientinäkymien takia talousministeriö nosti vuosien 2004 ja 2005 BKT:n kasvuennusteitaan 0,1 prosenttiyksiköllä: kuluvan vuoden kasvun 6,7 prosenttiin ja vuoden 2005 kasvun 6,0 prosenttiin. Ministeri totesi BKT:n kasvaneen vuoden ensimmäisellä puoliskolla 7,4 % ja ministeriön ennusteiden olevan varovaisia. Grefin arvion mukaan kuluvan vuoden kasvu on 6,8 ja 7,1 prosentin välillä.

Maanantaina 9.8. varapääministeri Aleksander **Zhukov** kertoi hallituksen nostaneen BKT:n kasvuennusteitaan: tämän vuoden ennusteen 6,9 prosenttiin ja vuoden 2005 ennusteen 6,3 prosenttiin. Zhukov perusteli nostoa Venäjän teollisuuden nopealla kasvulla ja öljyriippuvuuden vähentymisellä. Hän totesi, että mm. vuoden ensimmäisen puoliskon 15 prosentin kasvu metalli- ja koneenrakennussektorilla on osoitus teollisuuden positiivisesta kehityksestä.

Sosiaaliturvajärjestelmä uudistuu. Venäjän duuma hyväksyi 5.8. ja liittoneuvosto 8.8. kiistellyn sosiaaliturvajärjestelmän uudistuksen, jossa joidenkin väestöryhmien nykyisiä sosiaalietuuksia korvataan rahaetuuksilla. Vaiheittain voimaan tulevan uudistuksen ensi vaihe ei koske asumiseen ja kunnallisteknisiin palveluihin liittyviä etuuksia.

Ennakkotietojen mukaan uudistuksen piiriin kuuluvat saavat vuoden 2005 alusta joka kuukausi 450 ruplan (15 dollarin) arvoisen peruspaketin, johon kuuluu lääkkeitä, kylpylähoitoja ja julkisen liikenteen matkoja. Lisäksi maksetaan rahamääräisenä 350–1 550 ruplan kuukausittainen etuus, jonka suuruus määräytyy eri ryhmien arvioidun tarpeen mukaan. Vuoden 2006 alusta edunsaajat voivat valita, haluavatko he 450 ruplan etuuden rahana vai sosiaaliturvapaketin palveluina.

Uudistus muuttaa myös federaatiobudjetin ja aluebudjettien välistä vastuunjakoa sosiaalietuuksien rahoittamisessa. Aluebudjettien vastuulle jää sotaveteraanien, vammaisten ja muutamien erityisryhmien sosiaalietuuksien maksaminen. Arvostelijoiden mukaan aluebudjeteille on siirretty liikaa velvoitteita, joita ne eivät omien varojensa puitteissa pysty välttämättä hoitamaan. Useat kansalaisryhmät ovat lisäksi olleet huolissaan siitä, ovatko rahamääräiset etuudet riittävän suuria korvaamaan menetetyt palvelut. Maanantaina 9.8. presidentti Putinille ojennettiin 80 000 kansalaisen allekirjoittama vetoomus, jossa presidenttiä pyydetään käyttämään veto-oikeuttaan ja jättämään laki allekirjoittamatta.

Hallitus käsitteli yksityistämissuunnitelmia, presidentti hyväksyi strategisten yritysten listan. Esitellessään hallituksen näkemyksiä lähivuosien yksityistämisistä talousministeri German **Gref** totesi valtion omistuksessa olevien yritysten toimivan yksityisiä huomattavasti tehottomammin, joten hallituksen on lähivuosina tartuttava pontevammin yksityistämiseen. Aiempaa useampi valtion yritys pyritään myymään avoimen tarjouskilpailun kautta. Vuonna 2005 hallitus suunnittelee myyvänsä yli 1 300 liikelaitosta ja lähes 600 osakepakettia, joista se odottaa saavansa tuloja 40 miljardia ruplaa (1,1 mrd. euroa) eli kuluvan vuoden tavoitteen verran.

Presidentti julkisti 4.8. asetuksellaan listan niistä valtiolle tärkeistä yhtiöistä ja laitoksista, joiden yksityistämiseen tarvitaan presidentin lupa. Listalla on 514 valtion liikelaitosta ja 549 osakeyhtiötä, joissa valtion omistusosuus on vähintään 25 %. Strategisia yrityksiä ovat mm. lentoyhtiö Aeroflot, teleyhtiö Svjazinvest ja vakuutusyhtiö Rosgosstrah, jotka hallitus on suunnitellut yksityistävänsä vuonna 2005. Listalla ovat myös Vneshtorgbank, Transneft, Gazprom ja Rosneft. Yhteensä Venäjällä on eritasoisten yksityistämisrajoitusten alaisena noin 3 000 yritystä, mikä on Grefin mielestä aivan liikaa, noin 200 valtion puolustukseen ja turvallisuuteen liittyvää yritystä olisi riittävä määrä.

Suomen Pankki • Siirtymätalouksien tutkimuslaitos, BOFIT
PL 160 • 00101 Helsinki
Puh: (09) 183 2268 • Sähköposti: bofit@bof.fi • Web: www.bof.fi/bofit

Toimittaja Timo Harell

Uutisaineisto on toimitettu eri lähteiden perusteella.
Suomen Pankki ei takaa aineiston kattavuutta tai oikeellisuutta.

BOFIT Viikkokatsaus
33 • 12.8.2004

Kiina

Kiinan teollisuustuotannon ja tuottajahintojen kasvu hidastui. Heinäkuussa teollisuustuotanto kasvoi 15,5 % vuotta aiemmasta, kun kasvu kesäkuussa oli 16,2 %. Teollisuustuotannon kasvusta suuri osa tuli viennin lisääntymisestä. Vienti on kuluvan vuoden aikana noussut 33 % ja sen osuus on neljäsosa teollisuustuotannon kasvusta. Energia- ja raaka-ainetuotanto kasvoi heinäkuussa nopeasti, vaikka kasvu on viime kuukausina hidastunut merkittävästi. Kulutushyödykkeistä autojen tuotanto kasvoi yli 5 %, mikä oli 15 prosenttiyksikköä vähemmän kuin kesäkuussa.

Kiinan tilastoviranomaisten tuottajahintaindeksi kasvoi heinäkuussa 6,4 % vuotta aiemmasta, kun kasvu kesäkuussa oli 6,3 %. Heinäkuussa öljyn hinta nousi 25 % vuotta aiemmasta ja sen osuus tuottajahintojen kasvusta oli lähes 0,8 prosenttiyksikköä. Tammi-heinäkuussa tuottajahinnat nousivat 4,9 % vuotta aiemmasta.

Kiinan kauppavaje pieneni heinäkuussa. Kiinan tullin mukaan Kiinan vienti oli heinäkuussa 51 miljardia dollaria (kasvua 34 % vuotta aiemmasta) ja tuonti 49 miljardia dollaria (34 %). Heinäkuu oli kolmas peräkkäinen ylijäämäinen kuukausi, ja koko alkuvuoden kauppavaje pieneni 2 miljardilla dollarilla 4,9 miljardiin dollariin. Vienti kasvoi tammi-heinäkuussa 36 % vuotta aiemmasta 310 miljardiin dollariin ja tuonti 41 prosenttia 314 miljardiin dollariin. Erityisen nopeasti tänä vuonna on kasvanut korkean teknologian tuotteiden vienti. Se on kasvanut 58 % vuotta aiemmasta 84 miljardiin dollariin ja niiden osuus oli 27 % viennistä.

Asiantuntijoiden mukaan Kiinan vientiä kasvattaa useiden ulkomaisten tuotantoyritysten siirtyminen Kiinaan ja kysynnän kasvu Euroopassa, Yhdysvalloissa ja Japanissa. Tuonnin kasvun arvioidaan johtuvan mm. kotimaisen kysynnän kasvusta ja osittain kohonneesta öljyn hinnasta. Kiinan kauppaministeriö arvioi viennin kasvavan tänä vuonna 15 % vuotta aiemmasta ja tuonnin 20 %, jolloin ulkomaankaupan ylijäämä olisi 10 miljardia dollaria.

Asuntojen hinnat nousussa. Kiinan tilastoviranomaisten mukaan asuntojen hinnat nousivat keskimäärin 12 % vuotta aiemmasta kuuden ensimmäisen kuukauden aikana. Ensimmäisellä neljänneksellä kasvu oli 5 prosenttiyksikköä pienempi. Toimistojen hinnat kasvoivat eniten (23 %), mikä johtui riittämättömästä tarjonnasta. Kiinan keskuspankki arvioi asuntojen hintojen jatkavan nousuaan, koska kiinteistöihin ei ole investoitu tarpeeksi ja hallituksen toimenpiteet talouskasvun hillitsemiseksi hidastavat investointien kasvua edelleen. Lisäksi kiinalaisten ostovoima on kasvussa. Asuntojen hinnat ovat nousseet tasaisesti jo neljä vuotta.

Varastot kesäkuussa ennätyssuuret. Keskuspankin 5 000 teollisuusyritystä kattavan tutkimuksen perusteella varastot kasvoivat kesäkuussa 22 % vuotta aiemmasta. Raaka-ainevarastot kasvoivat 25 % ja valmiiden tuotteiden 16 %. Varastojen arvo oli suurin vuoden 1996 jälkeen. Tilastoviranomaisten kuukausi-indikaattorien mukaan varastossa olleiden valmiiden tuotteiden arvo kasvoi 20 % vuotta aiemmasta ja oli lähes 1 000 miljardia juania (100 mrd. euroa). Kesäkuussa 2003 varastojen arvon kasvu oli noin 10 %.

Vaikka varastojen arvon osuus vaihto-omaisuudesta oli 30 % kesäkuun lopussa, Keskuspankin tutkimuksen mukaan vain harvat yritykset ovat vähentäneet pitkän aikavälin investointejaan huolimatta varastojen kasvusta. Tammi-kesäkuussa yritysten pitkän aikavälin investoinnit kasvoivat 11 % vuotta aiemmasta, mikä on 9 prosenttiyksikköä enemmän kuin samana ajanjaksona viime vuonna. Samaan aikaan pankkisektorin myöntämien uusien lyhytaikaisten lainojen määrä supistui 170 miljardilla juanilla (17 mrd. euroa) ja teollisuusyritysten saatavat kasvoivat 19 % vuotta aiemmasta 2 000 miljardiin juaniin (200 mrd. euroa). Varastojen ja saatavien nopea kasvu on heikentänyt yritysten likviditeettiä. Siksi pankkien paineet myöntää rahoitusta ovat kasvaneet.

Varastojen arvon vuosimuutos, %

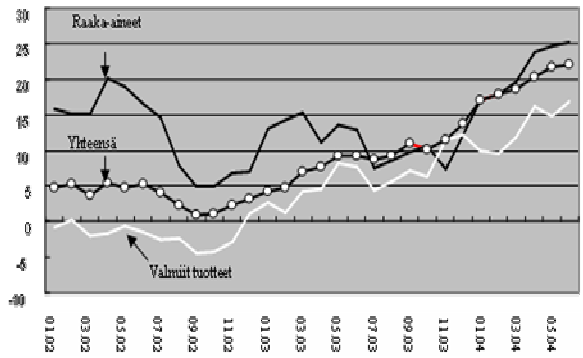

Lähde: Kiinan keskuspankki

Suomen Pankki • Siirtymätalouksien tutkimuslaitos, BOFIT
PL 160 • 00101 Helsinki
Puh: (09) 183 2268 • Sähköposti: bofit@bof.fi • Web: www.bof.fi/bofit

Toimittaja Timo Harell
Uutisaineisto on toimitettu eri lähteiden perusteella.
Suomen Pankki ei takaa aineiston kattavuutta tai oikeellisuutta.

BOFIT Viikkokatsaus
34 • 19.8.2004

Venäjä

Metallien korkeat hinnat kasvattivat Venäjän ulkomaankauppaa vuoden ensimmäisellä puoliskolla. Keskuspankin tietojen mukaan kauppataseen ylijäämä oli tammi-kesäkuussa 36 miljardia dollaria (noin 14 % BKT:sta). Viennin kasvu kiihtyi erityisesti vuoden toisella neljänneksellä ja oli tammi-kesäkuussa 25 %. Viennin arvo tammi-kesäkuussa oli 79 miljardia dollaria. Myös tuonnin arvo kasvoi vuodessa 25 %. IVY-maiden osuus Venäjän ulkomaankaupasta lisääntyi vuoden takaisesta kuudella prosenttiyksiköllä ja oli tammi-kesäkuussa 16 %.

Venäjän tullin tilastojen mukaan öljy- ja kaasutuotteiden osuus IVY-maiden ulkopuolelle suuntautuvasta viennistä oli tammi-kesäkuussa 57 % eli 4 prosenttiyksikköä pienempi kuin vuonna 2003. Raakaöljyn vientimäärä kasvoi 6 % ja vientihinnat nousivat 21 %. Kaasun vientimäärä ei lisääntynyt. Öljyjalosteiden viennin arvo kasvoi 4 %. Metallin ja metallituotteiden osuus IVY-maiden ulkopuolelle suuntautuvasta viennistä kasvoi vuodessa 4 prosenttiyksikköä ja oli tammi-kesäkuussa 19 %. Metallien korkeat maailmanmarkkinahinnat lisäsivät niiden viennin arvoa 62 %. Venäjän tärkeimmät tuontitavarat IVY:n ulkopuolelta olivat koneet ja laitteet (osuus 44 %) sekä elintarvikkeet (19 %).

Tullin tilastojen mukaan Venäjän suurin kauppakumppani oli edelleen Saksa, jonka jälkeen tulivat Valko-Venäjä ja Hollanti. Suomi oli Venäjän kahdeksanneksi suurin kauppamaa ja kaupan arvo kasvoi vuodessa 25 %.

Venäjän vienti ja tuonti, % -muutos vuotta aiemmasta

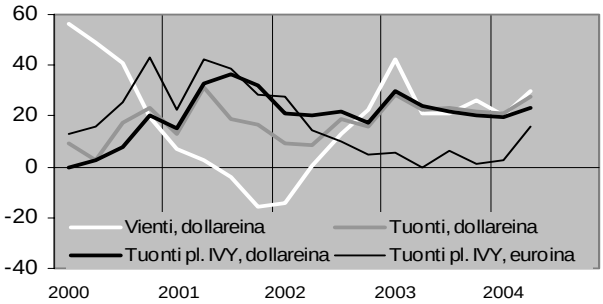

Lähde: Keskuspankki

Ulkomaiset sijoitukset kasvussa. Tilastolaitoksen mukaan sijoitukset Venäjälle kasvoivat ensimmäisen puolen vuoden aikana lähes 50 % vuotta aiemmasta. Sijoituksia tehtiin yhteensä 19 miljardin dollarin arvosta, josta suoria sijoituksia oli 3,4 miljardia dollaria. Suorat sijoitukset lisääntyivät yli 35 % vuotta aiemmasta. Arvopapereihin sijoitettiin 129 miljoonaa dollaria, mikä oli 240 % enemmän kuin vuotta aiemmin. Ulkomaiset lainat ja kauppaluotot kasvoivat peräti 53 % edellisestä vuodesta. Eniten sijoituksia virtasi teollisuuteen, joka sai yli 54 % kaikista tammi-kesäkuun sijoituksista.

Kesäkuun lopulla ulkomaisten sijoitusten kanta oli kasvanut 37 % vuotta aiemmasta 66 miljardiin dollariin. Kannasta 40 % oli suoria sijoituksia ja vain 2 % arvopaperisijoituksia. Loppuosa koostui kauppaluotoista ja ulkomailta otetuista lainoista. Saksasta, Kyproksesta, Hollannista ja Iso-Britanniasta tulleiden sijoitusten yhteenlaskettu osuus ulkomaisten sijoitusten kannasta oli yli puolet.

Venäjä jatkaa WTO-liittymisneuvotteluja laajalla rintamalla. Venäjän pääneuvottelijan Maksim **Medvedkov**in mukaan Venäjä on päässyt kahdenvälisissä neuvotteluissa sopimukseen tavaroiden pääsystä Venäjän markkinoille 11 neuvotteluosapuolen kanssa ja palveluiden pääsystä markkinoille kahden osapuolen kanssa (kummassakin mukana EU). Heinäkuussa pidetyssä liittymistyöryhmän kokouksessa käsiteltiin mm. tullin toimintaa, ulkomaankaupan lisensiointia sekä henkisen omaisuuden suojaa.

Medvedkovin mukaan tavaraneuvotteluissa pulmallisimpia lohkoja ovat EU:n kanssa toukokuussa saavutetun sopimuksen jälkeen (ks. BOFIT 22/2004) maataloustuotteet (mm. USA:n sekä eräiden Etelä-Amerikan ja Euroopan maiden kanssa), ilmailukalusto, autot ja tekstiilituotteet sekä palveluneuvotteluissa rahoitus- ja vakuutussektori ja energiasektorin palvelut. Keskeisiä ratkaistavia asioita ovat myös mm. henkisen omaisuuden suoja (erityisesti USA:n kanssa), kaasun kotimaanhintojen sääntely (josta neuvotellaan eräiden EU:n ulkopuolisten maiden kanssa), koti- ja ulkomaankaupan rautatiekuljetusten hintaerot (mm. EU:n kanssa) sekä osa WTO:n ns. TRIMS-sopimuksen kattamista kauppaan vaikuttavista investointien ehdoista. Edessä on vielä eräitä mm. alkoholintuotantoa ja henkisen omaisuuden suojaa koskevia lainmuutoksia.

Liittymistyöryhmän seuraava kokous aiotaan pitää loka-marraskuun vaihteessa. Medvedkovin mukaan kahdenväliset neuvottelut pyritään saamaan loppuun tämän vuoden aikana.

Venäjä ja Ukraina järjestelivät kaasuvelkojaan. Venäjän maakaasumonopoli Gazprom ja Ukrainan kaasuyhtiö Naftogaz järjestelivät viime viikolla Ukrainan noin 1,5 miljardin dollarin maksamattomia kaasuvelkoja vuosilta 1997–2000. Yhtiöt sopivat, että Gazprom maksaa ennakkoon 1,25 miljardia dollaria vuosien 2005–2009 kauttakulkumaksuja ja että Naftogaz käyttää summan velkojen lyhentämiseen. Lisäksi sovittiin, että Venäjä vähentää kaasun vientiä Ukrainan kautta 21 miljardiin kuutiometriin vuodessa nykyisestä 26 miljardista, koska Ukraina suunnittelee lisäävänsä turkmenistanilaisen kaasun vientiä.

Ukrainan hallitus kerää kaasun kauttakulkumaksuilla noin 15 % budjettituloistaan. Ukrainalla, Valko-Venäjällä ja Moldovalla on vielä maksamattomia kaasuvelkoja Gazpromille yhteensä yli 3 miljardin dollarin edestä.

Suomen Pankki • Siirtymätalouksien tutkimuslaitos, BOFIT
PL 160 • 00101 Helsinki
Puh: (09) 183 2268 • Sähköposti: bofit@bof.fi • Web: www.bof.fi/bofit

Toimittaja Timo Harell
Uutisaineisto on toimitettu eri lähteiden perusteella.
Suomen Pankki ei takaa aineiston kattavuutta tai oikeellisuutta.

BOFIT Viikkokatsaus
34 • 19.8.2004

Kiina

Kiinassa inflaatio kiihtyi, vähittäiskauppa kasvoi. Heinäkuussa kuluttajahinnat nousivat 5,3 % vuotta aiemmasta. Inflaatio oli nopeinta yli seitsemään vuoteen. Hintoja nosti eniten elintarvikkeiden kallistuminen (15 % vuotta aiemmasta), kun taas muiden tuotteiden hinnat nousivat vain 0,8 %. Viljan hinnat nousivat 32 % vuotta aiemmasta. Asumiskustannukset jatkoivat nousuaan, kun rakennus- ja sisustusmateriaalien hinnat nousivat 4,9 %. Kunnallisteknisten palvelujen, kuten veden, sähkön ja polttoaineen, hinnat nousivat 7,6 %. Toisaalta kestokulutushyödykkeiden hinnat laskivat 2,5 prosentilla. Maaseudun inflaatio (5,9 % vuotta aiemmasta) oli nopeampaa kuin kaupunkialueiden (4,9 %) inflaatio. Tammi-heinäkuussa kuluttajahinnat nousivat 3,8 % vuotta aiemmasta.

Heinäkuussa vähittäismyynti kasvoi 420 miljardiin juaniin (42 mrd. euroa) eli 13 % vuotta aiemmasta. Myynnin kasvu oli yhtä nopeaa kuin tammi-kesäkuussa. Elintarvikkeiden myynti kasvoi 20 % ja öljytuotteiden myynti 50 %. Heinäkuussa vähittäismyynti kaupunkialueilla kasvoi 15 % vuotta aiemmasta ja maaseudulla 11 %.

Vähittäismyynnin arvo ja kuluttajahinnat, % -muutos vuotta aiemmasta

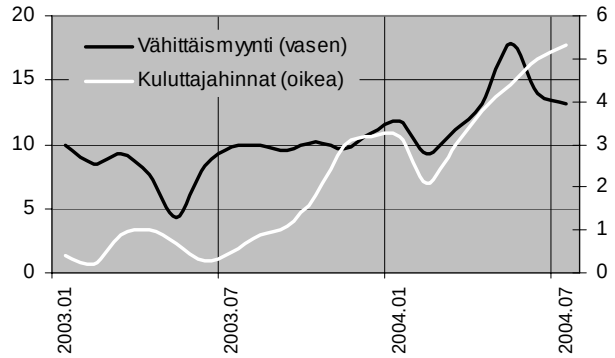

Lähde: Kiinan tilastoviranomaiset

Kiinteiden investointien kasvu kiihtyi. Kiinan tilastoviranomaisten mukaan kiinteät investoinnit kasvoivat tammi-heinäkuussa 31 % vuotta aiemmasta, kun kasvu tammi-kesäkuussa oli 29 %. Tammi-heinäkuussa investoinnit olivat 2 700 miljardia juania (270 mrd. euroa). Tilastoviranomaiset eivät ilmoittaneet erikseen heinäkuun kasvulukemaa, mutta asiantuntijoiden mukaan kasvu oli heinäkuussa lähes 32 % vuotta aiemmasta. Tilastoviranomaisten mukaan erityisen nopeasti kasvoivat kuljetus-, sähkölaite- ja kemikaalisektorin investoinnit. Investoinnit kiinteistöihin kasvoivat tammi-heinäkuussa 600 miljardiin juaniin (60 mrd. euroa) eli 29 % vuotta aiemmasta.

Kuluvalla neljänneksellä kiinteiden investointien kasvun odotetaan hidastuvan, koska hallitus jatkaa lainanannon hillitsemistä. Jos investoinnit kasvavat kuluvana vuonna 30 %, tulee asiantuntijoiden mukaan Kiinan BKT kasvamaan jopa nopeammin kuin viime vuonna.

Lavean rahan ja uusien lainojen kasvu jatkoi hidastumistaan. Keskuspankin mukaan lavean rahan (M2) kasvuvauhti hidastui heinäkuussa 15,3 prosenttiin vuotta aiemmasta, kun kasvuvauhti kesäkuussa oli 16,2 % ja heinäkuussa 2003 lähes 21 %. Keskuspankin tavoite tämän vuoden kasvuksi on 17 %. Keskuspankin mukaan myös juanmääräisten lainojen arvon kasvu hidastui heinäkuussa 16 prosenttiin vuotta aiemmasta. Hallituksen talouden hillitsemistoimet ovat hidastaneet kasvua, sillä samana ajanjaksona vuonna 2003 kasvu oli yli 23 %.

HSBC osti osuuden kiinalaisesta pankista. Suuri kansainvälinen pankki HSBC osti 20 prosentin osuuden Kiinan viidenneksi suurimmasta pankista Bank of Communicationsistä (BoCom) yli 14 miljardilla juanilla (1,4 mrd. euroa). Sijoitus on suurin ulkomainen investointi Kiinan rahoitussektorille tähän mennessä. HSBC:n ostama 20 prosentin osuus kiinalaisesta pankista on suurin mahdollinen, minkä ulkomainen sijoittaja voi omistaa. BoComilla on 2 700 toimipaikkaa 137 kaupungissa. Kaupan odotetaan nopeuttavan BoComin ensi vuoden loppuun suunnittelemaa listautumisantia ja lisäävän mielenkiintoa antia kohtaan. WTO-sitoumuksensa mukaisesti Kiina avaa pankkisektorinsa ulkomaiselle kilpailulle vuoteen 2007 mennessä.

Kiinan raakaöljyn tuonti kasvussa. Kiinan raakaöljyn tuontimäärä nousee Kiinan kauppaministeriön arvioiden mukaan tänä vuonna 110 miljoonaan tonniin, joka olisi 21 % enemmän kuin vuonna 2003. Jalostetun öljyn tuonnin odotetaan tänä vuonna kasvavan 40 % eli 40 miljoonaan tonniin. Yksi kolmasosa Kiinan kuluttamasta öljystä tuodaan ulkomailta. Asiantuntijoiden mukaan öljyn hinnan nousu saattaa hidastaa Kiinan talouskasvua tänä vuonna 0,8 prosenttiyksiköllä.

Venäjä pyrkii lisäämään öljyn vientiä Kiinaan tänä vuonna ja uskoo öljyn rautatiekuljetusten Kiinaan kaksinkertaistuvan yli 6 miljoonaan tonniin. Aikomuksena on kasvattaa rautatiekuljetusten määrä 15 miljoonaan tonniin vuoteen 2007 mennessä. Vuonna 2003 Kiina toi Venäjältä yhteensä 4,3 miljoonaa tonnia raakaöljyä.

Suomen Pankki • Siirtymätalouksien tutkimuslaitos, BOFIT
PL 160 • 00101 Helsinki
Puh: (09) 183 2268 • Sähköposti: bofit@bof.fi • Web: www.bof.fi/bofit
Toimittaja Timo Harell
Uutisaineisto on toimitettu eri lähteiden perusteella.
Suomen Pankki ei takaa aineiston kattavuutta tai oikeellisuutta.

BOFIT Viikkokatsaus
35 • 26.8.2004

Venäjä

Venäjän tuotannon kasvu hidastui heinäkuussa. Tilastolaitoksen mukaan työpäivien määrällä korjattu teollisuustuotanto kasvoi heinäkuussa 6 % vuotta aiemmasta, kun vastaava kasvu kesäkuussa oli 7,5 %. Tammi-heinäkuun teollisuustuotanto kasvoi 7 % vuotta aiemmasta. Tuotannon kasvun hidastumisesta huolimatta koneenrakennuksen kasvu ylsi heinäkuussa lähes 12 prosenttiin. Energiantuotannon kasvu hidastui, mutta kemian- ja petrokemiantuotannon kasvu kiihtyi. Kummankin alan työpäivillä korjattu kasvu oli 7,4 prosenttiin. Kevyessä teollisuudessa tuotannon supistuminen jatkui.

Viiden perustuotannonalan vuosikasvu oli heinäkuussa 6,3 %. Rakentaminen kasvoi tammi-heinäkuussa 13 % vuotta aiemmasta. Maatalouden hyvät tuotantoluvut heinäkuulta käänsivät tämän vuoden tammi-heinäkuun tuotannon 1,5 % vuotta aiempaa suuremmaksi. Vähittäiskaupan myynti on kasvanut seitsemän edellisen kuukauden aikana yli 11 % vuoden 2003 vastaavasta ajankohdasta. Rahtikuljetuksien vuosikasvu oli tammi-heinäkuussa 7 %.

Venäjän budjetit edelleen ylijäämäisiä. Vuoden 2004 tammi-kesäkuussa Venäjän federaatiobudjetin *ylijäämä* oli 354 miljardia ruplaa (4,7 % BKT:sta), kun se viime vuoden vastaavana aikana oli 3,1 % BKT:sta. Myös yhdistetyn aluebudjetin ylijäämä kasvoi hieman ja oli 58 miljardia ruplaa (0,8 % BKT:sta).

Suhteessa BKT:hen federaatiobudjetin *tulot* pysyivät lähes vuoden 2003 alkupuoliskon tasolla (20,5 % BKT:sta), mutta alueilla tulot supistuivat (14,5:stä 13,9 prosenttiin BKT:sta). Raaka-aineviennin kasvu näkyi sekä federaation että alueiden budjettituloissa. Federaation tuloista arvonlisäverotulot muodostavat edelleen suurimman yksittäisen erän (lähes kolmannes kaikista tuloista), mutta tulli- ja luonnonvaramaksujen osuus on kasvanut viime vuodesta. Niiden yhteenlaskettu osuus oli kuluvan vuoden ensimmäisellä puoliskolla yli 36 %. Maakaasun valmistevero poistui viime vuodenvaihteessa, minkä vuoksi valmisteverojen osuus federaatiobudjetin tuloista väheni selvästi. Aluebudjeteissa voittoverotulot nousivat suurimmaksi tulonlähteeksi ja kattoivat yli neljänneksen kaikista tuloista. Tuloveron tuotto puolestaan kasvoi hitaammin, mutta sen osuus kaikista tuloista säilyi silti lähes neljänneksenä.

Sekä federaatio- että aluebudjettien BKT:hen suhteutetut *menot* supistuivat tammi-kesäkuussa ja olivat 15,7 % ja 13,1 %. Federaatiobudjetin suurimmat menoerät olivat aluetuet (17 % menoista), puolustusmenot (16,5 %) sekä järjestykseen ja turvallisuuteen liittyvät menot (11,5 %). Velanhoitomenojen BKT-osuus väheni selvästi. Alueilla käytettiin eniten varoja koulutukseen, terveydenhoitoon ja asumiseen (yhteensä 50 % menoista), mutta asumismenojen osuus on supistunut viime vuodesta.

Talousministeriöltä varovainen öljyennuste. Ministeriö arvioi tuoreimmassa ennusteessaan öljyn tuotannon lisääntyvän noin 3 % vuonna 2005 ja noin 2 % vuosina 2006–07. Tammi-heinäkuussa 2004 tuotanto kasvoi yli 10 % vuotta aiemmasta, mutta ministeriö ennustaa kasvun hidastuvan ja arvioi koko kuluvan vuoden tuotannoksi 453 miljoonaa tonnia eli vuosikasvuksi 7,5 %. Öljyn viennin ennustetaan kasvavan noin 3 % vuonna 2005 ja 3–4 % vuosina 2006–07, kun kasvu viime vuonna oli 21 %. Vuoden 2004 vientiennuste on 235 miljoonaa tonnia, jossa on kasvua 13,2 % viime vuodesta. Ministeriön ennuste on monien arvioiden mukaan varovainen, ja mm. pankkiiriliike Troika Dialog arvioi öljysektorin tuotannon kasvavan vuosina 2005–07 noin 4 % ja viennin noin 6 %.

Tällä hetkellä putkimonopoli Transneftin lähes koko putkikapasiteetti ja kaikki sopiva rautatiekalusto on käytössä, ja öljynvientikapasiteettia on vaikea kasvattaa. Transneftin rakenteilla olevat putkien laajennukset eivät tuo merkittävää lisäkapasiteettia, ja uusien putkien rakentamispäätökset ovat viivästyneet. Metallihintojen nopea nousu on tehnyt uusien putkien rakentamisen aiempaa huomattavasti kalliimmaksi. Talousministeriön ennusteen mukaan vientikapasiteetin puute heikentää Venäjän mahdollisuuksia hyötyä öljyn korkeasta hinnasta.

Gazpromin omistussuhteita tutkitaan. Duuman jäsen Juri **Saveljev** (Synnyinmaa-puolue) on vaatinut tutkimuksia Gazpromin ns. harmaasta ulkomaisesta omistuksesta. Nykyisen lainsäädännön puitteissa ulkomaalaiset saavat omistaa vain Gazpromin Lontoossa listattuja ADR-todistuksia, joiden kokonaismarkkina-arvo on noin 57 % suurempi kuin yhtiön kaikkien kotimaassa listattujen osakkeiden arvo. Saveljevin pyynnöstä sisäministeriö on aloittanut venäläis-saksalaista United Financial Groupia (UFG) koskevat tutkimukset. UFG:n uskotaan omistavan Gazpromin kotimaisia osakkeita yli 1,6 miljardin euron arvosta. Deutsche Bank omistaa UFG:stä 40 %.

Viime viikolla alkanut Gazpromin tutkinta ja hallituksen avoin kiista valtionyhtiöiden Gazpromin ja UES:n uudistussuunnitelmista ovat luoneet markkinoille epävarmuutta. Gazpromin osakekurssi on tutkintailmoituksen jälkeen laskenut noin 8 % ja kurssi kävi viime viikolla matalimmalla tasollaan neljään vuoteen. Alkuperäisten uudistussuunnitelmien mukaan valtion on tarkoitus lisätä omistustaan nykyisestä 38 prosentista 51 prosenttiin ennen vuodenvaihdetta, jolloin yhtiön kotimaisten osakkeiden omistus on tarkoitus avata myös ulkomaalaisille. Virallisten tietojen mukaan ulkomaalaiset omistavat 12 % yhtiön osakkeista (ADR) ja venäläiset yritykset ja yksityiset 50 %. Tutkittavina olevien järjestelyiden vuoksi ulkomaalaisomistuksen arvioitiin jo vuonna 2001 olevan 6–8 prosenttiyksikköä raportoitua suurempi.

Suomen Pankki • Siirtymätalouksien tutkimuslaitos, BOFIT
PL 160 • 00101 Helsinki
Puh: (09) 183 2268 • Sähköposti: bofit@bof.fi • Web: www.bof.fi/bofit

Toimittaja Timo Harell
Uutisaineisto on toimitettu eri lähteiden perusteella.
Suomen Pankki ei takaa aineiston kattavuutta tai oikeellisuutta.

BOFIT Viikkokatsaus
35 • 26.8.2004

Kiina

Kiinan teollisuuden voitot jatkoivat kasvuaan. Kiinan teollisuusyritysten voitot kasvoivat tammi-heinäkuussa 40 % vuotta aiemmasta, kun tammi-kesäkuussa kasvu oli 42 %. Voitot olivat yhteensä 610 miljardia juania (61 mrd. euroa). Valtion omistamien yritysten voitot kasvoivat 41 % ja yksityisten yritysten 46 %. Yrityksissä, joissa on ulkomaista pääomaa, voitot kasvoivat 34 %. Teräs-, värimetalli- ja rakennusteollisuuden voittojen kasvu hidastui hieman, mutta oli silti nopeaa. Eniten voittojen kasvu kiihtyi öljyteollisuudessa. Tilastoviranomaiset eivät ilmoita teollisuuden voittoja kuukausikohtaisesti, vaan kumulatiivisesti vuoden alusta. Tilastossa ovat mukana vain yritykset, joiden liikevaihto on yli 5 miljoonaa juania (0,5 milj. euroa).

Maataloustuotteiden ulkomaankauppa alijäämäistä. Kiinan maatalousministeriön mukaan tammi-kesäkuussa maataloustuotteiden kauppa oli lähes 4 miljardia dollaria alijäämäinen. Tuotteiden vienti oli noin 11 miljardia dollaria ja kasvoi 11 % vuotta aiemmasta. Tuonti oli yli 14 miljardia dollaria ja kasvoi peräti 63 %. Viljan tuonti lähes kaksinkertaistui, vaikka kotimaan kesävehnäsato lisääntyi noin 5 %. Vuoden 2003 tammi-kesäkuussa maataloustuotteiden ulkomaankauppa oli lähes miljardi dollaria ylijäämäinen. Vuositasolla kauppa on ollut keskimäärin 4 miljardia dollaria ylijäämäinen lähes kymmenen vuoden ajan.

Maataloustuotteiden kauppavaje on herättänyt keskustelua Kiinan maataloustuotteiden omavaraisuudesta. Tuotteiden ulkomaankaupan osuus tuotannosta on kuitenkin pieni. Vuonna 2003 Kiina tuotti 430 miljoonaa tonnia viljaa ja joidenkin arvioiden mukaan viljan kysyntä ylittää kuluvana vuonna tuotannon 37,5 miljoonalla tonnilla. Kiinalaisten asiantuntijoiden mukaan Kiina ei ole riippuvainen maataloustuotteiden tuonnista.

Kiina vähentää valtion omistusta yrityksissä. Kiina tarjoaa myyntiin valtion omistusosuuksia ulkomaisille sijoittajille syyskuussa Hongkongissa järjestettävässä huutokaupassa. Myynnissä on osuuksia yli sadasta yrityksestä, joista noin puolet on kokonaan valtion omistamia. Osuudet myydään 79 osakepakettina, joiden hinnan arvioidaan nousevan yhteensä 5 miljardiin juaniin (500 milj. euroa). Omistusosuuksia on myynnissä mm. sairaaloista, elintarvikeyrityksistä ja vedenpuhdistamoista. Suurin osa osakepaketeista oikeuttaa vähemmistöosuuteen yritysten pääomasta. Tähän mennessä suurin osa ulkomaisille sijoittajille tarjotuista omistusosuuksista on ollut suurten valtionpankkien hoitamattomia lainoja.

Kiina valmistelee myös 11 voimalaitoksen myyntiä ulkomaisille sijoittajille. Kauppojen hinta-arvio on noin 2 miljardia dollaria ja myynti tapahtuu syksyllä. Myyntituloilla Kiinan on tarkoitus kehittää sähkösektoriaan. Tällä hetkellä Kiinan energiamarkkinoilla ei juuri toimi ulkomaisia yrityksiä.

Suorien sijoitusten virrat Kiinaan ja Kiinasta kasvavat nopeasti. Kuluvan vuoden tammi-heinäkuussa Kiinaan tehtiin ulkomaisia suoria sijoituksia yli 38 miljardin dollarin arvosta eli 15 % enemmän kuin edellisvuoden vastaavana ajankohtana. Samaan aikaan Kiinan kauppaministeriö antoi luvan 25 000 ulkomaalaisyrityksen Kiinaan tekemälle investointihankkeelle eli lupia myönnettiin selvästi enemmän kuin vuotta aiemmin. Kauppaministeriön mukaan Kiinaan on tehty suoria sijoituksia heinäkuun loppuun mennessä kaikkiaan 540 miljardin dollarin arvosta. Vaikka Kiina on viime vuosina noussut yhdeksi suurimmista ulkomaisten suorien sijoitusten saajista, ei sijoitusten määrä Kiinan talouden kokoon suhteutettuna ole moniin muihin kehittyviin talouksiin verrattuna poikkeuksellisen suuri. Viime vuosina ulkomaisten suorien sijoitusten määrä on vastannut noin 4 % Kiinan vuotuisesta BKT:sta. Lähivuosina sijoitusten odotetaan kasvavan varsinkin palvelualoille, joita Kiinan WTO-sitoumusten mukaisesti avataan vähitellen ulkomaisille yrityksille. Myös hallituksen yksityistämisaikeet kasvattanevat ulkomaisia suoria sijoituksia Kiinaan.

Kiinan hallinto on vuodesta 2003 lähtien kannustanut myös kiinalaisyritysten sijoituksia ulkomaille. Maan kauppa- ja ulkoministeriöt julkaisivat kuluvan vuoden heinäkuussa ohjeet, joiden avulla kiinalaisyritysten sijoituksia rohkaistaan mm. lupakäytäntöjä helpottamalla. YK:n kauppa- ja kehitysjärjestön UNCTADin tuoreimpien käytettävissä olevien tietojen mukaan Kiina oli vuoden 2002 loppuun mennessä hyväksynyt noin 7 000 investointihanketta ulkomaille ja Kiinasta oli tehty suoria sijoituksia ulkomaille yli 35 miljardin dollarin arvosta. Tuotantolaitosten lisäksi kiinalaiset ovat hankkineet omistukseensa ulkomailta mm. useita öljykenttiä.

Ulkomaiset suorat sijoitukset Kiinaan

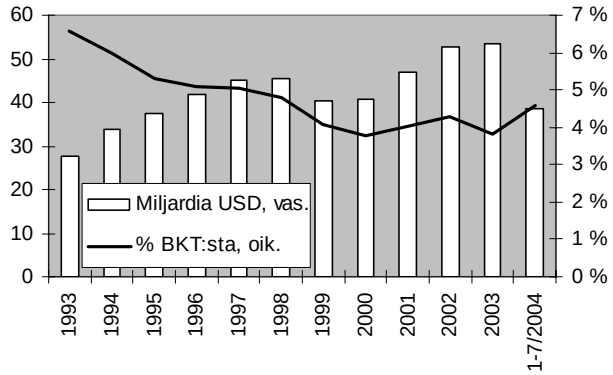

Lähde: Kiinan keskuspankki ja kauppaministeriö

Suomen Pankki • Siirtymätalouksien tutkimuslaitos, BOFIT
PL 160 • 00101 Helsinki
Puh: (09) 183 2268 • Sähköposti: bofit@bof.fi • Web: www.bof.fi/bofit

Toimittaja Timo Harell
Uutisaineisto on toimitettu eri lähteiden perusteella.
Suomen Pankki ei takaa aineiston kattavuutta tai oikeellisuutta.

BOFIT Viikkokatsaus
36 • 2.9.2004

Venäjä

Venäjän hallitus hyväksyi vuoden 2005 budjettiesityksen. Esityksessä federaation budjettitulot ovat 3 326 miljardia ruplaa (94 mrd. euroa; 17,8 % BKT:sta) ja menot 3 048 miljardia ruplaa (16,3 % BKT:sta). Ylijäämää kertyy 276 miljardia ruplaa (1,5 % BKT:sta). Budjettilukuihin on sisällytetty federaatiobudjetin kautta eläkerahastoon siirrettävä sosiaalivero, jonka osuus tuloista ja menoista vastaa noin 1,5 % BKT:sta. Bruttokansantuotteeseen suhteutetut tulot, menot ja ylijäämä (pl. sosiaalivero) kasvavat vuoden 2004 budjettiin verrattuna. Budjetti on tulossa duuman käsittelyyn lähiaikoina.

Vuoden 2005 budjetti tähtää yleisten talouspoliittisten tavoitteiden tukemiseen eli talouden monipuolistamiseen, investointien kasvattamiseen myös raaka-ainesektorin ulkopuolella ja verojärjestelmän uudistuksen loppuun saattamiseen. Ennustettu öljyn hinnan lasku (28 dollariin Urals-tynnyriltä) näkyy budjetissa verotulojen supistumisena. Verotulojen vähenemiseen vaikuttaa myös ruplan reaalikurssin vahvistuminen (3–5 % vuodessa), minkä vuoksi ruplan kurssiin sidottujen tullimaksujen, kaivannaisverotulojen ja joidenkin valmisteverotulojen sekä vientiyritysten voittoverotulojen uskotaan vähentyvän. Sosiaaliveron alentaminen johtaa vuonna 2005 siitä federaatiobudjettiin kertyvien tulojen puolittumiseen vuoteen 2004 verrattuna.

Budjettimenojen painopisteitä ovat sosiaaliuudistuksen rahoittaminen, puolustussektorin uudistaminen ja infrastruktuurin kehittäminen. Vuonna 2005 alueet saavat lisää valtaa päättää omista budjettimenoistaan. Federaatiobudjetista maksetaan edelleen aluetukia, joiden määrä kasvaa reaalisesti hieman.

Valtion vakautusrahasto kasvaa nopeasti. Vuoden 2004 alussa perustettuun rahastoon siirrettiin aluksi varoja sitä edeltäneestä reservirahastosta ja vuoden 2003 budjettiylijäämästä. Helmikuun 2004 alussa rahastossa oli 106 miljardia ruplaa (3,3 mrd. euroa). Maalis-heinäkuussa rahaston kuukausikertymä kasvoi jatkuvasti ja arvioiden mukaan rahastossa oli elokuun alussa noin 260–270 miljardia ruplaa. Hallitus arvioi, että rahaston varat ylittävät vuoden 2005 alussa 550 miljardia ruplaa ja ovat vuoden lopussa 720–800 miljardia ruplaa.

Budjettikoodeksin mukaan vakautusrahaston varoja voidaan käyttää budjettivajeiden kattamiseen, mikäli Urals-öljyn maailmanmarkkinahinta on alle 20 dollaria tynnyriltä. Lisäksi varoja voidaan käyttää muihin tarkoituksiin, mikäli rahastossa on yli 500 miljardia ruplaa. Hallitus on pyytänyt marraskuun alkuun mennessä ministeriöiltä ehdotuksia rahaston varojen käytöstä vuonna 2005. Hallituksen suunnitelmien mukaan varoja käytetään vuonna 2005 ainakin ulkomaisten velkojen maksuun ja valtion eläkerahaston vajeen kattamiseen.

Budjettikoodeksin mukaan vakautusrahaston varat voidaan sijoittaa hallituksen määrittelemien valtioiden velkakirjoihin. Tietoja varojen mahdollisesta sijoittamisesta ei kuitenkaan ole annettu julkisuuteen.

Jukosin ahdinko kasvaa. Jukos oli veroviranomaisten elokuun loppuun asettaman määräajan umpeuduttua maksanut vasta 1,7 miljardia euroa vuoden 2000 yhteensä 2,8 miljardin euron veroveloista. Viranomaiset ovat myös langettaneet yhtiölle vuodelta 2001 noin 2,7 miljardin euron lisäveron ja aloittaneet tutkinnat vuosien 2002–04 veroepäselvyyksistä. Viime viikolla veroviranomaiset takavarikoivat yhtiön kirjanpitoa vuosilta 2003–04 ja ilmoittivat harkitsevansa noin 2,8 miljardin euron lisäveron vaatimista Jukosin päätuotantoyhtiötä Juganskneftegazilta. Aiemmin veroviranomaiset ovat ilmoittaneet myyvänsä Juganskneftegazin velkojen vastineeksi ja palkanneet saksalaisen pankkiiriliikkeen arvioimaan tuotantoyhtiön arvoa.

Viranomaisten toimet näyttävät jo rajoittavan Jukosin operatiivista toimintaa. Jäädytettyjen tilien johdosta yhtiö on joutunut leikkaamaan kulujaan ja ilmoittanut vähentävänsä päivittäistä öljyntuotantoaan 100 000 tynnyriä 1,7 miljoonaan tynnyriin. Jukos on kuitenkin säilyttänyt asemansa maan suurimpana öljyntuottajana.

Yhtiön veroepäselvyyksistä johtuvan epävarmuuden ja öljyn ennätyskorkean hinnan johdosta Venäjän öljynvienti on viime aikoina saanut kansainvälistä huomiota. Kiina on huolestunut Jukosin öljyntoimituksista Kiinaan, jonne yhtiö sopi alkukesästä lisäävänsä vientiään nykyisestä 120 000:sta 400 000 tynnyriin päivässä vuoteen 2006 mennessä. Viime viikolla pääministeri Mihail **Fradkov** lupasi Venäjän kunnioittavan Kiinan kanssa sovittuja vientisopimuksia. Lisäksi presidentti Vladimir **Putin** on vakuuttanut Yhdysvaltain, Ranskan ja Saksan valtionpäämiehille, että Venäjä lisää öljynvientiään.

Venäjän öljyntuotanto ja -vienti (100 tuh. tynnyriä päivässä)

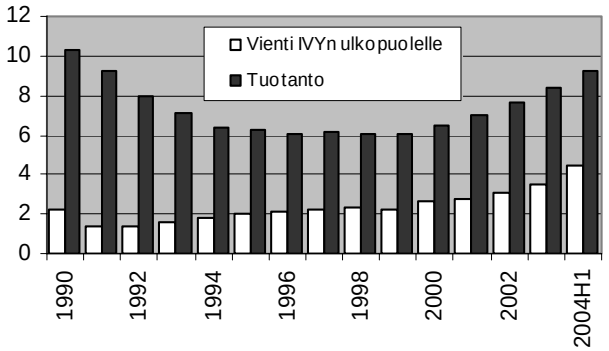

Lähde: Tilastolaitos & Renaissance Capital

Suomen Pankki • Siirtymätalouksien tutkimuslaitos, BOFIT
PL 160 • 00101 Helsinki
Puh: (09) 183 2268 • Sähköposti: bofit@bof.fi • Web: www.bof.fi/bofit

Toimittaja Timo Harell
Uutisaineisto on toimitettu eri lähteiden perusteella.
Suomen Pankki ei takaa aineiston kattavuutta tai oikeellisuutta.

BOFIT Viikkokatsaus
36 • 2.9.2004

Kiina

IMF ennustaa Kiinan kokonaistuotannon kasvun hidastuvan. Kasvun odotetaan olevan tänä vuonna noin 9 % ja hidastuvan ensi vuonna noin 7,5 prosenttiin, kun talouden tiukentamistoimenpiteiden vaikutukset jatkuvat.

IMF:n johtokunnan jäsenet totesivat vuotuisissa artikla IV -konsultaatioissaan, että Kiinan investointien ja luottojen kasvua hillitsevien toimenpiteiden vaikutukset näyttävät olleen toivotun suuntaisia. Talouden ns. pehmeää laskua ei kuitenkaan ole vielä saavutettu, ja ylikuumenemisen riski on yhä olemassa. Viranomaisilta tarvitaan jatkuvia toimia rahoitusjärjestelmän vakauden säilyttämiseksi ja Kiinan integroimiseksi tiiviimmin maailmantalouteen. Erityinen haaste on rajoittaa Kiinan vahvaa talouskasvupotentiaalia niin, että makrotaloudellinen tasapaino ja kestävä talouskehitys saavutetaan. Lisäksi useat johtokunnan jäsenet huomauttivat, että Kiinan tähänastiset investointien kasvua rajoittavat toimet eivät välttämättä riitä poistamaan ylikuumenemisen riskiä. Tällöin rahapolitiikkaa täytyy edelleen tiukentaa, ja Kiinaa kehotettiin kehittämään epäsuoria rahapolitiikan keinoja sekä parantamaan markkinalähtöisten välineiden tehokkuutta. Johtokunta painotti myös julkisen talouden roolia talouskasvun hillitsemisessä.

Johtokunnan jäsenet olivat yhtä mieltä siitä, että Kiinan valuuttakurssin joustavuuden lisääminen parantaisi rahapolitiikan tehokkuutta sekä talouden sopeutumiskykyä ja olisi siten Kiinan omien intressien mukaista. Useat jäsenistä kuitenkin myönsivät, että uudistuksen aikataulusta päättäminen kuuluu Kiinalle.

Rakenneuudistuksista johtokunnan jäsenet painottivat erityisesti pankkisektorin, valtion omistamien yritysten ja työmarkkinoiden kuntoon saattamista.

Yksityissektorin rooli yhä tärkeämpi. Kiinan valtiollisen teollisuus- ja kauppajärjestön vuosittaisen kyselytutkimuksen mukaan yksityissektorin rooli talouskasvun ja työpaikkojen luomisessa kasvaa edelleen. Kysely koskee niitä kotimaisia yksityisesti omistettuja tai yksityisesti johdettuja yrityksiä, joiden vuositulot ylittävät 120 miljoonaa juania (12 milj. euroa). Tällaisten yritysten määrä nousi vajaasta 1 600 yrityksestä vuonna 2002 lähes 2 300 yritykseen vuonna 2003. Näistä vain 5 tuotti viime vuonna tappiota, ja 500 suurimman yrityksen liikevoitto kasvoi vuodessa 40 % noin 51 miljardiin juaniin. Haastateltujen yritysten vienti ulkomaille kasvoi viime vuonna vain 6 %, kun koko Kiinan vienti lisääntyi peräti 35 %. Luvut kertovat siitä, että vientisektori on edelleen vahvasti ulkomaisten yritysten ja niiden yhdessä valtionyritysten kanssa muodostamien yhteisyritysten hallinnassa. Liikevaihdolla mitattuna otoksen suurin yritys oli edelleen tietokoneiden valmistaja Lenovo. Yritykset ovat maantieteellisesti suurelta osin keskittyneet Shanghain ympäristöön. Tutkimus saattaa vähätellä yksityisyritysten roolia Kiinassa, sillä useiden yritysten tiedetään kieltäytyneen haastattelusta.

Kiina nosti öljynjalosteiden hintoja. Kansallinen kehitys- ja uudistuskomissio (NDRC) nosti bensiinin ja dieselöljyn ohjeellisia vähittäismyyntihintoja noin 7 %. Öljyyhtiöillä on mahdollisuus joustaa 8 % valtion ilmoittamasta ohjehinnasta. Ohjehintojen korotus nosti bensiinin ja dieselin litrahinnat Pekingissä noin 0,34 euroon. Kiina on nostanut sekä bensiinin että dieselin ohjehintaa kerran aikaisemmin tänä vuonna, mutta hintoja ei ole nostettu yhtä paljon kuin maailmanmarkkinahinnat ovat nousseet. Öljynjalosteiden vähittäismyyjillä onkin ongelmia öljyn maailmanmarkkinahinnan pysytellessä korkealla. Kiina määrittää ohjehinnan mm. Rotterdamin, New Yorkin ja Singaporen pörssien keskiarvohintojen pohjalta.

Kiinan on WTO-sitoumusten mukaisesti avattava öljynjalosteiden vähittäiskauppa ulkomaisille yrityksille vuoden 2004 lopussa ja tukkukauppa vuoden 2005 lopussa. Tällä hetkellä ulkomaiset yritykset toimivat noin 2 000 huoltoasemalla yhteisyrityksinä kiinalaisten kanssa.

Raakaöljyn hinnat eivät ole yhtä säännösteltyjä kuin jalosteiden, sillä NDRC puuttuu hintoihin ainoastaan, jos raakaöljyn tuottajat ja jalostajat eivät pääse sopuun hinnasta. Kiinan suurimpien öljy-yritysten raakaöljyn myyntihinnat ovat olleet tänä vuonna keskimäärin 30 dollaria, kun esim. Brent-öljyn hinta on ollut keskimäärin 33 dollaria tynnyriltä. Hintaero johtuu erilaisesta raakaöljyn laadusta.

Kuluvan vuoden alussa Kiina poisti raakaöljyn ja öljynjalosteiden tuontikiintiöt WTO-sitoumusten mukaisesti, mutta tuojilta edellytetään edelleen tuontilupaa. Kiina myönsi elokuun lopussa uusia öljyntuontilupia noin 20 yritykselle. Aikaisemmin tuontilupa oli 73 yrityksellä. Kiinan öljyntuonti on ollut vahvassa kasvussa viime vuosina ja sen odotetaan kasvavan edelleen (ks. BOFIT 34/04).

Kiina ja Hongkong sopivat 27.8. kaupan vapauttamisen jatkamisesta. CEPA II -sopimus (Closer Economic Partnership Arrangement II) vapauttaa lisää osapuolten välistä tuotteiden ja palvelujen kauppaa. Uuden sopimuksen mukaan Kiina poistaa 713 hongkongilaisen tuotteen tullimaksut ja myöntää kahdeksalle uudelle palvelualalle erityiskohtelun. Erityiskohtelun saavat mm. tietotekniikka-, lentokenttä- ja työnvälityspalvelut. Uuden sopimuksen määräykset tulevat voimaan vuoden 2005 alusta. Yhteensä tullimaksuttomia tuotteita on ensi vuoden alusta vähän yli 1 000 ja 26 palvelualalla on erityiskohtelu. CEPA I -sopimus solmittiin osapuolten välillä viime vuonna ja se tuli voimaan vuoden 2004 alussa (BOFIT 1/04). Uuden sopimuksen odotetaan kiihdyttävän Hongkongin talouskasvua.

Suomen Pankki • Siirtymätalouksien tutkimuslaitos, BOFIT
PL 160 • 00101 Helsinki
Puh: (09) 183 2268 • Sähköposti: bofit@bof.fi • Web: www.bof.fi/bofit

Toimittaja Timo Harell
Uutisaineisto on toimitettu eri lähteiden perusteella.
Suomen Pankki ei takaa aineiston kattavuutta tai oikeellisuutta.

BOFIT Viikkokatsaus
37 • 9.9.2004

Venäjä

Venäjän inflaatio kiihtyi elokuussa. Kuluttajahintojen vuosinousu jatkoi kiihtymistään toista kuukautta ja oli elokuussa 11,3 %. Heinäkuusta elokuuhun hinnat nousivat 0,4 %, joka on nopein elokuun inflaatio neljään vuoteen. Elintarvikkeiden hinnat pysyivät elokuussa lähes heinäkuun tasolla, mutta silti niiden vuosinousu kiihtyi 11,1 prosenttiin. Muiden tavaroiden vuosinousu hidastui 8,1 prosenttiin, mutta palveluiden hintojen nousu kiihtyi 17,1 prosenttiin. Vielä heinäkuussa hallitus uskoi, että elokuussa inflaatio hidastuu, kun uusi sato laskee elintarvikkeiden hintoja. Hallituksen tavoite tämän vuoden inflaatioksi on enintään 10 %. Asiantuntijoiden mukaan kuluvan vuoden inflaatio on kuitenkin vähintään 11–12 %.

Pankkitalletusten kasvu hidastui kesällä. Kotitalouksien ja yritysten talletukset Venäjällä toimivissa pankeissa ovat kasvaneet nopeasti kesästä 2003 saakka. Heinäkuussa, jolloin Venäjällä levinneet huhut pankkien pulmista johtivat talletusten nostoihin eräistä pankeista, talletusten vuosikasvu hidastui hieman. Talletuskannan väheneminen edellisestä kuukaudesta ei kuitenkaan ollut poikkeuksellisen suurta verrattuna sen vaihteluihin viime vuosina. Sen sijaan eräisiin yksityisiin pankkeihin kohdistuneiden epävarmuuksien yhteydessä kotitalouksien talletukset kasvoivat kesällä vilkkaasti suurimmissa valtion omistamissa pankeissa (Sberbank ja Vneshtorgbank), jotka nauttivat valtion talletustakuusta.

Viime talvena nopeutunut ruplatalletusten kasvu hidastui kevään ja kesän mittaan selvästi, kun taas valuuttatalletukset kääntyivät nousuun. Myös ruplakäteisen nopea kasvuvauhti hidastui kevään mittaan mutta tasaantui heinäkuussa, mihin on pankkitalletusten kehityksen ohella vaikuttanut myös valuuttakäteisen käyttö ja hallussapito.

Pankkitalletukset ja ruplakäteinen, kannan rupla-arvon % -muutos vuotta aiemmasta

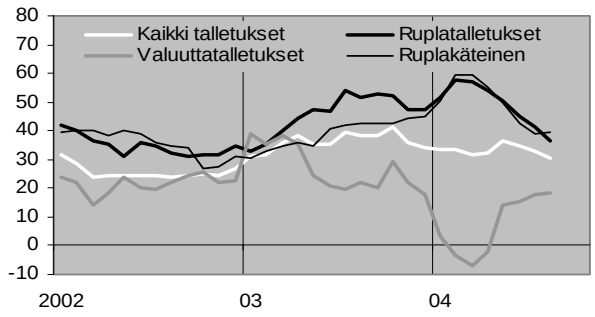

Lähde: Keskuspankki

Lihantuonti EU:sta Venäjälle jatkuu. Viime viikolla EU:n komissio ilmoitti sopineensa Venäjän kanssa EU-maista peräisin olevien lihatuotteiden tuonnin jatkumisesta nykyisillä tuontiluvilla vuoden loppuun saakka. Sopimuksen mukaan lokakuun alusta aletaan käyttää uutta yhtenäistä kaikkia EU:n jäsenmaita koskevaa tuonti- ja alkuperäistodistusta, joka korvaa asteittain vanhat kansalliset todistukset. Venäjä vaati alun perin, että sen omat tarkastajat toimisivat kaikissa EU:n 25 jäsenmaassa, mutta komission mielestä tällainen järjestely olisi ollut liian monimutkainen. Venäjä on myös myöntynyt siihen periaatteeseen, että mahdollisten eläintautien esiintyessä Venäjä hyväksyy EU:n sisäiset alueelliset rajoitukset pysäyttämättä koko EU-tuontia.

EU-maiden lihantuonnista Venäjälle kiisteltiin viimeksi kesäkuun alkupuoliskolla, jolloin venäläiset pidensivät kansallisten todistusten voimassaoloa syyskuun loppuun. EU vie Venäjälle lihaa noin 1,3 miljardin euron arvosta vuosittain.

Venäjä ja Valko-Venäjä yhteisymmärrykseen yhteisvaluutan käyttöönotosta ja maakaasutoimituksista. Presidentti Vladimir **Putin** ja presidentti Aleksander **Lukashenko** ilmoittivat parin viikon takaisen tapaamisensa jälkeen, että maat lykkäävät Venäjän ruplan käyttöönottoa yhteisvaluutaksi vuodella eli vuoden 2006 alkuun. Yhteisvaluutan tiellä on vielä monia sekä taloudellisia että poliittisia kysymyksiä, mm. maiden yhteisen talousalueen muodostaminen ja niiden rahallisten korvausten kohtalo, joita Valko-Venäjä on vaatinut itselleen Venäjän ruplan käyttöönotosta.

Venäjän hallitus päätti myöntää Valko-Venäjälle 150 miljoonan dollarin lainan maakaasun ostoihin Venäjältä. Ennen uuden lainasopimuksen solmimista Valko-Venäjän on maksettava rästissä oleva 25 miljoonan dollarin kaasuvelkansa.

Venäjän kaasumonopoli Gazprom on luvannut toimittaa Valko-Venäjälle vuonna 2005 kaiken sen tarvitseman maakaasun eli 19 miljardia kuutiometriä noin 50 dollarin hintaan 1 000 kuutiometriltä. Venäläisen maakaasun keskimääräinen vientihinta (pl. Valko-Venäjä) oli tammi-heinäkuussa 110 dollaria 1 000 kuutiometriltä. Valko-Venäjä haluaisi käyttää Gazpromin lisäksi myös ns. riippumattomia kaasuntoimittajia. Presidentti Putin toisti Venäjän tarjouksen toimittaa Valko-Venäjälle kaasua Venäjän kotimaan hinnalla siinä tapauksessa, että maiden pitkään hankkeilla ollut yhteinen kaasuyhtiö saadaan perustettua.

Suomen Pankki • Siirtymätalouksien tutkimuslaitos, BOFIT
PL 160 • 00101 Helsinki
Puh: (09) 183 2268 • Sähköposti: bofit@bof.fi • Web: www.bof.fi/bofit

Toimittaja Timo Harell
Uutisaineisto on toimitettu eri lähteiden perusteella.
Suomen Pankki ei takaa aineiston kattavuutta tai oikeellisuutta.

BOFIT Viikkokatsaus
37 • 9.9.2004

Kiina

Kiina suunnittelee yritysverotuksen uudistamista. Uudistuksen suunnittelusta vastaavat virastot (mm. valtiovarainministeriö ja veroviranomaiset) ovat saaneet valmistelun päätökseen ja uudistus on nyt hallituksen asialistalla. Yritysverotuksen uudistamista on valmisteltu jo usean vuoden ajan ja siitä on tarkoitus päättää lopullisesti vuonna 2005.

Uudistuksen tärkeimpänä tavoitteena on saattaa kotimaisten ja ulkomaisesti omistettujen yritysten verokohtelu samanlaiseksi. Nykyisen lainsäädännön mukaan yritysten voittovero on 33 %. Varsinkin ulkomaalaisille yrityksille myönnetään kuitenkin hyvin usein verohelpotuksia muun muassa niiden sijainnin tai ulkomaanviennin perusteella. Esimerkiksi Kiinan lukuisilla erityistalousalueilla veroa on laskettu 15 prosenttiin, ja lisäksi usealle ulkomaalaisyritykselle myönnetään toiminnan ensimmäisiksi vuosiksi joko täydellinen vapautus verosta tai alennettu veroaste. Lisäksi hallitus laski vuonna 2000 aluepoliittisista syistä usean Länsi-Kiinan alueella toimivan ulkomaalaisyrityksen veron 15 prosenttiin vuoteen 2010 asti. Monista poikkeuksista johtuen ulkomaisten yritysten arvioidaan todellisuudessa maksavan veroa 10–15 % ja kotimaisten yritysten noin 25 %. Uudistetusta verosta ei ole vielä tehty päätöstä, mutta sen uskotaan olevan 25–30 %.

Uusia ohjeita kiinteistöalan luotoille. Kiinan pankkivalvontakomitea (CBRC) julkaisi syyskuun alussa uudet kiinteistöalalle myönnettäviä pankkiluottoja koskevat ohjeet. Komitean mukaan ohjeiden tarkoituksena on parantaa pankkien valmiuksia ymmärtää maan hankintaan, kiinteistöjen rakentamiseen ja asuntojen ostoon myönnettävien luottojen riskejä. Riskien vähentämiseksi uudet säännöt korottavat rakennuttajien käsirahan vähimmäismäärän 30 prosentista 35 prosenttiin hankkeen kokonaisarvosta. Asunnonostajan puolestaan täytyy maksaa myyntihinnasta käsirahana vähintään 20 %. Myös asuntolainan ottajien takaisinmaksukykyyn kiinnitetään aiempaa enemmän huomiota, sillä uusien sääntöjen mukaan asuntolainan kuukausittainen takaisinmaksuerä ei saa ylittää 50 % luotonottajan kuukausituloista ja kaikkien luottojen yhteenlaskettu takaisinmaksuerä voi olla enintään 55 % kuukausituloista.

Ohjeilla pyrittäneen rajoittamaan yli-investointeja ja hintojen nousua kiinteistöalalla. Huolimatta hallituksen ja keskuspankin aiemmista pyrkimyksistä rajoittaa luotonantoa ylikuumenneille sektoreille (mm. kiinteistöalalle) alan investoinnit kasvoivat kuluvan vuoden toisella neljänneksellä edelleen nopeasti, ja asuntojen hinnat olivat huhtikesäkuussa runsaat 10 % korkeammalla kuin vuotta aiemmin.

Länsi-itä -kaasuputki valmis. Yhteensä 3 900 km pitkä kaasuputki Länsi-Kiinasta Shanghaihin toteutettiin kahdessa osassa, joista länsiosa valmistui syyskuun alussa. Itäosa valmistui jo viime vuonna ja kaasun pumppaus Keski-Kiinasta Shanghaihin alkoi alkuvuodesta 2004. Kaasuputkihankkeen hinta oli 8,5 miljardia dollaria ja sen toteutti PetroChina, joka on yksi Kiinan suurista valtionomistamista öljy-yhtiöistä ja Kiinan suurin kaasun tuottaja. Myös ulkomaisten sijoittajien oli tarkoitus osallistua hankkeeseen, mutta niiden neuvottelut PetroChinan kanssa eivät johtaneet tulokseen.

Koko kaasuputken koekäyttö alkaa lokakuun alussa ja kaupallinen käyttö virallisesti vuoden 2005 alusta. Yhtiö on jo sopinut 8 miljardin kuutiometrin kaasutoimituksista vuositasolla, kun putken suunniteltu vuosikapasiteetti on 12 miljardia kuutiometriä. Tunnettujen kaasuvarojen ja suunnitellun kapasiteetin perusteella länsi-itä -putkeen riittää kaasua yli 30 vuodeksi. Kiina on jo neuvotellut kaasuputken laajentamisesta mm. Kazakstaniin kaasutoimitusten turvaamiseksi tulevaisuudessa.

Kaasuputki on keskeinen osa Kiinan energiapolitiikkaa, jonka yhtenä tarkoituksena on vähentää maan riippuvuutta hiilestä. Kaasun odotetaan kattavan yli 10 % Kiinan energian tarpeesta vuonna 2020, kun osuus on tällä hetkellä noin 3 %. Kaasun kulutus on kasvanut 15 prosentin vuosivauhtia ja kasvun odotetaan nopeutuvan uuden putken ansiosta.

Kiinassa kaasua kuluttaa tällä hetkellä eniten lannoiteteollisuus, mutta kaasun kulutuksen odotetaan kasvavan voimakkaasti sähkön tuotannossa ja asumisessa. Kaasun hintoja säätelevät lähinnä paikalliset säännöt, jotka vaihtelevat alueittain. Kiina on kuitenkin luonnostelemassa uutta lakia kaasusektorille.

Kiina sai markkinatalousaseman ASEANilta. ASEAN myönsi maiden talousministerien kokouksessa syyskuun alussa markkinatalousaseman Kiinalle. Aikaisemmin aseman ovat myöntäneet mm. Uusi-Seelanti ja Etelä-Afrikka sekä ASEAN-maista Singapore, Malesia ja Thaimaa. Nyt markkinatalousaseman myönsivät loput ASEAN-maat eli Brunei, Kambodzha, Indonesia, Laos, Myanmar, Filippiinit ja Vietnam. Markkinatalousasema antaa Kiinalle paremman suojan polkumyyntisyytteitä vastaan.

ASEAN on ensimmäinen merkittävä Kiinan kauppakumppani, joka myöntää sille markkinatalousaseman. Vuonna 2003 ASEAN-maiden vienti Kiinaan kasvoi 51 % vuotta aiemmasta ja oli 47 miljardia dollaria. Tuonti kasvoi 31 % ja oli 31 miljardia dollaria. Tällä hetkellä ASEAN-kauppa muodostaa noin 11 % Kiinan ulkomaankaupasta. Kiina ja ASEAN-maat ovat neuvotelleet myös vapaakauppa-alueen muodostamisesta. Alueen on tarkoitus toteutua kuuden ASEAN-maan osalta vuonna 2010 ja koko ASEAN-alueella 2015.

Suomen Pankki • Siirtymätalouksien tutkimuslaitos, BOFIT
PL 160 • 00101 Helsinki
Puh: (09) 183 2268 • Sähköposti: bofit@bof.fi • Web: www.bof.fi/bofit

Toimittaja Timo Harell
Uutisaineisto on toimitettu eri lähteiden perusteella.
Suomen Pankki ei takaa aineiston kattavuutta tai oikeellisuutta.

BOFIT Viikkokatsaus
38 • 16.9.2004

Venäjä

Ulkomaanvaluutan myynti pankeista kasvoi kesällä jyrkästi. Venäjällä toimivien pankkien käteisvaluutan myynti kasvoi kesällä poikkeuksellisen suureksi niin brutto- kuin nettomääräisesti. Myös pankkien käteisvaluutan tuonti ulkomailta lisääntyi huomattavasti. Pankkien käteisvaluutan bruttomyynti oli tammi-heinäkuussa noin 14 miljardia euroa ja bruttotuonti noin 8 miljardia euroa. Dollarin osuus kasvoi, koska euron osuus pankkien myymästä käteisvaluutasta pieneni tammi-heinäkuussa runsaaseen viidesosaan ja käteisvaluutan tuonnista vajaaseen neljäsosaan. Kesän aikana ruplan kurssin keväällä alkanut heikentyminen dollaria vastaan on jatkunut, ja kesän alkupuoliskolla Venäjä kävi läpi pankkien toimintaan kohdistuneet huhuaallot, jotka vähensivät pankkitalletuksia jonkin verran.

Venäjällä toimivien pankkien käteisvaluutan myynti ja ostot, miljardia dollaria kuukaudessa

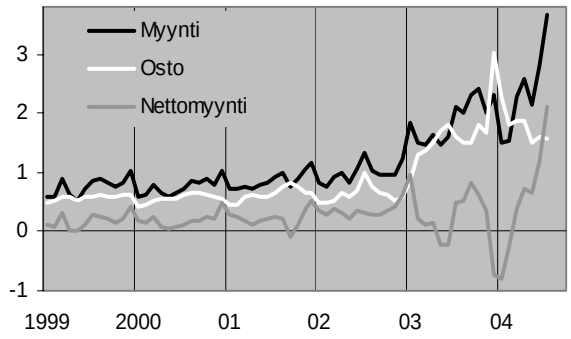

Lähde: Keskuspankki

Presidentti pyrkii vahvistamaan keskushallintoa. Presidentti Vladimir **Putin** puhui hallitukselle ja 89 aluejohtajalle 13.9. Beslanin terrori-iskun johdosta. Presidentti totesi, että valtiota on tarpeen vahvistaa mm. tehostamalla federaation valtaa Venäjän 89 alueella. Hän aikoo ehdottaa muutoksia aluehallitusten puheenjohtajien eli kuvernöörien valintatapaan niin, että jatkossa alueparlamentti valitsee kuvernöörin Venäjän presidentin esittämistä ehdokkaista. Nykyisin alueet sekä esittävät ehdokkaat että valitsevat kuvernöörinsä itse.

Lisäksi presidentti vahvisti jo aiemmin esillä olleen pyrkimyksen muuttaa duuman vaalit suhteellisiksi puoluevaaleiksi. Nykyisin puolet duuman 450 edustajasta valitaan suhteellisella vaalilla puoluelistoilta ja puolet enemmistövaalilla yhden edustajan vaalipiireistä.

Presidentti muistutti kansakunnan yhtenäisyyden tärkeydestä terrorismin uhan edessä ja toivoi paremmin toimivaa turvallisuusjärjestelmää eri viranomaisten välille. Hän nimitti hallituksen kansliapäällikön Dmitri **Kozak**in uuden terrorismin vastaisen komission puheenjohtajaksi ja presidentin edustajaksi eteläiseen federaatiopiiriin, johon kuuluvat mm. Tshetshenia ja Pohjois-Ossetia. Edellisen edustajansa, Vladimir **Jakovlev**in, presidentti nimitti vastaperustettuun alueellisen kehitysministerin virkaan. Hallituksen uudeksi kansliapäälliköksi nostettiin kanslian varapäällikkö Sergei **Naryshkin**, 49.

Jukosin verovelat yhä kasvussa. Veroviranomaiset nostivat Jukosin vuoden 2001 verovelkojen määrää 0,7 miljardilla eurolla 3,4 miljardiin euroon ja aloittivat niiden perimisen viime viikolla, vaikka oikeus on vasta syyskuun lopulla käsittelemässä yhtiön valitusta asiasta. Viranomaiset ovat myös varoittaneet yhtiön voivan menettää tärkeimmän tuotantoyhtiönsä Juganskneftegazin öljynporausluvan maksamattomien verojen vuoksi. Jukos myönsi, että Juganskneftegaz ei ole maksanut veroja kahden viimeisen viikon aikana, koska viranomaiset ovat sulkeneet sen kaikki tilit. Jukosille ja sen tytäryhtiöille on esitetty verovaateita jo yhteensä yli 9,9 miljardin euron arvosta ja lisää arvellaan olevan tulossa.

Tapaamisessaan ulkomaalaisten toimittajien ja akateemikkojen kanssa viime viikolla presidentti Vladimir **Putin** toisti kesäisen kantansa siitä, että hän ei pidä Jukosin konkurssia valtion edun mukaisena.

Gazpromin ja Rosneftin yhdistämisestä sovittiin alustavasti. Maailman suurin kaasuntuottaja Gazprom ja Venäjän hallitus pääsivät yhteisymmärrykseen Gazpromin ja Venäjän valtion kokonaan omistaman öljy-yhtiön Rosneftin yhdistämisestä vuoden loppuun mennessä. Käytännössä yhdistyminen järjestetään niin, että valtio saa Rosneftin osakekannalla Gazpromin tytäryhtiöiden hallussa olevia emoyhtiön osakkeita. Järjestelyllä hallitus tavoittelee valtion omistusosuuden nostamista Gazpromissa nykyisestä 38 prosentista yli 50 prosenttiin. Yhdistymisen jälkeen Rosneft toimii Gazpromin tytäryhtiönä.

Hallitus pitää valtion omistusosuuden nostamista edellytyksenä Gazpromin osakeomistuksen ulkomaalaisrajoitusten lieventämiselle. Ulkomaalaisten omistusosuus on rajattu 20 prosenttiin, ja ulkomaiset sijoittajat voivat omistaa vain Gazpromin ulkomailla listattuja, kotimaisia osakkeita kalliimpia ADR-todistuksia. Myös presidentti, pääministeri ja Gazpromin pääjohtaja pitävät Gazpromin osakeomistuksen kaksoisjärjestelyn purkamista tärkeänä.

Yhdistymisaikeet nostivat Gazpromin osakkeen arvoa kotimaan pörssissä viikolla yli 20 % eli yli 2 euroon. Virallisesti kymmentä kotimaan osaketta vastaavan ADR-todistuksen arvo nousi samaan aikaan yli 10 % eli noin 30 euroon. Toistaiseksi ei ole tiedossa, kuinka hallitus aikoo yhdistää Gazpromin eriarvoiset osakkeet.

Suomen Pankki • Siirtymätalouksien tutkimuslaitos, BOFIT
PL 160 • 00101 Helsinki
Puh: (09) 183 2268 • Sähköposti: bofit@bof.fi • Web: www.bof.fi/bofit

Toimittaja Timo Harell

Uutisaineisto on toimitettu eri lähteiden perusteella.
Suomen Pankki ei takaa aineiston kattavuutta tai oikeellisuutta.

BOFIT Viikkokatsaus
38 • 16.9.2004

Kiina

Kiinassa ei merkkejä inflaatiovauhdin hidastumisesta. Kuluttajahinnat olivat elokuussa 5,3 % korkeampia kuin vuotta aiemmin. Myös heinäkuussa vuosi-inflaatio oli 5,3 %. Vaikka elintarvikkeiden hintojen vuosittainen nousu hidastui hieman (vajaaseen 14 prosenttiin), oli niiden vaikutus kuluttajahintoihin edelleen suuri. Polttoaineen ja sähkön hintojen nousu nosti liikenteen ja asumisen kustannuksia. Sen sijaan mm. autojen ja matkapuhelimien hinnat olivat alemmalla tasolla kuin vuosi sitten. Kuten aiempinakin vuosina, kuluttajahintojen negatiiviset kuukausimuutokset alkukesällä päättyivät elokuussa, kun hinnat nousivat heinäkuusta elokuuhun 0,7 %.

Tilastoviranomaisten mukaan tuottajahintojen nousu kiihtyi edelleen. Tuottajahinnat olivat elokuussa 6,8 % korkeampia kuin vuosi sitten, kun heinäkuussa nousu oli 6,4 %. Tuottajahinnat nousivat siten vuodessa enemmän kuin kertaakaan kahdeksaan vuoteen. Syynä nousuun olivat mm. öljyn ja hiilen hintojen jatkuva nousu sekä muutamat uudelleen nousuun kääntyneet investointihyödykkeiden hinnat. Esimerkiksi terästuotteet olivat elokuussa noin 17 % kalliimpia kuin vuosi sitten.

Hintojen vuosimuutokset, %

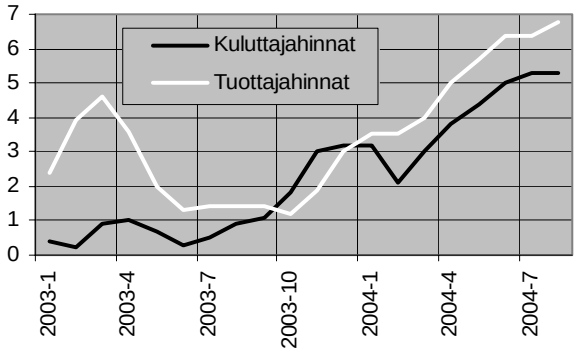

Lähde: Kiinan tilastoviranomaiset

Teollisuustuotannon kasvuvauhti kiihtyi hieman elokuussa. Kiinan teollisuustuotanto oli elokuussa 15,9 % ja tammi-elokuussa 17,1 % suurempi kuin vuotta aiemmin. Elokuu merkitsi siten loppua vuoden alusta alkaneelle kasvuvauhdin hidastumiselle, kun vauhti kiihtyi uudelleen heinäkuusta, jolloin teollisuustuotannon vuosikasvu oli 15,5 %. Aiempaa suurempi osa tuotannosta meni varastoihin, sillä tuotannosta meni myyntiin 98,2 % (heinäkuussa 98,7 %).

Kasvu on viime kuukausina hidastunut monilla niillä aloilla, joiden investointien kasvua hallitus on pyrkinyt rajoittamaan. Eniten kasvu on hiipunut autoteollisuudessa, jonka tuotanto oli elokuussa vain 4 % suurempi kuin vuotta aiemmin. Henkilöautojen tuotannon kasvu on pysähtynyt lähes kokonaan, vaikka viime vuonna kasvua alalla oli peräti 80 %. Myös sementin ja alumiinin tuotannon kasvu on hidastunut vuoden alusta selvästi. Sen sijaan terästuotannon kasvuvauhti on hillitsemistoimenpiteistä huolimatta edelleen kiihtynyt, ja elokuussa sektorin tuotanto oli yli 22 % suurempi kuin vuosi sitten. Myös energiasektorilla kasvuvauhti jatkoi kiihtymistään, kun elokuussa maakaasun tuotanto kasvoi 23 %, kivihiilen 17 %, sähkön 12 % ja raakaöljyn tuotanto 6 % vuotta aiemmasta. Kiinan teollisuustuotantotilastot sisältävät tiedot kaikista valtion omistamista yrityksistä ja muista yrityksistä, joiden vuosittainen myynti ylittää 5 miljoonaa juania (0,5 milj. euroa).

Ulkomaankauppa kasvaa edelleen nopeasti. Sekä Kiinan vienti että tuonti olivat elokuussa arvoltaan lähes 38 % suurempia kuin vuotta aiemmin. Tammi-elokuussa vienti kasvoi 36 % ja tuonti 41 %. Kauppa on kuluvana vuonna ollut lähes tasapainossa, sillä sekä viennin että tuonnin arvo oli tammi-elokuussa runsaat 360 miljardia dollaria ja kauppavaje alle miljardi dollaria.

Kiinan kauppaministeriö julkaisi samalla ulkomaankaupan sektorikohtaisia tietoja tammi-heinäkuulta. Koko ulkomaankaupassa (vienti ja tuonti yhteensä) kokonaan tai osittain ulkomaalaisten omistamien yritysten osuus oli 57 %. Täysin ulkomaalaisten omistamien yritysten osuus tästä oli noin kaksi kolmasosaa, kun taas kiinalaisten ja ulkomaalaisten yhtiöiden muodostamien yhteisyritysten osuus oli kolmannes. Kiinan tärkeimpiä vientituotteita olivat koneet ja laitteet, joita viennistä oli runsaat 40 %. Niiden viennin arvo kasvoi 49 % vuotta aiemmasta. Tekstiilien osuus viennistä oli 15 %, ja kasvua viime vuodesta oli 24 %.

Investoinnit ja vähittäismyynti jatkavat nopeaa kasvuaan. Investoinnit kasvoivat elokuussa 26 % vuoden takaisesta. Vaikka kasvuvauhti hidastui vuoden ensimmäisistä kuukausista, kasvoivat investoinnit edelleen hyvin nopeasti. Tammi-elokuussa investointeja tehtiin yli 3 200 miljardin juanin (320 mrd. euroa) arvosta eli 30 % enemmän kuin vuotta aiemmin. Keskushallinnon tukemien investointihankkeiden arvo oli vain 4 % suurempi kuin vuosi sitten, mutta paikallishallinnon tukemiin hankkeisiin käytettiin rahaa peräti 37 % enemmän kuin vuotta aiemmin. Investoinneista tehtiin palvelusektorille 59 %, teollisuuteen 40 % ja maatalouteen alle 1 %. Valtion kokonaan tai osin omistamiin yhtiöihin investoinneista meni lähes 60 %.

Vähittäismyynti jatkoi vahvaa kasvuaan elokuussa, jolloin myynnin arvo oli 13,1 % suurempi kuin vuotta aiemmin. Myynti kasvoi kaupungeissa 14 % ja maaseudulla 11 %. Myös vuoden kahdeksan ensimmäisen kuukauden myynnin kasvu oli 13 %.

Suomen Pankki • Siirtymätalouksien tutkimuslaitos, BOFIT
PL 160 • 00101 Helsinki
Puh: (09) 183 2268 • Sähköposti: bofit@bof.fi • Web: www.bof.fi/bofit

Toimittaja Timo Harell
Uutisaineisto on toimitettu eri lähteiden perusteella.
Suomen Pankki ei takaa aineiston kattavuutta tai oikeellisuutta.

BOFIT Viikkokatsaus
39 • 23.9.2004

Venäjä

Venäjän tuotannon kasvu kiihtyi hieman elokuussa. Talouden viiden perustuotantoalan yhteenlaskettu tuotanto oli elokuussa 7,2 % ja tammi-elokuussa 7,5 % suurempi kuin vuotta aiemmin. Vastaava tuotannon vuosikasvu heinäkuussa oli 6,3 %. Rakentamisen kasvu hiipui huomattavasti heinä- ja elokuussa. Rakentamisen vuosikasvu tammi-elokuussa oli 12 %, kun se tammi-kesäkuussa oli 14 %. Vaikka maataloustuotanto kasvoi nopeasti heinä- ja elokuussa, vuoden kahdeksan ensimmäisen kuukauden vuosikasvu oli vain 3,7 prosenttia. Vähittäiskaupan myynti kasvoi tammi-elokuussa 11,4 % vuoden 2003 vastaavasta ajankohdasta. Rahtikuljetusten vuosikasvu oli tammi-elokuussa 6,9 %.

Venäjän teollisuustuotanto kasvoi tammi-elokuussa 6,9 %. Kasvu hidastui hieman tammi-kesäkuun kovasta kasvuvauhdista, joka oli 7,4 %. Työpäivillä korjatun teollisuustuotannon vuosikasvuluvut olivat tammi-elokuussa 6,4 % ja elokuussa 5,2 %. Keskimääräistä nopeammin kasvoivat tammi-elokuussa mm. koneenrakennus- (13 %) sekä kemian- ja petrokemianteollisuus (7,9 %). Tuotanto väheni neljällä teollisuuden alalla.

Neljä pääsektoria, volyymin % -muutos vuotta aiemmasta

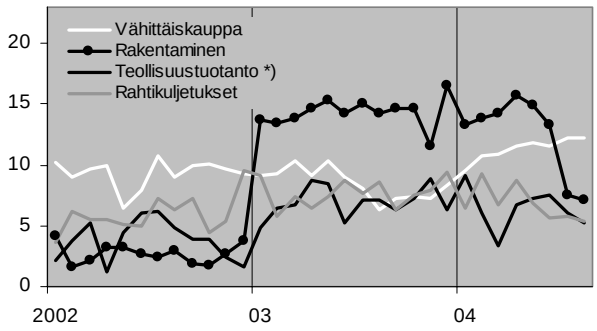

*) työpäiväkorjattu
Lähde: Tilastolaitos

Keskuspankki palasi joukkovelkakirjamarkkinoille. Venäjän keskuspankki laski 16.9. liikkeelle ensimmäisen joukkovelkakirjalainansa kolmeen vuoteen. Kyseessä on ruplamääräinen kupongiton joukkovelkakirja, joka eräänty vuoden 2005 lopussa. Velkakirjassa on myös takaisinmyyntimahdollisuus jo syyskuun lopussa eli velkakirja toimii myös lyhytaikaisena instrumenttina. Tarjotuista 50 miljardista ruplasta huutokaupassa myytiin 34,5 miljardia ruplaa (970 milj. euroa). Velkakirjan koroksi määräytyi 1,75 prosenttia, mikä on vain hieman korkeampi kuin keskuspankin kahden viikon talletusten korko. Keskuspankki pyrkii uuden instrumentin avulla keräämään markkinoilta ylimääräistä likviditeettiä, jota on syntynyt, mm. koska keskuspankki tuki pankkeja kesän likviditeettikriisin aikana.

Venäjä haluaa muuttaa neuvostovelat markkinaehtoisiksi. Asia on noussut ajankohtaiseksi sen jälkeen, kun Saksa kesäkuussa järjesteli uudelleen noin 6 miljardin dollarin arvosta Neuvostoliitolta periytyviä velkoja laskemalla liikkeelle niihin sidotun johdannaisvelkakirjan. Venäjä vastusti tuolloin järjestelyä, koska Venäjää ei kuultu prosessissa. Finanssiministeri Aleksei **Kudrin** on myöhemmin ilmoittanut Venäjän tahtovan lisää samantapaisia järjestelyjä. Venäjä voi vain tehdä ehdotuksen Pariisin klubille, koska maalla ei ole päätösvaltaa omien velkojensa järjestelyssä. Asiasta keskusteltiin viimeksi viime viikolla, kun Pariisin klubia johtava Ranskan ulkoministeri Jean-Pierre **Jouyet** vieraili Moskovassa. Jouyet totesi Pariisin klubin olevan valmis keskustelemaan vaihtoehdoista, mutta toistaiseksi Venäjä ei ole esittänyt virallista ehdotusta. Asiantuntijat arvelevat, että ainakin Italia, Ranska ja Saksa voisivat olla kiinnostuneita tällaisesta järjestelystä. Finanssiministeriön tietojen mukaan Venäjällä oli vuoden alussa Neuvostoliiton ajalta periytyvää Pariisin klubin velkaa yhteensä noin 47 miljardia dollaria.

Pariisin klubin velkojamaat ja velan määrä (mrd. dollaria)

Maa	Velka	Maa	Velka
Saksa	20,3	Suomi	0,6
Italia	5,7	Hollanti	0,6
Japani	3,7	Australia	0,4
USA	3,5	Sveitsi	0,3
Ranska	3,4	Belgia	0,2
Itävalta	3,0	Tanska	0,2
Kanada	1,6	Norja	0,1
Iso Britannia	1,5	Portugali	0,1
Espanja	1,1	Ruotsi	0,1

Lähde: Finanssiministeriö

Venäjän rautatiekuljetukset avataan kilpailulle. Hallitus käsitteli syyskuun alkupuolella Venäjän rautateiden uudistusohjelman toista vaihetta. Tavoitteena on avata rautatiekuljetukset yksityiselle kilpailulle. Rataverkko säilyy edelleen valtion eli Venäjän rautatieyhtiön hallinnassa, mutta noin neljäsosa veturi- ja vaunukalustosta on tällä hetkellä kymmenkunnan yksityisen operaattorin omistuksessa. Kilpailutavoitteen saavuttamiseksi hallituksen on uudistettava mm. kilpailu- ja verosäädöksiä. Yksityiset operaattorit joutuvat toistaiseksi sopimaan tariffinsa Venäjän tariffilaitoksen kanssa, mikä ei ole edistänyt niiden kilpailumahdollisuuksia. Venäjän liikenneministeriö pyrkii siirtymään operaattoreiden kanssa toimilupakäytäntöön, minkä jälkeen operaattorit voisivat tehdä kaupalliset sopimuksensa suoraan Venäjän rautatieyhtiön kanssa. Asiantuntijoiden mukaan rautatiekuljetusten hinnat nousevat uudistusten myötä.

Suomen Pankki • Siirtymätalouksien tutkimuslaitos, BOFIT
PL 160 • 00101 Helsinki
Puh: (09) 183 2268 • Sähköposti: bofit@bof.fi • Web: www.bof.fi/bofit

Toimittaja Timo Harell
Uutisaineisto on toimitettu eri lähteiden perusteella.
Suomen Pankki ei takaa aineiston kattavuutta tai oikeellisuutta.

BOFIT Viikkokatsaus
39 • 23.9.2004

Kiina

Jiang Zemin luopui armeijan päällikkyydestä. Kommunistisen puolueen keskuskomitea hyväksyi kokouksessaan 19.9. entisen presidentin **Jiang** Zeminin eronpyynnön Kiinan keskussotilaskomission puheenjohtajan tehtävistä. 78-vuotias Jiang toimi Kiinan presidenttinä vuosina 1989–2003. Hänen tilalleen sotilaskomission johtoon nousi nykyinen presidentti **Hu** Jintao, 61.

Alhainen korkotaso hidastaa talletusten kasvua. Talletusten kasvuvauhti on hidastunut kuluvan vuoden aikana selvästi. Elokuun lopussa rahoituslaitosten talletuskannan arvo oli 24 500 miljardia juania (2 450 mrd. euroa) eli 14,5 % suurempi kuin vuotta aiemmin. Vielä heinäkuussa kasvua vuotta aiemmasta oli noin 16 % ja tammikuussa lähes 20 %. Talletuskannasta kotitalouksien talletuksia oli noin puolet ja yritysten talletuksia runsas kolmannes. Sekä kotitalouksien että yritysten pankkitalletusten kasvua on hidastanut negatiiviseksi painunut reaalikorkotaso, kun korkoja ei ole inflaation kiihtymisestä huolimatta nostettu. Keskuspankin vuoden mittaisille yleisötalletuksille asettama korko on 1,98 %, vaikka kuluttajahinnat olivat elokuussa jo 5,3 % korkeammalla kuin vuotta aiemmin.

Talletusten kasvun hidastumisen seurauksena myös lavean rahan määrän (M2) kasvuvauhti hidastui elokuussa 13,6 prosenttiin. Heinäkuussa rahan määrän kasvu oli vielä yli 15 % ja vuoden ensimmäisinä kuukausina noin 19 %.

Rahoituslaitosten myöntämien luottojen kannan kasvu hidastui elokuussa 14,5 prosenttiin. Vaikka osa luottojen kasvun hidastumisesta viime kuukausina johtuukin hoitamattomien luottojen poistamisesta pankkien taseista, on myös uusien luottojen määrän kasvu keskuspankin mukaan hidastunut merkittävästi.

Bank of China ja China Construction Bank muutettiin osakeyhtiöiksi. Yhtiöittäminen on askel kohti näiden valtion omistamien suurpankkien listaamista osakemarkkinoilla, mitä Kiinan keskuspankki on kiirehtinyt. Suurin omistusosuus molemmissa pankeissa on Central Huijing Investment -yhtiöllä, joka perustettiin vuoden 2003 lopulla valvomaan valtion varoja ja yrityshallinnon parantumista näissä kahdessa pankissa (ks. BOFIT 2/2004).

Osakemarkkinoiden kurssikehitys ailahtelee. Viime kevään ja kesän jatkunut osakekurssien alamäki Kiinan osakemarkkinoilla päättyi viime viikolla. Sekä Shanghain että Shenzhenin pörssien indeksit nousivat viikossa yli 16 %. Pääministeri **Wen** Jiabaon puhe 13.9. käynnisti kurssien nousun. Puheessaan Wen painotti viime talvena julkistetun pääomamarkkinoiden tehostamisohjelman ripeää toteuttamista (ks. BOFIT 6/2004). Osakehintojen kehittymiseen vaikutti myös Kiinan keskuspankin ilmoitus sallia tulevaisuudessa kiinalaisten liikepankkien sijoitukset osakemarkkinoille. Uudistuksen aikataulusta ei ole vielä tietoa. Hallinnon aikeista parantaa osakemarkkinoiden toimivuutta kertoi myös päätös keskeyttää listautumiset Kiinan osakemarkkinoille väliaikaisesti, kunnes valvontaviranomaiset saavat valmiiksi uudet listautumista ja varsinkin listautumishintaa koskevat säädökset.

Edellä mainituilla toimenpiteillä hallitus pyrkii selvästi pysäyttämään osakemarkkinoiden epäsuotuisan kurssikehityksen säätelemällä sekä tarjontaa että kysyntää. Aiemmat vastaavat yritykset ovat kuitenkin epäonnistuneet pitkän aikavälin kehitystä ajatellen. Toimenpiteiden vaikutus markkinoihin on ollut jopa haitallinen, kun lyhytnäköinen spekulointi on lisääntynyt ja markkinoiden volatiliteetti sen vuoksi kasvanut. Kahden viime päivän osakekurssien lasku osoittaa, että hallituksen toimin aikaansaadut kurssinousut jäävät lyhytaikaisiksi, ellei samalla paranneta konkreettisin toimin osakemarkkinoille listattujen yritysten laatua.

Shanghain ja Shenzhenin pörssien A-osakkeiden indeksit

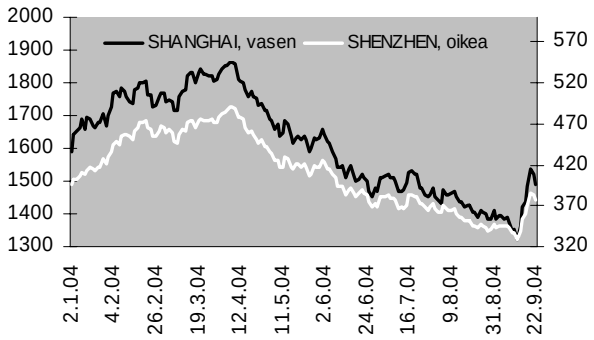

Lähde: Shanghain ja Shenzhenin pörssit

Kiina alkaa laskea vihreää BKT:ta. Tilastoviranomaisten ja kansallisen ympäristönsuojelujärjestön (SEPA) laatima vihreän BKT:n laskentajärjestelmä otetaan käyttöön ensin kuudessa provinssissa tai kaupungissa (mm. Shanghaissa ja Pekingissä). Kiina laskee vihreän BKT:n vähentämällä BKT:sta luonnonvarojen kulumisen ja saastumisen. Joidenkin asiantuntijoiden mukaan vuosina 1985–2000 Kiinan vihreän BKT:n vuosikasvu olisi ollut keskimäärin vähintään 2 prosenttiyksikköä pienempi kuin tavallisen BKT:n. Shanxin provinssin viranomaiset ilmoittivat viime kuussa, että sen BKT ei ole kasvanut paljoakaan 80-luvulta, jos ympäristöhaitat otetaan huomioon. Shanxi on yksi Kiinan saastuneimmista provinsseista. Hallituksen tietojen mukaan vuonna 2003 saastuminen lisääntyi Kiinassa 12 % vuotta aiemmasta.

Vihreän BKT:n laskemiseen liittyy kuitenkin ongelmia, sillä ympäristön kulumisen ja saastumisen kustannuksia on vaikea arvioida rahana. Kuluvan vuoden loppuun mennessä viranomaisten odotetaan julkaisevan arvioita Kiinan vihreästä BKT:sta vuosina 1997–2003.

Suomen Pankki • Siirtymätalouksien tutkimuslaitos, BOFIT
PL 160 • 00101 Helsinki
Puh: (09) 183 2268 • Sähköposti: bofit@bof.fi • Web: www.bof.fi/bofit

Toimittaja Timo Harell
Uutisaineisto on toimitettu eri lähteiden perusteella.
Suomen Pankki ei takaa aineiston kattavuutta tai oikeellisuutta.

BOFIT Viikkokatsaus
40 • 30.9.2004

Venäjä

Investointien rakenteessa muutoksia vuoden alkupuoliskolla. Kokonaisinvestoinnit kasvoivat vuoden ensipuoliskolla 13 % vuotta aiemmasta. Teollisuuden osuus investoinneista oli 44 % eli pienempi kuin viime vuoden alkupuoliskolla. Tämä johtui ennen muuta raakaöljyntuotantoon menevien investointien tuntuvasta vähenemisestä. Myös kaasu- ja elintarviketeollisuuden investointien osuus pieneni. Rautametallurgian ja metsäteollisuuden osuudet investoinneista kasvoivat.

Talouden muista sektoreista tietoliikenteen osuus investoinneista lähes kaksinkertaistui vajaaseen 7 prosenttiin. Myös kauppasektorin ja kuljetusalan osuudet kasvoivat. Asuntosektorin osuus investoinneista supistui noin 13 prosenttiin.

ConocoPhillips voitti tarjouskilpailun LUKoilista. Amerikkalainen öljy-yhtiö ConocoPhillips voitti 29.9. tarjouskilpailun öljy-yhtiö LUKoilin 7,59 prosentin yksityistettävästä osuudesta. Yhtiö maksoi siitä noin 2 miljardia dollaria (1,6 mrd. euroa). Yhden osakkeen hinnaksi tuli 30,76 dollaria, mikä oli 2,26 dollaria lähtöhintaa enemmän. Muita tarjoajia kilpailussa olivat mm. venäläiset Promsvjazbank ja PromregionHolding, kumpikin noin 1,9 miljardin dollarin tarjouksella. ConocoPhillips ilmoitti kilpailun jälkeen tavoittelevansa 10 prosentin omistusosuutta LUKoilista vuoden loppuun mennessä ja 20 prosentin omistusta 2–3 vuoden sisällä.

Asiantuntijat arvioivat ennakkoon ConocoPhillipsin voittavan kilvan, koska yhtiö oli jo pitkään valmistellut tarjoustaan tiiviillä yhteystyöllä LUKoilin kanssa. Yhtiöiden johtajat keskustelivat asiasta myös presidentti Vladimir **Putin**in kanssa heinäkuussa, ja hänen uskotaan henkilökohtaisesti hyväksyneen kaupan. Asiantuntijat arvioivat että myymällä LUKoilin osuus amerikkalaisyhtiölle Venäjä pyrkii rauhoittamaan ulkomaalaisia investoijia, jotka ovat olleet huolestuneita maan investointiilmapiiristä mm. Jukosin tilanteen vuoksi.

Ensimmäiset pankit hyväksytty yleiseen talletustakuujärjestelmään. Keskuspankki päätti viime ja tällä viikolla yhteensä 48 pankin hyväksymisestä järjestelmään. Halukkaiksi osallistumaan talletustakuujärjestelmään on ilmoittautunut yli 1 100 pankkia Venäjällä toimivista noin 1 300 pankista. Hyväksymispäätökset, jotka perustuvat useampivaiheiseen tarkastusprosessiin, tekee keskuspankin pankkitarkastuskomitea viikoittaisissa kokouksissaan. Kielteisiä päätöksiä ei julkaista ja hylätyillä pankeilla on mahdollisuus uusintatarkastukseen.

Venäjällä on tällä hetkellä kolme talletustakuujärjestelmää. Em. tarkastuksia edellyttävä yleinen talletustakuu, jota koskeva laki astui voimaan vuoden 2003 lopussa, perustuu pankkien talletustakuurahastoon tekemiin maksuihin. Valtion omistamat pankit ovat puolestaan olleet ilmaisen talletustakuun piirissä vuosia. Niiden on määrä siirtyä yleisen talletustakuun piiriin vuonna 2007. Lisäksi reaktiona pankkeja alkukesällä vaivanneeseen huhumyllyyn, joka johti talletuspakoon eräistä pankeista, säädettiin heinäkuussa väliaikainen pikalaki. Lailla keskuspankki takaa kotitalouksien pankkitalletukset.

Maailmanpankki arvioi köyhyyden puolittuneen Venäjällä vuoden 1999 jälkeen. Maailmanpankin 22.9. julkistaman Venäjän köyhyysraportin mukaan köyhyysrajan alapuolella elävän väestön osuus on pienentynyt vuoden 1998 talouskriisin jälkeisestä runsaasta 40 prosentista noin 20 prosenttiin vuonna 2002. Venäjän virallinen vuoden 2002 köyhyysarvio oli 24 % väestöstä. Maailmanpankin mukaan pääsyy köyhyyden nopeaan puolittumiseen on syvän talouskriisin jälkeinen talouden nopea kohentuminen, joka on kasvattanut kulutusta ja nostanut palkkoja.

Maailmanpankki kuitenkin muistuttaa, että viidesosa väestöstä elää edelleen köyhyydessä ja että öljyn korkea maailmanmarkkinahinta ja kriisin tarjoama kilpailuetu eivät enää pysty tuottamaan huomattavaa talouskasvua ja siten vähentämään köyhyyttä. Pankki toteaa, että Venäjän hallituksen köyhyyden puolittamistavoite ei toteudu, ellei nykyinen köyhyyden poistamispolitiikka kohdistu riittävässä määrin vähäosaisiin.

Maailmanpankki arvioi, että enemmistö köyhistä on matalapalkkaisia kaupunkilaisperheitä, joilla tulot juuri riittävät peruselintarvikkeisiin. Pankki toteaa, että kasvu ja palkkojen nousu lisäisivät käytettävissä olevia tuloja ja kulutusta. Pankin mukaan nykyinen köyhyyden vähentymisvauhti voi säilyä, jos Venäjä onnistuu lisäämään kulutusta vähintään 5 prosentilla vuosittain. Näin suuren kulutuksen kasvun saavuttaminen vaatisi Maailmanpankin mukaan BKT:n yli viiden prosentin vuosittaista kasvua.

Köyhyysrajan alapuolella elävien osuus väestöstä, %

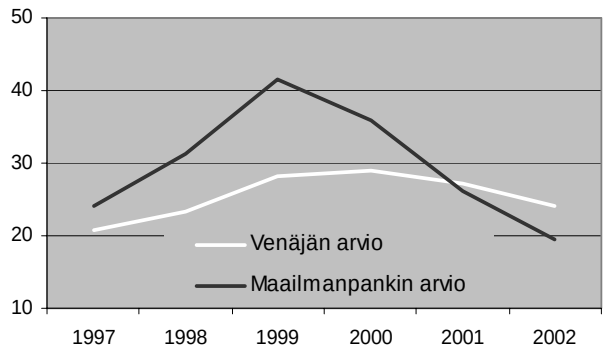

Lähde: Maailmanpankki

Suomen Pankki • Siirtymätalouksien tutkimuslaitos, BOFIT
PL 160 • 00101 Helsinki
Puh: (09) 183 2268 • Sähköposti: bofit@bof.fi • Web: www.bof.fi/bofit

Toimittaja Timo Harell

Uutisaineisto on toimitettu eri lähteiden perusteella.
Suomen Pankki ei takaa aineiston kattavuutta tai oikeellisuutta.

BOFIT Viikkokatsaus
40 • 30.9.2004

Kiina

Kuluvan vuoden sadosta odotetaan viimevuotista suurempaa. Kiinan viranomaiset ennakoivat, että kuluvalle vuodelle asetettu viljan, riisin, maissin, papujen ja perunan satotavoite 455 miljoonaa tonnia saavutetaan. Kesäkauden sato kasvoi lähes 5 % runsaaseen 100 miljoonaan tonniin ja ensimmäiset riisisadot ovat olleet viimevuotisia suurempia. Myös maissisadon uskotaan kasvavan viime vuodesta. Kokonaissato jäi viime vuonna 431 miljoonaan tonniin eli pienemmäksi kuin kertaakaan yli 10 vuoteen.

Em. viljelykasvien kulutuksen arvioidaan tänä vuonna olevan 487 miljoonaa tonnia. Tuotannon ja kulutuksen välinen erotus katetaan vähentämällä varastoja ja lisäämällä tuontia.

Vuosittainen sato, milj. tonnia

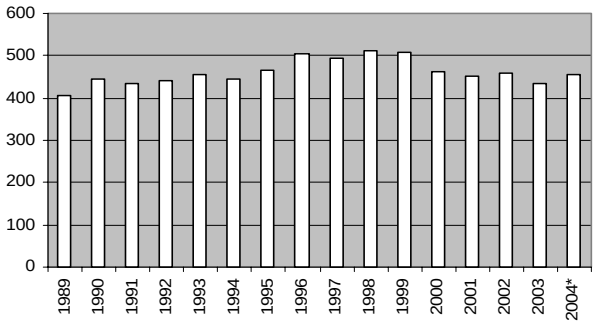

*) Ennakkoarvio
Lähde: Tilastoviranomaiset

Kiina ensi kertaa mukaan G7-kokoukseen. Finanssiministeri **Jin** Renqing ja keskuspankin pääjohtaja **Zhou** Xiaochuan osallistuvat G7-maiden finanssiministerien ja keskuspankkiirien tapaamiseen Washingtonissa 1.10. G7-maat – USA, Iso-Britannia, Ranska, Saksa, Italia, Japani ja Kanada – tapaavat viikonloppuna pidettävien Kansainvälisen valuuttarahaston ja Maailmanpankin kokousten aattona. Kiihkeintä keskustelua tapaamisessa odotetaan Kiinan valuuttapolitiikasta. Juanin kiinteää dollarikurssia on pidetty aliarvostettuna ja syytetty kansainvälisen kaupan vääristämisestä ja teollisten työpaikkojen karkaamisesta Kiinaan. Monet asiantuntijat kuitenkin uskovat, ettei Kiina tee tapaamisen aikana päätöstä joustavampaan valuuttapolitiikkaan siirtymisestä.

Kiina parantaa pienosakkaiden asemaa. Arvopaperivalvontakomissio (CSRC) julkisti alkuviikosta alustavan version pienosakkaiden oikeuksia koskevista uusista säännöistä. Niillä pyritään vahvistamaan varsinkin osakkaina olevien yksityishenkilöiden omistussuojaa. Yksityiset sijoittajat voivat tällä hetkellä ostaa osakkeita, jotka on noteerattu jommassa kummassa Kiinan kahdesta pörssistä. Kyseiset osakkeet muodostavat noin kolmanneksen kaikista Kiinan yritysosakkeista. Loput kaksi kolmasosaa osakkeista ovat keskittyneet suuromistajien haltuun, eivätkä ole vapaasti kaupan. Suuromistajat, jotka useimmiten ovat pörssiyhtiöiden emoyhtiöitä, käyttävät usein osakeenemmistöään pienosakkaiden vahingoksi.

Uusien sääntöjen on myös tarkoitus helpottaa yksityisten sijoittajien mahdollisuuksia seurata pörssiyhtiöiden kehitystä. Säännöt sisältävät kuitenkin kaksi kiisteltyä määräystä. Ensimmäisen mukaan kaikki oleelliset päätökset on yhtiökokouksen lisäksi hyväksytettävä yli puolella kaupan olevien osakkeiden haltijoista, jotka ovat pääsiassa yksityishenkilöitä. Toinen määräys koskee osinkopolitiikan ja varsinkin yksityissijoittajien käteisosinkojärjestelmän kehittämistä entistä avoimemmiksi. Sääntöjen mukaan pörssiyrityksiin on myös muodostettava riippumaton yritysjohtoa valvova hallitus. Lisäksi uusissa säännöissä käsitellään avoimempaa tiedottamista ja sääntörikkomuksista määrättyjä oikeudellisia seuraamuksia.

Uudet säännöt tarjoavat yksityissijoittajille kustannuksiltaan kohtuullisia seurantajärjestelmiä, kuten esim. valtakirjalla äänestäminen. Uusia sääntöjä on kuitenkin pidettävä vain välivaiheena kohti parempaa yrityshallintojärjestelmää, koska Kiinasta puuttuvat edelleen tehokkaat valtion omistamien osakkeiden markkinat, eikä taloudellista ja laillista vastuuta rikkomuksista korosteta riittävästi.

Kumppanuusjärjestelyt Manner-Kiinan kanssa hyödyttävät Hongkongin ja Macaon talouksia. Hongkongin reaalinen BKT kasvoi kuluvan vuoden ensimmäisellä vuosipuoliskolla 12 % vuoden takaisesta. Kasvu oli siten selvästi nopeampaa kuin vuonna 2003, jolloin kokonaistuotannon kasvu oli runsaat 3 %. Kasvun taustalla on palvelusektorin nopea kasvu, kun kauppa- ja kuljetussektori ovat hyötyneet Manner-Kiinan kasvaneesta ulkomaankaupasta. Nopeaa kasvua selittävät lisäksi sarsista johtuneet alhaiset kasvuluvut vuoden 2003 kesällä. Osittain tämän seurauksena esimerkiksi matkailusektorin kasvu kuluvan vuoden toisella neljänneksellä oli runsaat 100 %. Myös uudet järjestelyt Manner-Kiinan ja sen erityishallintoalueen Hongkongin välillä ovat lisänneet mannerkiinalaisten matkailua Hongkongiin. Lisäksi Hongkongin yksityinen kulutus on kasvanut tänä vuonna voimakkaasti. Hallitus nostikin kuluvan vuoden kasvuarviotaan aiemmasta 6 prosentista 7,5 prosenttiin.

Macaon kokonaistuotannon kasvu kiihtyi kuluvan vuoden tammi-kesäkuussa peräti 36 prosenttiin, kun sarsin viime vuonna aiheuttama kuoppa kasvulukuihin nosti toisen neljänneksen vuosikasvun lähes 48 prosenttiin. Myös Macao ja erityisesti sen uhkapelisektori hyötyivät mannerkiinalaisten selvästi lisääntyneestä matkailusta, jota on pyritty lisäämään erilaisilla järjestelyillä Manner-Kiinan kanssa. Lisäksi yksityinen kulutus ja rakentaminen kasvoivat ripeästi. Viime vuonna Macaon reaalinen BKT kasvoi 16 % vuotta aiemmasta.

Suomen Pankki • Siirtymätalouksien tutkimuslaitos, BOFIT
PL 160 • 00101 Helsinki
Puh: (09) 183 2268 • Sähköposti: bofit@bof.fi • Web: www.bof.fi/bofit

Toimittaja Timo Harell

Uutisaineisto on toimitettu eri lähteiden perusteella.
Suomen Pankki ei takaa aineiston kattavuutta tai oikeellisuutta.

BOFIT Viikkokatsaus
41 • 7.10.2004

Venäjä

Venäjän inflaatio kiihtyi hieman. Kuluttajahintojen vuosinousu oli syyskuussa 11,5 %. Elokuusta syyskuuhun hinnat nousivat 0,4 %, mikä on saman verran kuin heinäkuusta elokuuhun. Elintarvikkeiden hinnat pysyivät syyskuussa lähes elokuun tasolla, mutta silti niiden vuosinousu kiihtyi 11,3 prosenttiin, koska hinnat olivat laskeneet elo- ja syyskuussa 2003. Muiden tavaroiden hintojen vuosinousu pysyi 8,1 prosentissa. Palveluiden hintojen nousu hiipui hieman, 16,7 prosenttiin. Nykyisellä vauhdilla hallituksen kuluvan vuoden 10 prosentin inflaatiotavoite näyttää jäävän saavuttamatta. Asiantuntijoiden mukaan inflaatio on tänä vuonna noin 11 %.

Yksityinen pääomanvienti Venäjältä vähentynyt. Keskuspankin tarkistetun maksutasetilaston mukaan yksityinen pääomanvienti oli 8 miljardia dollaria vuoden ensimmäisellä puoliskolla. Pääomanvienti koostuu enimmäkseen pankkisektorin pääomanviennistä ja yritysten fiktiivisistä kauppatoimista. Keskuspankin ennakkotietojen mukaan yksityinen pääomanvienti olisi vähentynyt vuoden kolmannella neljänneksellä ja olisi yhdeksän ensimmäisen kuukauden aikana ollut 10,9 miljardia dollaria. Ennakkotietojen mukaan pankkien pääomanvienti olisi vähentynyt oleellisesti, mutta koko yksityinen pääomanvienti jatkuu, koska venäläiset yritykset ovat kiihdyttäneet pääoman vientiään ulkomaille lähinnä fiktiivisten kauppatoimien avulla. Ulkomaisten suorien sijoitusten määrä Venäjälle oli tammi-syyskuussa vuotta aiemmalla tasolla.

Öljytuloista johtuva vaihtotaseen kasvava ylijäämäisyys synnyttää lähes väistämättä yksityistä pääomanvientiä. Myös keskuspankin valuuttavaranto on tämän vuoden aikana kasvanut nopeasti ja oli lokakuun alussa yli 95 miljardia dollaria.

Yksityisen sektorin nettopääomanvienti (-), miljardia dollaria

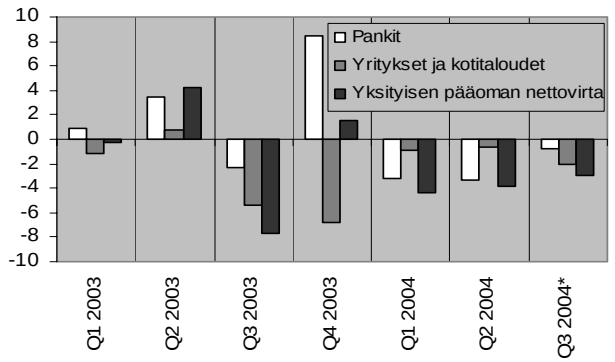

*ennakkotieto
Lähde: Keskuspankki

Venäläisten pankkien taseet jälleen kasvussa. Pankkien sulkemisia ja toimintaongelmia koskevien alkukesän huhujen jäljiltä pankkisektorin kokonaistaseen kasvu pysähtyi heinäkuussa, mutta elokuussa tase kasvoi jälleen. Taseen loppusumma oli syyskuun alussa reaaliarvoltaan noin 15 % suurempi kuin vuotta aiemmin. Pankkitalletusten vähennyttyä heinäkuussa (0,6 % taseen loppusummasta) ne kasvoivat elokuussa keskikesän tasolleen. Talletusten reaalikasvu vuotta aiemmasta oli 18 %. Pankkien luotonanto yksityisyrityksille ja kotitalouksille on jatkanut kasvuaan koko kesän, joskin kasvu on hieman hidastunut. Luottokannan reaaliarvo oli syyskuun alussa 27 % suurempi kuin vuotta aiemmin.

Venäjä liittynee Kioton ilmastosopimukseen. Venäjän hallitus päätti 30.9. esittää duumalle Kioton ilmastosopimuksen ratifioimista. Ratifiointi näyttää miltei varmalta, koska Kremlillä on tukenaan vahva enemmistö parlamentissa.

Venäjän hallitus on monta vuotta empinyt sopimukseen liittymistä, jota mm. Euroopan unioni on ponnekkaasti ajanut. Arvioijat uskovat hallituksen nyt myöntyneen sopimukseen, koska Venäjä tarvitsee EU:n tukea mm. WTO:n jäsenyysneuvotteluissa. Ilman Venäjän osallistumista ilmastosopimus raukeaa, koska sopimuksen voimaantulemiseksi on vähintään 55 prosenttia teollisuusmaiden hiilidioksidipäästöistä kuuluttava sopimuksen piirin. Yhdysvallat, joka on kieltäytynyt allekirjoittamasta sopimusta, voisi Venäjän tuella kaataa sen, koska teollisuusmaiden päästöistä noin 53 % tuotetaan Yhdysvalloissa ja Venäjällä.

Hallituksen mukaan duuma käsittelee sopimusta vielä syksyn aikana ja Venäjän ratifioinnin jälkeen sopimus tulee voimaan 90 päivän kuluttua. Ilmastosopimus pyrkii vähentämään maailman hiilidioksidipäästöt vuoden 1990 tasolle. Venäjä nykyinen päästötaso on noin 30 % alhaisempi kuin vuonna 1990, mikä antaa maalle mahdollisuuden myydä päästökiintiöitään eniten tarjoaville.

Ukrainan presidentinvaaleissa 31. lokakuuta 23 ehdokasta. Vaalien pääehdokkaat ovat nykyisen presidentin Leonid **Kutshma**n ehdokas, pääministeri Viktor **Janukovitsh** ja länsimielinen oppositiojohtaja Viktor **Jushtshenko**. Janukovitsh on mm. ehdottanut venäjän ottamista Ukrainan toiseksi viralliseksi kieleksi ja kaksoiskansalaisuuden sallimista. Hänen mukaansa liittyminen Natoon merkitsisi omien asetehtaiden sulkemista ja uuden aseistuksen hankkimista lännestä kalliimpaan hintaan. Jushtshenko puolestaan on luvannut mm. kotiuttaa Irakissa olevat ukrainalaisjoukot. Kumpikin pääehdokas suhtautuu varauksin Venäjän johtamiin monenkeskisiin yhteistyöhankkeisiin. Viimeisimpien kyselyjen mukaan sekä Janukovitsh että Jushtshenko saisivat vaalien ensimmäisellä kierroksella yli 30 prosentin kannatuksen. He olisivat tasavahvat myös toisella kierroksella.

Suomen Pankki • Siirtymätalouksien tutkimuslaitos, BOFIT
PL 160 • 00101 Helsinki
Puh: 010 831 2268 • Sähköposti: bofit@bof.fi • Web: www.bof.fi/bofit

Toimittaja Timo Harell
Uutisaineisto on toimitettu eri lähteiden perusteella.
Suomen Pankki ei takaa aineiston kattavuutta tai oikeellisuutta.

BOFIT Viikkokatsaus
41 • 7.10.2004

Kiina

Hoitamattomien luottojen määrän pelätään Kiinassa lähtevän uudelleen kasvuun. Hoitamattomien luottojen määrä Kiinan 15 merkittävimmässä liikepankissa supistui kuluvan vuoden toisella neljänneksellä. Pankeista neljä on valtion kokonaan omistamia suuria pankkia ja 11 pienempiä osakeyhtiömuotoisia pankkeja. Kesäkuun lopussa hoitamattomien luottojen arvo näissä pankeissa oli 1 660 miljardia juania (166 mrd. euroa) eli yli 400 miljardia juania vähemmän kuin maaliskuun lopussa. Samalla hoitamattomien luottojen osuus kaikista luotoista pieneni runsaaseen 13 prosenttiin. Neljällä suurella pankilla oli hoitamattomia luottoja kesäkuun lopussa yli 1 500 miljardia juania (16 % kaikista luotoista) ja 11 muulla liikepankilla 140 miljardia juania (5 % kaikista luotoista).

Hoitamattomien luottojen määrän väheneminen pankeissa johtui suurelta osin kahden suuren pankin (Bank of China ja China Construction Bank) toimista. Ne mm. siirsivät kesäkuussa luottoja vajaan 300 miljardin juanin arvosta valtion omaisuudenhoitoyhtiön hoidettaviksi. Tämän seurauksena hoitamattomien luottojen osuus kaikista luotoista supistui kesäkuun loppuun mennessä Bank of Chinassa 5,5 prosenttiin ja China Construction Bankissa runsaaseen 3 prosenttiin. Hoitamattomien luottojen osuus kahdessa muussa suuressa valtion omistamassa pankissa on edelleen huomattavasti näitä suurempi. Myös 11 pienempään pankkiin kuuluva Bank of Communications mm. myi kesäkuussa 40 miljardin juanin arvosta hoitamattomia luottojaan omaisuudenhoitoyhtiölle, koska pyrkii listautumaan pörssiin.

Hoitamattomien luottojen määrä on edelleen useimmissa Kiinan pankeissa hyvin suuri, ja pankkien varaukset hoitamattomia luottoja varten ovat riittämättömät. Lisäksi useiden ulkopuolisten analyytikoiden, kuten luottoluokituslaitosten, mukaan viralliset luvut eivät kerro ongelman todellista laajuutta. Kiinan viranomaiset ovat varoittaneet pankkeja hoitamattomien luottojen määrän mahdollisesta lisääntymisestä, johon muutaman viime vuoden ajan jatkunut nopea luottojen kasvu saattaa johtaa. Pankkivalvontakomission alustavan arvion mukaan hoitamattomien luottojen osuus olisi kasvanut uudestaan lähelle 15 prosenttia syyskuuhun mennessä.

Kesäkuiset määräykset kiihdyttivät ulkomaalaispankkien lyhyttä lainanottoa ulkomailta. Kansallinen kehitys- ja uudistuskomissio (NDRC), pankkivalvontakomissio (CBRC) ja ulkomaanvaluuttavirasto (SAFE) uudistivat kesäkuussa Kiinassa toimivien ulkomaalaispankkien ulkomaista lainanottoa koskevia määräyksiä. Tarkoituksena on hillitä juanin revalvointiodotusten kasvattamaa valuuttavirtaa Kiinaan tehostamalla ulkomaalaispankkien ulkomailta tapahtuvan lainanoton valvontaa (ks. BOFIT 24/2004). SAFE julkisti myöhemmin määräyksiin liittyvät yksityiskohtaiset ko. pankkien lyhytaikaista lainanottoa koskevat ohjeet. Niiden mukaan lyhyiden lainojen kanta ei saa kuluvan vuoden lopussa ylittää kesäkuun lopun tasoa. SAFEn ohjeet tulevat voimaan kuukauden viiveellä, mitä ulkomaalaispankit käyttivät tietoisesti hyväkseen kasvattamalla lyhyen lainanottonsa määrää kesäkuun aikana. SAFEn mukaan ulkomaalaispankkien lainanotto ulkomailta lisääntyi kesäkuun loppuun mennessä 80 % vuotta aiemmasta (45 % vuonna 2003) ja kattoi 62 prosenttia Kiinan koko ulkomaisen lainanoton kasvusta. Ulkomaalaispankit muodostivat heinäkuun lopussa 1,8 % koko pankkisektorin varallisuudesta, mutta myönsivät 18 % kaikista ulkomaanvaluuttamääräisistä lainoista.

Kiinan ulkomaisten velkojen määrä kohosi kesäkuun lopussa 221 miljardiin dollariin, missä oli lisäystä 14 % vuoden alusta. Lyhyiden lainojen osuus kaikista lainoista oli 45 %, kun se vuonna 2003 oli 40 %. Nopean talouskasvun arvellaan osaltaan lisänneen ulkomaista lainanottoa yritysten etsiessä lisärahoitusta samaan aikaan, kun hallitus on kiristänyt kotimaisten pankkien luotonantoa. Kuluvan vuoden ensi puoliskolla Kiinan talous kasvoi 9,7 % ja ulkomaankauppa 39 %.

Vähentynyt asuntojen tarjonta nostaa edelleen hintoja. Hallituksen toimet kiinteistöinvestointien hallitsemiseksi ovat tuottaneet tulosta. Tilastoviranomaisten mukaan asuinkiinteistöihin suunnattujen investointien vuosikasvu hidastui helmikuun 43 prosentista elokuun 18 prosenttiin. Samaan aikaan tonttien tarjonta ja kiinteistösektorin pankkilainat vähenivät huomattavasti. Supistunut tarjonta on kuitenkin johtanut asuntohintojen nopeaan nousuun. Tammi-elokuussa asuntojen keskihinnat nousivat tilastoviranomaisten mukaan koko maassa 11 %. Keskimääräinen neliöhinta kohosi 2 525 juaniin (250 euroa). Maan vauraissa itäosissa keskineliöhinta nousi 3 421 juaniin eli 15 % korkeammalle kuin vuotta aiemmin.

Asuntoinvestointien ja asuntojen keskihintojen kasvu, % vuotta aiemmasta

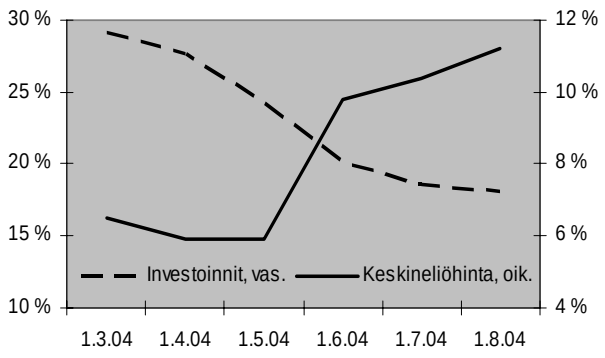

Lähde: Tilastoviranomaiset

Suomen Pankki • Siirtymätalouksien tutkimuslaitos, BOFIT
PL 160 • 00101 Helsinki
Puh: 010 831 2268 • Sähköposti: bofit@bof.fi • Web: www.bof.fi/bofit

Toimittaja Timo Harell
Uutisaineisto on toimitettu eri lähteiden perusteella.
Suomen Pankki ei takaa aineiston kattavuutta tai oikeellisuutta.

BOFIT Viikkokatsaus
42 • 14.10.2004

Venäjä

Venäjän ulkomaankauppa kasvaa nopeasti. Venäjän keskuspankin kolmen neljänneksen alustavien maksutasetietojen mukaan Venäjän tavaroiden ja palveluiden vienti kasvoi tammi-syyskuussa 27 % edellisestä vuodesta ja oli arvoltaan 139 miljardia dollaria. Eniten tammi-syyskuussa lisääntyivät raakaöljyn (40 % vuotta aiemmasta) ja öljytuotteiden (27 %) vientitulot. Kallistuneen öljyn vuoksi viennin arvot kasvoivat erityisesti kolmannella neljänneksellä. Tammi-syyskuun kasvu oli nopeaa myös muiden tuotteiden (26 %) ja palveluiden (22 %) vientitulojen osalta Keskuspankin tavarakauppatilastojen mukaan erityisesti IVY-maihin suuntautuva vienti lisääntyi nopeasti, tammi-elokuussa 39 % vuotta aiemmasta. Vienti IVYn ulkopuolisiin maihin kasvoi tammi-elokuussa 25 % edellisvuodesta.

Alustavien vaihtotasetietojen mukaan tavaroiden ja palveluiden tuonti lisääntyi vuoden yhdeksän ensimmäisen kuukauden aikana 26 % vuotta aiemmasta ja oli arvoltaan 92 miljardia dollaria. IVY-maista tullut tavaratuonti kasvoi eniten, tammi-elokuussa 35 % edellisvuodesta. Tuonti IVYn ulkopuolisista maista kasvoi tammi-elokuussa 22 %.

Kaupan kasvuvauhti oli huomattava, vaikka dollarimääräisiä korkeita kasvulukuja selittääkin edelleen osin se, että dollarin arvo oli tammi-syyskuussa edellisen vuoden vastaavaa ajanjaksoa alempi (noin 10 % euroon nähden ja 6–7 % Venäjän kauppakumppanimaiden valuutoista muodostettuun koriin nähden).

Vientitulojen nopea kasvu on lisännyt vaihtotaseen ylijäämää, joka oli tammi-syyskuussa 36 miljardia dollaria, mikä vastasi vajaata 9 prosenttia BKT:stä. Vaihtotaseen suuri ylijäämä lisää paineita ruplan vahvistumiseen, mikä taas on Kremlin julkisuudessa kuuluttaman kurssipolitiikan vastaista.

Rupla heikentyi hieman edelleen kolmannella neljänneksellä. Vahvistuttuaan tämän vuoden alkukuukausina rupla on heikentynyt toukokuusta alkaen niin dollariin, euroon kuin Venäjän kauppakumppanimaiden valuutoista koostuvaan valuuttakoriin nähden. Rupla oli ko. koriin nähden syyskuussa prosentin heikompi kuin vuotta aiemmin, dollariin nähden 4 % vahvempi ja euroon nähden 4 % heikompi. Kurssin heikentymiseen ovat johtaneet mm. keskuspankin valuuttamarkkinainterventiot, joilla on haluttu vaimentaa ruplan vahvistumista. Tämä on kasvattanut keskuspankin valuuttavarannon 95 miljardiin dollariin lokakuun alkuun mennessä (77 mrd. dollaria vuoden alussa).

Ruplan reaalikurssi, joka muodostuu nimelliskurssin kehityksestä ja maiden inflaatioeroista, on toukokuusta heikentynyt hieman em. koriin ja euroon nähden. Syyskuussa reaalikurssi oli koriin ja euroon nähden runsaat 5 % vahvempi kuin vuotta aiemmin.

Ruplan keskikurssi, tammikuu 2002–syyskúu 2004

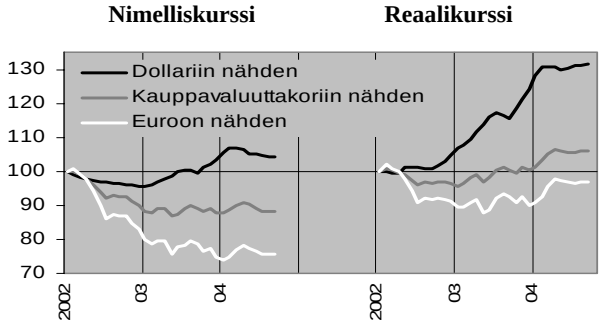

Lähde: Keskuspankki

Gazprom pyrkii energia-alan jättiläiseksi. Viime viikolla toimitusjohtaja Aleksei **Miller** paljasti yhtiönsä omistavan yli 10 % Venäjän sähköjätistä UES:stä ja pyrkivän aktiivisesti lisäämään omistustaan. Millerin tavoitteena on tehdä Gazpromista monialaenergiayhtiö. Tavoitetta tukevat yhtiön viimeaikaiset osakeostot. Lehdistön mukaan yhtiö on ostanut yli 25 % Moskovan kaupungin sähköyhtiöstä Mosenergosta. Neljäsosan omistuksella Mosenergosta Gazprom saa veto-oikeuden yhtiön toimintaan ja huomattavan määräysvallan tämän Venäjän suurimman alueellisen sähköyhtiön pilkkomisessa. Millerin tavoitetta tukee myös viime kuussa sovittu Gazpromin ja Rosneftin yhdistäminen, jolla Venäjän suurimmasta kaasuntuottajasta tulee myös maan suurimpia öljyntuottajia.

Valtionyhtiö Gazpromin laajentumisella muille energiasektoreille ei kuitenkaan näytä olevan koko hallituksen tukea. Talousministeri ja kaasuyhtiön hallituksen jäsen German **Gref** kritisoi viime viikolla kovaäänisesti Gazprom-monopolin laajennuspyrkimyksiä, ja joidenkin arvioiden mukaan hallitus ei anna Gazpromille lupaa lisätä omistustaan UES:ssä ainakaan merkittävästi.

Gazprom on myös laajentanut kansainvälistä yhteystyötään ja sopi tällä viikolla Petro-Canada -yhtiön kanssa kaasuterminaalin rakentamisesta Pietarin liepeille. Terminaalin vientikapasiteetti olisi 3,5 miljoonaa tonnia nesteytettyä kaasua vuodessa, mikä vastaa noin 2,5 % koko maailman nesteytetyn kaasun tuotannosta. Lisäksi Gazprom neuvottelee mm. ExxonMobilin, ChevronTexacon ja Statoilin kanssa uusista yhteistyömahdollisuuksista.

Jukos menettämässä Juganskneftegazin. Venäjän hallitus ilmoitti alkuviikosta, että öljy-yhtiö Jukosin päätuotantoyhtiö Juganskneftegaz myydään Jukosin verovelkojen pantiksi jo ehkä ensi kuun aikana. Samalla hallitus julkisti saksalaisen investointipankin 8,4 miljardin euron arvion Juganskneftegazin arvosta, minkä arvioidaan myös olevan lopullinen myyntihinta. Arvio on huomattavasti pienempi kuin eräiden muiden asiantuntijoiden 12–14 miljardin euron arviot. Veroviranomaiset vaativat Jukosilta rästiveroina noin 6,9 miljardia euroa, joista yhtiö on maksanut noin 2,1 miljardia euroa.

Suomen Pankki • Siirtymätalouksien tutkimuslaitos, BOFIT
PL 160 • 00101 Helsinki
Puh: 010 831 2268 • Sähköposti: bofit@bof.fi • Web: www.bof.fi/bofit

Toimittaja Timo Harell

Uutisaineisto on toimitettu eri lähteiden perusteella.
Suomen Pankki ei takaa aineiston kattavuutta tai oikeellisuutta.

BOFIT Viikkokatsaus
42 • 14.10.2004

Kiina

Pääoma- ja rahoitustaseen ylijäämä kasvatti Kiinan valuuttavarantoa. Ulkomaanvaluuttavirasto SAFEn julkistamien maksutasetietojen mukaan Kiinan valuuttavaranto kasvoi vuoden 2004 alkupuoliskolla 67 miljardia dollaria. Kesäkuun lopussa valuuttavaranto oli 471 miljardia dollaria. Pääoma- ja rahoitustaseen ylijäämä oli samaan aikaan 68 miljardia dollaria. Ulkomaiset suorat sijoitukset lisääntyivät 31 miljardia dollaria eli 13 % vuoden 2003 alkupuoliskosta.

Vaihtotaseen ylijäämä kuitenkin pieneni kauppataseen heikkenemisen myötä. Ylijäämä oli vain 7 miljardia dollaria. Kaupan ylijäämä pieneni tammi-kesäkuussa14:sta 6 miljardiin dollariin vuotta aiemmasta. Palvelutaseen alijäämä kumosi sen vaihtotaseessa. Vaihtotaseen ylijäämä syntyi pääosin tulonsiirroista, joiden määrä lisääntyi vuoden aikana 10 miljardia dollaria eli 32 % (pl. valtion maksut). Tulonsiirrot ovat pääosin ulkomailla oleskelevien kiinalaisten varainsiirtoja Kiinaan. Näitä varoja on sijoitettu pääasiassa kiinteistöihin ja arvopapereihin.

Juanin revalvointiodotusten vallitessa Kiinaan on kahden viime vuoden aikana virrannut ulkomailta huomattavasti laillista ja laitonta valuuttaa. Tilastoinnin nettovirheerä, jonka arvellaan kuvastavan laittomia valuuttavirtoja, kohosi vuonna 2003 ennätykselliseen 18 miljardiin dollariin. Kuluvan vuoden alkupuoliskolla virhe-erä kääntyi 7 miljardia dollaria negatiiviseksi, mihin vaikuttivat pääasiassa SAFEn laittomien valuuttavirtojen tukkimistoimet. SAFEn edustaja kumosi 12.10. lehdistötiedotteessa huhut juanin revalvoinnista lähiaikoina. Hän toisti Kiinan pyrkivän joustavampaan, markkinoihin perustuvaan valuuttakurssijärjestelmään.

Maksutase ja valuuttavaranto, miljardia dollaria

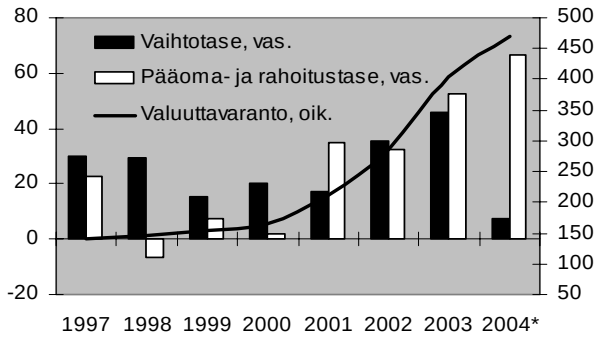

* Kesäkuu 2004

Lähde: Ulkomaanvaluuttavirasto

Ulkomaiset suorat sijoitukset tulvivat Kiinaan elokuussa. Ulkomaiset suorat sijoitukset Kiinaan kasvoivat elokuussa vuositasolla 55 %. Tammi-elokuussa ulkomaista pääomaa sijoitettiin 29 000 uuteen yritykseen, mikä oli 12 % enemmän kuin vuotta aiemmin. Ulkomaisia suoria sijoituksia tehtiin 44 miljardia dollaria eli 19 % enemmän kuin vuotta aiemmin. Tammi-elokuussa 10 suurinta sijoittajamaata olivat Hongkong, Brittiläiset Neitsytsaaret, Etelä-Korea, Japani, USA, Taiwan, Caymansaaret, Singapore, Samoa ja Saksa. Nämä 10 maata kattoivat 86 % kaikista ulkomaisista suorista sijoituksista Kiinaan.

Kiinan tullin mukaan tammi-elokuussa ulkomaalaisyritysten ulkomaankaupan arvo kohosi 411 miljardiin dollariin eli oli 45 % suurempi kuin vuotta aiemmin. Nämä yritykset kattoivat 57 % Kiinan koko ulkomaankaupasta. Niiden vienti kasvoi vuositasolla 43 % eli 7 prosenttiyksikköä enemmän kuin koko vienti. Kyseisten yritysten tuonti lisääntyi 47 % eli 6 prosenttiyksikköä enemmän kuin koko tuonti. Tammi-elokuussa niiden ulkomaankaupan alijäämä oli 1,6 miljardia dollaria.

Verotulot kasvoivat nopeasti tammi-syyskuussa. Kiinan verotulot olivat tammi-syyskuussa runsaat 1 900 miljardia juania (190 mrd. euroa) eli 26 % suuremmat kuin vuotta aiemmin. Nopea talouskasvu lisäsi välillisten verojen tuottoa, kun kulutus kasvoi, ja lisäksi tietyt kuluttajahinnat nousivat. Välillisten verojen merkitys on Kiinassa suuri, sillä arvonlisäveron, kulutusveron ja palveluista perittävän elinkeinoveron osuus kaikista verotuloista oli yli puolet. Tuontitulleja kerättiin tammi-syyskuussa noin kolmannes enemmän kuin vuotta aiemmin eli vajaat 300 miljardia juania.

Keskuspankin mukaan valtion omistamat pankit eivät pärjää kilpailussa. Kiinan keskuspankki (PBoC) julkisti äskettäin vertailulistan liikepankkien kilpailukyvystä. Kaikkiaan 37 Pekingin alueella toimivaa pankkia listattiin kannattavuuden, luotonannon kasvun yms. kriteerien perusteella. Neljä valtion omistamaa pankkia – Industrial and Commercial Bank of China, Bank of China, Construction Bank ja Agricultural Bank of China – miehittivät neljä jumbosijaa. Kaikki 12 kärkisijaa menivät ulkomaalaispankeille.

Tällä hetkellä neljällä valtion omistamalla pankilla on hallussaan yli 70 % Pekingin lainamarkkinoista. WTO-sitoumusten mukaisesti jatketaan juanmääräisten pankkitoimien avaamista ulkomaalaispankeille. Kuluvan vuoden lopulla avataan pääkaupunki Peking ja muutama muu kaupunki. Asiantuntijoiden mukaan puolet 23:sta Pekingissä toimivasta ulkomaalaispankista aikoo hakea pankkivalvontakomission lupaa.

Suomen Pankki • Siirtymätalouksien tutkimuslaitos, BOFIT
PL 160 • 00101 Helsinki
Puh: 010 831 2268 • Sähköposti: bofit@bof.fi • Web: www.bof.fi/bofit

Toimittaja Timo Harell

Uutisaineisto on toimitettu eri lähteiden perusteella.
Suomen Pankki ei takaa aineiston kattavuutta tai oikeellisuutta.

BOFIT Viikkokatsaus
43 • 21.10.2004

Venäjä

Venäjän öljyntuotannon ja -viennin kasvu on hiipunut. Tilastolaitoksen mukaan Venäjän raakaöljyntuotanto on kasvanut tammi-elokuussa 10 % viime vuoden vastaavasta ajankohdasta. Viime vuonna öljyntuotanto kasvoi 11 % edellisvuodesta. Raakaöljyn vienti on vuoden seitsemän ensimmäisen kuukauden aikana kasvanut vain pari prosenttia viime vuoden vastaavasta ajankohdasta. Viime vuonna vienti kasvoi parikymmentä prosenttia. Talousministeriön heinäkuussa julkaiseman talousennusteen mukaan raakaöljyn tuotannon ja viennin kasvu hidastuisi noin 8 ja13 prosenttiin tänä vuonna.

Erityisesti öljynviennin kasvun hiipuminen on herättänyt kysymyksiä asiantuntijoiden joukossa ja jotkut epäilevät laittoman öljynviennin lisääntyneen. Venäjän öljyputkimonopolin Transneftin toimitusjohtaja Semjon **Vainshtok** kertoi alkuviikosta, että venäläiset öljy-yhtiöt ovat tuottaneet tammi-syyskuussa 14 miljoonaa tonnia (0,4 milj. tynnyriä päivässä) vähemmän öljyä kun talousministeriö ennustaa. Vainshtokin mukaan aiemmin nähty öljyntuotannon nopea kasvu on loppu, ja hän arvioi tämän vuoden tuotannon kasvun jäävän 7 prosenttiin. Hän myös totesi Transneftin viime vuosina lisänneen kapasiteettiaan huomattavasti ja nykyisen viennin kasvun hidastumisen johtuvan öljy-yhtiöiden vaikeuksista täyttää uutta vientikapasiteettia.

Raakaöljyn tuotanto ja vienti (milj. tynnyriä päivässä)

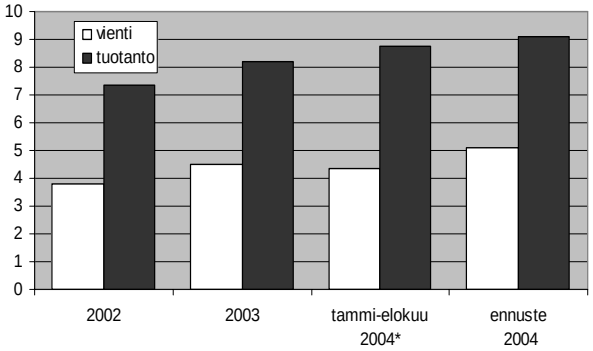

* Vientiluvut tammi-heinäkuulta 2004

Lähde: Tilastolaitos ja talousministeriö

Presidentti Putin vieraili Kiinassa. Venäjän presidentti Vladimir **Putin** vieraili viime viikolla Kiinassa presidentti **Hu** Jintaon vieraana. Vierailun aikana Kiina ilmoitti tukevansa Venäjän WTO-jäsenyyspyrkimyksiä ja lisäävänsä investointejaan Venäjälle miltei miljardilla eurolla vuosittain. Osapuolet kertoivat myös pyrkivänsä sopimaan maiden väliset rajakiistat ja edistämään kahdenvälistä kauppaa. Maiden kauppavaihdon odotetaan tänä vuonna yltävän 16 miljardiin euroon.

Lisäksi valtionpäämiehet keskustelivat energiayhteistyöstä. Öljyn kysyntä kasvaa Kiinassa nopeammin kuin muualla maailmassa (15 % vuodessa), ja Kiina on hyvin kiinnostunut tiiviimmästä yhteistyöstä Venäjän kanssa energiasektorilla. Putin ei kuitenkaan luvannut lisätä öljynvientiä Kiinaan tai öljyputken rakentamista Daqingiin Kiinan rahoitustarjouksesta huolimatta. Sen sijaan hän ilmoitti Venäjän ajattelevan ensisijaisesti omia etujaan ja tavoittelevan Kiinaa laajempia öljynvientimarkkinoita. Hän totesi, että öljyputki Siperiasta Kiinaan ei ole ajankohtainen ennen kuin Nahodkaan suunniteltu, Japanin toivoma pohjoinen putki on valmis.

Kokouksen yhteydessä Kiinan kaasuyhtiö CNPC ja Gazprom sopivat strategisesta yhteistyöstä, mutta Kiinan toivomasta uudesta kaasuputkesta Kiinaan ei vielä sovittu. Venäläinen osapuoli oli vierailun aikana pidättyväinen ja vältti sopimasta Kiinalle tärkeitä asioita.

Hallitus pohti yksityispääoman houkuttelemista tiehankkeisiin. Hallitus käsitteli 7. lokakuuta Venäjän maantieverkon kehittämistä ja päätti, että tarkennettu vuoteen 2020 ulottuva kuljetusstrategia on toimitettava hallitukselle kuluvan vuoden joulukuussa ja maanteiden modernisointiohjelma 2002–2010 ensi vuoden tammikuussa. Hallitus toi ensi kertaa virallisesti esiin julkis-yksityisen kumppanuuden, minkä puitteissa valtion on tarkoitus houkutella yksityissektori mukaan sellaisiin pitkän tähtäyksen tiehankkeisiin, joihin valtiolla itsellään ei ole varoja tai jotka eivät ilman valtion mukanaoloa houkuttele yksityisiä investoijia. Julkisen ja yksityisen sektorin yhteistoiminnasta on saatu hyviä kokemuksia mm. eräiden Suomenlahden satamien rakentamisessa.

Talousministeriön tulee 15. joulukuuta mennessä kerätä tiedot sellaisista konkreettisista tiehankkeista, joihin yksityiset rahoittajat voisivat osallistua. Lisäksi hallitus odottaa vielä tulevan marraskuun aikana tiemaksujen käyttöönottoa koskevia lakiehdotuksia.

Juganskneftegaz myytäneen marraskuussa. Venäjän valtionomaisuusrahasto on ilmoittanut myyvänsä Jukosin päätuotantoyhtiön, Juganskneftegazin, Jukosin verovelkojen vastineeksi jo marraskuun lopulla. Lehtitietojen mukaan huutokaupan lähtöhinta olisi runsaat 3 miljardia euroa, mikä olisi huomattavasti vähemmän kuin aiemmin esillä ollut 8,4 miljardia euroa. Lähtöhinta on sama kuin Jukosin vielä maksamattomien verovelkojen määrä vuosilta 2000 ja 2001. Asiantuntijat arvelevat, että Juganskneftegazin alhaisen lähtöhinnan taustalla on tavoite ottaa haltuun myös Jukosin kaksi muuta tuotantoyhtiötä, Tomskneft ja Samaraneftegaz, Jukosin vuosien 2002 ja 2003 verovelkojen kuittaamiseksi.

Suomen Pankki • Siirtymätalouksien tutkimuslaitos, BOFIT
PL 160 • 00101 Helsinki
Puh: 010 831 2268 • Sähköposti: bofit@bof.fi • Web: www.bof.fi/bofit

Toimittaja Timo Harell
Uutisaineisto on toimitettu eri lähteiden perusteella.
Suomen Pankki ei takaa aineiston kattavuutta tai oikeellisuutta.

BOFIT Viikkokatsaus
43 • 21.10.2004

Kiina

Kiinan ulkomaankauppa jatkoi kasvuaan tammi-syyskuussa. Kiinan tavaraviennin arvo oli tammi-syyskuussa 416 miljardia dollaria (340 mrd. euroa) eli 35 % suurempi kuin vuotta aiemmin. Samaan aikaan tuonnin arvo kasvoi 38 % eli 412 miljardiin dollariin. Kauppa oli siten lähes tasapainossa, kun kaupan ylijäämä oli vain vajaat 4 miljardia dollaria eli alle 0,5 % BKT:sta. Viennin kasvuvauhti on pysynyt koko vuoden tasaisena, kun taas tuonnin vuosittainen kasvuvauhti hidastui kuluvan vuoden kolmannella neljänneksellä 31 prosenttiin ensimmäisen vuosipuoliskon 43 prosentista. Osittain hidastuminen johtui viime vuoden vastaavan ajankohdan korkeista kasvuluvuista. Jatkojalostustoiminnan osuus Kiinan ulkomaankaupasta on edelleen lähes puolet.

Kiinan tärkeimmäksi kauppakumppaniksi on tänä vuonna noussut laajentumisensa jälkeen EU, jonka kanssa käydyn kaupan osuus oli Kiinan tilastojen mukaan tammi-syyskuussa 16 %. Yhdysvallat ja Japani olivat listalla seuraavina.

Tammi-syyskuussa sekä koneiden että sähköisten laitteiden vienti kasvoi viime vuoden vastaavaan ajankohtaan verrattuna lähes 50 % ja niiden yhteenlaskettu osuus koko viennistä oli noin 40 %. Lähinnä tietokoneita, matkapuhelimia ja digikameroita käsittävän korkean teknologian tuoteryhmän vienti kasvoi tammi-syyskuussa 54 % ja sen osuus koko viennistä nousi jo 27 prosenttiin. Vaatteiden ja tekstiilien vienti kasvoi runsaat 20 % ja niiden osuus viennistä oli 17 %.

Raaka-aineiden tuonnin arvo nousi tammi-syyskuussa 60 % viime vuoteen verrattuna. Tuodun raakaöljyn määrä taas kasvoi 34 %. Molempien kasvu hidastui kuitenkin syyskuussa selvästi. Teräksen tuonti sen sijaan supistui tammi-syyskuussa 15 % viime vuodesta. Koneiden ja sähköisten laitteiden tuonnin arvo kasvoi viime vuodesta noin kolmanneksella ja ne kattoivat koko tuonnista 41 %.

Kiinan pankkien antolainaus lisääntyi syyskuussa. Pankit myönsivät uusia juanmääräisiä lainoja syyskuussa 250 miljardia juania (25 mrd. euroa), kun elokuussa niitä myönnettiin vain 116 miljardia. Lainakanta on kasvanut jo pitkän aikaa lukuun ottamatta kesäkuun notkahdusta. Juan- ja ulkomaanvaluuttamääräisten lainojen yhteenlaskettu kanta oli syyskuun lopussa 18 500 miljardia juania, mikä oli 14 % enemmän kuin vuotta aiemmin. Uusia lyhyitä juanmääräisiä lainoja myönnettiin vuoden kolmen ensimmäisen neljänneksen aikana 640 miljardia juania eli vähennystä oli 26 % vuotta aiemmasta. Uusia pitkiä lainoja myönnettiin 980 miljardia juania eli 8 % vähemmän kuin vuotta aiemmin. Lyhyiden uusien lainojen nopea supistuminen aiheuttanee ongelmia yritysten kassavirtoihin, koska ne rahoitetaan pääasiassa pankkien lyhyillä lainoilla. Ulkomaanvaluuttamääräiset lainat muodostavat vain murto-osan pankkien koko lainakannasta. Niiden kanta oli syyskuun lopussa yhteensä 135 miljardia dollaria eli 16 % suurempi kuin vuotta aiemmin.

Talletuskannan kasvu hidastui jo kahdeksatta kuukautta. Pankkitalletusten kokonaiskanta nousi syyskuun lopussa 24 800 miljardiin juaniin eli oli 15 % suurempi kuin viime syyskuussa. Lavean rahan (M2) määrä oli syyskuun lopussa 24 400 miljardia juania, jossa oli lisäystä 14 % vuotta aiemmasta. Rahan tarjonnan kasvu on hidastunut ja pysytellyt keskuspankin 17 prosentin tavoitteessa.

Kiinan valuuttavaranto oli syyskuun lopussa 515 miljardia dollaria eli 111 miljardia dollaria suurempi kuin vuoden alussa.

Tutkimus- ja kehitysmenot myötätuulessa. Tilastoviranomaisten, teknologiaministeriön ja finanssiministeriön mukaan Kiina käytti tutkimukseen ja tuotekehitykseen vuonna 2003 yhteensä 154 miljardia juania (15 mrd. euroa) eli 20 % enemmän kuin vuotta aiemmin. Menot muodostivat 1,3 % viime vuoden BKT:sta. Valtiolta saatiin tutkimukseen ja tuotekehitykseen 98 miljardia juania, mikä oli 20 % enemmän kuin vuotta aiemmin. Tutkimukseen ja tuotekehitykseen suunnatut varat muodostivat 4 % valtion menoista. Eniten eli 96 miljardia juania (62 %) kaikista T & K -menoista käyttivät yritykset. Valtion tutkimuslaitokset käyttivät 39 miljardia (26 %) ja yliopistot 16 miljardia juania (11 %).

Autojen myynti takkuilee. Henkilöautojen myynnin kasvu on hidastunut merkittävästi vuoden alusta. Syyskuussa autoja myytiin 183 000 kappaletta eli 4 % vähemmän kuin vuotta aiemmin. Lisäksi markkinoilta on tullut merkkejä ostajien siirtymisestä halvempiin automalleihin. Vielä vuoden ensimmäisinä kuukausina vuosikasvu oli noin 50 %. Tammi-syyskuussa kasvua viime vuoden vastaavaan ajankohtaan verrattuna oli 17 %.

Kasvun hidastumisen taustalla on useita syitä. Hallituksen toimeenpanemat luotonannon kiristystoimet ovat jarruttaneet autolainojen myöntämistä. Myös jatkuva autojen hintojen lasku on saanut monet kiinalaiset lykkäämään ostopäätöstään. Lisäksi tieto autojen tuontitullien laskusta on asiantuntijoiden mukaan vähentänyt kysyntää. Tuontitullit ovat nyt moottorin koosta riippuen 34–38 % ja ne putoavat lähivuosina asteittain niin, että ne ovat vuoden 2006 heinäkuun alusta alkaen enää 25 %. Nykytilanne on kiristänyt kilpailua markkinoilla, mikä on jo näkynyt usean autoyhtiön voitoissa. Osa yhtiöistä on kertonut myös investointisuunnitelmien muuttamisesta maltillisemmiksi.

Suomen Pankki • Siirtymätalouksien tutkimuslaitos, BOFIT
PL 160 • 00101 Helsinki
Puh: 010 831 2268 • Sähköposti: bofit@bof.fi • Web: www.bof.fi/bofit

Toimittaja Timo Harell

Uutisaineisto on toimitettu eri lähteiden perusteella.
Suomen Pankki ei takaa aineiston kattavuutta tai oikeellisuutta.

BOFIT Viikkokatsaus
44 • 28.10.2004

Venäjä

Tuotannon kasvu hidastui syyskuussa. Talouden viiden keskeisen alan yhteenlaskettu tuotanto, joka ennakoi bruttokansantuotteen kehitystä, kasvoi syyskuussa alle 3 % vuotta aiemmasta. Vastaava vuosikasvu oli koko kolmannella vuosineljänneksellä 5,4 % ja tammi-syyskuussa vajaat 7 %. Useimpien sektoreiden kasvu hidastui. Yksityisen kulutuksen kehitystä kuvaava vähittäiskauppa kuitenkin kasvoi syyskuussa samaan noin 12 prosentin tahtiin kuin joka kuukausi viime keväästä alkaen. Muiden tuotteiden kuin elintarvikkeiden myynnin kasvutahti on ollut viime keväästä lähtien 14–15 %. Rakentamisen kasvu hiipui edelleen syyskuussa ja oli kolmannella neljänneksellä noin 7 %, kun se 1. vuosipuoliskolla oli 14 %. Maataloustuotanto kasvoi kolmannella neljänneksellä runsaat 2 % ja oli tammi-syyskuussa määrältään sama kuin viime vuoden tammi-syyskuussa. Tavarakuljetusten kasvu hidastui kolmannella neljänneksellä noin 6 prosenttiin alkuvuoden yli 7 prosentin vauhdista, mikä johtui mm. putkikuljetuksista.

Työpäivien lukumääräeroista puhdistetun teollisuustuotannon kasvu hidastui syyskuussa 3,5 prosenttiin. Vuosikasvu oli kolmannella neljänneksellä vajaat 5 % ja tammi-syyskuussa 6 %. Melkein kaikkien keskeisten teollisuudenalojen kasvu hidastui kolmannella neljänneksellä. Kone- ja laiteteollisuus lisääntyi edelleen lähes 9 % ja kemian teollisuus 5–6 %, joskin alkuvuonna vastaavat kasvuluvut olivat 14 % ja 8–9 %. Elintarviketuotanto kasvoi 3 % (alkuvuonna yli 5 %). Rauta- ja värimetallurgian tuotannon kasvu hiipui 3–4 prosenttiin alkuvuoden 4–5 prosentista. Polttoaineiden tuotannon kasvu hidastui vajaaseen 6 prosenttiin alkuvuoden vajaasta 7 prosentista. Raakaöljyn tuotanto kasvoi kolmannella neljänneksellä 9 %, kun se alkuvuonna kasvoi 10 %. Maakaasun tuotannon vastaavat kasvuluvut olivat 1 % ja 3 %.

Keskeisten teollisuudenalojen työpäiväkorjattu tuotanto, % - muutos edellisen vuoden samasta neljänneksestä

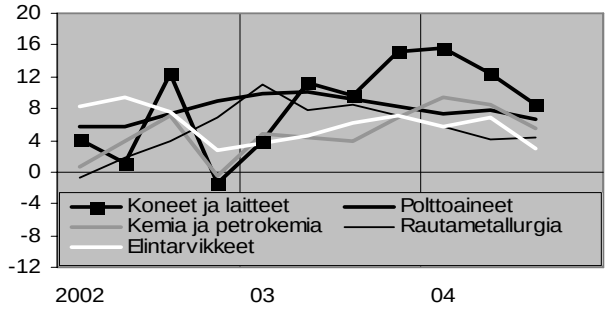

Lähde: Tilastolaitos

Talousministeriö arvioi kasvun nopeutuvan loppuvuonna. Ministeriön ennakkotietojen mukaan BKT kasvoi vuoden kolmen ensimmäisen neljänneksen aikana 6,9 % vuotta aiemmasta. BKT:n kasvu oli heinä-syyskuussa vain 6,0 %, kun se vuoden ensimmäisellä puoliskolla oli 7,4 %. Syyskuussa BKT:n kasvu hidastui jopa 4,3 prosenttiin.

Talousministeriön tuore ennuste arvioi BKT:n kasvun jälleen nopeutuvan loppuvuotta kohti ja koko vuoden BKT:n kasvun olevan 6,8–6,9 %. Ministeriö ennustaa koko vuoden teollisuustuotannon kasvuksi 6,5–6,7 % ja koko vuoden inflaatioksi 10,5 %, mikä on siis hieman hallituksen 8–10 prosentin inflaatiotavoitetta suurempi.

Venäjän viljasadosta viimevuotista parempi. Maatalousministeri Aleksei **Gordejev** kertoi, että Venäjän kuluvan vuoden kuivattu viljasato olisi noin 76 miljoonaa tonnia eli lähes 14 % suurempi kuin vuonna 2003, jolloin saatiin pienin viljasato muutamaan vuoteen. Ministeri ennustaa bruttoviljasadon olevan 84 miljoonaa tonnia, josta puhdistuksen ja kuivauksen yhteydessä häviää kymmenisen prosenttia. Peruna- ja vihannessadoista odotetaan 3–5 % viimevuotista pienempiä.

Venäjä edelleen maailman 70. kilpailukykyisin maa. World Economic Forumin vuosittaisen kilpailukykymittarin mukaan Venäjä on edelleen maailman 70. kilpailukykyisin maa. Maailman kilpailukykyisin maa on Suomi. Kyselyn mukaan suurimmat venäläisyritysten kohtaamat vaikeudet ovat edelleen korruptio, verotus ja rahoitusmahdollisuuksien puute. Venäjän ainoat korkeat pisteet tulivat valtiontalouden ylijäämästä (sija 8/104) ja yritysten joustavista palkkaus- ja erottamismahdollisuuksista (5/104). Huonoimmat pisteensä Venäjä sai pankkien rahanpesusta (102/104), politiikan sekoittamisesta yritystoimintaan (102/104) ja yritysten suurista korruptiomenoista (100/104). Lisäksi Venäjä sijoittuu huonosti inflaatiovertailussa ja lainojen epäsäännöllisessä takaisinmaksussa. Kilpailukykyarvio koostuu noin 320 kysymyksestä, jotka esitetään vuosittain kohdemaiden tärkeimmille yritysjohtajille. Kiina sijoittui kyselyssä 46. sijalle.

Venäjän ja Suomen sijoitukset kilpailukykyvertailussa vuosina 1995–2004

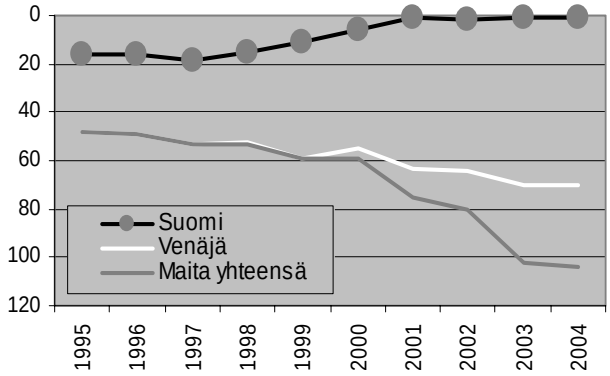

Lähde: World Economic Forum

Suomen Pankki • Siirtymätalouksien tutkimuslaitos, BOFIT
PL 160 • 00101 Helsinki
Puh: 010 831 2268 • Sähköposti: bofit@bof.fi • Web: www.bof.fi/bofit

Toimittaja Timo Harell
Uutisaineisto on toimitettu eri lähteiden perusteella.
Suomen Pankki ei takaa aineiston kattavuutta tai oikeellisuutta.

BOFIT Viikkokatsaus
44 • 28.10.2004

Kiina

Kiinan kokonaistuotannon kasvu hidastui vähän. Kiinan reaalinen bruttokansantuote oli kuluvan vuoden kolmannella neljänneksellä 9,1 % suurempi kuin vuotta aiemmin. Kasvu hidastui siten hieman vuoden ensipuoliskosta, jolloin kasvua oli 9,7 %. Tammi-syyskuun kokonaistuotanto oli 9,5 % suurempi kuin vastaavana ajanjaksona vuotta aiemmin.

Tuotannon pääsektoreista maatalouspainotteisen alkutuotannon kasvu kiihtyi 5,5 prosenttiin, ja sen osuus BKT:sta oli runsaat 13 %. Ns. toinen sektori, johon kuuluvat mm. teollisuus ja rakentaminen, kasvoi 11 %, ja sen osuus koko BKT:sta oli 55 %. Palvelusektorin tuotanto lisääntyi 8,5 %, ja sen osuus kokonaistuotannosta oli 31 %.

Kiina korjasi syyskuussa arviotaan vuoden 2003 BKT:n kasvusta ylöspäin aiemmin ilmoitetusta 9,1 prosentista 9,3 prosenttiin.

Kuluttajahintojen nousun kiihtyminen pysähtyi syyskuussa. Kuluttajahinnat olivat syyskuussa 5,2 % korkeampia kuin vuotta aiemmin. Inflaatiovauhti hidastui siten hieman elokuusta, jolloin vuosi-inflaatio oli 5,3 %. Edelleen kuluttajahintoja nosti eniten elintarvikkeiden kallistuminen. Hintojen nousu kuitenkin hidastui, sillä syyskuussa elintarvikkeet olivat 11 % kalliimpia kuin vuosi sitten, kun vielä elokuussa nousua oli 14 %. Vilja on kallistunut eniten, 28 %. Viljan hinnan nousun uskotaan syksyn mittaan edelleen hidastuvan, mikäli ennakkoarviot kuluvan vuoden sadon lisääntymisestä toteutuvat. Asumiskustannukset olivat syyskuussa 4 % suuremmat kuin vuotta aiemmin. Sen sijaan mm. vaatteiden, kodinkoneiden, terveydenhoidon ja liikenteen hinnat laskivat.

Teollisuuden tuotannon ja voittojen nopea kasvu jatkui. Teollisuuden tuotanto lisääntyi vuoden kolmen ensimmäisen neljänneksen aikana 17 % vuotta aiemmasta ja oli arvoltaan 3 900 miljardia juania (390 mrd. euroa). Syyskuun vuosikasvu oli 16 % eli sama kuin elokuussa. Tammi-syyskuussa tuotanto lisääntyi nopeimmin ulkomaalaisyrityksissä, joissa sen vuosikasvu oli 20 %. Valtionyrityksissä tuotannon kasvu oli 12 % vuotta aiemmasta.

Teollisuuden voitot olivat tammi-syyskuussa 810 miljardia juania eli 40 % suuremmat kuin vuotta aiemmin. Valtionyritysten osuus voitoista oli puolet. Niiden voitot kasvoivat 43 % vuotta aiemmasta. Valtionyritykset hallitsevat raaka-ainesektoria, mm. öljy-, kemikaali- ja terästeollisuutta, joiden osuus koko teollisuuden voittojen kasvusta oli yli puolet. Valmiiden tuotteiden varastojen arvo oli syyskuun lopussa 990 miljardia juania, mikä oli 22 % suurempi kuin vuotta aiemmin. Tilisaamisten määrä oli 2 120 miljardia juania eli 17 % enemmän kuin vuotta aiemmin.

Tuottajahintojen nousu kiihtyi. Tilastoviranomaisten mukaan tuottajahintaindeksin vuosinousu oli syyskuussa 7,9 % ja elokuussa 6,8 %. Tuottajahintojen nousuun vaikutti öljyn ja muiden raaka-aineiden kallistuminen. Syyskuussa sekä öljy että kivihiili olivat viidenneksen kalliimpia kuin vuotta aiemmin. Tuottajahinnat nousivat tammikuusta syyskuuhun 5,5 %. Kiinan keskuspankki (People's Bank of China) julkisti äskettäin yrityshyödykehintaindeksinsä syyskuulta. Sen mukaan hintojen vuosinousu oli syyskuussa 9,6 % ja tammikuusta syyskuuhun 8,7 %.

Kuluttaja- ja tuottajahinnat, tammikuu 2003–syyskuu 2004, vuosimuutos %

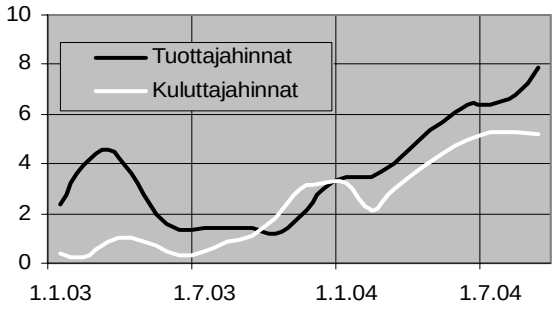

Lähde: Tilastoviranomaiset

Kiinteät investoinnit kasvoivat edelleen nopeasti. Kiinteät investoinnit lisääntyivät tammi-syyskuussa 28 % vuotta aiemmasta, ja niiden kasvu oli vain yhden prosenttiyksikön hitaampaa kuin kuluvan vuoden ensipuoliskolla. Vuoden ensimmäisellä neljänneksellä kiinteiden investointien vuosikasvu kohosi peräti 43 prosenttiin. Kiinteiden investointien määrä tammi-syyskuussa oli 4 510 miljardia juania (450 mrd. euroa).

Kaupunkialueiden osuus kiinteistä investoinneista oli tammi-syyskuussa 84 %. Niiden investoinnit lisääntyivät 30 % vuotta aiemmasta. Maaseutualueilla tehdyt investoinnit lisääntyivät vain 17 %. Teollisuuden kiinteät investoinnit kasvoivat 43 % vuotta aiemmasta ja muodostivat 32 % investoinneista. Öljynjalostukseen investoitiin 123 % ja energiantuotantoon 48 % enemmän kuin vuotta aiemmin. Kiinteistösektorin investoinnit lisääntyivät 28 % vuotta aiemmasta, ja alan osuus investoinneista muodosti 19 %.

Eniten lisääntyivät ulkomaalaisyritysten tekemät kiinteät investoinnit, 60 %. Niiden osuus investoinneista oli kuitenkin vain 6 %. Valtaosan eli 73 % investoinneista tekivät valtionyritykset, joiden investoinnit lisääntyivät 28 % vuotta aiemmasta.

Entistä pienemmän osan kiinteistä investoinneista rahoittivat kotimaiset pankit, mihin oli syynä niiden luotonannon kiristäminen. Tammi-syyskuussa kotimaiset pankit rahoittivat kaupunkialueiden kiinteistä investoinneista viidenneksen. Tämän pankkirahoituksen määrä oli 19 % suurempi kuin vuotta aiemmin.

Suomen Pankki • Siirtymätalouksien tutkimuslaitos, BOFIT
PL 160 • 00101 Helsinki
Puh: 010 831 2268 • Sähköposti: bofit@bof.fi • Web: www.bof.fi/bofit

Toimittaja Timo Harell

Uutisaineisto on toimitettu eri lähteiden perusteella.
Suomen Pankki ei takaa aineiston kattavuutta tai oikeellisuutta.

BOFIT Viikkokatsaus
45 • 4.11.2004

Venäjä

Venäjän vuoden 2004 budjettiin muutoksia. Venäjän duuma hyväksyi suoraan kolmessa käsittelyssä hallituksen muutosesityksen vuoden 2004 budjettiin, joka nykyisten korkeiden öljyn hintojen ansiosta ei tule toteutumaan alkuperäisessä muodossaan. Korjatussa budjetissa tulojen arvioidaan olevan yli 19 % ja menojen 4 % suuremmat. Tulojen kasvusta valtaosa on lisäystä kaivannaisverosta ja vientitulleista. Alueille annettavat tuet, kansainvälinen toiminta, maatalous ja tiehallinto saavat suurimman osan lähes 49 miljardin ruplan (1,4 mrd. euroa) menolisäyksistä. Suurin osa kuluvan vuoden ylijäämästä siirretään valtion vakautusrahastoon, jossa vuoden 2005 alussa arvioidaan olevan 565 miljardia ruplaa (16 mrd. euroa).

Vuoden 2004 federaatiobudjetin pääerät ja niihin hyväksytyt muutokset, miljardia ruplaa (% BKT:sta), ellei toisin mainita

	2004 alkuperäinen	2004 muutettu
Tulot	2 743 (17,9)	3 274 (20,1)
Menot	2 659 (17,4)	2 768 (17,0)
Ylijäämä	83 (0,5)	506 (3,1)
Inflaatio (% vuoden lopussa)	8–10	10
BKT	15 300	16 130

Lähde: Venäjän hallitus ja laki muutoksista vuoden 2004 budjettiin

Tulojen kasvu jatkui ripeänä. Tilastolaitoksen mukaan väestön rahatulot kasvoivat tämän vuoden tammi-syyskuussa nimellisarvoltaan 22 % viime vuoden vastaavasta ajanjaksosta. Reaaliarvoltaan tulot kasvoivat 10 % niin koko tammi-syyskuun jaksolla kuin vuoden kolmannella neljänneksellä. Viime vuonna reaalitulot lisääntyivät 14 %.

Palkat, jotka vastaavat noin vajaata kahta kolmasosaa rahatuloista, nousivat tammi-syyskuussa samoin kuin kolmannella neljänneksellä 25 % vuotta aiemmasta eli viime vuoden tahtiin. Alkuvuoden hitaamman inflaation johdosta reaalipalkkojen vuosinousu oli 12–13 %, kun se viime vuonna oli 11 %.

Tilastoitu keskikuukausipalkka oli vuoden kolmannella neljänneksellä koko taloudessa vajaat 7 000 ruplaa (195 euroa) ja teollisuudessa noin 8 500 ruplaa. Palkat ovat todellisuudessa jonkin verran korkeammat, sillä pimeiden palkkojen arvioidaan muodostavan parikymmentä prosenttia kaikista palkoista. Eläkkeet nousivat tammi-syyskuussa 17 % vuotta aiemmasta ja reaaliarvoltaan 6 %. Eläkkeen suuruus oli kolmannella neljänneksellä keskimäärin vajaat 2 000 ruplaa eli 55 euroa kuukaudessa.

Reaalitulot, -palkat ja -eläkkeet, heinäkuu 1998=100

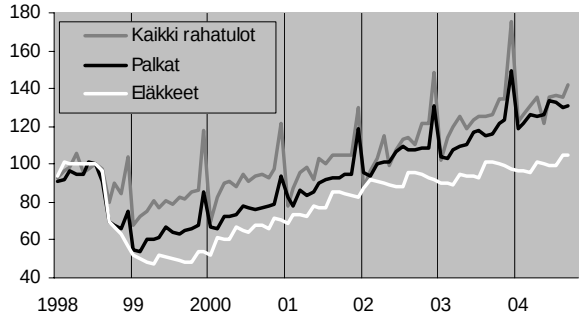

Lähde: Tilastolaitos

Jukosin verovaateet kasvavat. Veroviranomaiset esittivät öljy-yhtiö Jukosille jälleen uusia vaateita, joiden jälkeen vuoden 2002 lisäverolasku on yhteensä 5,3 miljardia euroa. Aiemmin yhtiölle oli määrätty 6,2 miljardin euron lasku vuosilta 2000 ja 2001. Lisäksi yhtiön päätuotantoyhtiön Juganskneftegazin verorästiä nostettiin nyt 2,9 miljardilla eurolla.

Ennen uusien verolaskujen esittämistä Jukos oli jo kerännyt pari erävoittoa taistelussaan veroviranomaista vastaan. Yhtiö ilmoitti alkuviikosta maksaneensa vuoden 2000 koko 2,9 miljardin euron lisäverolaskun. Lisäksi yhtiön investointipankki J.P. Morganilta tilaama arvio Juganskneftegazin arvosta on veroviranomaisten arviota suurempi, 12–14 miljardia euroa. Veroviranomaiset ovat aiemmin julkisuudessa maininneet jopa niin alhaisen kuin 8,4 miljardin euron lähtöhinnan huutokaupalle. Alhainen lähtöhinta ja kasvavat verorästit ovatkin lisänneet spekulaatiota tuotantoyhtiön myymisestä jollekin kotimaiselle tuottajalle. Todennäköisimpänä ostajaehdokkaana on mainittu valtion kaasumonopoli Gazprom, joka on viime aikoina määrätietoisesti laajentanut toimintaansa koko energiasektorille.

Ukrainan presidentinvaalien 1. kierroksella lähes tasapeli. Pääehdokkaat, pääministeri Viktor **Janukovitsh** ja oppositiojohtaja Viktor **Jushtshenko**, pitivät pintansa ja saivat kumpikin hieman alle 40 prosentin kannatuksen vaaleissa, joita monet ulkomaalaiset tarkkailijat pitivät vilpillisinä ja epädemokraattisina. Janukovitshin vahvoja alueita olivat Donetskin kaivosseutu, Krimin niemimaa ja maan toiseksi suurin kaupunki Harkov. Jushtshenko taas menestyi erityisesti pääkaupungissa Kiovassa sekä läntisillä Rovnon ja Tshernovitskin alueilla. Vaalien 2. kierros järjestetään 21. marraskuuta. Sen keskeisimmäksi kysymykseksi noussee suhtautuminen parlamentissa vireillä olevaan perustuslakimuutokseen presidentin poliittisen vallan kaventamiseksi.

Suomen Pankki • Siirtymätalouksien tutkimuslaitos, BOFIT
PL 160 • 00101 Helsinki
Puh: 010 831 2268 • Sähköposti: bofit@bof.fi • Web: www.bof.fi/bofit

Toimittaja Timo Harell
Uutisaineisto on toimitettu eri lähteiden perusteella.
Suomen Pankki ei takaa aineiston kattavuutta tai oikeellisuutta.

BOFIT Viikkokatsaus
45 • 4.11.2004

Kiina

Korot nousivat Kiinassa. Keskuspankki ilmoitti, että sekä talletusten että lainojen viitekorot nousivat 29.10. alkaen. Korkojen nosto oli ensimmäinen yhdeksään vuoteen. Vuoden talletus- ja lainakorot nousivat 0.27 prosenttiyksikköä. Muut korkojen muutokset riippuvat talletus- ja laina-ajan pituudesta. Oleellista on, että keskuspankki luopui lainakorkojen liikkumavaran säätelystä kaikissa muissa liikepankeissa paitsi maaseudun luottoosuuskunnissa (ks. BOFIT 1/2004). Niidenkin lainakorkojen liikkumavaraa laajennettiin niin, että korot voivat olla 2,3 kertaa viitekoron suuruisia.

Koronnosto kertoo siitä, että hallituksen tähänastiset talouskasvun hillitsemistoimet ovat tehonneet vain osittain. Kiinan talous kasvoi vuoden kolmannella neljänneksellä edelleen nopeasti. Vuosi-inflaatio oli jo neljättä perättäistä kuukautta yli 5 %. BKT kasvoi kolmannella neljänneksellä 9,1 % vuotta aiemmasta.

Viitekorot talletus- ja laina-aikojen mukaan, %

Talletus	6 kk	1 v.	2 v.	3 v.	5 v.
Ennen	1,89	1,98	2,25	2,52	2,79
Nyt	2,07	2,25	2,70	3,24	3,60
Laina	**6 kk**	**1 v.**	**1–3 v.**	**3–5 v.**	**yli 5 v.**
Ennen	5,04	5,31	5,49	5,58	5,76
Nyt	5,22	5,58	5,76	5,85	6,12
Kiinteistölaina	**alle 5 v.**	**yli 5 v.**			
Ennen	4,77	5,04			
Nyt	4,95	5,31			

Lähde: Keskuspankki

Vakuutusyhtiöille lupa tehdä suoria osakesijoituksia. Vuodesta 1999 lähtien vakuutusyhtiöt ovat voineet tehdä osakesijoituksia vain osakerahastojen kautta. Ylärajana on ollut 15 % yhtiön edellisen tilikauden varoista. Jatkossa vakuutusyhtiöt voivat käydä suoraa osake- ja arvopaperikauppaa markkinoilla, mutta sijoitusten arvo ei saa toistaiseksi ylittää 5 prosenttia yhtiön varoista. Kiinan arvopaperivalvontakomissio (CSRC) ja vakuutusvalvontakomissio (CIRC) asettivat yhteisessä päätöksessään myös muita rajoituksia liiallisten riskien hillitsemiseksi. Vakuutusyhtiöt eivät mm. saa sijoittaa pörssiyhtiöihin, jotka ovat saneerattavina, tai ovat laiminlyöneet ilmoitusvelvollisuutensa tai joiden osakkeiden pörssiarvo on yli kaksinkertaistunut edellisten 12 kuukauden aikana.

Tällä hetkellä vakuutusyhtiöiden varat on sijoitettu pääasiassa pankkitalletuksiin ja valtion obligaatioihin. Syyskuun lopussa niihin oli sijoitettuna 65 % koko vakuutussektorin varoista. Vakuutusyhtiöitä on vaivannut näiden sijoitusten vaatimaton tuotto, mikä on johtunut vallinneesta matalasta korkotasosta. Muutokset lupaavat vakuutusyhtiöille osakemarkkinoilta mahdollisuuden suurempiin tuottoihin. Samalla vakuutusyhtiöiden tulon institutionaalisiksi osakkeenomistajiksi odotetaan parantavan pörssiyhtiöiden yrityshallintokulttuuria. Arvioiden mukaan vakuutusyhtiöiden rahaa voisi siirtyä osakemarkkinoille noin 60 miljardia juania (6 mrd. euroa).

Kuitenkin CIRC:n syyskuun tilaston mukaan vakuutusyhtiöiden varoista oli osakerahastoissa vain 7 % eli alle puolet CIRC:n sallimasta määrästä. Osakekurssien heikko kehitys lakimuutoksen jälkeen osoittaa, ettei uusikaan järjestelmä toimi ilman pörssiyhtiöiden todellista laadullista parantumista.

Maaseutukotitalouksien tulot kasvoivat nopeasti. Kotitalouksien henkeä kohti lasketut reaalitulot vuoden kolmen ensimmäisen neljänneksen aikana kasvoivat maaseudulla 11 % vuotta aiemmasta, kun kaupunkitalouksien reaalitulot kasvoivat samaan aikaan 7 %. Maaseudun ja kaupunkien kotitalouksien suuret tuloerot kuitenkin säilyivät. Kotitalouksien henkeä kohti lasketut tulot olivat vuoden kolmen neljänneksen aikana maaseudulla 230 juania (23 euroa) ja kaupungeissa 790 juania kuukaudessa.

Maaseudun taloudet saivat vuoden kolmen neljänneksen aikana 45 % tuloistaan maataloustuotteiden myynnistä ja 11 % kaupungeissa työskenteleviltä maaseutulaisilta. Samaan aikaan maaseututaloudet saivat henkeä kohti valtiontukea 12 juania kuukaudessa. Myös niiden verorasitus keveni, sillä niiltä kerättiin vuoden kolmen neljänneksen aikana veroina henkeä kohti 2,50 juania kuukaudessa, mikä oli 33 % vähemmän kuin vuotta aiemmin.

Maaseututalouksien tulojen nopea kasvu johtui suureksi osaksi maataloustuotteiden paremmasta hinnasta. Tuotteiden hinnat nousivat tilastoviranomaisten mukaan tammi-syyskuussa 15 % vuotta aiemmasta. Viljan hinnat nousivat 35 % ja ruokaöljyn hinnat 15 % vuotta aiemmasta.

Maaseutu- ja kaupunkikotitalouksien nimellistulojen kasvu henkeä kohti, % vuotta aiemmasta

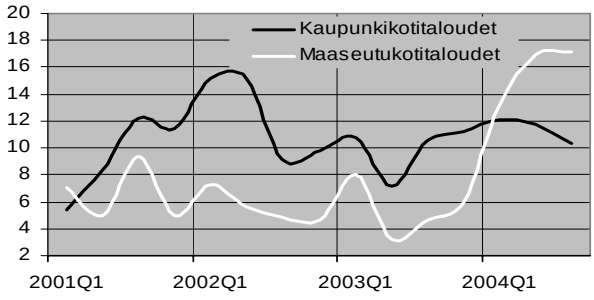

Lähde: Tilastoviranomaiset

Suomen Pankki • Siirtymätalouksien tutkimuslaitos, BOFIT
PL 160 • 00101 Helsinki
Puh: 010 831 2268 • Sähköposti: bofit@bof.fi • Web: www.bof.fi/bofit

Toimittaja Timo Harell
Uutisaineisto on toimitettu eri lähteiden perusteella.
Suomen Pankki ei takaa aineiston kattavuutta tai oikeellisuutta.

BOFIT Viikkokatsaus
46 • 11.11.2004

Venäjä

Venäjän inflaatio kiihtyi edelleen lokakuussa. Kuluttajahintojen vuosinousu oli lokakuussa 11,6 %, mikä oli 0,1 prosenttiyksikköä enemmän kuin syyskuussa. Lokakuun kuukausi-inflaatio oli 1,1 %, mikä oli nopein kuukausi-inflaatio sitten tammikuun. Lokakuussa nousivat erityisesti elintarvikkeiden hinnat, 11,6 % vuotta aiemmasta. Elintarvikkeista merkittävimmät nousijat olivat leipä ja viljatuotteet (20 %), lihatuotteet (17 %) sekä maito ja maitotuotteet (14 %). Muiden tavaroiden hintojen vuosinousu oli 7,8 %, josta merkittävin oli bensiinin hinnan 31 prosentin nousu. Palveluiden hintojen nousu kiihtyi 17,2 prosenttiin. Palveluista kallistui eniten asuminen, 24 % vuodessa.

Kuluttajahintojen nousu kuukausittain 2001–2004, % vuotta aiemmasta

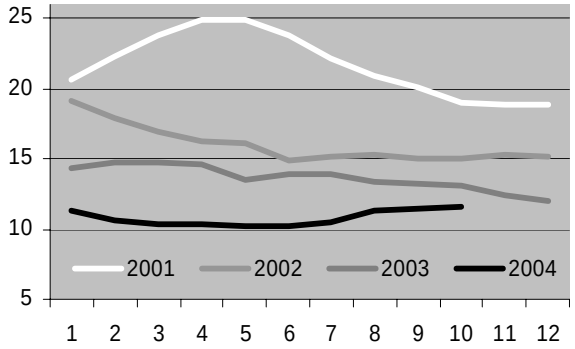

Lähde: Tilastolaitos

Venäjä ratifioi Kioton ilmastosopimuksen. Presidentti Vladimir **Putin** allekirjoitti Kioton sopimuksen ratifiointilain 5.11. Ratifioinnin jälkeen maailmanlaajuinen ilmastosopimus astuu voimaan kaikissa sen allekirjoittaneissa maissa. Sopimuksen voimaanastumiseksi vaadittiin, että vähintään 55 % teollisuusmaiden kasvihuonekaasupäästöistä kuuluisi sopimuksen piirin. Yhdysvallat ja Australia kieltäytyivät allekirjoittamasta sopimusta, joten Venäjän – joka tuottaa 17 % maailman hiilidioksidipäästöistä – ratifiointi oli välttämätön, jotta sopimus tulisi voimaan.

Kioton sopimus pyrkii vähentämään maailman kasvihuonekaasupäästöt vuoden 1990 tasolle. Venäjän nykyinen päästötaso on noin 30 % alempi kuin vuonna 1990, mikä antaa sille mahdollisuuden myydä päästökiintiöitään. Päästörajoitusten mahdolliset vaikutukset Venäjän talouteen ovat herättäneet ajoittain kiivastakin keskustelua. Osa asiantuntijoista arvioi, että päästökauppa tuo Venäjälle huomattavia tuloja, toiset taas pelkäävät päästövaatimusten hidastavan teollisuustuotannon kasvua ja sitä kautta koko talouden kasvua.

Asuminen siirtyy markkinatalouteen. Jos hallituksen lokakuun lopulla tekemät päätökset toteutuvat, vuoden 2006 alusta kaikki asumiskustannukset peritään asukkailta. Päätökset liittyvät meneillään olevan Asunto 2001–2010 -ohjelman toteuttamiseen. Teollisuus- ja energiaministeri Viktor **Hristenko**n mukaan asukkailta pitäisi tällä hetkellä periä 82 % asumiskustannuksista, mutta käytännössä päästään vain noin 57 prosenttiin. Vuoden 2005 aikana asumisen tukemisessa on tarkoitus siirtyä luontaiseduista uuteen, tarveharkintaiseen tukijärjestelmään.

Venäjän asuntokannasta on tällä hetkellä 70 % yksityisessä omistuksessa, ja osa asuntosektorin hinnoista muodostuu jo vapailla markkinoilla. Alan yritykset tuottavat palveluita vuosittain 750 miljardin ruplan (20 mrd. euroa) arvosta, mikä vastaa noin 8 prosenttia BKT:sta. Alan vaikeimmin ratkaistavina ongelmina näyttävät olevan rahoitus ja ikääntyneen asuntokannan huono kunto.

Korruptio väheni hieman Venäjällä. Transparency International -järjestön viime viikolla julkistaman vuosittaisen korruptioindeksin mukaan Venäjällä korruptio on hieman vähentynyt viime vuosien aikana. Venäjän korruptioindeksi oli selvityksen mukaan 2,8. Indeksissä 0 tarkoittaa korruptoitunutta ja 10 rehellistä maata. Suomi on viime vuodet ollut maailman vähiten korruptoitunut maa. Tällä kerralla Suomen korruptioluku oli 9,7. Venäjän korruptiolukujen keskiarvo vuosilta 1999–2004 on 2,5. Venäjän sijaluku on kuitenkin otoksen kasvaessa huonontunut, koska Venäjä on suhteessa uusiin maihin ollut korruptoituneempi. Venäjä sijoittui nyt sijalle 90 yhdessä mm. Intian, Mosambikin ja Tansanian kanssa.

Korruptoitunein IVY-maa oli Azerbaidzhan. Sen korruptioluku oli 1,9 ja sijaluku 140. Seuraaviksi heikoimmin sijoittuivat Georgia, Tadzhikistan ja Turkmenistan korruptioluvulla 2,0 ja sijoituksella 133. Myös Ukrainassa korruptio on yleistä – korruptioluku 2,2 ja sijaluku 122.

Indeksin mukaan Kiinan korruptio on sitten vuoden 1999 hieman vähentynyt. Maan korruptioluku oli nyt 3,4 ja sijaluku 71. Transparency Internationalin korruptioindeksi koostuu 18 eri kyselytutkimuksen aineistojen yhdistelmästä.

Venäjän, Kiinan ja Suomen sijoituksia korruptiovertailuissa 1999–2004

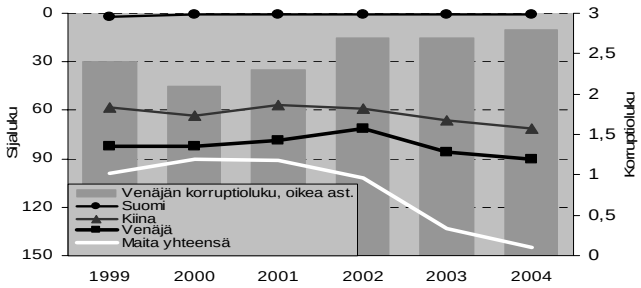

Lähde: Transparency International

Suomen Pankki • Siirtymätalouksien tutkimuslaitos, BOFIT
PL 160 • 00101 Helsinki
Puh: 010 831 2268 • Sähköposti: bofit@bof.fi • Web: www.bof.fi/bofit

Toimittaja Timo Harell
Uutisaineisto on toimitettu eri lähteiden perusteella.
Suomen Pankki ei takaa aineiston kattavuutta tai oikeellisuutta.

BOFIT Viikkokatsaus
46 • 11.11.2004

Kiina

Kiinan teollisuustuotannon nopea kasvu jatkui lokakuussa. Teollisuustuotanto oli lokakuussa lähes 16 % suurempi kuin vuotta aiemmin. Kasvuvauhti pysytteli siten lähes edelliskuukausien tasolla, mutta kasvu on hidastunut jonkin verran kuluvan vuoden ensimmäisistä kuukausista. Tammi-lokakuun tuotanto oli 17 % suurempi kuin vuosi sitten.

Lokakuussa vientiin tarkoitettujen teollisuustuotteiden tuotanto kasvoi 34 % viime vuoden vastaavasta ajankohdasta. Sähkön tuotannon vuosikasvu kiihtyi 16 prosenttiin. Energian kovasta kysynnästä kertoo myös hiilen (kasvua syyskuussa 16 % vuotta aiemmasta) ja maakaasun (22 %) tuotannon nopea kasvuvauhti. Lisäksi sähkön tuotantoon tarkoitettujen koneiden ja laitteiden tuotanto lisääntyi selvästi. Myös teräksen (22 %) ja sementin (13 %) tuotannon kasvu oli edelleen nopeaa samalla kun viennin kasvu lisäsi erityisesti kodinkoneiden tuotantoa. Sen sijaan vaikeudet autosektorilla jatkuivat. Autoja valmistettiin lokakuussa 14 % vähemmän kuin vuotta aiemmin.

Teollisuustuotannon kasvu, % vuotta aiemmasta

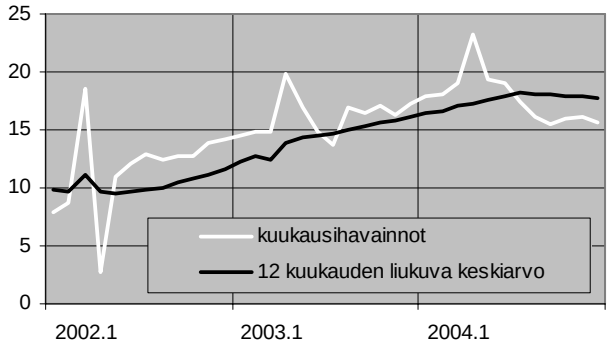

Lähde: Kiinan tilastoviranomaiset

Tuottajahintojen nousu kiihtyi edelleen. Lokakuun tuottajahinnat olivat tilastoviranomaisten mukaan 8,4 % korkeampia kuin vuotta aiemmin. Syyskuussa hintojen vuosinousu oli 7,9 %. Vuoden 2003 lopulla alkanut hintojen nousun kiihtyminen siten jatkui.

Eniten on kallistunut raakaöljy, jonka hinta oli lokakuussa 41 % korkeampi kuin vuotta aiemmin. Myös öljytuotteet ovat selvästi kallistuneet vuoden aikana. Raaka-aineet olivat keskimäärin 11 % kalliimpia kuin vuosi sitten. Kivihiili kallistui 22 % ja terästuotteet 15 %. Kulutushyödykkeiden hinnat sen sijaan laskivat vuodessa 4 %.

Ulkomaankaupan kasvu hidastui hieman. Kiinan viennin arvo oli tammi-lokakuussa 35 % suurempi kuin vuotta aiemmin. Tuonti kasvoi vastaavasti 37 %. Ulkomaankaupan kasvu on hidastunut vuoden alusta, sillä lokakuussa vienti oli 28 % ja tuonti 29 % suurempi kuin vuosi sitten.

Kauppa on kuluvana vuonna ollut lähes tasapainossa. Tammi-lokakuussa ylijäämää oli runsaat 11 miljardia dollaria (alle 1 % arvioidusta BKT:sta) eli ylijäämä oli 3,5 miljardia dollaria pienempi kuin vuosi sitten. Koko vuoden 2004 ylijäämän odotetaan kuitenkin olevan tammi-lokakuun ylijäämää suurempi, sillä Kiinan kauppatase on yleensä vahvasti ylijäämäinen vuoden viimeisinä kuukausina.

Kiinan ulkomaankauppa, miljardia dollaria

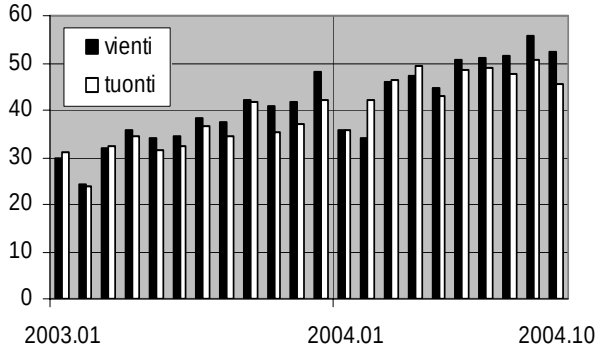

Lähde: Kiinan kauppaministeriö

Sekä siirto- että ammattityövoiman puute alkaa näkyä. Työ- ja sosiaaliministeriö varoittaa viimeisimmässä katsauksessaan kehittyneitä rannikkoalueita uhkaavasta siirtotyövoimapulasta. Pahin tilanne on Helmijoen suistoalueella, jossa nykyisin arvellaan asuvan lähes 20 miljoonaa siirtotyöläistä. Ministeriön mukaan alue tarvitsisi 2 miljoonaa siirtotyöläistä lisää. Eniten pulasta kärsivät työvoimavaltaiset alat, kuten jalkine-, lelu- ja muovituoteteollisuus. Helmijoen suistoalueen siirtotyövoiman kysynnästä noin 80 % kohdistuu 18–25 -vuotiaisiin naisiin. Vähän koulutettujen työntekijöiden palkkataso alueella on viimeisten 12 vuoden ajan pysynyt lähes muuttumattomana, ja reaalipalkat ovat jopa laskeneet.

Ministeriö toteaa ammattitaitoisesta työvoimasta olevan pulaa koko maassa. Ministeriön syyskuussa tekemä selvitys kattoi 115 kaupunkia ja 71 % kaupunkiväestöstä. Se osoitti, että suurin puute oli teknisen koulutuksen saaneista, joiden tarjonta kattoi vain noin puolet kysynnästä. Shanghaissa yhdelle elektroniikka-alan teknikolle oli tarjolla keskimäärin 27 työpaikkaa.

Vaikka lähiaikoina ei olekaan odotettavissa merkittävää työvoimapulaa, kertoo nykyinen tilanne kuitenkin Kiinan työmarkkinoiden vakavasta epätasapainosta. Yhtenä keinona tilanteen parantamiseksi hallitus on lisännyt maaseutuväestölle suunnattua ammattikoulutusta. Maatalousministeriön mukaan tammi-syyskuun aikana 1,5 miljoonaa maatyöläistä on saanut lisäkoulutusta yli 5 500 koulutuskeskuksessa eri puolilla maata.

Suomen Pankki • Siirtymätalouksien tutkimuslaitos, BOFIT
PL 160 • 00101 Helsinki
Puh: 010 831 2268 • Sähköposti: bofit@bof.fi • Web: www.bof.fi/bofit

Toimittaja Timo Harell
Uutisaineisto on toimitettu eri lähteiden perusteella.
Suomen Pankki ei takaa aineiston kattavuutta tai oikeellisuutta.

BOFIT Viikkokatsaus
47 • 18.11.2004

Venäjä

Venäjä korjasi öljynvientitilastojaan ylöspäin. Venäjän keskuspankki ilmoitti 9.11. tullin korjanneen huhti-elokuun vientitilastoja. Tullin ja tilastolaitoksen öljynvientitilastoissa muutos tammi-elokuun ja tammi-syyskuun välillä on huomattava. Tilastolaitoksen mukaan vielä tammi-elokuun tilastoissa raakaöljyn viennin keskiarvo oli 4,4 miljoonaa tynnyriä päivässä, kun se korjatussa tammi-syyskuun vientitilastossa on 5,1 miljoonaa tynnyriä päivässä, mikä tarkoittaa 15 prosentin lisäystä kokonaisvientiin. Korjattujen tilastojen mukaan vuoden yhdeksän ensimmäisen kuukauden aikana raakaöljyä vietiin 14 % enemmän kuin vuotta aiemmin, kun kahdeksan ensimmäisen kuukauden korjaamattomien tilastojen mukaan vuosikasvu oli alle prosentin. Lisäksi tullin vuoden kumulatiivisia öljyjalosteiden vientilukuja on myös nostettu elokuussa ilmoitetusta 197 000 tonnista päivässä syyskuun 219 000 tonniin. Lisäys on 11 %. Öljyn tuotantolukuja ei korjattu.

Korjaukset näkyvät myös pääosin tullin tietoihin perustuvassa keskuspankin ulkomaankauppatilastossa, jossa viennin arvo vuoden toisella ja kolmannella neljänneksellä on huomattavasti lisääntynyt. Huhti-elokuun viennin arvo on nyt 75 miljardia dollaria, mikä on 3 miljardia dollaria enemmän kuin ennen korjausta. Vientilukujen korjaukset koskevat enimmäkseen vientiä IVY-maiden ulkopuolelle.

Ennen korjauksia eräät tarkkailijat ihmettelivät Venäjän öljyn viennin hyvin varovaista kasvua, vaikka viralliset ennusteet olivat paljon optimistisempia. On epäilty mm. harmaan viennin lisääntyneen. Nyt korjattujen tilastojen mukaan talousministeriön koko vuoden vientiennuste kuitenkin näyttää toteutuvan.

Venäjän raakaöljyn vienti, miljoonaa tynnyriä päivässä

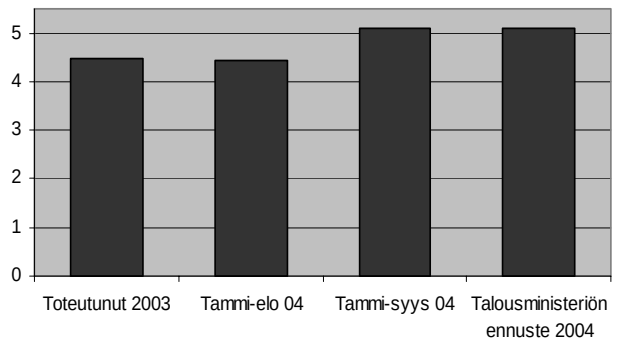

Lähde: Tilastolaitos & talousministeriö

Verovaateita myös muille öljy-yhtiölle. Viime viikolla veroviranomaiset ilmoittivat saaneensa päätökseen tutkinnat Venäjän kolmanneksi suurimman öljy-yhtiön TNK-BP:n verojen maksusta vuonna 2001, ja yhtiölle määrättiin 2,5 miljardin ruplan (67 milj. euron) lisävero. Lehtitietojen mukaan alkuviikosta myös maan viidenneksi suurimmalle öljy-yhtiölle Sibneftille määrättiin 21 miljardin ruplan (565 milj. euron) lisäverolasku vuodelta 2000. Veroviranomaiset ovat myös tiettävästi aloittaneet Slavneftin, Rosneftin, Sibneftin ja Tatneftin vuoden 2001 verotarkastukset.

Lokakuun lopulla presidentin neuvonantaja Igor **Shuvalov** ehti todeta, että vastuullinen verokuri tarkoittaa kaikkien öljy-yhtiöiden tasavertaista kohtelua, ja siksi hän tarkastaisi Jukosin lisäksi muutkin yhtiöt. Nyt määrätyt jälkiverot ovat kuitenkin huomattavasti Jukosin yli 10 miljardin euron verovaateita pienemmät.

Presidentti Putin ei halua peruuttaa yksityistämisiä. Presidentti Vladimir **Putin** totesi puheessaan vaikutusvaltaisen Venäjän teollisuus- ja yrittäjäliiton vuosikokouksessa, että valtion on varmistettava, ettei tehtyjä yksityistämisiä oteta uuteen käsittelyyn ja että valtio turvaa yksityiset omistusoikeudet niin kuin valtion markkinataloudessa kuuluukin tehdä. Presidentti toivoi yhteistyötä elinkeinoelämän kanssa kansallisesti tärkeissä hankkeissa ja muistutti yritysten sosiaalisesta vastuusta. Lisäksi kokouksessa keskusteltiin pitkään yritysten tarpeista. Presidentti totesi ymmärtävänsä tarvetta keventää yritysten verotaakkaa, mutta totesi samalla, että verouudistuksissa on myös oltava varovainen, eikä pidä aliarvioida pääteollisuusalojen, erityisesti energiateollisuuden, maksukykyä.

Sosiaaliuudistukset etenevät alueilla hitaasti; etuuksien saajia ennakoitua enemmän. Venäjä päätti viime kesänä korvata sosiaalietuudet vuoden 2005 alusta alkaen rahallisilla korvauksilla. Vastuu rahaetuusjärjestelmään siirtymisestä sälytettiin alueille, jotka federaatio- ja aluebudjettien vastuumuutosten yhteydessä saivat hoidettavakseen myös muita uusia menoja. Uudistuksen toteuttamista on mutkistanut se, että alueet eivät tiedä, paljonko etuuksien saajia on ja paljonko uudistuksiin tarvitaan rahaa. Saajia laskettiin alun perin olevan vähän yli 12 miljoonaa, mutta tarkemmissa selvityksissä luku on noussut jo 15 miljoonaan. Finanssiministeriön budjettijohtajan Anton **Siluanov**in mukaan lokakuun puoliväliin mennessä vasta kaksi aluetta 89:stä oli saanut hyväksyttyä uudistuksen vaatimat lakimuutokset. Uudistustilanne on niin sekava, että presidentti Vladimir **Putin** joutui 9.11. pyytämään hallitusta paneutumaan ongelmien selvittämiseen.

Suomen Pankki • Siirtymätalouksien tutkimuslaitos, BOFIT
PL 160 • 00101 Helsinki
Puh: 010 831 2268 • Sähköposti: bofit@bof.fi • Web: www.bof.fi/bofit

Toimittaja Timo Harell
Uutisaineisto on toimitettu eri lähteiden perusteella.
Suomen Pankki ei takaa aineiston kattavuutta tai oikeellisuutta.

BOFIT Viikkokatsaus
47 • 18.11.2004

Kiina

Kiinan kuluttajahintojen nousu hidastui lokakuussa. Kiinan kuluttajahinnat olivat lokakuussa 4,3 % korkeampia kuin vuotta aiemmin. Hintojen nousu hidastui selvästi, sillä syyskuussa vuosinousu oli 5,2 %. Selvimmin hidastui elintarvikkeiden mm. lihan ja kananmunien hintojen nousu. Lokakuussa elintarvikkeiden hinnat olivat 10 % korkeammalla kuin vuosi sitten, kun syyskuussa nousua oli vielä 13 %. Toisaalta polttoaineiden, sähkön ja veden hintojen nousu kiihtyi lokakuussa jo 12 prosenttiin. Palveluiden hinnat ovat nousseet maltillisesti eli alle 3 % vuodessa.

Kaupungeissa hinnat nousivat vuodessa 3,7 % ja maaseudulla 5,4 %. Nopeampi inflaatio maaseudulla johtuu lähinnä siitä, että siellä elintarvikkeet, kuten viljatuotteet, muodostavat suuremman osuuden hyödykekorista kuin kaupungeissa. Viljan hinta oli lokakuussa 29 % korkeampi kuin vuotta aiemmin.

Kiinan kuluttajahinnat ja elintarvikkeiden hinnat, % -muutos vuotta aiemmasta

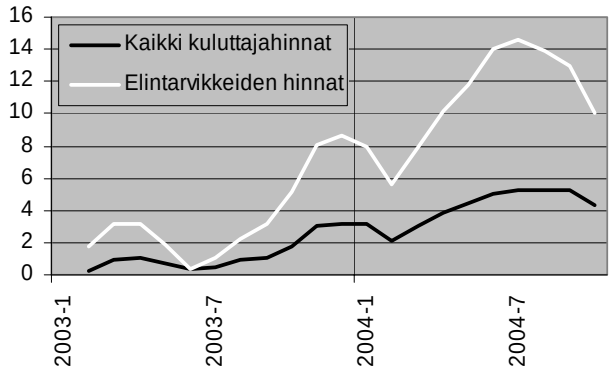

Lähde: Tilastoviranomaiset

Vähittäiskaupan kasvu kiihtyi, investointien kasvu hidastui. Vähittäiskaupan nimellisen myynnin arvo kasvoi lokakuussa 14 % vuotta aiemmasta. Kasvu on alkuvuodesta kiihtynyt varsinkin maaseudulla, jossa myynti lisääntyi lokakuussa 13 % (8 % vuoden ensimmäisellä neljänneksellä). Kaupungeissa myynti lisääntyi lokakuussa 15 % viime vuoden vastaavasta ajankohdasta. Öljyn ja öljytuotteiden myynnin arvo kasvoi 56 % ja kodin rakennus- ja remonttitarvikkeiden myynti 38 %. Elintarvikkeiden ja juomien, vaatteiden sekä kotitaloushyödykkeiden myynti kasvoi 18 %. Sen sijaan autojen myynti oli vain 2 % suurempi kuin vuotta aiemmin.

Kiina julkaisee kuukausittaisia tietoja vain kaupungeissa tehtävistä kiinteistä investoinneista. Nämä kuitenkin kattavat pääosan kaikista Kiinassa tehtävistä investoinneista. Tilastojen mukaan investointeja tehtiin lokakuussa 26 % enemmän kuin vuotta aiemmin. Investointien kasvu on edelleen hyvin nopeaa, vaikka kasvuvauhti on selvästi hidastunut kuluvan vuoden ensimmäisistä kuukausista. Tammi-lokakuussa investointeja tehtiin 30 % enemmän kuin vuotta aiemmin. Investoinnit kiinteistöihin lisääntyivät edelleen huolimatta hallituksen kasvua hillitsevistä toimenpiteistä. Investoinnit kiinteistöihin kasvoivat tammi-lokakuussa 29 % viime vuoden vastaavasta ajankohdasta. Lokakuussa kasvu jopa kiihtyi hieman edellisistä kuukausista. Muiden mineraalien kuin metallien tuotantoon ja jalostukseen investoitiin 48 % ja metallien tuotantoon ja jalostukseen 41 % enemmän kuin vuotta aiemmin.

Kiina lievensi monikansallisten yhtiöiden valuutansiirtomääräyksiä. Ulkomaanvaluuttakomission (SAFE) lokakuun lopulla antamien uusien määräysten mukaan monikansallisten yhtiöiden on marraskuun alusta alkaen ollut entistä helpompaa siirtää valuuttaa yhtiön eri yksiköiden välillä. Aiemmin eri yksiköiden väliset valuutansiirrot piti kierrättää pääkonttorin kautta, ja jokaista siirtoa varten piti hankkia etukäteen SAFEn lupa. Jatkossa Kiinan sisällä tehtäviin yksiköiden välisiin valuutansiirtoihin ei tarvita SAFEn lupaa. Samalla helpotettiin myös yhtiöiden Kiinan-yksiköistä ulkomailla oleviin yksiköihin tehtäviä valuutansiirtoja. SAFE myöntää jatkossa luvat säännöllisiin valuutansiirtoihin ulkomaille. Luvan saanut yhtiö ei tarvitse yksittäistä valuutansiirtoa varten muita todistuksia.

Myös kiinalaisten monikansallisten yhtiöiden pääomansiirtoa Kiinasta ulkomaisiin investointihankkeisiin helpotettiin. Aiemmin yli yhden miljoonan dollarin investointeihin piti hakea SAFEn hyväksyntä. Jatkossa kiinalaiset monikansalliset yhtiöt eivät tarvitse erillistä lupaa, kun investointien määrä ei ylitä 20 prosenttia yhtiöiden omasta pääomasta.

Kiina muutti valuuttatalletusten reservivaatimusta. Vuoden 2005 tammikuun 15. päivästä alkaen reservivaatimus on kaikille pankeille 3 %. Tällä hetkellä reservivaatimus on kotimaisille pankeille 2 % ja ulkomaalaispankeille 5 %. Keskuspankin mukaan Kiinan pankkisektorin valuuttatalletusten kokonaismäärä oli kesäkuun lopussa 150 miljardia dollaria. Muutoksella pyritään patoamaan juanin revalvointiodotusten kasvattamaa valuuttatulvaa. Keskuspankki on joutunut viime aikoina torjumaan valuuttatulvan vaikutusta rahan tarjontaan. Kiinan valuuttavaranto oli syyskuun lopussa 515 miljardia dollaria, kun se vuoden alussa oli 403 miljardia dollaria.

Suomen Pankki • Siirtymätalouksien tutkimuslaitos, BOFIT
PL 160 • 00101 Helsinki
Puh: 010 831 2268 • Sähköposti: bofit@bof.fi • Web: www.bof.fi/bofit

Toimittaja Timo Harell

Uutisaineisto on toimitettu eri lähteiden perusteella.
Suomen Pankki ei takaa aineiston kattavuutta tai oikeellisuutta.

BOFIT Viikkokatsaus
48 • 25.11.2004

Venäjä

Tuotannon kasvu hidastui edelleen lokakuussa. Talouden viiden perustuotantoalan yhteenlaskettu tuotanto kasvoi lokakuussa 3,8 % ja tammi-lokakuussa 6,6 % vuotta aiemmasta. Rakentaminen hidastui syyskuusta ja sen vuosikasvu tammi-lokakuussa oli 10 %. Tammi-kesäkuussa rakentaminen kasvoi jopa 14 %. Maataloustuotanto väheni syys- ja lokakuussa vuotta aiemmasta. Yksityisen kulutuksen kehitystä kuvaavan vähittäiskaupan myynti kasvoi tammi-lokakuussa 12 %, ja kasvunopeus oli sama myös lokakuussa. Rahtikuljetusten vuosikasvu oli tammi-lokakuussa 6,5 %.

Työpäivien lukumääräeroista puhdistetun teollisuustuotannon vuosikasvu oli tammi-lokakuussa 6,1 %. Kasvu nopeutui lokakuussa hieman kolmannen neljänneksen hitaasta kasvuvauhdista. Keskimääräistä nopeammin kasvoivat tammi-lokakuussa mm. koneenrakennus- (12 %), polttoaine- (7,5 %) sekä kemianteollisuus (7,5 %). Rauta- ja värimetallurgian tuotannon kasvu oli 4–5 %.

Fitch nosti Venäjän luottoluokitusta. Luottoluokituslaitos Fitch nosti 18.11. Venäjän valtion pitkäaikaisten luottojen luokitusta yhden pykälän tasolle BBB– eli alimmalle ns. investointitasolle. Fitch on toinen kansainvälinen luottoluokituslaitos, joka on nostanut Venäjän investointitasolle. Moody's nosti Venäjän luottokelpoisuusluokitusta lokakuussa 2003. Standard & Poor's ei ole toistaiseksi myöntänyt Venäjälle investointitason luokitusta. Fitch perusteli nostoa Venäjän tuloksellisella budjettipolitiikalla ja velanhoidolla sekä valtion vakautusrahaston ja valuuttavarannon nopealla karttumisella. Fitch totesi, että suuret öljytulot ovat edistäneet varojen karttumista, mutta huomautti samalla talouden liiallisesta luonnonvarariippuvuudesta ja rakenneuudistusten hitaasta etenemisestä. Luokituksen nosto investointitasolle edistää Venäjän sijoitusmarkkinoiden avautumista uudelle kansainvälisten sijoittajien joukolle, jotka sijoittavat vain luotettaviksi luokiteltuihin maihin.

Keskuspankki vahvisti valuuttapolitiikan linjoja vuodelle 2005. Keskuspankin viime viikolla hyväksymissä raha- ja valuuttapolitiikan linjauksissa vahvistetaan se, että ruplan reaalikurssin annetaan nousta Venäjän lukuisten kauppakumppanimaiden valuutoista koostuvaan koriin nähden korkeintaan 8 % vuonna 2005. Politiikkaskenaariot muodostuvat viidestä variantista, joissa venäläisen Urals-vientiöljyn maailmanmarkkinahinta vaihtelee 22,5 ja 35 dollarin välillä tynnyriltä. Ruplan nimelliskurssin vuosikeskiarvon dollariin nähden on oletettu laskevan 3–5 %. Keskuspankki toteaa vuosi sitten arvioineensa vastaavaksi ruplan kurssin laskuksi tänä vuonna 2 % Urals-öljyn hinnalla 22 dollaria tynnyriltä. Öljyn hinta oli kuitenkin tammi-syyskuussa 33 dollaria tynnyriltä ja rupla vahvistui dollariin nähden 6 % vuoden 2003 tammi-syyskuusta.

Linjausten mukaan keskuspankki jatkaa ruplan kurssin ohjattua kelluttamista, vaikka pyrkiikin periaatteessa minimoimaan kurssiin vaikuttavan operointinsa valuuttamarkkinoilla. Keskuspankki aikoo käyttää kurssivaihtelujen ohjailussa eurosta ja dollarista koostuvaa valuuttakoria, joka linjausten mukaan heijastaa riittävän hyvin ruplan kurssia kaikkiin Venäjälle merkittäviin valuuttoihin nähden. Keskuspankin varapääjohtajan Konstantin **Korishtshenko**n mukaan keskuspankki käyttää tässä tarkoituksessa koria, jossa euron paino on 60 % ja dollarin paino 40 %. Varapääjohtaja Aleksei **Uljukajev** totesi vastikään keskuspankin harkitsevan euron osuuden lisäämistä keskuspankin valuuttavarannossa, mikä markkina-arvioiden mukaan on osaltaan vahvistanut euron kurssia tällä viikolla. Euron osuudeksi varannossa on arvioitu 25–30 %. Keskuspankin valuuttavaranto oli viime viikon lopulla 114 miljardia dollaria.

Juganskneftegaz myydään - Jukos harkitsee konkurssia. Venäjän valtionomaisuusrahasto on ilmoittanut, että Jukosin päätuotantoyhtiö Juganskneftegaz huutokaupataan Jukosin verosaatavien vastineeksi 19. joulukuuta. Vastoin ennakko-odotuksia huutokauppaan voivat osallistua myös ulkomaalaiset. Myytävänä on 77 % tuotantoyhtiön osakkeista ja lähtöhinnaksi on määrätty 6,7 miljardia euroa. Huutokaupan lähtöhinta on huomattavasti veroviranomaisten teettämää 12–14 miljardin euron arviota pienempi eikä kata läheskään kaikkia Jukosille ja sen tytäryhtiöille määrättyjä verorästejä, joiden summa yltää jo 15 miljardiin euroon. Lähtöhinta on kuitenkin niin korkea, että vain harvalla venäläisellä yrityksellä on mahdollisuus osallistua huutokauppaan. Todennäköisimmäksi ostajaehdokkaaksi veikataan Venäjän kaasumonopolia Gazpromia.

Huutokaupan ajankohdaksi määrättiin päivä ennen Jukosin 20. joulukuuta koolle kutsumaa osakkeenomistajien kokousta, jossa yhtiön konkurssista on tarkoitus keskustella. Jukosin markkina-arvo on RTS-pörssissä enää noin 3 miljardia euroa, mikä on alle kymmenesosa yrityksen huippuarvosta vielä vähän yli vuosi sitten.

Ukrainan presidentinvaalin tulos julki. Oppositiojohtaja Viktor **Jushtshenko**n ja pääministeri Viktor **Janukovitsh**in välillä viime sunnuntaina käydyn presidentinvaalien toisen kierroksen virallisen tuloksen mukaan Janukovitsh sai 49,46 % äänistä ja Jushtshenko 46,61 %. Kumpaakin vastaan äänesti 2,3 %. Ehdokkaiden äänimäärien ero oli noin 870 000 ääntä. Ukrainan oppositio syyttää hallitusta vaalituloksen manipuloinnista, ja kansainvälisten järjestöjen vaalitarkkailijoiden mukaan sunnuntain äänestys ei täyttänyt eurooppalaisille vaaleille asetettuja vaatimuksia.

Suomen Pankki • Siirtymätalouksien tutkimuslaitos, BOFIT
PL 160 • 00101 Helsinki
Puh: 010 831 2268 • Sähköposti: bofit@bof.fi • Web: www.bof.fi/bofit

Toimittaja Timo Harell
Uutisaineisto on toimitettu eri lähteiden perusteella.
Suomen Pankki ei takaa aineiston kattavuutta tai oikeellisuutta.

BOFIT Viikkokatsaus
48 • 25.11.2004

Kiina

Kiinan talouskasvun odotetaan hidastuvan vuonna 2005 vain vähän. Kuluvan vuoden kokonaistuotannon kasvu on ollut alkuvuonna ennustettua nopeampaa, ja BKT:n ennakoidaan kasvavan tänä vuonna selvästi hallituksen 7 prosentin tavoitetta enemmän. Sekä Kiinan omat tutkimuslaitokset että kansainväliset järjestöt ovat nostaneet viime kuukausina vuoden 2004 reaalisen BKT:n kasvuarvioita noin 9 prosenttiin.

Vuonna 2005 talouskasvun ennakoidaan hidastuvan hieman. Kiinan tärkeimmistä tutkimuslaitoksista sekä Yhteiskuntatieteiden akatemia että Kehitys- ja uudistuskomissio (NDRC) ennustavat BKT:n kasvun olevan ensi vuonna 8–9 %. Molemmat laitokset pitävät suurimpina riskeinä hintojen nousua ja talletusten negatiivisia reaalikorkoja, jotka ovat supistaneet kotitalouksien talletusten reaaliarvoa. Myös yli-investoinnit saattavat komission mukaan edelleen jatkua paikallistasolla.

Kansainväliset järjestöt ovat ennusteissaan hieman varovaisempia. Kansainvälinen valuuttarahasto, Maailmanpankki ja Aasian kehityspankki odottavat Kiinan BKT-kasvun hidastuvan ensi vuonna 7,5–8 prosenttiin. Niiden mukaan nykyiseen taloustilanteeseen liittyy lisäksi suuria riskejä, jotka voivat hidastaa ensi vuoden talouskasvua edelleen. Myös raakaöljyn hinta vaikuttaa Kiinan talouskasvuun merkittävästi. Aasian kehityspankki arvioi marraskuun alussa, että raakaöljyn korkea hinta (yli 50 dollaria tynnyriltä) hidastaisi Kiinan talouskasvun vauhtia edelleen 1,5 prosenttiyksikköä vuonna 2005.

Korkouudistus etenee. Kiinassa meneillään olevan pankkiuudistuksen keskeinen kysymys on ollut liikepankkien korkojen vapauttaminen. Kuluvan vuoden alusta lähtien liikepankkien lainoistaan perimän koron alaraja on saanut olla 90 % keskuspankin viitekorosta ja yläraja 170 % (ks. BOFIT 1/2004). Liikkumavaran laajentamisen tavoitteena on, että pankit hinnoittelevat korot aiempaa enemmän markkinalähtöisin perustein. Uusimmassa rahapolitiikan katsauksessaan keskuspankki pitää uudistettua käytäntöä onnistuneena. Tammi-syyskuun tilastot osoittavat, että vaikka valtionpankit ja pienet liikepankit perivät useammasta kuin joka kolmannesta uudesta lainastaan korkoa yli viitekoron, pääosa uusista lainoista myönnettiin joko viitekorolla tai sen alle. Lainojen korkokaton nosto ei siis näytä johtaneen yleiseen korkotason nousuun, osittain pankkien hyvän likviditeettitilanteen seurauksena. Keskuspankki kuitenkin varoittaa, että erityisesti alueellisten pankkien ja maaseudun luotto-osuuskuntien riskienhallintamekanismit eivät vielä vastaa vaatimuksia.

Keskuspankin tilastoista käy myös ilmi, että liikepankit hinnoittelivat lainansa hakijayrityksen koon mukaan. Suuryrityksille myönnetyistä uusista lainoista vain joka neljännen korko ylitti viitekoron, kun taas pienyritysten lainoista vastaava osuus oli yli puolet. Pienyrityslainojen korkeammat korot heijastanevat pienyrityksiin liittyviä suurempia riskejä. Toinen syy voi olla se, että suuryritys on useimmiten valtionyritys, joka edelleenkin nauttii erityiskohtelua.

Uusin askel pankkikorkojen vapauttamisessa otettiin lokakuussa (ks. BOFIT 45/2004), jolloin korkojen noston yhteydessä lainojen korkokatto poistettiin. Lisäksi keskuspankki salli liikepankkien talletuskorkojen olevan viitekoron alapuolella. Muutosten uskotaan pankkisektorin yleisen uudistumisen ohella vahvistavan korkojen merkitystä maan rahapolitiikassa.

Lainakorkojen jakautuminen sallitun vaihteluvälin sisällä tammi–syyskuussa 2004, % uusista lainoista

% viitekorosta	90–100	100	100–130	130–150	150–170 [1]
Valtionpankit	24	40	32	3	1
Liikepankit	32	35	32	1	0
Aluepankit	15	19	44	9	13
Maaseudun luotto-osuuskunnat	2	5	16	33	45
% viitekorosta	**90–100**	**100**	**100–130**	**130–170**	
Suuryritykset [2]	38	39	20	3	
Keskisuuret yritykset [3]	21	40	37	2	
Pienyritykset [4]	12	33	50	5	

Lähde: Kiinan keskuspankki
1) Maaseudun luotto-osuuskunnilla yläraja on 200 %
2) Yritykset, joiden vuosittainen myynti on yli 300 milj. juania
3) Yritykset, joiden vuosittainen myynti on 30–300 milj. juania
4) Yritykset, joiden vuosittainen myynti on alle 30 milj. juania

Yksityishenkilöiden valuutansiirtomääräyksiä lievennettiin. Ensi vuodesta alkaen ulkomailla opiskelevien Kiinan kansalaisten on helpompaa siirtää valuuttaa Kiinasta opiskelu- ja elinkustannuksiaan varten. Ulkomaanvaluuttakomission (SAFE) uusien määräysten mukaan opiskelija voi siirtää ilman lupaa enintään 20 000 dollaria vuodessa. Tällä hetkellä opiskelijan on saatava SAFEn lupa.

Keskuspankki puolestaan julkisti uudet määräykset yksityisen pääoman siirtämiseksi ulkomaille. Ne on tarkoitettu pysyvästi ulkomaille muuttaville kiinalaisille ja Kiinasta perintönä saatua pääomaa siirtäville ulkomaalaisille. Siirtämiseen tarvitaan pääoman määrästä riippuen joko SAFEn tai sen paikallistoimiston lupa. Uudet määräykset vahvistavat edelleen yksityisen pääoman suojaa, joka kirjattiin ensi kertaa Kiinan perustuslakiin kuluvan vuoden alussa. Uudet määräykset vähentävät myös pääomataseeseen liittyvää valvontaa, jossa tärkeimpinä luokkina ovat ulkomaille muutot ja perinnön siirrot. Keskuspankin uudet määräykset tulevat voimaan joulukuun alusta.

Suomen Pankki • Siirtymätalouksien tutkimuslaitos, BOFIT
PL 160 • 00101 Helsinki
Puh: 010 831 2268 • Sähköposti: bofit@bof.fi • Web: www.bof.fi/bofit

Toimittaja Timo Harell
Uutisaineisto on toimitettu eri lähteiden perusteella.
Suomen Pankki ei takaa aineiston kattavuutta tai oikeellisuutta.

BOFIT Viikkokatsaus
49 • 2.12.2004

Venäjä

Ulkomaisten sijoitusten kasvu jatkuu Venäjällä. Tilastolaitoksen mukaan venäläisiin yrityksiin (pl. rahoitussektori) tehtiin ulkomaisia sijoituksia tammi-syyskuussa yhteensä 29 miljardia dollaria. Tästä suoria ulkomaisia sijoituksia oli 5,6 miljardia dollaria eli 20 % enemmän kuin vuoden 2003 tammi-syyskuussa. Tilastolaitoksen mukaan suoriin sijoituksiin sisältyy sijoituksia yritysten osakepääomaan 3,6 miljardia dollaria eli yli kaksi kertaa niin paljon kuin vuotta aiemmin. Ulkomaiset omistajat myönsivät Venäjällä kokonaan tai osittain omistamilleen yrityksille lainoja 1,2 miljardia dollaria eli 15 % vähemmän kuin vuotta aiemmin.

Portfoliosijoituksia venäläisiin yrityksiin tehtiin tammi-syyskuussa vain 0,2 miljardia dollaria. Ulkomaisia kauppaluottoja ja muita lainoja niille myönnettiin 23,3 miljardia dollaria eli 44 % enemmän kuin vuotta aiemmin.

Tammi-syyskuussa puolet kaikista sijoituksista tehtiin teollisuuteen ja niistä puolet polttoaineteollisuuteen. Ulkomaisten sijoitusten kanta oli syyskuun lopussa 73 miljardia dollaria, josta 30 miljardia dollaria oli suoria sijoituksia. Ulkomaisia sijoituksia tuli tammi-syyskuussa eniten Luxemburgista, Iso-Britanniasta, Hollannista ja Kyprokselta.

Venäjältä ulkomaille tehtiin tammi-syyskuussa sijoituksia 25 miljardia dollaria. Eniten sijoituksia tehtiin Yhdysvaltoihin, Kyprokselle, Iso-Britanniaan ja Brittiläisille Neitsytsaarille.

Venäjälle tehtyjen suorien sijoitusten virta, mrd. dollaria

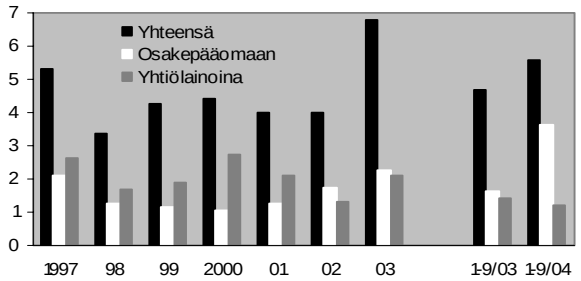

Lähde: Tilastolaitos

Venäjän keskuspankki lievensi valuuttamääräyksiä. Keskuspankki päätti 26.11. alentaa minimiosuutta, joka yritysten on vaihdettava vientituloistaan rupliksi. Vientitulojen kotiutusvelvoite säilyy edelleen 100 prosentissa, mutta viejien on vaihdettava siitä rupliksi enää 10 prosenttia aiemman 25 prosentin sijasta. Valuuttalain mukaan minimivaatimus voi olla korkeintaan 30 % valuuttatulosta, mutta keskuspankki voi halutessaan alentaa sitä. Vaatimus vientitulon osittaisesta vaihtamisesta rupliksi poistuu kokonaan vuoden 2007 alusta, jolloin ruplaa koskeva sääntely valuuttalain mukaan lakkaa.

Periaatteessa keskuspankki pyrkii minimiosuuden alentamisella lieventämään ruplan vahvistumispaineita. Toimenpiteellä ei kuitenkaan ole käytännön rahapoliittista merkitystä, sillä yritykset vaihtavat tavallisesti rupliksi huomattavasti suuremman osuuden vientituloistaan.

WTO-liittymisneuvottelut voidaan saada päätökseen vuonna 2005. Talousministeriön mukaan Venäjä on tähän mennessä allekirjoittanut kahdenvälisiä sopimuksia tavaroiden pääsystä Venäjän markkinoille yhteensä parinkymmenen maan kanssa (neuvotteluja käyviä maita on kaikkiaan yli 50, joista EU yhtenä). Palvelujen pääsystä Venäjän markkinoille sopimukset on tehty noin kymmenen maan kanssa (neuvottelevia maita on yhteensä 30). Tänä syksynä sopimukset on saatu aikaan mm. Kiinan ja Etelä-Korean kanssa. Kahdenväliset neuvottelut jatkuvat mm. USA:n, Kanadan, Australian, Japanin, Sveitsin ja useiden Etelä-Amerikan maiden kanssa. Talousministeriön mukaan tiukkoja neuvottelukohteita ovat mm. eräät maataloustuotteet, autot, ilmailukalusto ja huonekalut sekä kuljetus-, televiestintä- ja rahoituspalvelut (mm. pankkien sivukonttoreiden avaaminen).

Marraskuussa pidetty liittymistyöryhmän 25. kokous keskittyi mm. Venäjän tullin toimintaan, jonka parantamiseen tähtäävät lakimuutokset tavaroiden tullausarvon määrittelystä ja tullin palvelumaksuista ovat hyväksymisprosessin loppuvaiheessa. Venäjän pääneuvottelijana toimivan Maksim **Medvedkov**in mukaan vaikeita monenkeskisten neuvotteluiden asia-alueita ovat edelleen mm. maatalous, eläin- ja kasvinsuojelutoimet, tavaroiden tekniset säännökset, henkisen pääoman suoja sekä energian kotimaisten hintojen viranomaissääntely (etenkin USA:n ja Kanadan kanssa). Työryhmän seuraavan kokouksen ajankohdasta on tarkoitus sopia tammikuussa. Talousministeri German **Gref**in mukaan liittymisneuvottelut on mahdollista saada käytyä vuoden 2005 loppuun mennessä.

Venäjän ja Euroopan unionin 14. huipputapaaminen pidettiin Haagissa 25.11. Osapuolet eivät odotuksista huolimatta päässeet sopuun kumppanuussuhteiden syventämisestä, mutta totesivat uskovansa myönteiseen tulokseen Moskovan-tapaamisessa 2005 toukokuussa. EU ja Venäjä pyrkivät suhteidensa syventämiseen neljällä alueella: taloudessa, sisäisessä ja ulkoisessa turvallisuudessa sekä tieteessä ja koulutuksessa.

Osapuolet toivat julki tyytyväisyytensä EU:n ja Venäjän kumppanuus- ja yhteistyösopimuksen ulottamisesta koskemaan 10 uutta EU-maata ja Kioton ilmastosopimuksen ratifioinnista Venäjällä. Ukrainan presidentinvaalien jälkeisestä tilanteesta osapuolet totesivat toivovansa kiistan ratkaisemista rauhanomaisesti ja Ukrainan perustuslakia noudattaen.

Suomen Pankki • Siirtymätalouksien tutkimuslaitos, BOFIT
PL 160 • 00101 Helsinki
Puh: 010 831 2268 • Sähköposti: bofit@bof.fi • Web: www.bof.fi/bofit

Toimittaja Timo Harell
Uutisaineisto on toimitettu eri lähteiden perusteella.
Suomen Pankki ei takaa aineiston kattavuutta tai oikeellisuutta.

BOFIT Viikkokatsaus
49 • 2.12.2004

Kiina

Kiina ja ASEAN sopivat siirtymisestä vapaakauppaan. Kiina ja Kaakkois-Aasian maiden järjestö ASEAN allekirjoittivat 29.11. sopimuksen, jonka mukaan siirtyminen kohti vapaakauppa-aluetta alkaa vuoden 2005 heinäkuussa. Tavoitteena on tällöin aloittaa 7 000 tuotteen tullimaksujen asteittainen alentaminen. Kiinan ja 6 ASEAN-maan – Brunein, Filippiinien, Indonesian, Malesian, Singaporen ja Thaimaan – on tarkoitus muodostaa vapaakauppa-alue vuoteen 2010 mennessä. Alue laajenee vuoteen 2015 mennessä kattamaan myös uudemmat ASEAN-jäsenmaat eli Kambodzhan, Laosin, Myanmarin ja Vietnamin. Alueella asuu noin 1,8 miljardia ihmistä ja vapaakauppa-alueesta tulee toteutuessaan maailman suurin. ASEAN-maat sopivat Laosissa pidetyssä huippukokouksessa myös ASEANin talousyhteisön muodostamisesta vuoteen 2020 mennessä.

Kiinan ja ASEAN-maiden kauppa on kasvanut nopeasti viime vuosina. Kauppa on ollut Kiinalle alijäämäistä. Vuonna 2003 Kiinan viennin arvo ASEAN-maihin oli 31 miljardia dollaria (7 % Kiinan koko viennistä) ja tuonnin arvo vastaavasti 47 miljardia dollaria (11 %). Tänä vuonna kaupan arvon odotetaan nousevan jo 100 miljardiin dollariin. Kiina tuo ASEAN-maista varsinkin raaka-aineita, puolijalosteita ja komponentteja. Kiinan vienti on painottunut koneisiin ja laitteisiin.

Arvopaperimarkkinasäännöksiä muutettiin. Kiinan parlamentin toimeenpaneva komitea vahvisti elokuun lopussa yhtiölain ja arvopaperilain muutokset. Lainmuutosten jälkeen Kiinan arvopaperivalvontakomissio (CSRC) ei enää säätele listautumisantien hintoja, vaan listautuvat yhtiöt itse sekä investointipankit päättävät hinnoista markkinoiden mukaan. Aiemmin hinnat piti vahvistuttaa CSRC:llä, jonka asettamat P/E -luvut (hinta/netto-tulos) olivat monesti pienemmät kuin markkinoiden luvut. CSRC aloitti syyskuun alussa listautumishinnoittelun uudistamisen, ja kaikki listautumisannit ovat olleet tilapäisesti jäädytettyinä. Uudet määräykset on tarkoitus julkistaa vuoden loppuun mennessä.

Marraskuun lopussa sekä Shanghain että Shenzhenin pörssit julkistivat listautumisanteja ja ilmoitusvelvollisuutta koskevat uudet sääntönsä. Ne tuovat uusia oleellisia yksityiskohtia, ja niiden uskotaan helpottavan viranomaisten toimintaa. Mitään periaatteellisia muutoksia ei kuitenkaan ole tulossa, ja entiset porsaanreiät säilyvät. Uusien sääntöjen mukaan listatut yhtiöt voivat esimerkiksi lykätä tietojensa antamista löyhästi määriteltyjen kansallisten intressien yms. seikkojen nojalla.

Kiinan arvopaperimarkkinauudistus pääsi varsinaisesti vauhtiin pääministeri **Wen** Jiabaon syyskuisen puheen jälkeen (ks. BOFIT 39/2004), ja listautumisantien markkinahinnoittelun käyttöönotto ja ilmoitusvelvollisuuden tehostaminen ovat tärkeitä uudistusaskelia. Kuitenkin huomiota pitäisi kiinnittää myös esim. CSRC:n päätöksenteon avoimuuteen ja investointipankkien toimintaetiikkaan.

Shanghain ja Shenzhenin pörssien A-osakeindeksit

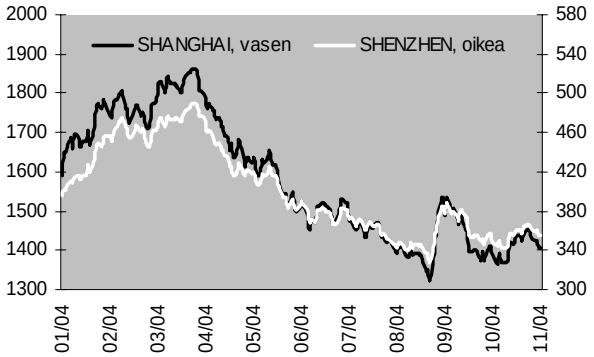

Lähde: Shanghain ja Shenzhenin arvopaperipörssit

Henkilöautojen tuotanto väheni edelleen lokakuussa. Tuotanto väheni lokakuussa jo toisena perättäisenä kuukautena ja oli 14 % pienempi kuin vuotta aiemmin. Tuotannon supistumisen uskotaan jatkuvan, eikä kuluvan vuoden 2,4 miljoonan auton tuotantotavoite toteudu. Tammi-lokakuun tuotanto oli vielä 17 % suurempi kuin samaan aikaan vuotta aiemmin.

Tuotannon nopea kasvu, autolainojen saannin kiristyminen ja öljyn korkea hinta ovat lykänneet autonostopäätöksiä. Lokakuussa henkilöautojen myynti väheni Pekingissä peräti 27 % vuotta aiemmasta. Autoteollisuuden voitot supistuivat ensimmäistä kertaa kuuteen vuoteen ja olivat tammi-syyskuussa 8 % pienemmät kuin vuotta aiemmin. Yksistään heinä-syyskuussa voitot supistuivat 45 % vuotta aiemmasta.

Henkilöautojen kuukausituotanto Kiinassa 2004, % -muutos vuotta aiemmasta

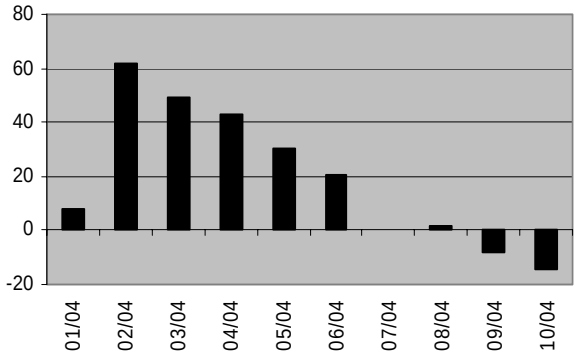

Lähde: Tilastoviranomaiset

Suomen Pankki • Siirtymätalouksien tutkimuslaitos, BOFIT
PL 160 • 00101 Helsinki
Puh: 010 831 2268 • Sähköposti: bofit@bof.fi • Web: www.bof.fi/bofit

Toimittaja Timo Harell

Uutisaineisto on toimitettu eri lähteiden perusteella.
Suomen Pankki ei takaa aineiston kattavuutta tai oikeellisuutta.

BOFIT Viikkokatsaus
50 • 9.12.2004

Venäjä

Venäjän inflaatio ylitti marraskuussa koko kuluvalle vuodelle asetetun tavoitteen. Tammi-marraskuussa kuluttajahinnat nousivat 10,5 %, kun hallituksen tavoitteena oli hidastaa vuoden 2004 hintojen nousu 8–10 prosenttiin. Marraskuussa kuluttajahinnat olivat 11,7 % korkeammalla kuin viime vuoden marraskuussa. Nopeaan inflaatioon on suurelta osin syynä raakaöljyn korkean maailmanmarkkinahinnan aiheuttama ennakoimattoman suuri valuuttavirta Venäjälle. Venäjän inflaatio on hidastunut 2000-luvun aikana tasaisesti; vuonna 2003 kuluttajahinnat nousivat 12 %, vuonna 2002 15 %, vuonna 2001 vajaat 19 % ja vuonna 2000 noin 20 %.

Venäjän suotuisa budjettikehitys jatkuu. Venäjän tilastolaitoksen mukaan federaatiobudjetin ylijäämä oli tammi-syyskuussa 588 miljardia ruplaa (4,9 % BKT:stä). Tuloja kertyi 2 425 miljardia ruplaa (20,5 % BKT:stä) ja menot olivat 1 837 miljardia ruplaa (15,2 % BKT:stä). Lukuihin sisältyy budjetin kautta eläkerahastoon kierrätettävä sosiaalivero. Vuoden 2003 tammi-syyskuussa federaatiobudjetin tulot olivat 19,5 % BKT:stä, menot 17,1 % BKT:stä ja ylijäämä 2,5 % BKT:stä.

Kuluvan vuoden suuri ylijäämä johtuu korkeana pysyneestä öljyn hinnasta. Venäjän federaatiobudjetin tuloista noin neljänneksen arvioidaan tulevan öljyn ja kaasun tuotanto- ja vientiveroista. Budjetin tuloeristä luonnonvarojen käyttömaksu ja vientitullit, jotka arvonlisäverotulojen jälkeen olivat budjetin suurimmat tuloerät, ylittivät jo tammi-syyskuussa selvästi niille koko vuodeksi budjetoidut tavoitteet.

Vuoden 2003 tammi-syyskuuhun verrattuna federaatiobudjetin BKT:hen suhteutetut kokonaismenot ovat supistuneet selvästi. Tämä johtui lähinnä aluebudjettien federaatiobudjetista saamien tukien ja korkomenojen vähentymisestä. Valtaosa muista menoluokista on suhteessa BKT:hen pysynyt entisellä tasollaan tai supistunut hieman.

Venäjän viennin ja tuonnin kasvu nopeutui kolmannella neljänneksellä. Venäjän korjattujen vientitietojen mukaan tavaravientitulot kasvoivat dollareina mitattuna tammi-syyskuussa yli 30 % edellisen vuoden samasta ajankohdasta. Vuoden kolmannella neljänneksellä ne kasvoivat lähes 40 %. Tilastolaitoksen julkaisemat tiedot vahvistavat sen, että Venäjän tulli on korjannut aiemmin julkaisemiaan tilastoja lisäämällä huhti-elokuun vientilukuihin yli 20 miljoonaa tonnia raakaöljyä eli noin miljoona tynnyriä päivässä, mikä on 8–9 % vuotuisesta raakaöljyn viennistä.

Raakaöljyn viennistä saadut tulot kasvoivat tammi-syyskuussa lähes 45 % vuotta aiemmasta, sillä raakaöljyn vientihinta oli yli 25 % korkeampi kuin edellisen vuoden tammi-syyskuussa ja sen vientimäärä kasvoi 14 %. Öljytuotteiden vientimäärä kasvoi 4 %. Maakaasun vienti lisääntyi 9 %, mutta maakaasun hinta oli vain prosentin korkeampi kuin edellisen vuoden tammi-syyskuussa. Metallien viennistä saadut tulot paisuivat yli 60 % etenkin vientihintojen nousun mutta myös kasvaneiden vientimäärien johdosta.

Tavaratuontimenot lisääntyivät tammi-syyskuussa 25 %. Kasvu oli yhtä nopeaa kolmannella neljänneksellä. Tuonti IVYn ulkopuolisista maista kasvoi tammi-syyskuussa 22 % ja kolmannella neljänneksellä hieman nopeammin. Koneiksi ja laitteiksi luokiteltavien tavaroiden tuontimenot kasvoivat tammi-syyskuussa 47 %. Kasvun takana on henkilöautojen tuontimäärän lisääntyminen noin 160 prosentilla. Elintarvikkeiden tuonti kasvoi 13 %. Euroina mitattu tuonti IVYn ulkopuolisista maista kasvoi tammi-syyskuussa runsaat 10 % ja kolmannella neljänneksellä 15 %.

Vientitulot kuukausittain vuonna 2004, miljardia dollaria

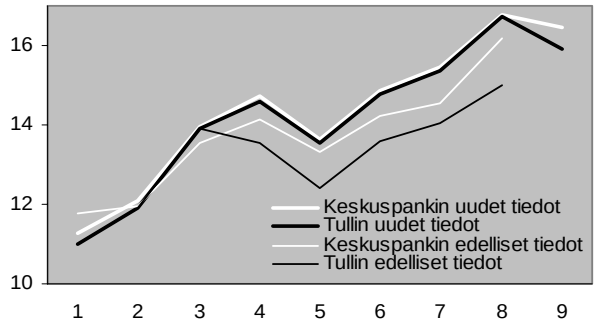

Lähde: Tilastolaitos, keskuspankki ja tulli

Venäjän verottaja esitti uusia vaateita – nyt matkapuhelinoperaattori VimpelComille. Asiantuntijoiden epäilyt siitä, että Jukos tytäryhtiöineen ei jää ainoaksi verottajan kanssa vaikeuksiin joutuneeksi venäläisyhtiöksi, saivat katetta eilen 8.12. Maan toiseksi suurin matkapuhelinoperaattori VimpelCom sai veroviranomaisilta yhteensä 4,4 miljardin ruplan (118 milj. euroa) lisämaksuvaateet vuoden 2001 maksamattomista veroista. Pääosa vaateista koskee voitto- ja arvonlisäverorästejä. VimpelComin pörssikurssi laski verovaateiden esittämisen jälkeen yli 20 % eli yhtiön pörssiarvosta katosi lähes 2 miljardia euroa. Myös Venäjän RTS-indeksi laski eilen yli 5 % ja päätyi arvoon 574. Näin alhaalla indeksi oli viimeksi vuoden 2003 lopussa.

VimpelComin perusti vuonna 1992 joukko puolustusteollisuuden työntekijöitä. Tällä hetkellä yhtiön pääomistajia ovat norjalainen Telenor ja venäläinen Alfa-Telecom.

Suomen Pankki • Siirtymätalouksien tutkimuslaitos, BOFIT
PL 160 • 00101 Helsinki
Puh: 010 831 2268 • Sähköposti: bofit@bof.fi • Web: www.bof.fi/bofit

Toimittaja Timo Harell
Uutisaineisto on toimitettu eri lähteiden perusteella.
Suomen Pankki ei takaa aineiston kattavuutta tai oikeellisuutta.

BOFIT Viikkokatsaus
50 • 9.12.2004

Kiina

Kiinan teollisuustuotannon kasvu hidastui hieman marraskuussa. Teollisuustuotannon vuosittainen kasvuvauhti oli marraskuussa vajaat 15 %. Kasvu oli edelleen nopeaa, vaikka se on hidastunut hieman kuluvan vuoden aikana. Tammi-marraskuun teollisuustuotanto oli lähes 17 % suurempi kuin vuotta aiemmin. Viennin kasvu oli marraskuussa edelleen nopeaa, ja vientituotteiden osuus teollisuussektorin tuottamasta arvonlisästä oli noin neljännes. Varastojen kasvu näyttää kuitenkin kiihtyneen, sillä tuotannosta myyntiin meni marraskuussa 98,0 %, kun vielä lokakuussa myynnin ja tuotannon välinen suhdeluku oli 98,5 % ja heinäkuussa 98,7 %.

Autojen tuotanto supistui marraskuussa edelleen. Autoja tuotettiin 6 % vähemmän kuin vuotta aiemmin. Autoteollisuutta lukuun ottamatta kasvu jatkui vahvana kaikilla tärkeimmillä teollisuudenaloilla. Raskaan teollisuuden tuotanto kasvoi marraskuussa 16 % ja kevyen teollisuuden tuotanto 13 % vuotta aiemmasta. Hallituksen kasvua hillitsevistä toimenpiteistä huolimatta terästä tuotettiin marraskuussa 21 % ja terästuotteita 24 % enemmän kuin vuotta aiemmin. Kymmenen tärkeimmän värimetallin tuotanto oli 13 % suurempi kuin vuosi sitten. Tietokoneiden tuotanto lisääntyi 33 %. Myös energiasektorin nopea kasvu jatkui. Maakaasun tuotanto oli marraskuussa 24 %, sähkön tuotanto 14 % ja kivihiilen tuotanto 13 % suurempi kuin vuotta aiemmin. Sen sijaan raakaöljyn tuotannon kasvuvauhtia (marraskuussa 5 %) ei ole pystytty kiihdyttämään, vaan lisääntynyt kulutus on katettu pääosin tuontia lisäämällä.

Ulkomaankauppa kasvaa edelleen nopeasti. Vienti oli marraskuussa 46 % ja tuonti 39 % suurempi kuin vuotta aiemmin. Marraskuun korkeat luvut johtuvat osittain matalista vertailuluvuista vuoden 2003 marraskuussa. Toisaalta luvut kertovat Kiinan ulkomaankaupan kasvavan edelleen hyvin nopeasti. Tammi-marraskuussa vienti kasvoi 36 % ja tuonti 37 % vuotta aiemmasta. Kasvuvauhti säilyi likipitäen vuoden 2003 tasolla.

Kauppatase oli tammi-marraskuussa vajaat 21 miljardia dollaria ylijäämäinen. Ylijäämä oli siten hiukkasen viime vuoden vastaavan ajankohdan ylijäämää suurempi.

Pankkisektorin avaaminen edellä aikataulustaan. WTO-sitoumusten mukaisesti Kiinan juanmääräiset pankkioperaatiot avataan ulkomaalaispankeille vuoden 2006 joulukuussa. Tällä hetkellä ulkomaalaispankit voivat tehdä juanmääräisiä operaatioita 18 kaupungissa. Palveluiden tarjonta on kuitenkin rajattu koskemaan yrityksiä, ja yksityishenkilöt pääsevät ulkomaalaispankkien asiakkaiksi vuonna 2006. Kiinan pankkivalvontakomissio (CBRC) lisäsi 1.12. ulkomaalaispankeille avoimien kaupunkien määrää viidellä, vaikka WTO-sitoumukset edellyttivät vain kolmen kaupungin avaamista. Alkuperäisen aikataulun mukaan vuonna 2005 ulkomaalaisille avointen kaupunkien ryhmään liitetään vielä kaksi kaupunkia, kunnes kaikki maantieteelliset rajoitukset poistuvat vuonna 2006.

Lisäksi haarakonttoreitaan Kiinan vähemmän kehittyneille länsi- ja koillisalueille perustamaan aikoville ulkomaalaispankeille tarjotaan sekä lievempiä kannattavuusvaatimuksia että nopeampaa lupahakemusten käsittelyä. Ensi vuodesta alkaen ulkomaalaispankit saavat lisäksi ryhtyä myymään vakuutuksia.

Lokakuun lopussa Kiinassa toimi 204 ulkomaalaisomisteista rahoituslaitosta, joista 105:llä oli lupa tehdä juanmääräisiä operaatioita. Lisäksi Kiinassa toimi 223 ulkomaisen rahoituslaitoksen edustustoa. Samana ajankohtana ulkomaalaispankeissa olevat varat olivat 1,8 % koko pankkisektorin varoista.

Vakuutusmarkkinat avataan ulkomaisille yhtiöille. Kiina lisää merkittävästi ulkomaisten vakuutusyhtiöiden toimintavapautta 11.12. alkaen. Joidenkin tuotteiden, kuten ryhmävakuutusten, myyntiä ja yhtiöiden toimipaikkoja koskevat rajoitukset poistetaan Kiinassa jo toimivilta noin 30 ulkomaiselta vakuutusyhtiöltä. Uusien tuotteiden myynti ja toimiminen aiemmin suljetuilla alueilla edellyttävät kuitenkin viranomaisten lupaa. Tällä hetkellä ulkomaisten yhtiöiden markkinaosuus aiemmin avatuissa tärkeimmissä kaupungeissa – Pekingissä, Shanghaissa ja Guangzhoussa – on 14 %.

Juania koskevia valuuttamääräyksiä lievennettiin edelleen. Kuluvasta joulukuusta alkaen rajan yli on saanut viedä enintään 20 000 juania (1 800 euroa). Aiemmin maksimi oli 6 000 juania. Valuuttamääräysten lieventämisellä pyritään sopeutumaan Kiinan ja sen naapurimaiden välisen kaupan ja turismin kasvuun. Vaikka juan ei olekaan vielä virallisesti vaihdettava valuutta, se on kuitenkin vakiintunut kiertoon monessa Aasian maassa. Toistaiseksi juanin käyttö Manner-Kiinan ulkopuolella on virallisesti sallittua vain Hongkongin ja Macaon erityishallintoalueilla. Selvitysoperaatioita hoitavat kummallakin alueella tietyt pankit (ks. BOFIT 1 ja 32/2004). Lisäksi Kiinalla on kahdenkeskiset rajakauppaa koskevat clearingsopimukset Vietnamin, Mongolian ja Venäjän kanssa. Kierrossa oleva käteisraha muodostaa tällä hetkellä 8 % laveasta rahantarjonnasta. Kiinan ulkopuolella kiertävällä käteisrahalla ei uskota olevan paljonkaan merkitystä kotimaan rahapolitiikassa.

Valuuttamääräyksiä on muutettu moneen kertaan vuodesta 1951, jolloin juanien maastavienti oli kokonaan kiellettyä. Vuonna 1987 sallittu määrä nostettiin 200 juaniin ja vuonna 1993 edelleen 6 000 juaniin.

Suomen Pankki • Siirtymätalouksien tutkimuslaitos, BOFIT
PL 160 • 00101 Helsinki
Puh: 010 831 2268 • Sähköposti: bofit@bof.fi • Web: www.bof.fi/bofit

Toimittaja Timo Harell
Uutisaineisto on toimitettu eri lähteiden perusteella.
Suomen Pankki ei takaa aineiston kattavuutta tai oikeellisuutta.

BOFIT Viikkokatsaus
51 • 16.12.2004

Venäjä

Venäjän BKT:n kasvu hidastunut. Kuluvan vuoden kolmella ensimmäisellä neljänneksellä bruttokansantuote kasvoi tilastolaitoksen alustavien tietojen mukaan 7,0 % viime vuoden vastaavasta ajasta, mikä on hieman vähemmän kuin vuotta aiemmin. Kasvu hidastui voimakkaasti syksyllä; ensimmäisellä vuosipuoliskolla BKT lisääntyi vielä 7,4 % edellisen vuoden vastaavasta ajasta, mutta kolmannella neljänneksellä BKT:n vuosikasvu oli 6,4 %. Erityisesti hidastui tavaratuotannon kasvu, joka kolmannella neljänneksellä oli vajaat 5 %. Tästä teollisuustuotannon lisäys hidastui vajaaseen 5 prosenttiin ja rakentamisen vajaaseen 7 prosenttiin. Rakentamisen kasvuvauhti puolittui. Palveluiden tuotanto sen sijaan lisääntyi yli 8 % eli nopeammin kuin edellisen vuoden vastaavaan aikaan, mihin vaikutti osaltaan kaupan runsaan 11 prosentin kasvu. Moscow Narodny Bankin ostopäällikkökyselyn mukaan tavaratuotannon kasvun hidastuminen jatkui marras- ja lokakuussa.

Talouskasvu hidastui mm. siksi, että investointien kasvu vaimeni (kiinteät investoinnit kasvoivat lokakuussa vajaat 8 % viime vuoden lokakuusta, kun kasvu kesällä oli 11–12 %). Kasvun hidastuminen on käynnistänyt harvinaisen kärjekkään julkisen keskustelun, jossa federaation hallinnon liberaalit ekonomistit ovat arvostelleet julkista valtaa. Muiden muassa finanssiministeri Aleksei **Kudrin**, varatalousministeri Andrei **Sharonov** ja Federaation rahoitusmarkkinaviraston pääjohtaja Oleg **Vyugin** ovat todenneet, että viimeaikaiset suuryrityksiin kohdistuneet kurinpalautustoimet ovat lisänneet taloudellisen toimintaympäristön epävarmuutta ja huonontaneet investointi-ilmapiiriä ja siten heikentäneet ratkaisevasti talouskasvun edellytyksiä.

Duuma hyväksyi vuoden 2005 federaatiobudjetin. Tänä vuonna budjetti läpäisi kaikki käsittelyt ennätyksellisen nopeasti Kremlin ja hallituksen linjausten mukaisesti.

Vuoden 2004 alkuperäiseen budjettiin verrattuna tulot ja menot (pl. sosiaalivero, joka vain kierrätetään budjetin kautta eläkerahastoon) kasvavat vuonna 2005 suhteessa BKT:hen. Toisaalta verrattuna kuluvan vuoden toteutuneeseen budjettikehitykseen vastaavien tulojen osuus BKT:sta on ensi vuoden budjetissa pienempi ja menojen osuus BKT:sta suurempi. Luonnonvara- ja tullimaksut kattavat jo selvästi yli 40 % kaikista budjetin tuloista. Voittoverotulojen kasvu johtuu veron jako-osuuksien muutoksesta federaatiobudjetin hyväksi.

Puolustus- ja turvallisuusmenojen osuus uuden budjetin menoista on yli 30 %. Viime vuosina kyseiset menot ovat tasaisesti kasvaneet. Alue- ja paikallisbudjeteille tarkoitetut tuet kattavat noin 12 % menoista ja supistuvat suhteessa BKT:hen hieman.

Venäjän federaatiobudjetin pääerät vuonna 2004 ja 2005

	2005, % BKT:stä	2004, % BKT:stä	2005 %	2004 %
Tulot	**17,8**	**17,9**	**100**	**100**
Tulot pl. sosiaalivero	16,3	15,1	92,0	84,0
ALV	*6,0*	*6,5*	*33,7*	*36,0*
Voittovero	*1,3*	*1,0*	*7,6*	*5,8*
Valmisteverot	*0,4*	*0,6*	*2,4*	*3,4*
Luonnonvaramaksut	*2,6*	*1,8*	*14,5*	*10,2*
Vienti- ja tuontitullit	*4,9*	*3,5*	*27,6*	*19,4*
Menot	**16,3**	**17,4**	**100**	**100**
Menot, pl. sosiaalivero	14,9	14,5	91,3	83,4
Muut kuin korkomenot	13,5	12,6	82,9	72,6
Yleishallinto	1,1	1,3	7,7	6,4
Puolustus	2,8	2,7	17,4	15,6
Turvallisuus	2,1	2,1	13,1	11,9
Tuotanto, kuljetukset ym.	1,3	1,4	7,7	8,0
Siirrot aluebudjetteihin	2,0	2,1	12,1	11,9
Ylijäämä	**1,5**	**0,5**		

Pankkitalletukset keskittyivät hieman aiemmasta. Pankkisektorin viime kesän pienoiskriisin seurauksena Sberbankin osuus kotitalouksien talletuksista kasvoi useamman vuoden kestäneen pienenemisen jälkeen selvästi ja oli elokuun alussa 62 %. Muut pankit menettivät osuuttaan melko tasaisesti. Tilanteen normalisoiduttua Sberbankin osuus ei ole enää muuttunut, ja talletukset myös muissa pankeissa ovat lisääntyneet. Aiemmin yksityisillä pankeilla – toisin kuin valtionpankeilla – ei ollut talletustakuuta, mutta ne tulivat takuun piiriin duuman hyväksyttyä asiaa koskevan pikalain heinäkuussa.

Jukos hakeutui konkurssiin. Jukos jätti 14.12. konkurssihakemuksen houstonilaiseen tuomioistuimeen USA:ssa. Jukosin pääjohtajan Steven **Theede**n mukaan. tarkoitus on estää Jukosin päätuotantoyhtiön Juganskneftegazin pakkohuutokauppa, joka on määrä pitää sunnuntaina 19.12. Todennäköisintä ostajaa Gazpromia rahoittava Deutsche Bank ilmoitti vastustavansa konkurssikäsittelyä Houstonissa. Houstonilaistuomari ilmoitti asian kuuluvan tuomioistuimen käsittelyvaltaan ja päätti, että Juganskneftegazin huutokauppaprosessi keskeytetään 10 työpäivän ajaksi. Venäjän viranomaiset ilmoittivat huutokaupan toteutuvan alkuperäisessä aikataulussa.

Suurteollisuutta edustavan Teollisuus- ja yrittäjäliiton puheenjohtaja Arkadi **Volski** piti kääntymistä houstonilais- tuomioistuimeen oikeutettuna. Asiantuntijat eivät kuitenkaan usko, että tuomioistuin pystyisi pelastamaan Jukosia.

Suomen Pankki • Siirtymätalouksien tutkimuslaitos, BOFIT
PL 160 • 00101 Helsinki
Puh: 010 831 2268 • Sähköposti: bofit@bof.fi • Web: www.bof.fi/bofit

Toimittaja Timo Harell
Uutisaineisto on toimitettu eri lähteiden perusteella.
Suomen Pankki ei takaa aineiston kattavuutta tai oikeellisuutta.

BOFIT Viikkokatsaus
51 • 16.12.2004

Kiina

Kiinan inflaatio hidastui marraskuussa. Kuluttajahintojen vuosinousu oli marraskuussa 2,8 % eli vähemmän kuin lokakuussa, jolloin nousua oli 4,3 %. Nopeimmillaan vuosiinflaatio oli heinä-elokuussa, 5,3 %. Hinnat nousivat marraskuussa kaupungeissa 2,4 % ja maaseudulla 3,6 %. Elintarvikkeiden hinnat nousivat marraskuussa vuositasolla vain 6 %, kun ne lokakuussa nousivat 10 % ja syyskuussa 13 %. Viljan hinta nousi 19 % vuotta aiemmasta eli huomattavasti vähemmän kuin lokakuussa, jolloin nousua oli 29 %. Vaatteiden ja kodinkoneiden hinnat laskivat edelleen. Kestohyödykkeiden hinnat laskivat 3 % vuotta aiemmasta. Asumiskustannukset nousivat 6 %, mihin vaikutti energian hintojen 12 prosentin nousu vuotta aiemmasta.

Tuottajahinnat nousivat marraskuussa 8,1 % vuotta aiemmasta eli 0,3 prosenttiyksikköä vähemmän kuin lokakuussa. Raakaöljyn hinta jatkoi nopeaa nousuaan ja oli 45 % korkeammalla kuin vuotta aiemmin. Kivihiilen hinta nousi myös ja oli 23 % korkeammalla kuin vuotta aiemmin. Tuotantomateriaalien – ml. raaka-aineet ja energia – hinnat nousivat 11 %, mikä selitti lähes koko tuottajahintojen nousun.

Investointien kasvu hidastui hiukan. Kuukausitiedot Kiinan kaupungeissa tehdyistä kiinteistä investoinneista kertoivat investointien kasvun hidastuneen edelleen marraskuussa, vaikka kasvuvauhti onkin hyvin nopeaa. Investointeja tehtiin marraskuussa 25 % enemmän kuin vuotta aiemmin, kun lokakuussa kasvuvauhti oli runsaat 26 %. Tammi-marraskuussa investointeja tehtiin 29 % enemmän kuin vuotta aiemmin.

Investointien kasvu on ollut nopeaa koko Kiinan alueella. Itä-Kiinassa kasvua oli tammi-marraskuussa 27 %, kun sekä Länsi- että Keski-Kiinassa investoinnit kasvoivat 33 % vuotta aiemmasta. Myös lähes kaikilla talouden sektoreilla investointeja on tehty selvästi viime vuotta enemmän. Erittäin nopeaa (47 %) kasvu on ollut sähkön, kaasun ja veden tuotannossa. Myös muun muassa kiinteistöihin ja metalliteollisuuteen tehtyjen investointien määrä on kasvanut huolimatta hallituksen näillä aloilla tekemistä investointien kasvua rajoittavista toimenpiteistä.

Suorat ulkomaiset sijoitukset Kiinaan kasvussa. Kiinaan tehtiin tammi-marraskuussa suoria ulkomaisia sijoituksia lähes 58 miljardin dollarin arvosta eli 22 % enemmän kuin vuotta aiemmin. Sijoitusten määrä vastasi noin 4 % arvioidusta vastaavan ajankohdan bruttokansantuotteesta, joten niiden määrä ei ollut erityisen suuri moniin muiden kehittyvien talouksien saamiin investointivirtoihin verrattuna.

Kiinan kauppaministeriön mukaan Kiinassa toimii tällä hetkellä 250 000 suoria ulkomaisia sijoituksia tehnyttä ulkomaista yritystä. Uusia yrityksiä kuluvana vuonna on marraskuun loppuun mennessä hyväksytty lähes 40 000. Suorien sijoitusten virran Kiinaan odotetaan jatkuvan vahvana ensi vuonna, sillä tulevista investoinneista tehtyjen sopimusten yhteenlaskettu arvo oli kuluvan vuoden tammi-marraskuussa 35 % korkeampi kuin vuotta aiemmin.

Luotot ja talletukset lisääntyivät marraskuussa vauhdilla. Koko lainakanta oli marraskuun lopussa 14 % suurempi kuin vuotta aiemmin. Uusien juanmääräisten lainojen määrä lisääntyi marraskuussa huimat 52 % vuotta aiemmasta. Uusia lyhytaikaisia luottoja myönnettiin marraskuussa viisi kertaa enemmän kuin vuotta aiemmin, ja uusien pitkäaikaisten luottojen määrä kasvoi 11 % vuotta aiemmasta. Kuukausitilastoihin on kuitenkin syytä suhtautua varauksin.

Juanmääräisten talletusten kanta oli marraskuun lopussa 16 % suurempi kuin vuotta aiemmin. Yritysten talletukset ja kotitalouksien säästötalletukset lisääntyivät likimain samaa vauhtia. Uudet talletukset lisääntyivät marraskuussa 60 % vuotta aiemmasta. Näistä kotitalouksien säästötalletukset lisääntyivät 89 % ja yritysten talletukset 260 %. Marraskuun talletusvyöryn syyksi arvellaan lokakuun lopun koronnostoa ja yritysten kannattavuuden paranemista.

Lavean rahan määrä (M2) oli marraskuun lopussa 14 % suurempi kuin vuotta aiemmin. Kausitasoitetuista luvuista vuositasolle laskettu kasvu oli 18 %. Keskuspankin kuluvan vuoden kasvutavoite on 17 %.

Luotto- ja talletuskantojen vuosimuutokset, %

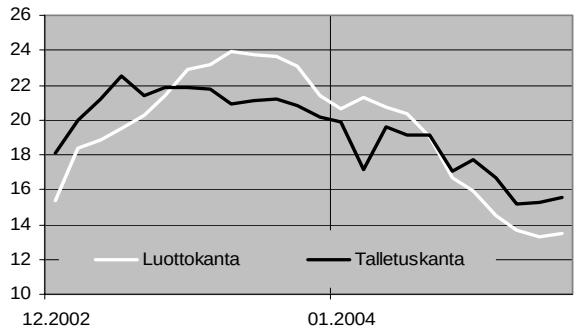

Lähde: Kiinan keskuspankki

Vähittäiskauppa kasvoi edelleen marraskuussa. Vähittäiskauppa kasvoi nimellisesti marraskuussa 14 % vuotta aiemmasta eli suunnilleen yhtä nopeasti kuin lokakuussa. Kaupunkialueilla kasvua oli 15 % ja maaseudulla 13 % vuotta aiemmasta. Jos otetaan huomioon maaseutualueiden kaupunkeja nopeampi inflaatio, näyttää maaseudun kulutus jääneen edelleen jälkeen.

Vähittäiskaupassa lisääntyi eniten rakentamiseen ja remontointiin liittyvä myynti, 51 % vuotta aiemmasta. Elintarvikkeiden kauppa kasvoi 14 % ja elpymässä oleva autokauppa 12 % vuotta aiemmasta.

Suomen Pankki • Siirtymätalouksien tutkimuslaitos, BOFIT
PL 160 • 00101 Helsinki
Puh: 010 831 2268 • Sähköposti: bofit@bof.fi • Web: www.bof.fi/bofit

Toimittaja Timo Harell
Uutisaineisto on toimitettu eri lähteiden perusteella.
Suomen Pankki ei takaa aineiston kattavuutta tai oikeellisuutta.

BOFIT Viikkokatsaus
52 • 23.12.2004

Venäjä

Juganskneftegaz huutokaupattiin tuntemattomalle Baikal Finance Group -yhtiölle, jonka puolestaan osti valtiollinen Rosneft. Jukosin suurimmasta tuotantoyksiköstä Juganskneftegazista huutokaupattiin 19.12. emoyhtiön verovelkojen kattamiseksi vajaan 77 prosentin osakepaketti. Kauppahinta päätyi noin 7 miljardiin euroon eli vain aavistuksen yli lähtöhinnan. Presidentti Vladimir **Putin** totesi Saksan-vierailullaan, että ostajan, Baikal Finance Groupin, omistajat ovat yksityishenkilöitä, joilla on pitkä energia-alan kokemus.

Arvioiden mukaan Juganskneftegazin todennäköisimmäksi ostajaksi arveltu Gazprom jättäytyi tarjouskilvasta Houstonin alueoikeuden viimeviikkoisen päätöksen jälkeen (ks. BOFIT 51/2004). Kaasumonopoli Gazprom on kuitenkin mukana taustalla, sillä sen ja valtion kokonaan omistaman Rosneftin fuusiota on järjestelty pitkin syksyä.

Jukos on pyytänyt Houstonin oikeutta selvittämään, onko Gazprom rikkonut oikeuden päätöstä olemalla läsnä sunnuntain huutokaupassa.

Venäjän osakemarkkinoilla vaihtelut ja epävarmuus jatkuvat. Venäjän johtava osakemarkkinaindeksi RTS kääntyi marraskuun puolivälissä jälleen jyrkkään luisuun ja oli laskenut viime viikolle tultaessa noin 20 %. Tämän viikon alkupuolella RTS elpyi 7–8 % ja nousi loppukesän tasolle. Laskun aikana ennen tämän viikon elpymistä useimpien keskeisten RTS-listattujen osakkeiden kurssit laskivat 15–30 %. Muutamaan yritykseen keskittyneiden osakemarkkinoiden suurimmat osakkeet ovat *Lukoil* (noin 30 % RTS-osakkeiden markkina-arvosta), *Surgutneftegaz* (lähes 25 %), *Norilsk Nikel* (8 %) ja *Sberbank* (7 %). Myös *Gazprom*in pörssiosakkeet, joiden markkina-arvo on Venäjän suurin ja yli kaksi kertaa niin suuri kuin Lukoilin, laskivat lähes 15 % (Gazpromin osakkeet eivät sisälly RTS-listaan).

Kesän 2003 jälkeen sattuneiden aiempien luisujen tapaan tämänkertaiseen laskuun ovat vaikuttaneet lähinnä veroviranomaisten toimenpiteet, jotka marras-joulukuussa kohdistuivat verovaateina eräille öljy-alan ja telealan yhtiöille. Ylimääräistä epävarmuutta osakemarkkinoille saattoi tuoda vasta pidetyn öljy-yhtiö Juganskneftegazin pakkohuutokaupan odottelu. Jukosin RTS-listalla olevat osakkeet ovat sulaneet noin 90 % lokakuusta ja 97 % huhtikuusta.

Venäjän alueiden investointiriskit kasvaneet. Venäläinen Ekspert-lehti julkaisi joulukuussa jo yhdeksännen kerran kaikki Venäjän 89 aluetta kattavan vuotuisen investointi-ilmapiiriluokituksen. Luokituksessa on kaksi pääindikaattoria – investointiriski ja investointipotentiaali, joista kumpikin sisältää useita alaindikaattoreita.

Tutkimuksen mukaan *investointiriskit* ovat Venäjän alueilla keskimäärin kasvaneet. Riskien kasvu johtuu mm. hallinto- ja sosiaaliuudistuksista johtuvista alueellisen lainsäädännön muutoksista sekä muutoksista federaation ja alueiden välisissä budjettisuhteissa. Kun tarkastellaan pelkästään investointiriskiä, alhaisimman riskin luokkaan ei ensimmäistä kertaa yhdeksään vuoteen sijoittunut yhtään aluetta. Kolme riskeiltään vähäisintä aluetta olivat Novgorod, Jaroslavl ja Pietari. Moskovan sijoitus on investointiriskin osalta heikentynyt viime vuosina selvästi. Vuonna 2003 tehdyssä luokituksessa Moskova putosi toiselta sijalta kuudennelle ja nyt sijoitus oli 15. Syynä pidetään kaupungin investoijan kannalta huonoa lainsäädäntöä, ekologisen tilanteen heikentymistä ja rikollisuuden kasvua. *Investointipotentiaali*n mukaan parhaimmat alueet ovat Moskova, Pietari ja Moskovan alue, jotka säilyttivät asemansa vuoteen 2003 verrattuna.

Varsinaisessa investointi-ilmapiiriluokittelussa on otettu huomioon molemmat pääindikaattorit, joiden painoarvon ovat määränneet venäläisistä ja ulkomaisista asiantuntijoista koostuvan raadin mielipiteet. Luokkia on yhteensä 12, ja ne vaihtelevat "*alhaisen investointi-potentiaalin – erityisen korkean riskin*" -luokasta "*maksimaalisen potentiaalin – pienen riskin*" -luokkaan. Venäjän alueet sijoittuivat kahdeksaan luokkaan. Parhaiten (korkean potentiaalin ja maltillisen riskin luokkaan) sijoittuivat Moskova, Moskovan lääni, Pietari, Sverdlovskin lääni ja Hanti-Mansien autonominen piiri. Toiseen ääripäähän, jossa potentiaali on alhainen ja riskit suuret sijoittuivat Tshetshenia, Ingushia ja Korjakkien autonominen piiri.

Presidentti nimittää jatkossa Venäjän kuvernöörit. Kyseiset aluehallintolain ja vaalilain muutokset läpäisivät duuman lähes ilman keskustelua, mikä on ollut muutenkin merkillepantavaa duuman viime aikojen työskentelyssä. Joulukuun 15:ntenä voimaan tulleet lainmuutokset merkitsevät käytännössä kuvernöörien asettamista Kremlistä. Presidentin nimeämä kuvernööriehdokas tarvitsee nimitykselleen alueparlamentin hyväksynnän, mutta asiantuntijoiden mukaan hyväksyntä jäänee muodollisuudeksi. Uusittu laki antaa presidentille oikeuden hajottaa alueparlamentti, jos se kieltäytyy kahdesti hyväksymästä presidentin ehdokasta. Tätä presidentin hajotusoikeutta rajoitettiin duumakäsittelyn aikana niin, että kahden kieltäytymisen jälkeen seuraa kuukauden konsultaatioaika, jonka jälkeen presidentti vasta voi tehdä uuden ehdotuksen, nimittää virkaa tekevän kuvernöörin tai hajottaa alueparlamentin. Ennen lainmuutosten voimaantuloa valitut kuvernöörit voivat jatkaa kautensa loppuun.

Rauhallista joulua!

Suomen Pankki • Siirtymätalouksien tutkimuslaitos, BOFIT
PL 160 • 00101 Helsinki
Puh: 010 831 2268 • Sähköposti: bofit@bof.fi • Web: www.bof.fi/bofit

Toimittaja Timo Harell
Uutisaineisto on toimitettu eri lähteiden perusteella.
Suomen Pankki ei takaa aineiston kattavuutta tai oikeellisuutta.

BOFIT Viikkokatsaus
52 • 23.12.2004

Kiina

Kiinan viljantuotanto kasvoi tänä vuonna. Alustavien tietojen mukaan maissin, riisin, papujen, vehnän ja perunan tuotanto oli tänä vuonna 25 miljoonaa tonnia suurempi kuin vuonna 2003 eli sato ylitti hienokseltaan 455 miljoonan tonnin tuotantotavoitteen. Viljan viljelypinta-ala kasvoi 2 miljoonalla hehtaarilla 101 miljoonaan hehtaariin. Em. viljelykasvien kulutus ylittänee kotimaisen tuotannon tänä vuonna noin 35 miljoonalla tonnilla. Erotus on katettu varsinkin varastojen käytöllä mutta myös tuonnin lisäyksellä.

Maissin, riisin, papujen, vehnän ja perunan tuotantoa on pyritty kasvattamaan keventämällä viljelijöiden verotusta ja nostamalla tuotteiden hintaa. Ensi vuonna viljelijöiden tukemista on tarkoitus jatkaa. Viljelypinta-alaa pyritään edelleen kasvattamaan kannustamalla maanviljelijöitä em. viljelykasvien viljelyyn suorien tukien ja veron alennusten kautta. Tämän vuoden tammi-syyskuussa suoraa tukea maksettiin 138 miljoonalle kotitaloudelle, yhtä kotitaloutta kohti keskimäärin 74 juania (alle 7 euroa). Viljelijöiden verotusjärjestelmää pidetään yleisesti kohtuuttomana, sillä verotus tehdään bruttotuotannon pohjalta eikä verovähennyksiä sallita.

Aktiivisiin toimiin em. viljelykasvien tuottamisen lisäämiseksi ryhdyttiin kuluvan vuoden alussa, kun vuoden 2003 kokonaissato oli vain 431 miljoonaa tonnia eli pienempi kuin kertaakaan yli 10 vuoteen. Kiinan lisääntynyt riippuvuus tuontiviljasta sekä suuret tuloerot maaseudun ja kaupunkien välillä huolestuttivat hallitusta. Hallituksen tavoitteena on kasvattaa tuotanto ensi vuonna 465 miljoonaan tonniin ja edelleen 480 miljoonaan tonniin vuonna 2006. Vuonna 2007 tuotannon ja kulutuksen tulisi olla tasapainossa.

Verotulot kasvoivat roimasti tammi-lokakuussa. Tammi-lokakuun nimelliset verotulot (pl. tullimaksut ja maatalousverot) lisääntyivät 27 % viime vuoden vastaavasta ajasta. Arvonlisäverokertymä kasvoi 24 % vuotta aiemmasta ja muodosti 35 % kaikista verotuloista. Arvonlisäverotulojen nopea kasvu perustui pääosin kovaan vauhtiin teollisuustuotannossa, joka lisääntyi tammi-lokakuussa 17 % vuotta aiemmasta. Palveluista perittävän elinkeinoveron, kulutusveron ja yritysten voittoveron kertymä kasvoi tammi-lokakuussa yhteensä 33 % vuotta aiemmasta. Nämä tulot muodostivat yli 40 % kaikista verotuloista. Näiden kolmen veron tuoton nopea lisääntyminen heijastelee myyntitulojen ripeää kasvua ja yritysten kannattavuuden parantumista.

Verotulojen roiman kasvun taustalla on paitsi nopea talouskasvu myös veroviranomaisten pyrkimys tehostaa veronkeruuta. Tammi-syyskuussa henkeä kohti käytettävissä olevat tulot lisääntyivät kaupungeissa nimellisesti 11 % vuotta aiemmasta, mutta tuloverokertymä lisääntyi 23 %.

Tulojen vahva kasvu piti budjetin edelleen ylijäämäisenä tammi-marraskuussa. Valtion tulot lisääntyivät tammi-marraskuussa 24 % viime vuoden vastaavasta ajasta, kun valtion menot samaan aikaan lisääntyivät 14 %. Marraskuun lopussa Kiinan budjetti näytti 280 miljardin juanin (26 mrd. euroa, runsaat 2 % arvioidusta BKT:stä) ylijäämää. Vuonna 2003 budjetin tulot kasvoivat vuositasolla 15 % ja menot 12 %. Koko vuoden 2003 budjetti oli alijäämäinen 290 miljardia juania, mikä oli 2,5 % BKT:stä. Kuluvana vuonna valtion tulojen odotetaan kohoavan 2 600 miljardiin juaniin eli runsaaseen 19 prosenttiin BKT:stä.

Tulojen nopean kasvun myötä hallitus pystyi tammi-marraskuussa saavuttamaan keskeiset menotavoitteensa. Esim. maatalouden ja metsäsektorin tukia lisättiin 31 % vuotta aiemmasta, sosiaalisektorin menoja lisättiin 20 % ja koulutusmenoja 14 %. Vuonna 2003 maataloustuotannon tukemiseen käytettiin vain 5 % ja sosiaaliturvaan 2 % kaikista menoista.

Kiina ryhtyi vuoden 1997 Aasian rahoituskriisin jälkeen noudattamaan elvyttävää budjettipolitiikkaa, joka on ollut osasyynä viime vuosien nopeaan talouskasvuun. Vaikka talous kasvaa tällä hetkellä erittäin nopeasti, hallitus ei aio muuttaa budjettipolitiikan päälinjoja ensi vuonna merkittävästi. Menoja ei ole haluttu leikata, sillä alueellisten kehityserojen tasoittaminen on edelleen tärkeällä sijalla hallituksen ohjelmassa.

Budjetin tulot, menot ja tasapaino, % BKT:stä

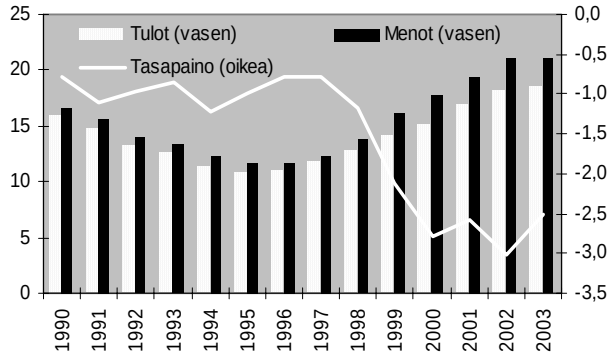

Lähde: Tilastoviranomaiset

Rauhallista joulua!

Suomen Pankki • Siirtymätalouksien tutkimuslaitos, BOFIT
PL 160 • 00101 Helsinki
Puh: 010 831 2268 • Sähköposti: bofit@bof.fi • Web: www.bof.fi/bofit

Toimittaja Timo Harell
Uutisaineisto on toimitettu eri lähteiden perusteella.
Suomen Pankki ei takaa aineiston kattavuutta tai oikeellisuutta.

BOFIT Viikkokatsaus
53 • 30.12.2004

Venäjä

Venäjän talouden kasvu on edelleen viime vuotta hitaampaa. Bruttokansantuotteen kehitystä ennakoivien viiden perustuotannonalan yhteenlaskettu kasvu tammi-marraskuussa oli 6,6 % vuotta aiemmasta. Vauhti on hieman hitaampaa kuin viime vuonna. Eniten eli 12 % lisääntyi *vähittäiskauppa*, joka perustuotannonaloista ainoana kiihdytti volyymin kasvua tasaisesti koko vuoden ajan. Tämä kertoo kulutuskysynnän yhä suuremmasta roolista talouden kasvussa. *Rakennustuotanto* lisääntyi tammi-marraskuussa 10 %. Sen alkuvuoden erittäin nopea kasvu alkoi kesällä hidastua ongelmiin joutuneen pankkisektorin supistettua luotonantoaan rakentajille. Sekä *rahtikuljetukset* että *teollisuustuotanto* lisääntyivät tammi-marraskuussa runsaat 6 %. Teollisuustuotannon kasvun lievään hidastumiseen on vaikuttanut erityisesti polttoaineiden tuotannon kehitys. Raakaöljyn tuotanto kasvoi tammi-marraskuussa noin 9 %. *Maataloustuotanto* oli tammi-marraskuussa suunnilleen samansuuruinen kuin edellisenä vuonna.

Neljä pääsektoria, kuukausivolyymin % -muutos vuotta aiemmasta

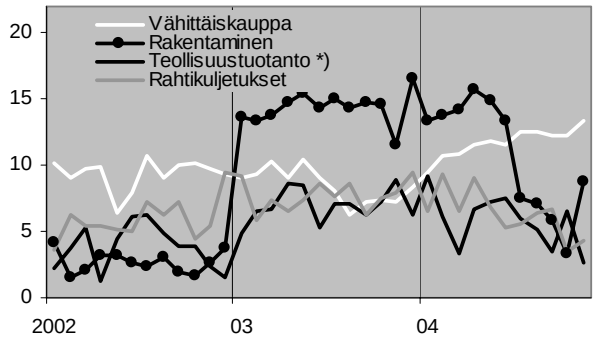

*) työpäiväkorjattu
Lähde: Tilastolaitos

Venäjällä hyväksyttiin asumislakeja. Lakipakettiin kuuluu yhteensä lähes 30 lakia tai lakimuutosta, joista ensimmäiset hyväksyttiin kesällä 2004. Nyt hyväksyttyjen lakien joukossa ovat mm. asuntolaki ja kaupunkirakentamislaki. Lakipaketilla pyritään lisäämään asuntojen kysyntää ja tarjontaa Asunto 2001–2010 -ohjelman mukaisesti. Tavoitteena on, että lähes kolmanneksella väestöstä olisi vuonna 2010 mahdollisuus hankkia asunto omien säästöjensä tai lainan turvin. Nykyisin siihen pystyy vain 10 % väestöstä. Samalla tavoitellaan myös asumisväljyyden lisäämistä.

Lakipaketti tukee asuntomarkkinoiden laajentumista mm. selkiyttämällä keskusvallan, alueiden ja paikallisviranomaisten välistä työnjakoa asuntokysymyksissä sekä vähentämällä byrokratiaa. Laeissa vahvistetaan ns. yhden luukun periaate, jonka mukaisesti rakentaja voi jättää kaikki hankkeeseensa liittyvät asiakirjat yhteen virastoon. Myös tonttien hankkimiseen ja omakotitalojen rakentamiseen liittyvää byrokratiaa karsitaan. Lokakuusta 2005 lähtien asuntorakentamiseen tarkoitetut tontit huutokaupataan, mikäli halukkaita ostajia on vähintään kaksi. Asuntorakentamista haittaavien hallinnollisten esteiden toivotaan poistuvan 7–8 vuodessa.

Hypoteekkilakiin on tehty asuntolainojen saantiehtoja ja takausperusteita koskevia muutoksia, ja asuntojen kysynnän odotetaan kasvavan muutosten jälkeen nopeasti. Samalla korkotason uskotaan laskevan puoleen nykyisestä noin 15 prosentista. Lakien toivotaan lisäävän pankkien kiinnostusta lainojen myöntämiseen, koska niiden mahdollisuudet realisoida lainojen vakuuksia helpottuvat. Vähätuloisten kansalaisten mahdollisuudet saada asunto sosiaalisin perustein helpottuvat ainakin sikäli, että jatkossa kyseisiä asuntoja jaetaan vain tarkasti määriteltyjen perusteiden mukaisesti. Nykyisin sosiaalisin perustein jaettavia asuntoja voivat tuloista riippumatta jonottaa kaikki ne, jotka asuvat ahtaammin kuin normit määrittelevät.

Tähän mennessä hyväksytyt lait ja lakimuutokset tulevat voimaan eri aikoina vuoteen 2010 mennessä. Koko lakipaketin toteuttaminen käytännössä vie aikaa, sillä eri hallintotasojen on vielä muokattava huomattava määrä omia säädöksiään vastaamaan uusia lakeja. Lisäksi lait kiinteistöverosta ja kuntien infrastruktuuriin tehtävistä yksityisistä investoinneista on hyväksytty duumassa vasta ensimmäisessä käsittelyssä.

Viktor Jushtshenko voitti Ukrainan presidentinvaalien uusinnan. Vaalien toinen kierros uusittiin opposition laajojen mielenosoitusten ja vaalien demokraattisuutta arvostelleiden ulkomaisten kannanottojen jälkeen. Tapaninpäivänä käydyllä uusintakierroksella oppositiojohtaja **Jushtshenko** keräsi alustavan tiedon mukaan 15,1 miljoonaa ääntä eli 51,99 % annetuista äänistä ja pääministeri Viktor **Janukovitsh** 12,8 miljoonaa ääntä eli 44,19 % äänistä. Ehdokkaiden kannatuksen ero kasvoi huomattavasti suuremmaksi kuin kahdella edellisellä kierroksella. Äänestysvilkkaus oli 75 %, mikä oli muutamia prosenttiyksiköitä pienempi kuin aiemmilla kierroksilla. Janukovitsh ei ole tunnustanut vaalitulosta, ja hänen tekemiensä valitusten vuoksi lopullisen tuloksen julistaminen jää ensi vuoden puolelle.

Ukrainan uuden presidentin ensimmäisiä tehtäviä ovat maan koville joutuneen yhtenäisyyden vahvistaminen ja suhteiden uudistaminen Venäjään. Ukraina saa lähes kaiken tarvitsemansa energian Venäjältä, ja Venäjän öljy- ja kaasuputket Länsi-Eurooppaan kulkevat Ukrainan kautta. Jushtshenko on ilmoittanut mm. pyrkivänsä vetämään Ukrainan joukot pois Irakista ja liittämään maansa kuuden vuoden kuluessa Natoon.

Suomen Pankki • Siirtymätalouksien tutkimuslaitos, BOFIT
PL 160 • 00101 Helsinki
Puh: 010 831 2268 • Sähköposti: bofit@bof.fi • Web: www.bof.fi/bofit

Toimittaja Timo Harell
Uutisaineisto on toimitettu eri lähteiden perusteella.
Suomen Pankki ei takaa aineiston kattavuutta tai oikeellisuutta.

BOFIT Viikkokatsaus
53 • 30.12.2004

Kiina

Kiina toteuttaa WTO-sitoumuksiaan vuonna 2005. Kiina liittyi Maailman kauppajärjestöön WTO:hon vuonna 2001. Sitoumustensa mukaisesti Kiina alentaa vuonna 2005 yli 900 tavararyhmän tuontitulleja. Keskimääräinen tuontitulli alenee 9,9 prosenttiin kuluvan vuoden 10,4 prosentista. Tullien alentamisen lisäksi WTO-sitoumukset sisältävät myös muiden tullien ulkopuolisten kaupan esteiden, kuten tuontikiintiöiden ja -lupien, vähentämisen. Vähentämistoimet koskevat vuonna 2005 yli 400 tavararyhmää, mm. elektroniikkaa, öljy- ja kumituotteita sekä autojen varaosia.

Lisäksi Kiinan pitää vähentää valtion osuutta kaupankäynnissä yksityissektorin hyväksi. Esimerkiksi yksityisten yhtiöiden tuoman raakaöljyn määrän pitäisi vuonna 2005 nousta 13 miljoonaan tonniin. Kuluvana vuonna raakaöljyn koko tuontimäärän arvioidaan olevan 110 miljoonaa tonnia. Valtionyritysten osuutta vähennetään ensi vuonna myös viljan ja lannoitteiden tuonnissa. Vuonna 2005 poistetaan myös erityissäännöt, jotka ovat antaneet oikeuden tiettyjen tuotteiden kauppaan vain määrätyille yhtiöille. Tällaisia tuotteita ovat esim. luonnonkumi, puutavara, vaneri, villa, akryylikuidut ja teräs.

WTO laatii joka toinen vuosi katsaukset maailman neljästä suurimmasta kauppamaasta. Kiina on tällä hetkellä listalla neljäntenä ja voi siten odottaa ensimmäistä katsaustaan huhtikuussa 2006.

Kaupan nopeasta kasvusta huolimatta Intian rooli Kiinan ulkomaankaupassa vaatimaton. Kiinan viennin ja tuonnin arvo dollareissa on kuluvana vuonna kasvanut yli kolmanneksen edellisvuodesta. Kiinan ja Intian välisen kaupan kasvu on ollut vielä huomattavasti nopeampaa, sillä Kiinan tilastojen mukaan dollareissa mitatun Intian-viennin arvo lisääntyi tammi-marraskuussa 76 % ja tuonnin arvo 87 % edellisvuoden vastaavasta ajasta. Kiinalaiset yritykset vievät Intiaan pääasiassa erilaisia teollisuustuotteita, kun taas Intiasta tuodaan lähinnä raaka-aineita. Esimerkiksi rautamalmin osuus koko Intian-tuonnista on kuluvana vuonna ollut 57 %. Vaikka Intian-kaupan kasvu on kuluvalla vuosikymmenellä ollut selvästi Kiinan koko ulkomaankaupan kasvua nopeampaa, Intian osuus Kiinan viennistä on vain prosentin ja tuonnista runsaan prosentin luokkaa. Huolimatta siitä, että Intian talous on dollareissa mitaten jo Aasian kolmanneksi suurin Japanin ja Kiinan jälkeen, se on Aasian maiden joukossa vasta kahdeksanneksi tärkein kauppakumppani Kiinalle.

Kiina asetti vientitulleja tekstiileille ennen kaupan vapautumista. Kiina päätti asettaa tekstiileille ja vaatteille vientitulleja, jotka astuvat voimaan 1. tammikuuta 2005. Tulleja kerätään kaikkiaan 148 tuoteryhmältä, mukana ovat tavallisimmat vaatekappaleet kuten alusvaatteet, takit ja housut. Tulli määrätään kappalemäärän tai painon mukaan. Useiden vaatteiden vientihinnasta tullin osuus on vain 1–3 %. Ainoastaan kaikkein halvimpien vaatekappaleiden, kuten alusvaatteiden, vientihinnasta tullin osuus on jokseenkin merkittävä.

Kiinan tullit ovat vastaus kiivaana käyneeseen keskusteluun vaatteiden ja tekstiilien tuontikiintiöiden poistumisesta vuoden 2005 alussa WTO-sopimusten mukaisesti (ks. BOFIT 32/2004). Viime vuonna Kiinan osuus maailman vaatteiden ja tekstiilien viennistä oli 17 %, mutta WTO:n arvioiden mukaan osuus nousisi yli 50 prosentin kolmen vuoden kuluessa ilman toimenpiteitä. Useat maat ovat olleet huolissaan oman vaate- ja tekstiiliteollisuutensa tulevaisuudesta ja uhanneet Kiinaa vastatoimenpiteillä, mikäli se ei rajoita vaatteiden ja tekstiilien vientiään. Viimeksi Turkki päätti asettaa tuontirajoituksia useille kiinalaistuotteille. Aiemmin syksyllä mm. Yhdysvallat asetti rajoituksia tiettyjen kiinalaisten vaatteiden tuonnille. Myös EU on vedonnut Kiinaan, jotta se rajoittaisi vientinsä kasvua muiden vaatteita ja tekstiilejä vievien kehittyvien maiden aseman turvaamiseksi.

Kiina asetti vientikiintiöitä ja -tulleja useille raaka-aineille vuodelle 2005. Kiina asetti joulukuun lopulla alumiinille 5 prosentin ja nikkelille 2 prosentin vientitullit, jotka astuvat voimaan 1. tammikuuta 2005. Kuparille ja kuparituotteille asetettiin 5–10 prosentin vientitullit. Samalla päätettiin lopettaa useimpien ulkomaille vietävien metallien arvonlisäveron palauttaminen. Näiden tuotteiden vientiä pyritään rajoittamaan niiden tuotannon energiavaltaisuuden vuoksi. Samalla luultavasti toivotaan varsinkin alumiinin tuotantoon tehtävien investointien kasvun hidastuvan.

Aiemmin tänä syksynä Kiinan kauppaministeriö määräsi koksin vuoden 2005 vientikiintiöksi 14 miljoonaa tonnia ja jakoi vientilisenssit 48 yhtiölle. Vuodelle 2004 alun perin asetettua 9 miljoonan tonnin kiintiötä jouduttiin syksyllä kasvattamaan 13 miljoonaan tonniin kansainvälisen painostuksen seurauksena, kun koksin maailmanmarkkinahinta nousi rajusti (ks. BOFIT 23/2004). Kiinan vienti kattaa koko maailmassa teräksen valmistukseen käytettävän koksin viennistä yli 50 %. Marraskuun päätöksen seurauksena koksin maailmanmarkkinahinnan odotetaan pysyttelevän ensi vuonna melko vakaana.

Kivihiilen ensi vuoden viennille asetettu enimmäismäärä on 80 miljoonaa tonnia, mikä 14 % vähemmän kuin vuonna 2004. Viennin supistamisella pyritään turvaamaan suurempi osuus tuotetusta hiilestä kotimaan kasvavaan kulutukseen. Myös hiilen ulkomaankauppaa saavat harjoittaa vain tietyt kauppayhtiöt, vaikka hiilentuottajia on Kiinassa useita satoja. Ensi vuonna Kiinan odotetaan tuottavan kivihiiltä runsaat 1 800 miljoonaa tonnia eli 130 miljoonaa tonnia kulutusta vähemmän.

Suomen Pankki • Siirtymätalouksien tutkimuslaitos, BOFIT
PL 160 • 00101 Helsinki
Puh: 010 831 2268 • Sähköposti: bofit@bof.fi • Web: www.bof.fi/bofit

Toimittaja Timo Harell

Uutisaineisto on toimitettu eri lähteiden perusteella.
Suomen Pankki ei takaa aineiston kattavuutta tai oikeellisuutta.

Venäjän keskuspankki

Lähde: http://www.cbr.ru/eng/currency_base/dynamics.asp

Valuuttakursseja vuosi 2004

Pvm	US Dollar	Euro
1.1.2004	29,4545	37,0979
6.1.2004	29,4545	37,3483
7.1.2004	29,2450	37,1587
9.1.2004	29,1350	36,7305
10.1.2004	28,9918	36,9269
13.1.2004	28,8711	37,1600
14.1.2004	28,8841	36,8474
15.1.2004	28,8691	36,7648
16.1.2004	28,8795	36,5846
17.1.2004	28,8795	36,2900
20.1.2004	28,7961	35,7648
21.1.2004	28,7853	35,7024
22.1.2004	28,8026	36,2884
23.1.2004	28,6959	36,3462
26.1.2004	28,5514	36,3716
27.1.2004	28,4963	35,7429
28.1.2004	28,5139	35,5198
29.1.2004	28,4850	35,9253
30.1.2004	28,4916	35,6060
31.1.2004	28,4937	35,3635
3.2.2004	28,5252	35,5281
4.2.2004	28,6205	35,8186
5.2.2004	28,5281	35,7914
6.2.2004	28,4906	35,7329
7.2.2004	28,5744	35,8894
10.2.2004	28,4939	36,3012
11.2.2004	28,5048	36,4206
12.2.2004	28,5312	36,1576
13.2.2004	28,5180	36,5857
14.2.2004	28,5180	36,5601
17.2.2004	28,4949	36,3054
18.2.2004	28,4878	36,5584
19.2.2004	28,4851	36,7315
20.2.2004	28,4959	36,1812
21.2.2004	28,4934	36,1439
25.2.2004	28,4931	35,7417
26.2.2004	28,4973	36,1745
27.2.2004	28,5110	35,6273
28.2.2004	28,5156	35,5076

Pvm	US Dollar	Euro
2.3.2004	28,5162	35,7593
3.3.2004	28,5321	35,4083
4.3.2004	28,5895	34,8935
5.3.2004	28,6654	34,9517
6.3.2004	28,6343	34,9482
10.3.2004	28,5216	35,4923
11.3.2004	28,5733	35,0623
12.3.2004	28,5726	34,9014
13.3.2004	28,5083	35,0053
16.3.2004	28,5064	34,9374
17.3.2004	28,5121	35,1127
18.3.2004	28,5340	35,0141
19.3.2004	28,5005	35,0585
20.3.2004	28,5045	35,3342
23.3.2004	28,5121	34,9701
24.3.2004	28,4855	35,2309
25.3.2004	28,4852	35,0710
26.3.2004	28,4979	34,5338
27.3.2004	28,4891	34,4519
30.3.2004	28,4886	34,4370
31.3.2004	28,4853	34,8005
1.4.2004	28,5151	34,9082
2.4.2004	28,5024	34,9639
3.4.2004	28,5095	35,1921
6.4.2004	28,5385	34,5002
7.4.2004	28,5410	34,2977
8.4.2004	28,5296	34,4038
9.4.2004	28,5172	34,7881
10.4.2004	28,5065	34,4815
13.4.2004	28,5535	34,4412
14.4.2004	28,5892	34,4071
15.4.2004	28,6221	34,1175
16.4.2004	28,6104	34,2066
17.4.2004	28,6223	34,3181
20.4.2004	28,6693	34,5178
21.4.2004	28,7662	34,3325
22.4.2004	28,9237	34,2486
23.4.2004	28,9800	34,2746
24.4.2004	28,9671	34,5230
27.4.2004	29,0033	34,2007
28.4.2004	28,8700	34,2254
29.4.2004	28,8636	34,3275
30.4.2004	28,8834	34,1431

Pvm	US Dollar	Euro
1.5.2004	28,9612	34,6289
6.5.2004	28,8976	35,0268
7.5.2004	28,8730	35,1182
8.5.2004	28,9530	34,9057
12.5.2004	28,9862	34,4356
13.5.2004	29,0587	34,4636
14.5.2004	29,0772	34,5030
15.5.2004	29,0684	34,3850
18.5.2004	29,0436	34,7855
19.5.2004	28,9983	34,7516
20.5.2004	28,9924	34,8286
21.5.2004	28,9904	34,5624
22.5.2004	28,9863	34,7981
25.5.2004	28,9916	34,6392
26.5.2004	28,9763	34,8991
27.5.2004	28,9817	35,0968
28.5.2004	28,9850	35,2689
29.5.2004	28,9850	35,6052
1.6.2004	28,9993	35,3907
2.6.2004	29,0053	35,5054
3.6.2004	29,0511	35,6951
4.6.2004	29,0859	35,5139
5.6.2004	29,0658	35,4719
8.6.2004	29,0346	35,7851
9.6.2004	29,0219	35,8130
10.6.2004	29,0337	35,5518
11.6.2004	29,0424	35,0193
12.6.2004	29,0287	34,8954
16.6.2004	29,0200	35,0184
17.6.2004	29,0199	35,3056
18.6.2004	29,0290	34,9335
19.6.2004	29,0257	34,7931
22.6.2004	29,0170	35,1684
23.6.2004	29,0206	35,0888
24.6.2004	29,0243	35,3719
25.6.2004	29,0218	35,0264
26.6.2004	29,0256	35,2951
29.6.2004	29,0242	35,3283
30.6.2004	29,0274	35,2915
1.7.2004	29,0274	35,0889
2.7.2004	29,0388	35,3344
3.7.2004	29,0409	35,3341
6.7.2004	29,0356	35,7312
7.7.2004	29,0402	35,7717
8.7.2004	29,0639	35,9084
9.7.2004	29,1019	35,9525
10.7.2004	29,1100	36,1139
13.7.2004	29,1332	36,1339
14.7.2004	29,1248	35,9953
15.7.2004	29,1037	35,8878

Pvm	US Dollar	Euro
16.7.2004	29,0770	35,9450
17.7.2004	29,0770	35,9650
20.7.2004	29,0908	36,1936
21.7.2004	29,0805	36,2065
22.7.2004	29,0882	35,8396
23.7.2004	29,0891	35,6632
24.7.2004	29,0830	35,5627
27.7.2004	29,0928	35,2401
28.7.2004	29,0832	35,2837
29.7.2004	29,0871	35,1198
30.7.2004	29,0891	35,1542
31.7.2004	29,1019	35,0532
3.8.2004	29,1405	35,1609
4.8.2004	29,1829	35,0574
5.8.2004	29,1764	35,0846
6.8.2004	29,1761	35,1951
7.8.2004	29,1907	35,2507
10.8.2004	29,2491	35,9296
11.8.2004	29,2381	35,9190
12.8.2004	29,2519	35,8014
13.8.2004	29,2760	35,8338
14.8.2004	29,2579	35,7210
17.8.2004	29,2229	36,1224
18.8.2004	29,2152	36,1100
19.8.2004	29,2176	36,1246
20.8.2004	29,2325	36,0788
21.8.2004	29,2199	36,1421
24.8.2004	29,2178	35,9583
25.8.2004	29,2208	35,5120
26.8.2004	29,2225	35,3154
27.8.2004	29,2226	35,2688
28.8.2004	29,2289	35,4634
31.8.2004	29,2447	35,1463
1.9.2004	29,2591	35,3713
2.9.2004	29,2552	35,6270
3.9.2004	29,2322	35,5931
4.9.2004	29,2307	35,5708
7.9.2004	29,2183	35,2343
8.9.2004	29,2187	35,3196
9.9.2004	29,2239	35,2703
10.9.2004	29,2173	35,6217
11.9.2004	29,2166	35,7436
14.9.2004	29,2151	35,8469
15.9.2004	29,2162	35,8775
16.9.2004	29,2151	35,7622
17.9.2004	29,2187	35,5153
18.9.2004	29,2214	35,6443
21.9.2004	29,2154	35,5347
22.9.2004	29,2165	35,5769
23.9.2004	29,2172	35,9693
24.9.2004	29,2146	35,8317

Pvm	US Dollar	Euro
25.9.2004	29,2151	35,8674
28.9.2004	29,2164	35,8690
29.9.2004	29,2150	35,9052
30.9.2004	29,2171	35,9896
1.10.2004	29,2224	36,0312
2.10.2004	29,2175	36,3203
5.10.2004	29,2159	36,1401
6.10.2004	29,2190	35,8926
7.10.2004	29,2215	35,9980
8.10.2004	29,2204	35,9411
9.10.2004	29,2218	36,0597
12.10.2004	29,1272	35,9197
13.10.2004	29,1152	35,9573
14.10.2004	29,1199	35,8670
15.10.2004	29,1154	35,9750
16.10.2004	29,1151	36,0998
19.10.2004	29,1191	36,3552
20.10.2004	29,1175	36,3153
21.10.2004	29,1150	36,4491
22.10.2004	29,1154	36,6650
23.10.2004	28,9989	36,6546
26.10.2004	28,8673	36,8635
27.10.2004	28,7709	36,8383
28.10.2004	28,7674	36,6986
29.10.2004	28,7783	36,6290
30.10.2004	28,7655	36,6472
2.11.2004	28,7651	36,7819
3.11.2004	28,7778	36,6140
4.11.2004	28,7811	36,6009
5.11.2004	28,7650	36,8969
6.11.2004	28,6680	36,9359
10.11.2004	28,6502	37,0676
11.11.2004	28,6718	36,9838
12.11.2004	28,6889	36,9800
13.11.2004	28,6651	37,0353
16.11.2004	28,6696	37,2189
17.11.2004	28,6882	37,1455
18.11.2004	28,6687	37,2091
19.11.2004	28,5387	37,2544
20.11.2004	28,5455	37,0349
23.11.2004	28,5208	37,1769
24.11.2004	28,5217	37,1210
25.11.2004	28,4144	37,2229
26.11.2004	28,3205	37,3293
27.11.2004	28,2659	37,5597
30.11.2004	28,2367	37,4165

Pvm	US Dollar	Euro
1.12.2004	28,1496	37,3264
2.12.2004	28,0161	37,3062
3.12.2004	27,9951	37,4238
4.12.2004	27,9271	37,0537
7.12.2004	27,8402	37,3755
8.12.2004	27,8741	37,4795
9.12.2004	27,9772	37,3663
10.12.2004	28,0293	37,3238
11.12.2004	28,1243	37,2788
15.12.2004	27,9955	37,2424
16.12.2004	27,9103	37,2072
17.12.2004	27,8372	37,3714
18.12.2004	27,8821	36,9577
21.12.2004	27,8917	37,1880
22.12.2004	27,8887	37,3541
23.12.2004	27,8389	37,2039
24.12.2004	27,8341	37,3979
25.12.2004	27,8251	37,5973
28.12.2004	27,7796	37,6330
29.12.2004	27,7750	37,8323
30.12.2004	27,7487	37,8409
31.12.2004	27,7487	37,8104